

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

**Σώματα κειμένων και διδακτική της μετάφρασης:
Σημασιοσυντακτικά ζητήματα και διακειμενική συνεκτικότητα**

Εκπόνηση:

Ευαγγελία Καζαντινού

Επιβλέποντες:

Ιωάννης Ε. Σαριδάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής

Ελένη Σελλά: Καθηγήτρια

Μιχάλης Πολίτης: Αναπληρωτής Καθηγητής

Η διδακτορική διατριβή υλοποιήθηκε με υποτροφία του ΙΚΥ η οποία χρηματοδοτήθηκε από την Πράξη “Πρόγραμμα χορήγησης υποτροφιών για μεταπτυχιακές σπουδές δεύτερου κύκλου σπουδών” από πόρους του ΕΠ “Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση”, 2014-2020 με τη συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (Ε.Κ.Τ.) και του Ελληνικού Δημοσίου.

**Αθήνα
2018**

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΚΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΑΣΙΑΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

**Σώματα κειμένων και διδακτική της μετάφρασης:
Σημασιολογικά ζητήματα και διακειμενική συνεκτικότητα**

Εκπόνηση:

Ευαγγελία Καζαντινού

Εξεταστική Επιτροπή:

Ιωάννης Ε. Σαριδάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΕΚΠΑ

Ελένη Σελλά: Καθηγήτρια, ΕΚΠΑ

Μιχάλης Πολίτης: Αναπληρωτής Καθηγητής, ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Φρειδερίκη Μπατσαλιά, Καθηγήτρια ΕΚΠΑ

Μαρία – Χριστίνα Αναστασιάδη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια ΕΚΠΑ

**Αγγελική Φωτοπούλου, Διευθύντρια Ερευνών, Ινστιτούτο Επεξεργασίας
του Λόγου (ΙΕΛ/Ε.Κ. Αθηνά)**

Γεώργιος Φλώρος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Η διδακτορική διατριβή υλοποιήθηκε με υποτροφία του ΙΚΥ η οποία χρηματοδοτήθηκε από την Πράξη «Πρόγραμμα χορήγησης υποτροφιών για μεταπτυχιακές σπουδές δεύτερου κύκλου σπουδών» από πόρους του ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», 2014-2020 με τη συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (Ε.Κ.Τ.) και του Ελληνικού Δημοσίου.

**Αθήνα
2018**

Στον Ανδρέα και τον Μάριο

Πίνακας περιεχομένων

Πρόλογος.....	6
Ευχαριστίες.....	7
1. Εισαγωγή.....	8
1.1. Γενικές παρατηρήσεις.....	8
1.2. Στόχος της έρευνας και υποκείμενα ερωτήματα.....	9
1.3. Βασικές παραδοχές εργασίας. Θεωρητικό και μεθοδολογικό υπόβαθρο. Δομή εργασίας.....	10
2. Θεωρητικό και μεθοδολογικό υπόβαθρο.....	12
2.1. Γλωσσολογία Σωμάτων Κειμένων και Μετάφραση.....	12
2.1.1. Γλωσσολογία Σωμάτων Κειμένων.....	12
2.1.2. Τυπολογία ΣΚ.....	14
2.1.3. Συγκρότηση ενός ΣΚ – προβληματισμοί.....	15
2.1.4. Σώματα κειμένων στο εξωτερικό και την Ελλάδα.....	18
2.2. Εφαρμογές ΣΚ και διδακτική της μετάφρασης.....	23
2.2.1. Μεταφραστικές Σπουδές επί τη βάσει ΣΚ.....	23
2.3. Η έννοια της διακειμενικότητας και η διακειμενική συνεκτικότητα.....	41
2.3.1. Διακειμενικότητα και ανάλυση λόγου.....	41
2.3.2. Διακειμενικότητα και Μετάφραση – Διακειμενική συνεκτικότητα.....	54
2.4. Εμπειρική έρευνα. Κειμενικό υλικό και ταξινομικό μοντέλο.....	63
2.5. Περιγραφή Σώματος Κειμένων εργασίας – Κριτήρια επιλογής.....	63
2.6. Κειμενική περιγραφή Σώματος Κειμένων κατά Halliday.....	65
2.7. Πειραματικό μοντέλο διερεύνησης της διακειμενικότητας.....	73
Αναδρομική – Προδρομική διακειμενικότητα.....	73
Άμεση – Έμμεση διακειμενικότητα.....	73
Εξωκειμενική – Ενδοκειμενική διακειμενικότητα.....	73
2.8. Διακειμενική Συνεκτικότητα.....	76
2.9. Διακειμενικοί ενδείκτες.....	77
2.10. Ανάλυση δειγμάτων και παραδειγμάτων του Σώματος Κειμένων.....	78
2.10.1. Γενικές παρατηρήσεις.....	78
2.10.2. Προδρομική Άμεση Ενδοκειμενική Διακειμενικότητα.....	81
2.10.3. Προδρομική Άμεση Εξωκειμενική Διακειμενικότητα.....	93
2.10.4. Προδρομική Έμμεση Ενδοκειμενική Διακειμενικότητα.....	107
2.10.5. Προδρομική Έμμεση Εξωκειμενική Διακειμενικότητα.....	115
2.10.6. Αναδρομική Έμμεση Εξωκειμενική Διακειμενικότητα.....	157
2.10.7. Αναδρομική Άμεση Ενδοκειμενική Διακειμενικότητα.....	185
2.10.8. Αναδρομική Έμμεση Ενδοκειμενική Διακειμενικότητα.....	202
2.11. Σύνοψη των ευρημάτων της ανάλυσης.....	214
3. Προτεινόμενο μοντέλο διδακτικής της Διακειμενικής συνεκτικότητας στη μετάφραση με ΣΚ.....	218
3.1. Μεταφραστική ικανότητα.....	218
3.2. Προτεινόμενο μοντέλο.....	222
4. Συμπεράσματα.....	235
5. Βιβλιογραφία.....	238
5.1. Χρησιμοποιηθείσα βιβλιογραφία.....	238
5.2. Ενδεικτική Βιβλιογραφία.....	244
6. Παραρτήματα.....	247
Πίνακας αναφερθέντων δειγμάτων.....	247

Φάκελος ΣΚ (στοιχισμένα κείμενα).....	247
Επισημειωμένα Κείμενα (GATE).....	248

Πρόλογος

Ο πρωτόπειρος στην έρευνα και ίσως αφελής υποψήφιος διδάκτορας πρωτοαντικρίζει το θέμα του με ενθουσιασμό, ίσως και με λίγη έπαρση. Θα ερευνήσει, θα αναλύσει, θα συγγράψει και θα συμβάλει στην πρόοδο της επιστήμης του, αν όχι τα μάλα, τουλάχιστον αρκετά. Θα διαβάσει ό,τι έχει γραφτεί, θα μάθει και θα γράψει τα πάντα γύρω από αυτό. Με την δεύτερη προσεκτικότερη ανάγνωση του θέματος, αρχίζει να αισθάνεται δέος. Όσο περισσότερο εμβαθύνει, τόσο περισσότερο νοιώθει σαν κόκκος άμμου στην έρημο, σαν να συναισθάνεται μονομιάς την απεραντοσύνη του σύμπαντος. Κάποια στιγμή αρχίζει να εντοπίζει τα πλαίσια και να οριοθετεί την εργασία του. Σιγά-σιγά, αχνοφαίνεται ένα φως στην άκρη του τούνελ. Τότε αισιοδοξεί και σκέφτεται ότι κάτι καλό, κάτι καινοτόμο, θα γεννηθεί από αυτή την επίπονη διαδικασία. Σε έναν κόσμο όπου τα περισσότερα έχουν ειπωθεί, ίσως τελικά μέσα από την έρευνά του να έχει να πει κάτι καινούριο. Αν αυτό το καινούριο πάρει σάρκα και οστά και γίνει αποδεκτό και από τους γνώστες, τότε μπορεί να είναι χαρούμενος· έχει κατορθώσει να προσθέσει ένα λιθαράκι στην επιστήμη του. Όμως, δεν θα ησυχάσει πια ποτέ ξανά και ποτέ πια δεν θα είναι ο ίδιος. Έχει γευτεί τον καρπό της έρευνας και έχει ξυπνήσει μέσα του η πείνα για αυτήν. Είναι πλέον ένας μύστης. Φθάνοντας σε αυτή την Ιθάκη, έχει ήδη αρχίσει να σκέφτεται την επόμενη.

Μια τέτοια Ιθάκη ήταν και το θέμα της παρούσας διατριβής: «Σώματα κειμένων και διδακτική της μετάφρασης. Σημασιοσυντακτικά ζητήματα και διακειμενική συνεκτικότητα». Εκ πρώτης όψεως το θέμα φαίνεται διεπιστημονικό, ίσως στο όριο του ετερόκλητου· άπτεται της Γλωσσολογίας Σωμάτων Κειμένων, της Γλωσσολογίας, της Μετάφρασης και της Διδακτικής της Μετάφρασης. Σίγουρα, μέσα από την ανωτέρω διατύπωση ανοίγονται όλοι αυτοί οι δρόμοι για τον μελετητή και χρειάζονται γνώσεις στους τομείς αυτούς. Ωστόσο, με μία προσεκτικότερη ανάγνωση γίνεται φανερό η συνοχή και η ενότητα που το διέπει· ο τομέας είναι η Επιστήμη της Μετάφρασης. Σπουδή πάνω στη Μετάφραση χωρίς γνώσεις Γλωσσολογίας είναι, θα λέγαμε, ένα σπίτι χωρίς θεμέλια, γιατί η σπουδή στη Μετάφραση είναι σπουδή στη Γλώσσα και η επιστήμη της Γλώσσας είναι η Γλωσσολογία. Η Επεξεργασία Σωμάτων Κειμένων στο πλαίσιο της Γλωσσολογίας Σωμάτων Κειμένων, είναι η μέθοδος που χρησιμοποιείται στο παρόν πονήμα για την συγκέντρωση και την επεξεργασία του υλικού. Η καινοτομία της και η αξία της, όπως θα αναλυθεί και παρακάτω, είναι, μεταξύ άλλων, η χρήση πραγματικών, υπαρκτών κειμένων και όχι ο κατασκευασμένος λόγος. Στόχος δε του παρόντος πονήματος είναι η αξιοποίησή των συμπερασμάτων του στην Διδακτική της Μετάφρασης και, όπως θα φανεί και παρακάτω, ελπίζω όχι μόνον εκεί.

Ευχαριστίες

Ένα πολύ μεγάλο ευχαριστώ οφείλω στον επόπτη της διδακτορικής μου διατριβής και δάσκαλό μου, Ιωάννη Ε. Σαριδάκη, Αναπληρωτή Καθηγητή του Τμήματος Τουρκικών Σπουδών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Με διδάσκει εδώ και δεκαοκτώ χρόνια, με εμπιστεύθηκε, με τίμησε αποδεχόμενος να εποπτεύσει την διδακτορική μου διατριβή, με προκάλεσε να αποδείξω τις ικανότητές μου με ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον όσο και δύσκολο θέμα, με μάλωσε όταν έπρεπε, με στήριξε και με στηρίζει πάντα και στάθηκε και στέκεται δίπλα μου ως πραγματικός Δάσκαλος.

Εξίσου θερμές ευχαριστίες θα ήθελα να απευθύνω στους δύο συνεπιβλέποντες της διδακτορικής διατριβής μου, Ελένη Σελλά, Καθηγήτρια στο Τμήμα Τουρκικών Σπουδών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και Μιχάλη Πολίτη, Αναπληρωτή Καθηγητή στο Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Οι παρατηρήσεις τους είναι πάντα καίριες για μένα και οι διδαχές τους με συντροφεύουν από το μακρινό 1998, όταν ήμουν πρωτοετής φοιτήτρια στο Τ.Ε.Γ.Μ.Δ. Ακόμη ανατρέχω σε όσα με δίδαξαν.

Δεν θα μπορούσα να παραλείψω να ευχαριστήσω θερμά την κυρία Ελένη Πολίτη, που με μεγάλη προθυμία μου παρέσχε μέρος του υλικού που έγινε το σώμα κειμένων της εργασίας μου. Μια εκπληκτική γυναίκα που έχει σταθεί αγόγγυστα και με μεγάλο προσωπικό κόστος δίπλα στους φοιτητές. Της οφείλω πολλά.

Θα ήθελα, φυσικά, να ευχαριστήσω τους γονείς μου που μου προσέφεραν τα εφόδια και την στήριξή τους να φτάσω ως εδώ. Σε αυτούς, άλλωστε χρωστώ την αγάπη μου για τη μόρφωση και αυτοί με δίδαξαν με το παράδειγμά τους, από το δικό τους μετερίζι, ότι η μόρφωση δεν έχει ηλικία.

Τέλος, το μεγαλύτερο ευχαριστώ, το οφείλω στους ανθρώπους που είναι η ζωή μου· στον σύζυγό μου, Ανδρέα Γραμμένο και στον γιο μου, Μάριο, για τα αστείρευτα αποθέματα υπομονής που διαθέτουν, για όσα τους στερήσα σε χρόνο, σε εμπειρίες αλλά και οικονομικά, παραμερίζοντας τη μητέρα, τη σύντροφο, τη γυναίκα, τη νοικοκυρά και την εργαζόμενη για να δώσω το περιθώριο στην επιστήμονα να εξελιχθεί και, κυρίως, για την εμπιστοσύνη και την τρυφερή προτροπή τους, να γίνει η μαμά, «Δόκτωρ μαμά».

1. Εισαγωγή

1.1. Γενικές παρατηρήσεις

Η αναγκαιότητα της εμπειρικής έρευνας στο πεδίο της εκπαίδευσης των μεταφραστών τονίζεται μεταξύ άλλων από την Baker (1996: 175-186), η οποία υποστηρίζει ότι η *Μετάφραση*, όπως και οποιοδήποτε είδος παραγωγής κειμένου, αναπτύσσεται στο πλαίσιο των πιέσεων που ασκεί το άμεσο κειμενικό περιβάλλον και αντλεί πληροφορίες από ένα διακριτό ρεπερτόριο κειμενικών προτύπων. Ο εκπαιδευόμενος μεταφραστής, μελετώντας σώματα κειμένων, μπορεί, για παράδειγμα, να διακρίνει και να σταθμίσει τις συμβάσεις γραφής που υφίστανται σε ένα είδος και τύπο κειμένων και να τις υιοθετήσει (Μπατσαλιά, Φ./Σελλά-Μάζη, Ε. 1997: 53).

Η ανάγκη για μεταφρασιολογική έρευνα με αξιοποίηση σωμάτων κειμένων (ΣΚ) αρχίζει σταδιακά να γίνεται εμφανής στην επιστημονική κοινότητα, η οποία ολοένα και περισσότερο τα τελευταία χρόνια ασχολείται με το συγκεκριμένο πεδίο. Αν και έχει εστιάσει περισσότερο στην Λεξικογραφία και την διδακτική ξένων γλωσσών, δεν θα πρέπει να παραγνωρίζονται οι δυνατότητες που προσφέρονται στο πεδίο της μετάφρασης. Όπως αναφέρουν οι Γούτσος & Φραγκάκη (2015: 187-188): *Τα σώματα κειμένων είναι ζωτικά για τη μετάφραση, γιατί μας προσφέρουν πληροφορίες για τρεις πτυχές της μετάφρασης: πρώτον, για τη ΓΣ και τη ΓΠ, δεύτερον, για την πιθανή ισοδυναμία μεταξύ τους και, τρίτον, για την ίδια τη γλώσσα της μετάφρασης.*

Ο τομέας της διδακτικής της μετάφρασης μέσα από σώματα κειμένων με ΓΣ την Ελληνική είναι πεδίο ανοικτό προς ουσιαστική διερεύνηση. Αξίζει να σταθούμε στην παρατήρηση του Hatim (2001: 155), ότι: *όσον αφορά στα συγκρίσιμα σώματα κειμένων, έχουν σημειωθεί δυσκολίες αναφορικά με παράγοντες όπως είναι η εργασία με λιγότερο χρησιμοποιούμενες γλώσσες, στις οποίες το φάσμα της ποικιλίας κειμένων είναι περιορισμένο και δεν υφίσταται επαρκής αριθμός κειμένων με τα οποία θα μπορούσαμε να συγκρίνουμε μεταφράσεις.* Στο πλαίσιο αυτό, η Ελληνική μπορεί να θεωρηθεί λιγότερο ομιλούμενη γλώσσα, καθώς χρησιμοποιείται από περιορισμένο αριθμό χρηστών σε σχέση με ευρύτερα διαδεδομένες γλώσσες, όπως είναι η Αγγλική και, ως εκ τούτου, το πεδίο έρευνας που ανοίγεται σε αυτόν τον τομέα είναι ευρύτατο.

Με ειδικότερη εστίαση στη διακειμενικότητα, επισημαίνεται ότι η έννοια αυτή έχει τύχει μικρής προσοχής και αφορά κυρίως τον τομέα της λογοτεχνίας. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι σε σύνολο 37 διδακτορικών διατριβών που εκπονήθηκαν στον ελλαδικό χώρο με κάποια αναφορά στην Διακειμενικότητα, οι 33 αφορούν στην λογοτεχνία, το θέατρο, την αρχαία γραμματεία και την ποίηση, 3 στο διαφημιστικό λόγο και μόλις 1 σε πραγματολογικό κείμενο¹. Τα μη λογοτεχνικά

1 (Πηγή: Εθνικό αρχείο διδακτορικών διατριβών, διαθέσιμο στο: <https://www.didaktorika.gr>, τελευταία πρόσβαση: Μάιος 2017).

κείμενα είναι κυρίως διαφημιστικά, ενώ δεν εντοπίστηκαν μελέτες σχετικές με κειμενικό υλικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ίδια παρατήρηση μπορεί να διατυπωθεί και με αναφορά στη διακειμενική συνεκτικότητα στη Μετάφραση, στοιχείο που συνηγορεί στην αναγκαιότητα της έρευνας που επιχειρείται στην παρούσα εργασία. Το μοντέλο μελέτης της διακειμενικότητας, το οποίο προτείνουμε, προτείνει (και εξετάζει πιλοτικά, σε πειραματικό πλαίσιο) την έννοια της *προδρομικής διακειμενικότητας*, δηλαδή της διακειμενικής σχέσης που μπορεί να συνάπτει ένα κείμενο με μελλοντικά κείμενα, καθώς και την έννοια των *διακειμενικών ενδεικτών*, των σημείων, δηλαδή, στο επιφανειακό κείμενο, με τα οποία γίνεται φανερό ότι υπάρχει διακειμενική αναφορά.

1.2. Στόχος της έρευνας και υποκείμενα ερωτήματα

Στόχος της παρούσας έρευνας, κατά τα ανωτέρω, είναι η εξέταση του φαινομένου (παράγοντα) της διακειμενικής συνεκτικότητας, όπως αυτό εκδηλώνεται στη διαδικασία (πράξη της Μετάφρασης) και, περαιτέρω, η αναφορά στην αξία της μελέτης αυτής στη διδακτική της Μετάφρασης.

Όπως ειδικότερα αναλύεται στην οικεία ενότητα (2.3.1), η *διακειμενικότητα* ορίζεται, εν γένει στην ανάλυση λόγου, ως η επίδραση προγενέστερων κειμένων στο εκάστοτε υπό ανάλυση κείμενο, τόσο στο επίπεδο της λεξικογραμματικής εκφοράς του, όσο και στο επίπεδο των υποκειμένων μη λεξικοποιούμενων εννοιολογικών και πραγματολογικών αναφορών (από το περικείμενο, *context*). Περαιτέρω, σε ό,τι αφορά στην Μετάφραση, η *διακειμενική συνεκτικότητα* (ενότητα 2.3.2) είναι, σε γενικές γραμμές, η σύνδεση την οποία επιχειρεί ή/και επιτυγχάνει ο μεταφραστής μεταξύ Κειμένου-Πηγή (ΚΠ) και Κειμένου-Στόχος (ΚΣ). Η σύνδεση αυτή εξετάζεται τόσο στο επίπεδο της επιτυχούς, λεξικογραμματικώς και κατά συνέπεια και στο *επίπεδο του λόγου* (*register*), μεταφοράς των εννοιολογικών και πραγματολογικών μονάδων του ΚΠ, όσο και στο επίπεδο της (επιδιωκόμενης και επιτυγχανόμενης, αντιστοίχως) σχέσης μεταξύ ΚΣ και κειμένων συγκρίσιμων με αυτό, συντεταγμένων στην Γλώσσα-Στόχος πρωτογενώς (πρωτοτύπων κειμένων). Σημειώνεται ότι, είτε ρητώς είτε και υπορρήτως, η «σύγκριση» υπό τις δύο ανωτέρω πτυχές, γίνεται ως προς το επίπεδο του λόγου (*register*), ήτοι ως προς τον συνδυασμό των τριών κατά Halliday (1978, 2004) μεταλειτουργιών (*metafunctions*) της γλωσσικής (ή ευρύτερα, κειμενικής) πραγμάτωσης: του πεδίου (*field*), του τρόπου (*mode*) και του πλαισίου (*tenor*), ή αντιστοίχως της ιδεικής (*ideational*) μεταλειτουργίας, της κειμενικής (*textual*) μεταλειτουργίας και της διαπροσωπικής (*interpersonal*) μεταλειτουργίας.

Με ειδικότερη εστίαση στη Μετάφραση και στη μεταφραστική διαδικασία, η μελέτη του φαινομένου, ωστόσο, παραμένει έως σήμερα στο επίπεδο της ποιοτικής αξιολογικής αποτίμησης, επί τη βάση γενικών, μη συστηματικών και εν πολλοίς διαισθητικών και μη εμπειρικών,

θεωρήσεων, παρόλο που, κατά τις παραδοχές όλων των προηγούμενων θεωρητικών αναφορών στο φαινόμενο (Reiss & Vermeer 1984, Munday 2001, Nord 1997, Neubert & Shreve 1992, και ιδίως Hatim & Mason 1990). Ωστόσο, η συστηματική εξέτασή του μπορεί να συμβάλει στην περισσότερο εμβριθή αποτίμηση της μεταφραστικής ποιότητας, τόσο υπό περιγραφική (ενδ. Hatim & Mason, Munday), όσο και υπό κανονιστική (ενδ. Reiss & Vermeer, Nord, Neubert & Shreve) οπτική, καθώς και, περαιτέρω, να δώσει χρήσιμα συμπεράσματα στη διδακτική της Μετάφρασης. Η διαπίστωση της έλλειψης συστηματικών πειραματικών εμπειρικών μοντέλων για το φαινόμενο της διακειμενικότητας και της διακειμενικής συνεκτικότητας αποτελεί τον υποκείμενο λόγο και το κίνητρο της ανά χείρας εργασίας. Με άλλα λόγια, τα βασικά ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας διατριβής μπορούν να συνοψισθούν ως ακολούθως:

1. Είναι δυνατόν να συστηματοποιηθεί, σε όρους εμπειρικού πειραματικού μοντέλου, η μελέτη του φαινομένου της διακειμενικότητας στη Μετάφραση και, ειδικότερα, του φαινομένου της διακειμενικής συνεκτικότητας;

2. Μπορούν, και σε ποιο βαθμό να αξιοποιηθούν ήδη υπάρχοντα ταξινομικά/αξιολογικά μοντέλα, για τον σκοπό αυτόν;

3. Μπορούν, και σε ποιες ειδικότερες υποπεριοχές και για ποιες ειδικότερες εστιάσεις, τα ευρήματα μίας ποσοτικής εμπειρικής έρευνας του φαινομένου να αξιοποιηθούν στη Διδακτική της Μετάφρασης;

Στα ανωτέρω ερωτήματα επιχειρεί να απαντήσει, πιλοτικά και στο μέγιστο δυνατό βαθμό, η ανά χείρας εργασία.

1.3. Βασικές παραδοχές εργασίας. Θεωρητικό και μεθοδολογικό υπόβαθρο. Δομή εργασίας.

Όπως κάθε σύγχρονη εμπειρική διερεύνηση σε πεδίο των γλωσσικών επιστημών, η ανά χείρας εργασία αξιοποιεί μεθόδους και εργαλεία της Γλωσσολογίας Σωμάτων Κειμένων. Οι βασικές επιστημονικές και μεθοδολογικές παραδοχές της εμπειρικής αυτής μεθοδολογίας στις γλωσσικές επιστήμες παρουσιάζονται, με σταδιακή εστίαση στη σχέση μεταξύ Γλωσσολογίας Σωμάτων Κειμένων και Μετάφρασης, στην ενότητα 2.1.

Συγκεκριμένα, για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας, αναπτύχθηκε ένα διγλωσσικό, συγχρονικό, παράλληλο σώμα κειμένων, επιλέγοντας κείμενα τα οποία είχαν (στο επίπεδο των ΚΣ) συνταχθεί από διδασκόμενους τη Μετάφραση φοιτητές (Εκπαιδευτικό ΣΚ - learner corpus). Σκοπός της συγκρότησης του συγκεκριμένου σώματος κειμένων είναι, συγκεκριμένα, η συστηματική αντιπαραβολική εξέταση των σημασιολογικών πληροφοριών και των συντακτικών δομών των κειμένων. Το σώμα κειμένων της έρευνας και η διαδικασία της συγκρότησής του, ήτοι η εμπειρική

εστίαση σε συγκεκριμένες παραδοχές και μεθόδους της Γλωσσολογίας Σωμάτων Κειμένων, περιγράφονται στην ενότητα 2.5.

Εστιάζοντας περαιτέρω στη διατύπωση συγκεκριμένου ερευνητικού υποδείγματος για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας, στην ενότητα 2.3 γίνεται συνθετική – αντιπαραβολική επισκόπηση των θεωρητικών προσεγγίσεων και των μεθοδολογικών μοντέλων που εστιάζουν στη διακειμενικότητα, τόσο ευρύτερα στο πεδίο (και για τους σκοπούς) της Ανάλυσης Λόγου (ενότητα 2.3.1: Kristeva, Bakhtin, Barthes, Riffaterre, Genette, de Beaugrande & Dressler, Lemke, Fairclough, Plett), όσο και ειδικότερα, με αναφορά στις μεταφραστικές σπουδές (ενότητες 2.3.2: Reiss & Vermeer, Munday, Nord, Neubert & Shreve, Hatim & Mason, Kress).

Το ερευνητικό, ταξινομικό/κατηγοριοποιητικό σχήμα επισημείωσης που διατυπώνεται και αξιοποιείται στην παρούσα εργασία για την εμπειρική διερεύνηση της διακειμενικής συνεκτικότητας βασίζεται στο μοντέλο θεώρησης της συνεκτικότητας των de Beaugrande & Dressler (1980: 84) και εκτίθεται στην ενότητα 2.7.

Στην ενότητα 2.10 παρουσιάζονται, ανά επί μέρους ταξινομική κατηγορία, τα ποσοτικά (σταθμισμένα στατιστικά) ευρήματα που προκύπτουν από την ανάλυση του σώματος κειμένων της παρούσας εργασίας και εξετάζεται αξιολογικά ο βαθμός επίτευξης της διακειμενικής συνεκτικότητας κατά τη μεταφραστική διαδικασία. Σημειώνεται ότι η εφαρμογή του ταξινομικού μοντέλου ακολουθεί, στα πρώτα πιλοτικά βήματα, κυκλική ανατροφοδοτική λογική, κατά τις σύγχρονες παραδοχές στο πεδίο των εμπειρικών, καθοδηγούμενων από τα κειμενικά δεδομένα, γλωσσικών μελετών². Στο πειραματικό σκέλος, αξιοποιήθηκαν υπολογιστικά εργαλεία ανάλυσης σωμάτων κειμένων (AntConC) και επισημείωσης (annotation) του κειμενικού υλικού (GATE) για την καταγραφή και την στατιστική επιμέτρηση της λεξιλογικής και συντακτικής πληροφορίας του ΣΚ. Περαιτέρω, αξιολογούνται οι επιλογές των μεταφραστών ως προς τον διακειμενικό δεσμό (διατήρηση, μεταβολή, απαλοιφή), ακολουθώντας την ιεράρχηση των μεταφραστικών επιλογών και μετατοπίσεων, κατά Hatim και Mason (1990: 131-158).

Η εργασία εξετάζει περαιτέρω τη δυνητική αξιοποίηση των πορισμάτων της έρευνας στην διδακτική της Μετάφρασης (ενότητα 3).

Τα συμπεράσματα της παρούσας έρευνας αποτυπώνονται στην ενότητα 4, η βιβλιογραφία στην ενότητα 5, ενώ, τέλος, η ενότητα 6 περιλαμβάνει σε παράρτημα το επισημειωμένο κειμενικό υλικό που χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα, υπό μορφή φύλλων εργασίας.

2 Ο Biber (1993: 256 στο Σαριδάκης 2010: 92) αναφορικά με τον σχεδιασμό του ΣΚ προτείνει την εξής κυκλική μέθοδο: Δοκιμαστική εμπειρική διερεύνηση και θεωρητική ανάλυση, η οποία οδηγεί στον σχεδιασμό του ΣΚ. Κατόπιν, δόμηση μέρους του ΣΚ, εξαγωγή και ανάλυση εμπειρικών δεδομένων και, στη συνέχεια, εκ νέου σχεδιασμός του ΣΚ.

2. Θεωρητικό και μεθοδολογικό υπόβαθρο

2.1. Γλωσσολογία Σωμάτων Κειμένων και Μετάφραση

2.1.1. Γλωσσολογία Σωμάτων Κειμένων

Ως κλάδος της Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας, η Γλωσσολογία Σωμάτων Κειμένων (ΓΣΚ) ασχολείται με την χρήση σωμάτων κειμένων στην επιστημονική μελέτη της γλώσσας (Hatim 2001: 82). Πιο συγκεκριμένα, έχει ως αντικείμενα τη δημιουργία, την επεξεργασία και την ανάλυση σωμάτων κειμένων που επιτρέπουν την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων για τη γλώσσα (Γούτσος και Φραγκάκη 2015: 11). Ο Sinclair (1991 στο Σαριδάκης 2010: 25) ορίζει ένα σώμα κειμένων ως μια συλλογή κειμένου φυσικής γλώσσας, η οποία δημιουργείται με σκοπό τον χαρακτηρισμό της κατάστασης ή της ποικιλίας μιας γλώσσας. Προσδιορίζει, περαιτέρω, το ΣΚ (Sinclair 1996 στο Σαριδάκης 2010: 25) ως μια συλλογή τμημάτων λόγου επιλεγμένων και ταξινομημένων με βάση σαφή και συγκεκριμένα γλωσσολογικά κριτήρια, τα οποία χρησιμοποιούνται ως γλωσσικό δείγμα.

Μια οποιαδήποτε συλλογή κειμένων θα μπορούσε να αποτελεί σώμα κειμένων (ΣΚ), ωστόσο ο όρος χρησιμοποιείται για να περιγράψει κάτι ειδικό με συγκεκριμένα συνήθη χαρακτηριστικά (McEnery και Wilson ²2001: 29-32):

α) Το ΣΚ πρέπει να είναι δειγματοληπτικό και αντιπροσωπευτικό. Οι ερευνητές επικεντρώνονται σε μια συγκεκριμένη ποικιλία της γλώσσας, σε ένα υποσύνολο αυτής, το οποίο είναι αντιπροσωπευτικό της μελέτης στην οποία επιθυμούν να προβούν.

β) Πεπερασμένο μέγεθος. Το σώμα κειμένων περιλαμβάνει δεδομένο αριθμό λέξεων, ο οποίος επιτρέπει στους ερευνητές την καλύτερη ποιοτική ανάλυσή του.

γ) Ηλεκτρονική μορφή, καθώς με τον τρόπο αυτό, καθίσταται ευκολότερη η επεξεργασία τους. Με τον όρο επεξεργασία νοείται ο σχολιασμός ή η επισημείωση (annotation) του ΣΚ ως προς τη μορφολογία, τη σύνταξη, τις σημασίες κ.λπ. του γλωσσικού υλικού, ανάλογα με την μελέτη στην οποία θα χρησιμοποιηθεί το ΣΚ.

δ) Τα ΣΚ αποτελούν σημείο αναφοράς, για την ποικιλία της γλώσσας την οποία αντιπροσωπεύει, αλλά και για μελλοντικές έρευνες. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μέτρο σύγκρισης των πορισμάτων των μετέπειτα μελετών.

Σύμφωνα με τους Γούτσο και Φραγκάκη (2015: 15), τα ΣΚ επιτρέπουν την εξαγωγή πληροφοριών για τη γλώσσα από δεδομένα που είναι:

α) εμπειρικά: δεν βασίζονται σε εικασίες ή στη διαίσθηση των ερευνητών, αλλά στην πραγματικότητα γλωσσικών αλληλεπιδράσεων που προϋπάρχουν,

β) συστηματικά: έχουν επιλεγεί με βάση συγκεκριμένα κριτήρια και αρχές, και όχι με τυχαίο ή ανεκδοτολογικό τρόπο,

γ) αυθεντικά: δεν προέρχονται από πειραματικές ή άλλες τεχνητές συνθήκες, αλλά από την αυθόρμητη φυσική παραγωγή λόγου των ομιλητών μιας γλώσσας,

δ) κειμενικά: περιλαμβάνουν ολόκληρα κείμενα ή τμήματα κειμένων και δεν περιορίζονται σε μεμονωμένες λέξεις ή προτάσεις,

ε) εκτεταμένα: διαθέτουν μεγάλο όγκο και δεν περιορίζονται σε λίγα παραδείγματα.

Σύμφωνα με τους McEneaney και Wilson (2001: 2), η Γλωσσολογία Σωμάτων Κειμένων (ΓΣΚ) συνιστά περισσότερο μεθοδολογία, παρά πτυχή της γλώσσας που απαιτεί εξήγηση ή περιγραφή. Πρόκειται για μία προσέγγιση που μπορεί να έχει εφαρμογές σε όλους τους τομείς της Γλωσσολογίας. Παρόλο που δεν αποτελεί καθαυτό κλάδο της Γλωσσολογίας, μας επιτρέπει να προβαίνουμε σε μεθοδολογικές διακρίσεις, π.χ. εάν μια θεωρία περί σύνταξης είναι βασισμένη σε ΣΚ ή όχι. Πρόκειται για μια μεθοδολογία, μια εμπειρική προσέγγιση της μελέτης της γλώσσας, η οποία έχει της απαρχές της στην δεκαετία του '50 στον Firth και αργότερα, την δεκαετία του '60, στον Halliday (βλ. Firth, J.R. 1951, Firth, J.R. 1957a, Firth, J.R. 1957b και Bazell C.E., Catford, J.C., Halliday, M.A.K., Robins, R.H. (eds.) 1966).

Η αυθεντικότητα των κειμένων είναι κομβικής σημασίας για την ΓΣΚ. Η γλώσσα μελετάται μέσα στο πραγματικό περιβάλλον της, από πραγματικούς χρήστες και τα πορίσματα που εξάγονται αντικατοπτρίζουν την αληθινή της χρήση και όχι την «κανονιστική» ιδέα που έχει ο ειδικός για το πώς πρέπει να χρησιμοποιείται. Πρόκειται για μία προσέγγιση από τα δεδομένα προς την θεωρία και όχι το αντίθετο. Ο Sinclair (2004: 4) υποστηρίζει ότι η γλώσσα πρέπει να μελετάται σε αυθεντικά κείμενα, με εκτεταμένα δείγματα και, όπου είναι εφικτό, με ολόκληρα κείμενα. Τονίζει δε, ότι τα κείμενα είναι είτε προφορικά είτε γραπτά, και ότι τόσο η προφορική όσο και η γραπτή γλώσσα είναι δομημένες με παρόμοιους τρόπους.

Ως προς την αξία της εν λόγω μεθοδολογίας, γράφει ο Σαριδάκης (2016: 225-226): *Επιχειρείται, με την μεθοδολογία της ΓΣΚ, η συσχέτιση μεταξύ α) μορφής (ή απλούστερα, δειγμάτων [tokens], β) πληροφορίας συχνότητας και σχετικής θέσης (κατανομής) εμφάνισης του εκάστοτε φαινομένου, και γ) κοινωνικών/επικοινωνιακών συνθηκών της επιτέλεσης. Η εμπειρική συσχέτιση αυτή, όταν γίνεται με τήρηση των βασικών επιστημονικών αρχών της διαψευσιμότητας (refutability) και της επαναληψιμότητας (replicability), ιδίως δε όταν συνδυάζεται με μεθοδολογικό τριγωνισμό (triangulation) αποτελεί εξάιρετο εργαλείο στην προσπάθεια χαρτογράφησης και κατανόησης της συστημικότητας της λειτουργίας των φυσικών γλωσσών, του δυναμικού και εξελικτικού χαρακτήρα τους (μέσω της μελέτης της διακύμανσης – variation), και εν τέλει στην καλύτερη χαρτογράφηση, ταξινόμηση και κατηγοριοποίηση, ερμηνεία και περιγραφή του κοινωνικού πλαισίου της γλωσσικής εκφοράς.*

2.1.2. Τυπολογία ΣΚ

Ο Σαριδάκης (2010: 222-233) προτείνει την εξής αναλυτική τυπολογία των ΣΚ: Σε πρώτο επίπεδο τα ΣΚ διακρίνονται με βάση την καθολικότητα και την αντιπροσωπευτικότητά τους σε: α) Πλήρους κειμένου, τα οποία περιέχουν υλικό που δεν έχει περικοπεί, β) Δειγματοληπτικά, τα οποία περιλαμβάνουν επιλογή τμημάτων κειμένου ή επιλογή από ένα ευρύ φάσμα διαθέσιμων στοιχείων πληθυσμού, γ) Μικτά, τα οποία περιλαμβάνουν τόσο στοιχεία πλήρους κειμένου, όσο και στοιχεία που συλλέγονται βάσει δειγματοληπτικών μοντέλων, και δ) τα Υπό παρακολούθηση (Monitor) ΣΚ, τα οποία περιλαμβάνουν υλικό που συγκεντρώνεται διαρκώς, φιλτράρεται και ενσωματώνεται στο ΣΚ, συνήθως όμως δεν αρχειοθετείται. Πρόκειται, για διαρκείς ροές κειμενικών δεδομένων.

Με βάση τη χρονικότητά τους διακρίνονται σε: α) Συγχρονικά, στα οποία η περίοδος αναφοράς είναι οριοθετημένη και β) σε Διαχρονικά, στα οποία είναι εκτεταμένη.

Με βάση τον βαθμό εξειδίκευσης των δειγμάτων γλώσσας που περιλαμβάνουν διακρίνονται σε: α) Γενικά, τα οποία περιλαμβάνουν κείμενα που θεωρείται ότι αντιπροσωπεύουν την καθημερινή, μη εξειδικευμένη γλωσσική επικοινωνία, και β) σε Ορολογικά, τα οποία περιλαμβάνουν εξειδικευμένη θεματολογία με υψηλή συγκέντρωση ορολογίας και συνήθως προορίζονται για λεξιλογική-ορολογική έρευνα.

Με βάση το πλήθος γλωσσών που περιλαμβάνουν, τα ΣΚ διακρίνονται σε: α) Μονογλωσσικά, β) Διγλωσσικά και γ) Πολυγλωσσικά. Επίσης τα ΣΚ διακρίνονται με βάση την κωδικοποίηση των φυσικών γλωσσών, δηλαδή την γλώσσα στην οποία έχουν συγκροτηθεί.

Τέλος, διακρίνονται με βάση τον διάλογο εκφοράς τους σε α) Γραπτά, β) Προφορικά, γ) Μικτά.

Σε δεύτερο επίπεδο, εστιάζοντας στην πράξη και την διδακτική της μετάφρασης, τα μονογλωσσικά ΣΚ διακρίνονται σε: α) μοναδικής γλωσσικής εκφοράς, τα οποία αποτελούνται από γλωσσικό υλικό ομαδοποιημένο βάσει κειμενικών κριτηρίων και συντεταγμένο σε μια μόνο γλώσσα και β) συγκρίσιμα, τα οποία αποτελούνται από δύο μονογλωσσικά ΣΚ, ένα μεταφραστικό και ένα μη μεταφραστικό, με όμοια κειμενικά κριτήρια σχεδιασμού.

Τα διγλωσσικά ΣΚ διακρίνονται σε: α) Παράλληλα, δηλαδή ΣΚ, τα οποία περιέχουν ένα ή περισσότερα κείμενα σε μία γλώσσα, καθώς και τις μεταφράσεις τους σε μία ή περισσότερες άλλες γλώσσες με υποκατηγορίες αα) την μοναδική κειμενική αντιστοιχίση, και αβ) τις πολλαπλές κειμενικές αντιστοιχίσεις. β) Συγκρίσιμα, τα οποία αποτελούνται από δύο συλλογές πρωτοτύπων κειμένων στη γλώσσα Α και στη γλώσσα Β, παρεμφερείς ως προς το κειμενικό είδος, την χρονική έκταση και την επικοινωνιακή λειτουργία τους. Ο Johansson αναφέρει και μια κατηγορία μεικτών ΣΚ, τα αδαμαντοειδή (Johansson 2002 στο Σαριδάκης 2010: 230-231), τα οποία είναι παράλληλα και συγκρίσιμα κείμενα που χρησιμοποιούνται ως υλικό αναφοράς.

Τα πολυγλωσσικά ΣΚ διακρίνονται σε α) παράλληλα, β) συγκρίσιμα και γ) μικτά με μία επιπλέον διάκριση σε *κλειστά*, δηλαδή σε σύνολο τριών γλωσσών, οι εκάστοτε δύο να λειτουργούν ως μεταφράσεις της τρίτης και σε *ανοιχτά*, δηλαδή σε ένα σύνολο γλωσσών, ορισμένες να περιλαμβάνουν μόνο ΚΠ και ορισμένες μόνο ΚΣ.

Σε τρίτο επίπεδο, τα ΣΚ μοναδικής γλωσσικής εκφοράς διακρίνονται σε α) μεταφραστικά και β) μη-μεταφραστικά (πρωτότυπα), τα διγλωσσικά παράλληλα σε α) μονο-κατευθυντικά, δηλαδή ένα ή περισσότερα κείμενα στη γλώσσα Α και την ή τις μεταφράσεις τους στη γλώσσα Β και β) δι-κατευθυντικά, το οποίο περιλαμβάνει και μεταφράσεις κειμένων από τη γλώσσα Β προς τη γλώσσα Α. Τα πολυγλωσσικά παράλληλα ΣΚ διακρίνονται σε α) μίας ΓΠ και β, γ) δύο ή περισσότερων ΓΠ.

Τέλος, σε τέταρτο επίπεδο, τα αμιγώς μεταφραστικά ΣΚ διακρίνονται σε α) μίας ΓΠ και β) δύο ή περισσότερων ΓΠ.

Τέλος, ανάλογα με τον σκοπό για τον οποίο συγκροτείται κάθε ΣΚ, μπορεί να χαρακτηρίζεται από κατηγορίες όπως είναι η θεματολογία, τα είδη κειμένων κ.λπ.

2.1.3. Συγκρότηση ενός ΣΚ – προβληματισμοί

Κατά τον σχεδιασμό ενός σώματος κειμένων, ο ερευνητής καλείται να απαντήσει σε ορισμένα ερωτήματα: τι θα μελετήσει, πόσο μεγάλο θα πρέπει να είναι το ΣΚ, από πού θα αντλήσει το υλικό του, από πόσες λέξεις θα πρέπει να αποτελείται κάθε κείμενο, τι είδους και τύπου κείμενα θα πρέπει να συμπεριλάβει, ποιων ετών, από ποιους συγγραφείς, γραπτά ή προφορικά, ολόκληρα ή μέρος τους, σε ποια γλώσσα ή γλώσσες, κλπ. Για να είναι επιτυχημένο το ΣΚ και να μπορούν να εξαχθούν από αυτό όσο το δυνατόν πιο ασφαλή συμπεράσματα, υπάρχουν τρεις σημαντικές παράμετροι: η *αντιπροσωπευτικότητα*, η *ισορροπία* και τα κριτήρια *δειγματοληψίας* (Sinclair 2005: 1).

Ένα ειδικό σώμα κειμένων, το οποίο συγκροτείται προκειμένου να μελετηθεί ένα γλωσσικό φαινόμενο θα πρέπει να είναι κατάλληλο για τη μελέτη του εν λόγω φαινομένου. Για παράδειγμα, εάν επιθυμούμε να μελετήσουμε την γλώσσα των προγραμμάτων ανταλλαγής άμεσων μηνυμάτων (instant messaging) ή των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, θα πρέπει να συγκροτήσουμε ένα σώμα κειμένων που θα αντλεί υλικό από τέτοιου είδους προγράμματα. Αντιστοίχως, εάν επιθυμούμε να μελετήσουμε τη γλώσσα των εφήβων τα τελευταία 10 χρόνια, μέρος του ΣΚ μας ίσως θα πρέπει να περιλαμβάνει και υλικό από μέσα κοινωνικής δικτύωσης, εφόσον πρόκειται για συνήθη τρόπο επικοινωνίας των νέων τα τελευταία χρόνια. Με άλλα λόγια, ένα σώμα κειμένων θα πρέπει να είναι *αντιπροσωπευτικό*.

Η αντιπροσωπευτικότητα δεν αφορά μόνο στην θεματολογία. Κυρίως αναφέρεται στον βαθμό κατά τον οποίο ένα δείγμα περιλαμβάνει όλο το εύρος της ποικιλότητας ενός πληθυσμού. Η ποικιλότητα αξιολογείται και από την γλωσσική και από την καταστασιακή πλευρά. Εν ολίγοις, ένα

ΣΚ θεωρείται αντιπροσωπευτικό όταν περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα τύπων κειμένων σε μια γλώσσα και ένα εύρος γλωσσικής κατανομής (Biber 1993: 243). Ένα σώμα κειμένων είναι αντιπροσωπευτικό εφόσον το υλικό του επιλέγεται από το εύρος των τύπων κειμένων του πληθυσμού στον οποίο στοχεύει (ό.π.). Ο πληθυσμός, δηλαδή η *συναρμογή όλων των μονάδων δειγματοληψίας που μπορούν να συμπεριληφθούν στο υπό εξέταση δείγμα* (Σαριδάκης 2010: 45) είναι σημαντικό να ορίζεται εξ αρχής και πλήρως κατά τον σχεδιασμό του ΣΚ ως προς δύο πτυχές (Biber 1993: 243): (α) τα όριά του, δηλαδή ποια κείμενα θα συμπεριληφθούν και ποια θα αποκλεισθούν από το ΣΚ και (β) την ιεραρχική οργάνωση εντός του πληθυσμού, δηλαδή ποιες κατηγορίες κειμένων συμπεριλαμβάνονται στον πληθυσμό και πώς ορίζονται. Εξάλλου, ένα ΣΚ μπορεί να θεωρηθεί αντιπροσωπευτικό όταν περιλαμβάνει το εύρος των γλωσσικών κατανομών στον πληθυσμό, καθώς τα διάφορα γλωσσικά χαρακτηριστικά κατανέμονται διαφορετικά εντός των κειμένων, από κείμενο σε κείμενο ή από τύπο κειμένου σε τύπο κειμένου, κάτι το οποίο είναι επίσης άμεσα συνυφασμένο με τους τύπους κειμένων που περιλαμβάνονται στον πληθυσμό. Επιπλέον, η γλωσσική αντιπροσωπευτικότητα εξαρτάται και από ζητήματα όπως είναι ο αριθμός των λέξεων ανά δείγμα κειμένου, ο αριθμός των δειγμάτων ανά κείμενο και ο αριθμός των κειμένων ανά τύπο κειμένων (ό.π.).

Ένα σώμα κειμένων θα πρέπει να είναι *ισορροπημένο*. Ένα ισορροπημένο ΣΚ σχεδιάζεται κατά τρόπον ώστε να αποτελεί ένα μικρής κλίμακας μοντέλο του υπό εξέταση γλωσσικού φαινομένου (Atkins, Clear και Ostler 1992: 6). Η τυπολογία των ΣΚ διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ισορροπία του ΣΚ, ωστόσο βασίζεται σε μεγάλο βαθμό και στην διαίσθηση του ερευνητή. Ο έλεγχος της ισορροπίας ενός ΣΚ δεν είναι εφικτός κατά την φάση του σχεδιασμού του, αλλά αφού θα έχει δημιουργηθεί ολόκληρο ή, τουλάχιστον ένα προκαταρκτικό μέρος του. Βασίζεται στην πληροφόρηση που προέρχεται από τους χρήστες του ΣΚ, οι οποίοι μπορούν να εκτιμήσουν την δυναμική του και να εντοπίσουν τις αδυναμίες του. Ωστόσο, η δυσχέρεια στον χαρακτηρισμό ενός ΣΚ ως ισορροπημένου, δεν θα πρέπει να αποθαρρύνει τον ερευνητή, διότι κάθε ΣΚ αποτελεί πηγή πληροφοριών και έμπνευσης. Άλλωστε, η ισορροπία σε ένα ΣΚ δεν επιτυγχάνεται μόνο με εξωγλωσσικά κριτήρια, όπως είναι π.χ. τα αριθμητικά δεδομένα αναφορικά με το μέγεθός του, αλλά και με γλωσσικά που προέρχονται από την ανάλυσή του (ό.π.).

Ο σχεδιασμός ενός επιτυχημένου ΣΚ προϋποθέτει τον εκ των προτέρων ορισμό ορθών *κριτηρίων δειγματοληψίας*. Κατά τον Σαριδάκη (2010: 45-49), η μονάδα δειγματοληψίας ή η ελάχιστη εξεταζόμενη μονάδα (ένα πρόσωπο, ένα νοικοκυριό, μια γεωγραφική περιοχή, ένα βιβλίο) είναι η πρώτη βασική παράμετρος που θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για τη συγκρότηση του πληθυσμού. Οι μονάδες του πληθυσμού ορίζονται και διαρθρώνονται με κάποια μεθοδολογία. Ο κατάλογος με την εν λόγω διάρθρωση καλείται *πλαίσιο δειγματοληψίας* (sampling frame). Θα πρέπει επίσης να προσδιοριστούν ευθύς εξ' αρχής τα όρια του πληθυσμού. Το πλαίσιο δειγματοληψίας, δηλα-

δή στην ΓΣΚ, το σύνολο του πληθυσμού από τον οποίο θα αντληθούν τα δείγματα θα πρέπει να καθορίζεται με ακρίβεια. Για ΣΚ γενικής γλώσσας, αυτό σημαίνει ότι ο ερευνητής θα πρέπει να έχει σαφή εικόνα των πτυχών της πρόσληψης και της παραγωγής λόγου, αλλά και το εύρος πηγών θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν μεγαλύτερο. Σίγουρα, δεν είναι εφικτή η απόλυτη αντιπροσωπευτικότητα, ωστόσο η επιλογή του δείγματος θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο κοντά σε αυτήν.

Ως προς τις μεθόδους δειγματοληψίας αναφέρονται (ό.π.) το *απλό τυχαίο δείγμα* και η *διαστρωματωμένη δειγματοληψία*. Στην πρώτη περίπτωση, αριθμούνται οι μονάδες δειγματοληψίας εντός του πλαισίου δειγματοληψίας και επιλέγεται το δείγμα με χρήση τυχαίων αριθμών. Στην δεύτερη, ο πληθυσμός ομαδοποιείται βάσει κοινών χαρακτηριστικών σε ομοιογενή σύνολα, τα *στρώματα*, και από κάθε στρώμα γίνεται επιλογή ενός τυχαίου δείγματος (*διαστρωματωμένη τυχαία δειγματοληψία*). Όπως αναφέρει ο Σαριδάκης (2010: 48), το διαστρωματωμένο δείγμα δεν μπορεί ποτέ να είναι λιγότερο αντιπροσωπευτικό από ένα απλό τυχαίο δείγμα.

Τελικά, ένα σώμα κειμένων συγκροτείται με βάση *εξωτερικά* και *εσωτερικά* κριτήρια. Εξωτερικά είναι τα κριτήρια που προκύπτουν από την εξέταση των επικοινωνιακών συνθηκών και της επικοινωνιακής λειτουργίας ενός κειμένου, των μερών της εκάστοτε επικοινωνίας, της κατάστασης και του κοινωνικού περιβάλλοντος της επικοινωνίας (Σαριδάκης 2010: 49), ενώ εσωτερικά είναι εκείνα που αντανακλούν τις λεπτομέρειες της γλώσσας του κειμένου (Sinclair 2005: 2). Αν και ο Sinclair επιμένει στην χρήση αποκλειστικά εξωτερικών κριτηρίων για την δημιουργία ενός ΣΚ (αυτόθι, 11, 15), ο Σαριδάκης (αυτόθι, 50) θεωρεί ότι ναι μεν *τα εξωτερικά είναι πρωταρχικής σημασίας και αναφέρονται στη γλώσσα εκφοράς, στην πηγή του κειμένου, στη μορφή του (γραπτή ή προφορική), αλλά και στην ορολογική ένταση (στοιχείο δηλωτικό μεταξύ άλλων ειδικής επικοινωνιακής λειτουργίας) και στην ειδική προθετικότητα του, αλλά πολλά εσωτερικά κριτήρια αντανακλούν σε εξωτερικά και το αντίστροφο, ενώ μια προσεκτική ταξινόμηση των κειμένων, μια επαρκής τυπολογία, θα αντανακλά σε έναν ισορροπημένο συνδυασμό των δύο τύπων κριτηρίων.*

Κατά την συγκρότηση ενός ΣΚ, ο ερευνητής πολλές φορές συναντά προσκόμματα: παρά το ευρύτατο υλικό που προσφέρει σήμερα το Διαδίκτυο, σε ορισμένες περιπτώσεις δεν είναι εύκολη η πρόσβαση σε κείμενα. Άλλες φορές ο δημιουργός τους δεν επιθυμεί να παραχωρήσει τα δικαιώματα χρήσης ή τα δικαιώματα χρήσης έχουν υψηλό κόστος. Ίσως τα κείμενα να είναι σε χειρόγραφη μορφή και να απαιτείται χρόνος και κόστος για την ψηφιοποίησή τους. Σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να μην επαρκεί η επεξεργαστική ικανότητα του ηλεκτρονικού υπολογιστή για την επεξεργασία τους. Η απομαγνητοφώνηση και η επισημείωση των προφορικών ΣΚ, πολλώ δε μάλλον των πολυμεσικών³, απαιτεί επίσης ιδιαίτερη μεταχείριση και είναι δύσκολο έργο. Τέλος, όσο και εάν με

³ Ως πολυμεσικό, ορίζεται ένα κείμενο, το οποίο εκτός από τον γραπτό λόγο περιλαμβάνει και άλλες μορφές σημείωσης, όπως οπτικοακουστικό υλικό. Ως πολυμεσικό ΣΚ, κατ'επέκταση, ορίζεται ένα ΣΚ το οποίο περιλαμβάνει εκτός από γραπτό λόγο, επισημειωμένες και άλλες μορφές σημείωσης, όπως οπτικοακουστικό υλικό (για παράδειγ-

την εν λόγω μέθοδο επιχειρείται η μελέτη ενός γλωσσικού φαινομένου σε πραγματικά επικοινωνιακά περιβάλλοντα με αντικειμενικό τρόπο, δεν θα πρέπει να παραγνωρίζεται το προσωπικό στοιχείο του ερευνητή, τόσο η λεγόμενη διαίσθηση σε πολλά στάδια της έρευνας όσο και η υποκειμενικότητα στην ερμηνεία των ευρημάτων.

2.1.4. Σώματα κειμένων στο εξωτερικό και την Ελλάδα

Το πρώτο σώμα κειμένων, το οποίο δημιουργήθηκε εξ αρχής ηλεκτρονικά, ήταν το Brown Corpus ή *A Standard Corpus of Present-Day Edited American English for Use with Digital Computers*, όπως ήταν ο επίσημος τίτλος του (Francis & Kučera 1964). Είχε έκταση 1 εκατομμυρίου λέξεων, 500 κειμένων των 2.000 λέξεων το καθένα με πληθώρα ειδών κειμένων, όπως κείμενα από τον Τύπο, λογοτεχνικά κείμενα και τύπων κειμένου, όπως είναι τα βιβλία, τα περιοδικά, τα άρθρα κ.λπ. Η καινοτομία και η αξία του, η οποία παραμένει μέχρι σήμερα (άλλωστε, και σήμερα ακόμη αποτελεί σημείο αναφοράς) έγκειτο στην ισορροπία και την αντιπροσωπευτικότητα - στοιχεία στα οποία στόχευε μέσω των κριτηρίων δειγματοληψίας που είχαν επιλεγεί για τη συγκρότησή του (McEnery και Hardie 2013: 733).

Το Lancaster-Oslo-Bergen (LOB) Corpus ήταν το αντίστοιχο ΣΚ των βρετανικών Αγγλικών, το οποίο αναπτύχθηκε την ίδια εποχή εφαρμόζοντας ακριβώς τα ίδια κριτήρια συγκρότησης (ό.π.).

Το FLOB (Freiburg-LOB corpus of British English) αποτελεί ενημέρωση του LOB και το Brown, του Brown. Αμφότερα ξεκίνησαν το 1991 και στόχος τους είναι να αντιπροσωπεύουν την γλώσσα των αρχών της δεκαετίας του '90⁴.

Το London-Lund Corpus of Spoken English (LLC) ολοκληρώθηκε το 1990 και περιελάμβανε 500 χιλιάδες λέξεις προφορικού λόγου, βρετανικών Αγγλικών, από 100 κείμενα των 5.000 λέξεων το καθένα⁵.

Το 1987 κυκλοφόρησε το Collins COBUILD English Language Dictionary, το οποίο βασίστηκε σε ένα ΣΚ 20 εκατομμυρίων λέξεων βρετανικών και αμερικανικών Αγγλικών, γραπτού και προφορικού λόγου, επίσημου και ανεπίσημου (Collins COBUILD English Dictionary 1995: xii). Η διαρκής εξέλιξη της γλώσσας και ο στόχος της δημιουργίας ενός λεξικού που θα αντικατόπτριζε την πραγματική χρήση της γλώσσας, οδήγησαν την ομάδα στην συγκρότηση του ΣΚ που σήμερα είναι γνωστό ως Bank of English. Αποτελείται από περισσότερα από 200 εκατομμύρια λέξεις γραπτού και προφορικού λόγου κειμένων τα οποία έχουν συλλεγεί από εφημερίδες, περιοδικά, λογοτεχνικά, μπροσούρες, φυλλάδια, εκθέσεις και επιστολές, ενώ τα δύο τρίτα προέρχονται από τον Τύπο, στην γλώσσα του οποίου εκτίθενται ως επί το πλείστον οι άνθρωποι σήμερα. Τα προφορικά κείμενα είναι καθημερινές συζητήσεις, συνεντεύξεις, πρακτικά συναντήσεων και συζητήσεις εν γένει. Ου-

μα χειρονομίες, εκφράσεις, μουσική υπόκρουση, κ.ά.).

4 <http://www.helsinki.fi/varieng/CoRD/corpora/FLOB/index.html>.

5 <http://www.helsinki.fi/varieng/CoRD/corpora/LLC>.

σιαστικά, πρόκειται για ένα ΣΚ υπό παρακολούθηση (monitor corpus), το οποίο εμπλουτίζεται διαρκώς.

Το 1991 αναπτύχθηκε το British National Corpus⁶. Οι ραγδαίες εξελίξεις στην υπολογιστική ικανότητα των ηλεκτρονικών υπολογιστών επέτρεψαν την συγκρότηση και επεξεργασία ενός ΣΚ 100 εκατομμυρίων λέξεων, το οποίο περιελάμβανε κείμενα από εφημερίδες, ειδικό τύπο, ακαδημαϊκά συγγράμματα, λογοτεχνία, επιστολές κ.λπ. Το 90% ήταν κείμενα γραπτού λόγου, ενώ το 10% προφορικού λόγου αβίαστα εκπεφρασμένου, διαφόρων επικοινωνιακών καταστάσεων. Μια δεύτερη έκδοσή του ήταν το BNC World (2001) και μία τρίτη, το BNC XML Edition (2007), ενώ υπάρχουν και δύο υποσώματα κειμένων, το BNC Baby και το BNC Sampler. Σύντομα, ολοκληρώνεται η τελευταία έκδοση του BNC, το BNC2014, το οποίο θα περιλαμβάνει 100 εκατομμύρια λέξεις, φυσικού λόγου, με δείγματα από λογοτεχνικά έργα, επιστημονικά έργα, περιοδικά, μπλογκ, το Twitter κ.α. Πρόκειται για καρπό της συνεργασίας μεταξύ του Centre for Corpus Approaches to Social Science (CASS) του Πανεπιστημίου του Lancaster και του Cambridge University Press⁷. Ήδη έχει ολοκληρωθεί το Spoken BNC2014, το οποίο διατίθεται ελεύθερα για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς⁸. Περιλαμβάνει δείγματα προφορικών, ανεπίσημων συζητήσεων κάθε είδους, φυσικών ομιλητών των βρετανικών Αγγλικών, τα οποία συνελέγησαν εν γνώσει των ομιλητών το χρονικό διάστημα 2012-2016. Συνολικά αποτελείται από περισσότερα από 10 εκατομμύρια λέξεις. Για το μέλλον, το CASS έχει ήδη εξαγγείλει την συγκρότηση ενός συμπληρωματικού ΣΚ στο πλαίσιο του Spoken BNC2014 σε συνεργασία με το BBC, στο οποίο θα περιλαμβάνεται προφορικό υλικό από το BBC Listening Project, από δυσπρόσιτες περιοχές του ΗΒ⁹.

Σήμερα, με την ανάπτυξη του Διαδικτύου ο ενδιαφερόμενος έχει μια αστείρευτη πηγή δεδομένων από τα οποία μπορεί να αντλήσει το υλικό του θέτοντας τις παραμέτρους του. Επίσης υπάρχουν πύλες που προσφέρουν πρόσβαση σε ΣΚ, όπως είναι το SketchEngine¹⁰ ή το WebCorp¹¹. Άλλωστε, αναπτύσσονται ΣΚ με υλικό από το διαδίκτυο, όπως είναι τα Global Web-Based English¹² και Wikipedia Corpus¹³ (Γούτσος και Φραγκάκη 2015: 46). Τέλος, το επόμενο βήμα στα σώματα κειμένων θα είναι τα πολυμεσικά ΣΚ, στα οποία θα επιχειρείται η επισημείωση στοιχείων πέραν του προφορικού λόγου και του περιβάλλοντος μέσα στο οποίο πραγματοποιούνται, όπως ίσως είναι οι εκφράσεις του προσώπου των ομιλητών και η γλώσσα του σώματος γενικά.

6 <http://www.natcorp.ox.ac.uk/corpus/index.xml>.

7 http://cass.lancs.ac.uk/?page_id=1795.

8 Η πρόσβαση γίνεται με εγγραφή στην σελίδα: <https://cqpweb.lancs.ac.uk>.

9 http://cass.lancs.ac.uk/?page_id=1386

10 <https://www.sketchengine.co.uk/>.

11 <http://www.webcorp.org.uk/live/index.jsp>.

12 <https://corpus.byu.edu/glowbe>.

13 <https://corpus.byu.edu/wiki/>.

Στον ελλαδικό χώρο (Γούτσος και Φραγκάκη 2015: 48), τα πρώτα καθαυτό σώματα κειμένων, ηλεκτρονικά βάσει κριτηρίων σχεδιασμού, εμφανίζονται την δεκαετία του '90, ενώ από την δεκαετία του 2000 αρχίζουν να εμφανίζονται και εξειδικευμένα ΣΚ. Ενδεικτικώς, αναφέρονται τα κάτωθι:

- Ο Εθνικός Θησαυρός της Ελληνικής Γλώσσας (ΕΘΕΓ)¹⁴, του Ινστιτούτου Επεξεργασίας του Λόγου, ο οποίος σήμερα αριθμεί περισσότερες από 47 εκατομμύρια λέξεις γραπτού λόγου και εμπλουτίζεται συνεχώς, στόχος του οποίου είναι ο αντικατοπτρισμός της πραγματικής εικόνας της σύγχρονης γλώσσας.
- Το Σώμα Ελληνικών Κειμένων¹⁵, προϊόν συνεργασίας του Πανεπιστημίου Αθηνών και Κύπρου. Βασικός στόχος του προγράμματος ήταν να συγκροτηθεί ένα σώμα σύγχρονων ελληνικών κειμένων, αποθηκευμένων σε ηλεκτρονική μορφή, που θα είναι αντιπροσωπευτικό των σημαντικότερων κειμενικών ειδών της γλώσσας και θα αποβλέπει στη γλωσσολογική ανάλυση και σε εκπαιδευτικές εφαρμογές (Γούτσος και Φραγκάκη 2015: 49), 30 εκατομμυρίων λέξεων με προφορικά και γραπτά κείμενα.
- Η Πύλη για την ελληνική γλώσσα¹⁶, στην οποία περιλαμβάνονται το ΣΚ της εφημερίδας «Μακεδονία», με 3 εκατομμύρια λεκτικούς τύπους, το ΣΚ της εφημερίδας «Τα Νέα», με 2 εκατομμύρια λεκτικούς τύπους, το ΣΚ των διδακτικών βιβλίων του Γυμνασίου και του Λυκείου, με 2 εκατομμύρια λεκτικούς τύπους, καθώς και ψηφιοποιημένα λεξικά διαλέκτων.
- Το Corpus Προφορικού Λόγου¹⁷, του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών, το οποίο αναπτύχθηκε με πρωταρχικό στόχο την ποιοτική ανάλυση της γλώσσας και της γλωσσικής επικοινωνίας, ειδικότερα από τη σκοπιά της Ανάλυσης Συνομιλίας. Περιλαμβάνει ψηφιοποιημένο/βιντεοσκοπημένο υλικό μεγέθους περίπου 190,000 MB και απομαγνητοφωνημένο υλικό περίπου 1,9 εκατομμύρια λέξεις.
- Το Παράλληλο σώμα λογοτεχνικών κειμένων FREL¹⁸ του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, το οποίο αριθμεί 500.000 λέξεις γαλλικών λογοτεχνικών κειμένων μεταφρασμένων στα Ελληνικά.

Υπάρχουν επίσης σώματα κειμένων που περιλαμβάνουν υλικό στην ελληνική γλώσσα (Γούτσος και Φραγκάκη 2015: 48), όπως το Corpus of Modern Greek του προγράμματος «Corpus Linguistics» της Ρωσικής Ακαδημίας Επιστημών¹⁹, τα ΣΚ που περιλαμβάνει το ηλεκτρονικό εργαλείο

14 <http://hnc.ilsp.gr>.

15 <http://www.sek.edu.gr/>.

16 <http://www.greek-language.gr>.

17 <http://corpus-ins.lit.auth.gr>.

18 <http://opus.nlpl.eu/>.

19 <http://web-corpora.net/GreekCorpus/search/?interface=language=en>.

επεξεργασίας σωμάτων κειμένων SketchEngine²⁰, ΣΚ που περιλαμβάνουν κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (JRC-Acquis, DGT-Acquis, Digital Corpus of the European Parliament²¹, το European Parliament Proceedings Parallel Corpus 1996-2011²², τα ΣΚ του ELRA²³, του OrPUS²⁴.

- Το Διαχρονικό Σώμα Ελληνικών Κειμένων του 20ού αιώνα²⁵, του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, 20 εκατομμυρίων λέξεων, το οποίο στοχεύει να καλύψει την ανάγκη για διαχρονική μελέτη της ελληνικής γλώσσας, θα καλύπτει τις 9 πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα και θα ενσωματωθεί στο ΣΕΚ. Το ΣΚ σχεδιάζεται με σκοπό τη μελέτη περιοχών της πρόσφατης γραμματικής και λεξιλογικής αλλαγής στα Ελληνικά.

Εφαρμογές ΣΚ και Μετάφραση

Η επεξεργασία σωμάτων κειμένων, σήμερα, έχει εφαρμογή σε ουκ ολίγους κλάδους της γλωσσικής έρευνας. Για την ακρίβεια, όπως τονίζουν οι McENERY και HARDIE (2013: 731), είναι δύσκολο στις μέρες μας να βρεθεί τομέας της Γλωσσολογίας που να μην έχει υιοθετήσει μια προσέγγιση μέσω σωμάτων κειμένων. Αναφέρουν, δε, την αντιπαραβολική γλωσσολογία, την ανάλυση λόγου, την διδασκαλία της γλώσσας, την σημασιολογία, την κοινωνιογλωσσολογία, την θεωρητική γλωσσολογία, αλλά και την λεξικογραφία και την σύνταξη γραμματικών (ό.π.). Η Λεξικογραφία έχει να επιδείξει το σημαντικότερο έργο του John Sinclair, την σειρά λεξικών *Collins Cobuild*, ενώ αναφορικά με την γραμματική υπάρχει η γραμματική των Geoffrey Leech και Jan Svartvik, *A Communicative Grammar of English*.

Η επιστημονική κοινότητα αρχίζει σταδιακά ολοένα και περισσότερο να αναγνωρίζει την αξία των Σωμάτων κειμένων (ΣΚ) στην μεταφρασσιολογική έρευνα και να στρέφεται προς το εν λόγω πεδίο. Η Laviosa (2002: 3) θεωρεί ότι η ερευνητική κοινότητα στο πεδίο των μεταφραστικών σπουδών δεν γνωρίζει πολλά για την χρήση των σωμάτων κειμένων στην εκπαιδευτική διαδικασία, εξαιτίας του χαμηλού κύρους που προσδίδει συνήθως στην έρευνα με αντικείμενο τα παιδαγωγικά ζητήματα. Εξάλλου, ο Σαριδάκης (2016: 226) σχετικά με την αξία της χρήσης των ΣΚ στη μετάφραση, αναφέρει ότι: *η επιστημολογική αξία της εμπειρικής-επαγωγικής μεθοδολογίας [των ΣΚ] αναδεικνύεται ιδιαίτερος σε πεδία μελέτης τα οποία εμπεριέχουν έντονο το στοιχείο της διδακτικής, άρα και κατ' ανάγκη νορμαλιστικής εν μέρει, προσέγγισης, όπως π.χ. στο εφαρμοσμένο πεδίο της μετάφρασης.*

Σύμφωνα με την Laviosa (2002: 101-107), τα παράλληλα σώματα κειμένων αποτελούν πολύτιμο εργαλείο στα χέρια των εκπαιδευόμενων μεταφραστών, διότι τους παρέχουν τη δυνατότητα

20 <https://www.sketchengine.co.uk/>.

21 <https://ec.europa.eu/jrc/en/language-technologies>.

22 <http://www.statmt.org/europarl>.

23 <http://catalog.elra.info/en-us>.

24 <http://opus.nlpl.eu>.

25 <http://greekcorpus20.phil.uoa.gr/greek-corpus-20.html>.

να εξετάσουν τις μεταφραστικές επιλογές και στρατηγικές και να συγκρίνουν τις πληροφορίες που περιέχονται σε διγλωσσικά λεξικά. Επίσης, να ανακαλύψουν καθιερωμένα μεταφραστικά ισοδύναμα, αλλά και να προβούν σε υφολογική μελέτη του σώματος, αναφορικά με ένα είδος κειμένου.

Όπως αναφέρουν οι Γούτσος και Φραγκάκη (2015: 187-188), *τα μονόγλωσσα ΣΚ αποτελούν πολύτιμη πηγή πληροφοριών, για παράδειγμα, για τον έλεγχο λεξικογραμματικών φαινομένων στη ΓΣ με βάση αυθεντικά κείμενα, καθώς οι πληροφορίες λεξικών, γραμματικών, κ.λπ. συχνά δεν επαρκούν για όλα τα γλωσσικά φαινόμενα ή δεν βρίσκονται αρκετά κοντά στη γλωσσική πραγματικότητα*. Επίσης (ό.π. 189-190), *τα συγκρίσιμα σώματα κειμένων μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία βάσεων δεδομένων ορολογίας, καθώς μέσω των καταλόγων συχνότητας ή των λέξεων-κλειδιών βοηθούν να απομονωθούν οι όροι στις γλώσσες των σωμάτων κειμένων*. Άλλωστε, όπως προκύπτει και από την μεταφραστική πρακτική, ένα μονόγλωσσο σώμα κειμένων στη ΓΣ, βοηθά τον εκπαιδευόμενο μεταφραστή να κατανοήσει καλύτερα το θεματικό πεδίο, την ειδική γλώσσα που το διέπει, καθώς και τις ιδιωματικές εκφράσεις και να επιλέξει την ορθότερη ορολογία.

Για την Bowker (2002: 70-76), τα σώματα κειμένων, ως μέρος των εργαλείων υποβοήθησης της μετάφρασης (CAT tools) προσφέρουν σημαντική βοήθεια στους μεταφραστές. Μέσω των καταλόγων συχνότητας, για παράδειγμα, ο μεταφραστής μπορεί να διακρίνει εάν ένας όρος χρησιμοποιείται συχνά από τους ειδικούς ενός πεδίου ή εάν αποτελεί ιδιοσυγκρασιακή προτίμηση μιας μικρής ομάδας ειδικών. Παρομοίως, όταν ο μεταφραστής έρχεται αντιμέτωπος με φαινόμενα διπλής ή πολλαπλής ορολογίας, οι κατάλογοι συχνότητας τον καθοδηγούν στην επιλογή του συχνότερα χρησιμοποιούμενου όρου. Επίσης, η εμφάνιση των όρων μέσα στο περιβάλλον χρήσης τους επιτρέπουν στον μεταφραστή να διακρίνει γλωσσικά και εννοιολογικά σχήματα, τα οποία εκτός συγκεκριμένου δεν είναι πάντοτε ευδιάκριτα. Η οικονομία χρόνου είναι ένας ακόμη παράγοντας που συνηγορεί υπέρ της χρήσης ΣΚ στη μετάφραση, καθώς η ηλεκτρονική μορφή επιτρέπει την πρόσβαση σε μεγαλύτερο όγκο πληροφοριών, ταχύτερα και με μεγαλύτερη ακρίβεια σε ό,τι αφορά στην πληροφορία που χρειάζεται ο μεταφραστής. Ωστόσο, η Bowker εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι τα εργαλεία επεξεργασίας ΣΚ δεν ερμηνεύουν τις πληροφορίες που εντοπίζονται, αλλά ότι η ερμηνεία αυτή επιτυγχάνεται από τον ίδιο τον μεταφραστή.

Όπως γίνεται φανερό, η Γλωσσολογία Σωμάτων Κειμένων αξιοποιείται ως μέθοδος σήμερα σε ένα ευρύτατο φάσμα γλωσσικών ερευνών, χωρίς ωστόσο να περιορίζεται σε αυτό. Με εφιαλήριο τη γλώσσα, πραγματοποιούνται μελέτες σε τομείς των ανθρωπιστικών, όσο και των θετικών επιστημών, και δη σε πεδία όπως είναι η εγκληματολογική έρευνα, η Ιατρική ή η Ιστορία²⁶. Πέρα όμως από τις ποικίλες πρακτικές εφαρμογές που ανακαλύπτονται και προστίθενται ανελλιπώς, εξε-

26 Μάλιστα, το Πανεπιστήμιο του Lancaster στο επόμενο ηλεκτρονικό σεμινάριο (MOOC) που ξεκινάει τον Σεπτέμβριο του 2018, περιλαμβάνει τις εξελίξεις στον τομέα της Ιστορίας (βλ. <http://www.lancaster.ac.uk/study/free-courses/corpus-linguistics-method-analysis-interpretation/>, τελευταία πρόσβαση: Μάρτιος 2018).

λίσσεται και η μελέτη και η θεωρία του εν λόγω πεδίου. Ως εκ τούτου, προκύπτει το ερώτημα: Μήπως, τελικά η ΓΣΚ ακολουθεί ήδη την πορεία άλλων εφαρμοσμένων αντικειμένων, όπως είναι η Μετάφραση ή ακόμη και η Ιατρική και τείνει να εξελιχθεί σε αυτόνομο επιστημονικό κλάδο στο πεδίο της Γλωσσολογίας;

Στο ανωτέρω ερώτημα ίσως μια πρώτη απάντηση δίνεται από τις λεγόμενες νεο-φίρθιανές προσεγγίσεις (Neo-Firthian approaches) (McEnery και Hardie 2013: 741-745), κοινός τόπος των οποίων είναι η αξιολόγηση της σημασίας των λέξεων στο περιβάλλον στο οποίο εμφανίζονται, ενώ η φρασεολογία και οι συμφράσεις (collocations) τίθενται στο επίκεντρο της έρευνας. Με άλλα λόγια, πολλά χαρακτηριστικά της γλώσσας, τα οποία παραδοσιακά εξηγούνταν με όρους γραμματικής, αντ' αυτού εξηγούνται με όρους λεξιλογίου. Ο Sinclair (2004), ο Stubbs (1996), η Tognini-Bonelli (2001), ο Teubert (2004, 2005), ο Louw (1993), οι Hunston και Francis (1999), ο Hoey (2005) και στα καθ' ημάς, ο Σαριδάκης (2010) είναι ορισμένοι επιστήμονες, οι οποίοι λίγο ως πολύ εντάσσονται στον κύκλο των νεο-φίρθιανών προσεγγίσεων.

2.2. Εφαρμογές ΣΚ και διδακτική της μετάφρασης

2.2.1. Μεταφραστικές Σπουδές επί τη βάσει ΣΚ

Η αξιοποίηση των σωμάτων κειμένων στην μετάφραση, την διδακτική της μετάφρασης και τις μεταφραστικές σπουδές, αριθμεί πλέον πάνω από 25 έτη εξέλιξης, από τα μέσα της δεκαετίας του 1990, όταν η Baker (1993, 1995, 1999) έθεσε τις βάσεις για μια ερευνητική μεθοδολογία που ονόμασε *μεταφραστικές σπουδές επί τη βάσει σωμάτων κειμένων* (corpus-based translation studies – ΜΣΣΚ). Στόχος της Baker ήταν μέσω παράλληλων σωμάτων κειμένων να διερευνήσει την απόσταση μεταξύ της γλώσσας που χρησιμοποιεί ο μεταφραστής (την οποία ονόμασε «τρίτο κώδικα») και της γλώσσας που χρησιμοποιεί ο φυσικός ομιλητής (Kübler 2011: 2). Η εν λόγω έρευνα την οδήγησε στην διατύπωση της θεωρίας των πιθανών «μεταφραστικών καθολικών», η οποία τέθηκε ως βάση για περαιτέρω έρευνες μέσω σωμάτων κειμένων (Granger 2003: 18-19), αλλά και σε μια νέα μεθοδολογία, η οποία επιχειρεί να αλλάξει άρδην το σκηνικό της διδακτικής της μετάφρασης.

Στον χάρτη των μεταφραστικών σπουδών του Holmes, όπως αποτυπώθηκε από τον Toury (1995), οι ΜΣΣΚ τοποθετούνται υπό την ομπρέλα του κλάδου των Καθάρων Περιγραφικών Μεταφραστικών Σπουδών (Krüger 2012: 506), ενώ η Laviosa (2002: 5) αναφέρει ότι «οι δύο κύριες πηγές έμπνευσης και επιρροής των μεταφραστικών σπουδών επί τη βάσει σωμάτων κειμένων είναι η Γλωσσολογία σωμάτων κειμένων και οι Περιγραφικές μεταφραστικές σπουδές».

Η εν λόγω μεθοδολογία ορίζεται από την Laviosa (2003: 45-46) ως «ο κλάδος των Μεταφραστικών Σπουδών που αξιοποιεί τα ΣΚ πρωτότυπων ή/και μεταφρασμένων κειμένων στην

εμπειρική μελέτη του προϊόντος και της διαδικασίας της μετάφρασης, την διατύπωση θεωριών και την εκπαίδευση των μεταφραστών. Οι ΜΣΣΚ χρησιμοποιούν μια ενδεδειγμένη και ευέλικτη μεθοδολογία, καθώς και θεωρητικές αρχές που βασίζονται σθεναρά σε εμπειρικές παρατηρήσεις, χρησιμοποιούν εξίσου παραγωγικές και επαγωγικές προσεγγίσεις για την διερεύνηση της μετάφρασης και της μεταφραστικής διαδικασίας και προάγουν τον διάλογο και την συνεργασία μεταξύ ερευνητών της θεωρητικής, της εμπειρικής και της εφαρμοσμένης προσέγγισης». Για τον Krüger (2012: 506), «πρωταρχικός στόχος του νέου αυτού ερευνητικού πεδίου ήταν να περιγράψει τα χαρακτηριστικά του προϊόντος και της διαδικασίας της μετάφρασης ή την λειτουργία μιας μετάφρασης εντός του κοινωνικο-πολιτισμικού περικειμένου της και να τροφοδοτήσει με τα εν λόγω στοιχεία τον θεωρητικό κλάδο των Καθαρών μεταφραστικών σπουδών προκειμένου να δοκιμαστούν επεξηγηματικές υποθέσεις».

Στο πλαίσιο αυτό, «οι μεταφράσεις θεωρείται ότι υπόκεινται στις κοινωνικο-πολιτισμικές νόρμες που εκδηλώνονται διακειμενικά και γίνονται εμφανείς μέσω της εμπειρικής προσέγγισης, η οποία εστιάζει στον εντοπισμό και την ανάλυση των συστηματικών χαρακτηριστικών γνωρισμάτων της μετάφρασης στο πλαίσιο του πολιτισμού-δέκτη. Η ΓΣΚ ως μεθοδολογία που εστιάζει στον προσδιορισμό των επαναλαμβανόμενων μοτίβων γλωσσικής συμπεριφοράς με πραγματικά δεδομένα αποτελεί το κατάλληλο εργαλείο δοκιμής υποθέσεων για τις νόρμες και τις κανονικότητες των μεταφρασμένων κειμένων» (Bernardini et al. 2003: 8-9). Οι Περιγραφικές μεταφραστικές σπουδές επί τη βάσει ΣΚ οδήγησαν στην καλύτερη κατανόηση των φαινομένων της μετάφρασης και συνετέλεσαν στην συνειδητοποίηση των στοιχείων που αφορούν στη μετάφραση (ό.π.).

Ο Krüger (2012: 506-507) θεωρεί ότι ένα από τα κυριότερα πλεονεκτήματα των ΜΣΣΚ είναι ότι επιτρέπουν την διεύρυνση της παραδοσιακής και ευρέως διαδεδομένης σύγκρισης μεταξύ των ΚΠ και των ΚΣ. Η έρευνα δεν εστιάζει σε μεγάλης κλίμακας συγκρίσεις, αλλά στην διερεύνηση της κατά Baker «φύσης των μεταφρασμένων κειμένων ως επικοινωνιακών γεγονότων με μεσολάβηση» (Baker 1993: 243), η οποία φύση διαφέρει από την πρωτότυπη παραγωγή κειμένου σε μια γλώσσα, είναι δηλαδή ένας τρίτος κώδικας, τα χαρακτηριστικά του οποίου δύνανται να αποκαλυφθούν, όχι κατόπιν σύγκρισεως των μεταφράσεων με τα πρωτότυπά τους, αλλά με πρωτότυπα κείμενα στην ΓΣ, φέρνοντας στο φως τα Καθολικά της μετάφρασης.

Επομένως, την δεκαετία του 1990, καθώς η έμφαση δινόταν στο ΚΣ, οι έρευνες στο πλαίσιο των ΜΣΣΚ επικεντρώνονται σε συγκρίσιμα ΣΚ της ΓΣ, δηλαδή σε συλλογές μεταφρασμένων κειμένων και πρωτοτύπων κειμένων συντεταγμένων στην ίδια γλώσσα, καθώς και σε παράλληλα μεταφραστικά ΣΚ, δηλαδή σε συλλογές μεταφρασμένων κειμένων και των πρωτοτύπων τους στην ΓΠ (Bernardini et al 2003: 8-9). Έκτοτε, η ερευνητική δραστηριότητα στον τομέα των ΜΣΣΚ, βαίνει αυξανόμενη - ορισμένες έρευνες περιγράφονται στην επόμενη ενότητα.

Η διδακτική της μετάφρασης μέσω ΣΚ – πιλοτικές μελέτες

Αναγνωρίζοντας την αξία των σωμάτων κειμένων στην διδακτική της μετάφρασης, πληθώρα ερευνητών, ήδη από την δεκαετία του 1990, πραγματοποίησε πιλοτικές μελέτες και πρότεινε τρόπους αξιοποίησης των ΣΚ στην ακαδημαϊκή μεταφραστική αίθουσα. Άλλες στοχεύουν στον τρόπο αξιοποίησης των ΣΚ στην μεταφραστική διαδικασία, στην διερεύνηση των ειδών των ΣΚ που είναι καλύτερα για τον μεταφραστή, άλλες προτείνουν ένα μοντέλο διδακτικής της μετάφρασης, άλλες επικεντρώνονται στην αξιολόγηση της μεταφραστικής διαδικασίας και του μεταφραστικού προϊόντος, άλλες στις δεξιότητες που καλείται να καλλιεργεί και να διαθέτει ο εκπαιδευόμενος και κυρίως ο μελλοντικός επαγγελματίας μεταφραστής. Κοινός τόπος όλων, ωστόσο, είναι η επισήμανση της αξίας και της αναγκαιότητας της ένταξης των σωμάτων κειμένων στην διδακτική της μετάφρασης, αλλά και της απουσίας της από τα προγράμματα σπουδών των περισσότερων ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, της χώρας μας συμπεριλαμβανομένης.

Παρακάτω σταχυολογούμε ορισμένες από τις πιλοτικές μελέτες που εντοπίσαμε, διακρίνοντάς τις σε τέσσερις κατηγορίες, ανάλογα με το σημείο εστίασής τους: συγκρίσιμα και παράλληλα ΣΚ, Εκπαιδευτικά ΣΚ, ad hoc ΣΚ (DIY), ΣΚ με στόχο την αξιολόγηση. Παρόλο που δεν υφίσταται απόλυτη διάκριση των ειδών των ΣΚ, καθώς, επί παραδείγματι, τα ad hoc ΣΚ μπορεί να είναι παράλληλα ή συγκρίσιμα και τα εκπαιδευτικά περιλαμβάνουν περισσότερα του ενός είδη ΣΚ, σε γενικές γραμμές θεωρούμε ότι τα συγκρίσιμα και τα ad hoc ΣΚ έχουν περισσότερο επαγγελματικό προσανατολισμό, ακόμη και στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, εφόσον μπορούν να αξιοποιηθούν και στην επαγγελματική μετάφραση. Αντιθέτως, τα εκπαιδευτικά και τα ΣΚ αξιολόγησης έχουν κυρίως μαθησιακό χαρακτήρα και συγκροτούνται για να χρησιμοποιηθούν κυρίως στην αίθουσα διδασκαλίας. Η παρουσίαση των πιλοτικών μελετών που ακολουθεί δεν είναι εξαντλητική. Η επιλογή των μελετών έγινε με βάση τη στόχευσή τους στη διδακτική της μετάφρασης.

α) Συγκρίσιμα και παράλληλα ΣΚ

Η Bowker διερευνά την αξία των εξειδικευμένων ΣΚ στην μητρική γλώσσα/Γλώσσα - Στόχος του μεταφραστή. Με τον όρο, η Bowker εννοεί ένα συγκρίσιμο ΣΚ της αυτής θεματολογίας με το προς μετάφραση κείμενο. Αρχικά, (Bowker 1998) πραγματοποιεί στο Dublin City University μια πιλοτική έρευνα προκειμένου να διερευνήσει εάν η χρήση ενός εξειδικευμένου μονογλωσσικού ΣΚ στην μητρική γλώσσα του μεταφραστή δύναται να οδηγήσει σε καλύτερη κατανόηση του πεδίου του προς μετάφραση κειμένου και στην βελτίωση του χειρισμού της μητρικής του γλώσσας. Στο πείραμα συμμετείχαν 14 φοιτητές Εφαρμοσμένης Υπολογιστικής Γλωσσολογίας, οι οποίοι κλήθηκαν να μεταφράσουν δύο αποσπάσματα άρθρων για συσκευές σάρωσης (scanner) από τα

Γαλλικά προς τα Αγγλικά. Οι φοιτητές χωρίστηκαν σε δύο ομάδες και μετέφρασαν διαδοχικά και εναλλάξ τα αποσπάσματα, την μία φορά χρησιμοποιώντας συμβατικά μέσα υποβοήθησης, όπως είναι τα γενικά διγλωσσικά λεξικά και ορισμένες μονογλωσσικές εξειδικευμένες λεξικογραφικές και μη λεξικογραφικές πηγές τεκμηρίωσης και την δεύτερη φορά γενικά διγλωσσικά λεξικά και ένα εξειδικευμένο μονογλωσσικό ΣΚ στην μητρική γλώσσα των μεταφραστών. Η πιλοτική έρευνα έδειξε ότι η χρήση του ΣΚ βελτίωσε την κατανόηση του πεδίου, καθώς παρατηρήθηκαν λιγότερα σχετικά σφάλματα, αλλά και την ικανότητα χειρισμού της μητρικής γλώσσας των μεταφραστών, με λιγότερα σφάλματα οφειλόμενα π.χ. σε μη ορθές συμφράσεις.

Ωστόσο, το πρώτο πολύπλευρο και εκτεταμένο πείραμα αναφορικά με την εκπαίδευση των μεταφραστών με την χρήση ΣΚ, το οποίο εντοπίσαμε, αποδίδεται στην Kübler (2003) και πραγματοποιήθηκε στο Πανεπιστήμιο Paris 7, στο Τμήμα Διαπολιτισμικών Σπουδών και Εφαρμοσμένων Γλωσσών. Στόχος της μελέτης ήταν να ελέγξει κατά πόσον βελτιώνεται η ποιότητα και διευκολύνεται το έργο του μεταφραστή με τη χρήση ψηφιακών ΣΚ και εργαλείων ανάλυσής τους. Το πείραμα είχε δύο μέρη: στο ένα μέρος συμμετείχαν προπτυχιακοί φοιτητές της μετάφρασης και στο άλλο μεταπτυχιακοί φοιτητές της ειδικής μετάφρασης και της γλωσσικής τεχνολογίας. Για το πείραμα δημιουργήθηκαν και αξιοποιήθηκαν μονογλωσσικά, συγκρίσιμα και παράλληλα ΣΚ στα Γαλλικά και τα Αγγλικά, εξειδικευμένα και γενικά, καθώς και εργαλεία εξαγωγής συμφραστικών πινάκων.

Στόχος του πειράματος ως προς τους προπτυχιακούς φοιτητές ήταν να διαπιστώσουν στην πράξη τις παραμέτρους του επαγγέλματος του μεταφραστή, πέραν της καθαυτό μετάφρασης, όπως είναι η τεκμηρίωση, η ορολογία, η συνεργασία με ειδικούς, η αναθεώρηση, κ.λπ. Σε αυτό το πλαίσιο, κλήθηκαν σε ομάδες των τριών να μεταφράσουν ένα κείμενο σχετικό με ψηφιακές φωτογραφικές μηχανές και να εκτελέσουν μία από τις ακόλουθες εργασίες:

- Να αποθηκεύσουν το κείμενο σε μορφή HTML και σε μορφή απλού κειμένου.
- Να συγκεντρώσουν υλικό τεκμηρίωσης από το Διαδίκτυο, όπως εγχειρίδια χρήσης.
- Να ελέγξουν την ορθότητα του υλικού τεκμηρίωσης, με έναν ειδικό του κλάδου,.
- Να συλλέξουν ΣΚ για τις ψηφιακές φωτογραφικές μηχανές στη γαλλική και την αγγλική γλώσσα.
- Να δημιουργήσουν μία βάση δεδομένων ορολογίας με όρους στις δύο γλώσσες.
- Να μεταφράσουν το κείμενο.
- Να ελέγξουν/αναθεωρήσουν την μετάφραση.
- Να δημιουργήσουν τον ιστότοπο στα Γαλλικά.

Κάθε ομάδα ήταν επίσης υπεύθυνη για τον συντονισμό μίας από τις ανωτέρω εργασίες και για την διάθεση των πληροφοριών στις άλλες ομάδες των φοιτητών:

- Οι ομάδες των ΣΚ ήταν επί κεφαλής της συγχώνευσης των ΣΚ που συγκεντρώθηκαν από τις άλλες ομάδες, την απαλοιφή των διπλών εγγραφών, τον έλεγχο πιθανών σφαλμάτων και την υποβολή των τελικών ΣΚ στον συντονιστή ώστε να τα ενσωματώσει σε ένα πρόγραμμα συμφράσεων.
- Η ομάδα ορολογίας δημιούργησε μια βάση δεδομένων ορολογίας στην Microsoft Access, στην οποία προσέθεταν δεδομένα οι λοιπές ομάδες και έλεγχε την συνέπεια στην απόδοση της ορολογίας.
- Η ομάδα τεκμηρίωσης συνέλεξε και σχολίασε τα διάφορα γλωσσάρια των λοιπών ομάδων και ανέλαβε να επιλύσει τυχόν ζητήματα πνευματικών δικαιωμάτων.
- Δύο ομάδες ήταν υπεύθυνες για την αναθεώρηση των μεταφράσεων.
- Η τελευταία ομάδα ήταν υπεύθυνη για την δημιουργία του ιστότοπου στα Γαλλικά, την σύνδεση των αρχείων και τον έλεγχο της επισημείωσης στην HTML.

Στόχος του πειράματος των μεταπτυχιακών φοιτητών ήταν να κατανοήσουν την αξία των εργαλείων μηχανικής μετάφρασης (Systran), καθώς και τον τρόπο με τον οποίο τα ΣΚ δύνανται να βελτιώσουν τα συστήματα μηχανικής μετάφρασης. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές κλήθηκαν να μεταφράσουν ένα τμήμα του *Free On-Line Dictionary of Computing (FOLDOC)* στα Γαλλικά, χρησιμοποιώντας:

- ένα διαδικτυακό σύστημα μηχανικής μετάφρασης (Systran),
- συγκρίσιμα ΣΚ γενικά και εξειδικευμένα ΣΚ στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, στα Γαλλικά και τα Αγγλικά,
- παράλληλα ΣΚ (μεταφραστικά) στα οποία το ΚΠ ήταν εξειδικευμένο στους Η/Υ στα Αγγλικά και το ΚΣ επίσης εξειδικευμένο στους Η/Υ στα Γαλλικά,
- το Διαδίκτυο ως ΣΚ και πηγή γλωσσικής πληροφορίας.

Οι φοιτητές, εργαζόμενοι σε μικρές ομάδες, μετέφρασαν διάφορα λήμματα του ίδιου τομέα, όπως είναι οι γλώσσες προγραμματισμού, τα δίκτυα, τα παιχνίδια, η ηλεκτρονική αλληλογραφία, κ.λπ. Κατ' αρχάς, προέβησαν σε μια πρόχειρη μετάφραση με την χρήση του Systran και στην συνέχεια ανέλυσαν τα μεταφραστικά προβλήματα που προέκυψαν από το εν λόγω εργαλείο μηχανικής μετάφρασης σε όλα τα γλωσσικά και μη-γλωσσικά επίπεδα: σύνταξη, σημασιολογία, πραγματολογία, λεξιλογικό, ορολογία, λεξικογραμματικό, κ.λπ. Τέλος, κατόπιν εξοικείωσης σε παράλληλο μάθημα με την HTML, κάθε ομάδα κλήθηκε να δημοσιεύσει την εργασία της στο Διαδίκτυο.

Αναφορικά με την χρησιμότητα των ΣΚ στην εκπαίδευση του μεταφραστή, η Kübler θεωρεί ότι:

- Τα συγκρίσιμα ΣΚ συντελούν στην κατανόηση της ορολογίας με την χρήση χαρακτήρων υποκατάστασης (wildcards), στην κατανόηση της γλωσσικής πληροφορίας (συμφραστικοί πίνακες), στον έλεγχο πιθανών όρων έναντι ιδιωματισμών σε γενικά ΣΚ προκειμένου να εντοπιστούν πιθανά ισοδύναμα στην ΓΣ. Επίσης στον έλεγχο του συγκεκριμένου, στην εξεύρεση της μετάφρασης μεμονωμένων λέξεων (π.χ. blanc – white).
- Τα παράλληλα ΣΚ εξυπηρετούν τον μεταφραστή στην διερεύνηση της ίδιας παραγράφου στην ΓΣ, στην επίλυση ορολογικών προβλημάτων, τα οποία τα συστήματα μηχανικής μετάφρασης δεν μπορούν να επιλύσουν, στον έλεγχο της χρήσεως π.χ. των ρημάτων στην ειδική γλώσσα.
- Το Διαδίκτυο δύναται να χρησιμοποιηθεί για ό,τι δεν επιλύεται με τα παράλληλα και τα συγκρίσιμα ΣΚ.

Τελικά, η βέλτιστη διαδικασία για τον μεταφραστή, κατά την Kübler, είναι να εργάζεται με παράλληλα ΣΚ, να ανατρέχει σε συγκρίσιμα όταν δεν εντοπίζει τις πληροφορίες που χρειάζεται στα παράλληλα και, τέλος, στο Διαδίκτυο για να επιλύσει όποια προβλήματα δεν καταφέρνει με τα δύο είδη ΣΚ. Η χρήση των συγκρίσιμων ΣΚ στην ειδική μετάφραση βοηθά στην επίλυση ζητημάτων έλλειψης φυσικότητας του λόγου στα παράλληλα κείμενα. Τα γενικά ΣΚ είναι επίσης απαραίτητα προκειμένου να ελεγχθεί ο βαθμός εξειδίκευσης ενός όρου. Τέλος, το Διαδίκτυο είναι σημαντικός αρωγός σε θεματικούς τομείς που μεταβάλλονται πολύ γρήγορα και, ως εκ τούτου, εμφανίζουν μεγάλο βαθμό νεολογισμών.

Η Bernardini (2016: 17-19) υποστηρίζει την ιδέα της εκμάθησης μέσω της ανακάλυψης (discovery learning), διότι κατ' αυτόν τον τρόπο τοποθετείται ο εκπαιδευόμενος στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, προάγεται η αυτονομία του, και, επομένως, η διαδικασία εξατομικεύεται και προσαρμόζεται στις ανάγκες του εκάστοτε φοιτητή, ενώ ευνοείται η κατανόηση των επαναλαμβανόμενων μοτίβων στη γλώσσα (patterns), προάγεται η επίγνωση του κειμενικού, του πολιτισμικού και του καταστασιακού περιβάλλοντος. Τέλος, στην μέθοδο αυτή, η γνώση αποκτάται με συνεργασία διδάσκοντος και φοιτητών και φοιτητών μεταξύ τους, στα πρότυπα της κοινωνικο-κονστροκτιβιστικής προσέγγισης του Kiraly (2000). Οι μεταφραστές, ως επαγγελματίες της γλώσσας, έχουν εξίσου ανάγκη εκπαίδευσης στην ξένη γλώσσα με τις υπόλοιπες κατηγορίες εκπαιδευόμενων στη γλώσσα. Τα ΣΚ μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο σε αυτό το πλαίσιο.

Η εκπαίδευση του μεταφραστή θα πρέπει να στηρίζεται στην καλλιέργεια των μεταφραστικών ικανοτήτων που προτείνονται από το Ευρωπαϊκό Μάστερ στη Μετάφραση (EMT

expert group, 2009) και τα ΣΚ συντελούν στην ανάπτυξη τριών εκ των έξι προτεινόμενων ικανοτήτων, της *θεματικής* (έρευνα για την άντληση πληροφοριών και γνώσεις γύρω από θεματικούς τομείς), της *τεχνολογικής* (εκπαίδευση στη χρήση λογισμικού σχετικού με την μετάφραση, κυρίως για σκοπούς τεκμηρίωσης) και της *ικανότητας για άντληση πληροφοριών* (ανάπτυξη στρατηγικών άντλησης ορολογίας και φρασεολογίας, αξιολόγηση των πηγών, κ.λπ.) (Bernardini 2016: 19).

Η Bernardini (αυτόθι, 21) θεωρεί ότι ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να αναπτύξει την κριτική σκέψη του και τις απαραίτητες γνωστικές διεργασίες, ούτως ώστε να χειρίζεται και την γλωσσική πολυπλοκότητα του υλικού και την εννοιολογική πολυπλοκότητα του εργαλείου (των ΣΚ). Αυτό δεν είναι εφικτό μόνο εστιάζοντας τα μαθήματα στη χρήση των εργαλείων και προσδίδοντας στο μάθημα επαγγελματικό προσανατολισμό, αλλά απαιτείται ακαδημαϊκός προσανατολισμός. Εξάλλου, ο στόχος δεν περιορίζεται στην απόκτηση των τεχνολογικών δεξιοτήτων για την προετοιμασία των εκπαιδευόμενων για την αγορά εργασίας, αλλά στην προετοιμασία τους για μία δια βίου καριέρα. Επομένως, η διδασκαλία θα πρέπει εξίσου να εστιάζει σε επαγγελματικές και ακαδημαϊκές προτεραιότητες (αυτόθι, 28-29). Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την εκπαίδευση μέσω της ανακάλυψης με τη χρήση ΣΚ (corpus-based discovery projects), τα οποία θα εστιάζουν σε μεταφραστικά ζητήματα. Με αυτό τον τρόπο καλλιεργούνται και άλλες ικανότητες του EMT, όπως η (μετα-)γλωσσική και η διαπολιτισμική, μέσω της παρατήρησης της επίδρασης του καταστασιακού περιβάλλοντος (επίπεδο του λόγου) και του πολιτισμικού περιβάλλοντος (είδος κειμένου) σε ΣΚ κειμένων στη μητρική ή μη (δηλ. μεταφρασμένα) κείμενα (αυτόθι, 29). Ως εκ τούτου, καλλιεργούνται όλες οι ικανότητες που περιγράφονται από το EMT, συνδυάζοντας ταυτόχρονα την επαγγελματική κατάρτιση με την εκπαίδευση, το πρακτικό με το ακαδημαϊκό μέρος (αυτόθι, 31).

Στο πλαίσιο της διδακτικής, η Bernardini (αυτόθι, 23-24) οργάνωσε ένα μάθημα με δύο μέρη, ένα θεωρητικό με επίκεντρο τον διδάσκοντα, στο οποίο εισήγε τις έννοιες της Συστημικής Λειτουργικής Γλωσσολογίας και σε ένα πρακτικό με επίκεντρο εργασίες, στο οποίο οι φοιτητές κλήθηκαν σε ομάδες να διεξαγάγουν πρωτότυπη έρευνα βάσει ΣΚ. Επέλεξαν οι ίδιοι το υπό μελέτη γλωσσικό χαρακτηριστικό και τον τύπο του κειμένου, εστιάζοντας σε κείμενα μητρικής (Αγγλικά) έναντι κειμένων μη μητρικής γλώσσας (Ιταλικά ή μεταφράσεις από τα Αγγλικά στα Ιταλικά), δημιουργώντας ένα μονογλωσσικό συγκρίσιμο ΣΚ. Δημιουργήθηκαν 13 ομάδες σε δύο τάξεις, κάθε μία εκ των οποίων απαρτιζόταν από 3-5 μέλη. Το πρακτικό μέρος περιελάμβανε σε διάστημα 8 εβδομάδων τις εξής δραστηριότητες (αυτόθι, 24):

- 1η εβδ. Συγκρότηση του ΣΚ (προσδιορισμός και οριοθέτηση του τύπου κειμένων και του θέματος, κριτήρια επιλογής ή απόρριψης κειμένων, επιλογή αντιπροσωπευτικών κειμένων, μετατροπή και αποθήκευση σε μορφή απλού κειμένου).
- 2η εβδ. Ανάπτυξη υπόθεσης εργασίας (εντοπισμός και ανάκτηση με το Antconc, των συναφών γλωσσικών χαρακτηριστικών προς σύγκριση).
- 3η εβδ. Δοκιμή υπόθεσης εργασίας (σύγκριση των ποσοτικών στοιχείων σε ΣΚ διαφορετικών μεγεθών – κανονικοποίηση).
- 4η-6η εβδ. Παρουσίαση υπό μορφή ανακοίνωσης (20 λεπτά ομιλία με διαφάνειες, περιγραφή του είδους, του επιπέδου του λόγου, επισκόπηση της βιβλιογραφίας, μέθοδος, αποτελέσματα, συζήτηση, όρια, περεταίρω εργασία και κατόπιν, 10 λεπτά συζήτηση).
- 7η-8η εβδ. Συγγραφή της εργασίας (περίπου 3.000 λέξεις, σύμφωνα με τις οδηγίες του διδάσκοντα και τις γενικές συμβάσεις της ακαδημαϊκής γραφής της γλωσσολογίας).

Πλην των ανωτέρω, εντοπίστηκαν και αρκετές ακόμη πιλοτικές έρευνες βασισμένες στα παράλληλα και τα συγκρίσιμα ΣΚ. Αναφέρουμε περιληπτικά τις εξής:

- Η Bowker (2000) συγκρίνει δύο μεταφράσεις, η μία με τη χρήση συμβατικών βοηθημάτων και πηγών τεκμηρίωσης και η δεύτερη με ΣΚ, προκειμένου να αποδείξει ότι τα εξειδικευμένα ΣΚ στην ΓΣ αποτελούν την βέλτιστη επιλογή για τον μεταφραστή, ο οποίος μπορεί να τα προσπελάσει (ελλείψει εξειδικευμένων εργαλείων) με τα γενικά εργαλεία ανάλυσης ΣΚ, όπως είναι το Wordsmith. Η χρήση του ΣΚ απέφερε μεγαλύτερη ακρίβεια στην μετάφραση και επιτυχία στην απόδοση των ιδιωτισμών.
- Η Maia (2003) αναφέρεται στους περιορισμούς και τις δυσκολίες που συναντά ο μεταφραστής κατά την συγκρότηση ενός ΣΚ σε λιγότερο ομιλούμενες γλώσσες, όπως είναι τα Πορτογαλικά. Οι φοιτητές εκπαιδεύονται στην συγκρότηση ειδικών ΣΚ στα Αγγλικά και τα Πορτογαλικά με στόχο την εξαγωγή πληροφορίας και ορολογίας. Η δε έλλειψη κειμένων στα Πορτογαλικά εντοπίστηκε σε κάθε στάδιο της έρευνας.
- Η López (2003) αξιοποιεί ένα συγκρίσιμο διγλωσσικό ΣΚ άρθρων εφημερίδων (ηλεκτρονικό και έντυπο), στην αγγλική και την ισπανική γλώσσα, σχετικών με την πολιτική της Βόρειας Ιρλανδίας, το οποίο συγκροτήθηκε από φοιτητές. Στόχος της έρευνας είναι μέσω της κειμενικής ανάλυσης να διευκολυνθεί η κατανόηση και η μετάφραση των πολιτισμικών διαφορών, το οποίο γίνεται μέσα από την ανάλυση της λεξικής συνοχής/λεξικών αλυσίδων.
- Ο Stewart (2009) αξιοποιεί τα ΣΚ προκειμένου να μελετήσει και να διδάξει τη μετάφραση υπό το πρίσμα της σημασιολογικής προσωδίας.

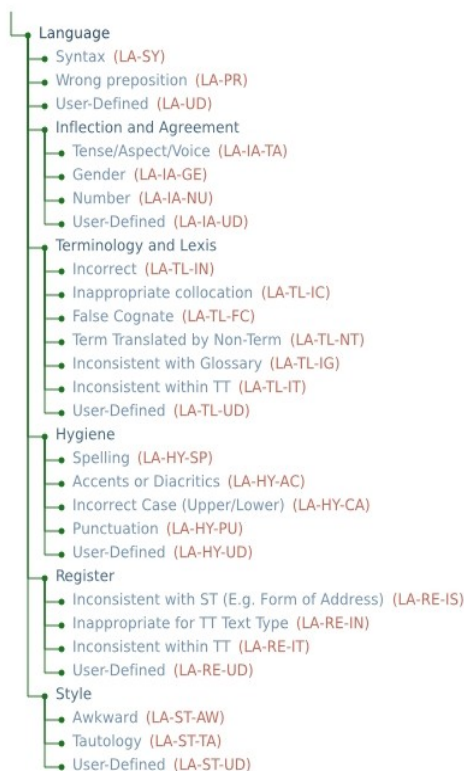
- Οι Marco και Lawick (2009) υπογραμμίζουν την διάκριση μεταξύ ασκήσεων βάσει ΣΚ (corpus-based), όπου τον έλεγχο έχει ο διδάσκων και τα ΣΚ χρησιμοποιούνται για να ελέγχονται προηγούμενες θεωρίες και ασκήσεων καθοδηγούμενες από τα ΣΚ (corpus-driven), οι οποίες εστιάζουν περισσότερο στον εκπαιδευόμενο και στην μάθηση μέσω της ανακάλυψης. Προτείνουν κυρίως ασκήσεις βάσει ΣΚ, όπως είναι η συμπλήρωση κενών σε ένα κείμενο, οι ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών και η μετάφραση σύντομων αποσπασμάτων κειμένων, τα οποία επελέγησαν βάσει αναζήτησης συμφράσεων, προκειμένου να δοθεί έμφαση σε ένα συγκεκριμένο μεταφραστικό πρόβλημα. Επίσης, με την καθοδήγηση του διδάσκοντα, προτείνουν, για παράδειγμα, στο πλαίσιο της ημι-αυτόνομης ή της πλήρως αυτόνομης, καθοδηγούμενης από τα ΣΚ, προσέγγισης την ανάλυση συμφράσεων μέσα από ένα ΣΚ. Προκειμένου να επιτευχθεί η αυτονομία στην χρήση του εργαλείου αυτού κατά τη μεταφραστική διαδικασία, οι δύο προσεγγίσεις θα πρέπει να χρησιμοποιούνται παράλληλα.
- Η Frankenberg-Garcia (2012) προτείνει ασκήσεις εκπαίδευσης των διδασκόντων στην αξιοποίηση των ΣΚ.
- Οι Rossi, Fréro και Falaise (2016) μέσα από μονόγλωσσα συγκρίσιμα ΣΚ στα Αγγλικά ερευνούν τη χρήση των ονοματικών φράσεων σε ιατρικά κείμενα στην αγγλική γλώσσα, μετά από την παρατήρηση της προτίμησης της σύνταξης (όνομα 1) of (όνομα 2) αντί της σύνταξης (όνομα 2) (όνομα 1) που είναι συνήθως ο κανόνας στην αγγλική γλώσσα του ιατρικού τομέα, με στόχο να εκπαιδεύσουν τους φοιτητές να εκπονούν βελτιωμένες μεταφράσεις σε περισσότερο φυσικό λόγο.

β) Εκπαιδευτικά ΣΚ

Οι Bowker και Bennison (2003), από τα πανεπιστήμια Dublin City University και Ottawa αντίστοιχα, σχεδίασαν ένα ΣΚ, το Student Translation Archive (STA) και ένα λογισμικό, το Student Translation Tracking System (STTS), ήτοι ένα εκπαιδευτικό ΣΚ (learner corpus), δηλαδή μια βάση δεδομένων μεταφράσεων και ένα εργαλείο ανάκτησης - συγκρότησης υποΣΚ, με στόχο: 1) στο επίπεδο της παιδαγωγικής, μέσα από ένα ΣΚ μεταφράσεων φοιτητών, να προσδιοριστούν οι προβληματικοί τομείς στους οποίους θα πρέπει να δοθεί έμφαση στο πρόγραμμα σπουδών των μεταφραστών, και 2) στην έρευνα, να μελετηθεί η φύση των μεταφρασμένων κειμένων από επαγγελματίες, καθώς και να διερευνηθεί η μεταφραστική διαδικασία και το προϊόν της μετάφρασης. Για τους σκοπούς αυτούς, το STTS περιελάμβανε πεδία όπως: αναφορά στο ΚΠ, αριθμός μητρώου φοιτητή, κωδικός μαθήματος, ημερομηνία, μεταφραστικές συνθήκες, μητρική γλώσσα, λοιπές ξένες γλώσσες και ήταν σχεδιασμένο σε MS Access. Οι τύποι δε των υποΣΚ που προτείνουν οι Bowker και Bennison για εκπαιδευτικούς σκοπούς είναι: 1) ΣΚ γύρω από ένα

κείμενο, 1 ΚΠ – πολλές μεταφράσεις του από φοιτητές προκειμένου να προσδιοριστούν κοινά μεταφραστικά προβλήματα των φοιτητών, 2) ΣΚ γύρω από ένα πεδίο, π.χ. ιατρικά, νομικά, προκειμένου να εντοπιστούν προβλήματα περιεχομένου, ύφους ή σύνταξης. 3) ΣΚ που καλύπτουν εύρος πεδίων, προκειμένου να προσδιοριστούν προβλήματα π.χ. γενικής χρήσης της γλώσσας, 4) ΣΚ διαγλωσσικά του ίδιου πεδίου, 1 φοιτητής – ίδιο πεδίο, διαφορετικές γλώσσες και 5) διαχρονικά ΣΚ, προκειμένου να ελεγχθεί η πρόοδος με την πάροδο του χρόνου, π.χ. κείμενα διδαχθέντα με μία «παλαιά» μέθοδο και κείμενα διδαχθέντα με μια «νέα».

Στα εκπαιδευτικά ΣΚ εντάσσεται και το MeLLANGE LTC (Multilingual annotated Learner Translation Corpus – Πολυγλωσσικό, επισημειωμένο Εκπαιδευτικό Μεταφραστικό ΣΚ)²⁷, το οποίο περιγράφεται από τους Castagnoli, Ciobanu, Kunz, Volanschi και Kübler (2011). Το MeLLANGE LTC είναι ένα ΣΚ που περιλαμβάνει τέσσερα είδη κειμένων: νομικά, τεχνικά, διοικητικά και δημοσιογραφικά. Οι ΓΠ είναι: η Γερμανική, η Αγγλική, η Γαλλική και η Ισπανική και οι ΓΣ περιλαμβάνουν επιπλέον την Καταλανική και την Ιταλική με κείμενα φυσικών ομιλητών. Η καινοτομία του είναι ότι εκτός των μεταφράσεων των φοιτητών, περιλαμβάνει ως μεταφράσεις αναφοράς, κείμενα μεταφρασμένα από επαγγελματίες μεταφραστές. Οι μεταφράσεις μεταφορτώθηκαν σε πλατφόρμα και περιελάμβαναν επίσης στοιχεία του προφίλ των μεταφραστών (π.χ. πτυχία, γλώσσες εργασίας, διάρκεια του μεταφραστικού έργου). Το ΣΚ επισημειώθηκε γλωσσολογικά (λημματοποίηση, κατάτμηση σε μονάδες – tokenisation, επισημείωση γραμματικών κατηγοριών – POS tagging). Κατόπιν, το ΣΚ επισημειώθηκε και ως προς τα μεταφραστικά σφάλματα (error tagging) βάσει προσυμφωνημένης κατηγοριοποίησης για όλες τις γλώσσες ως εξής (αυτόθι, 10):

27 <http://corpus.leeds.ac.uk/mellange/ltc.html>

Σχήμα 1: Επισημείωση μεταφραστικών σφαλμάτων – MELLANGE LTC

Το μέγεθος του κάθε κείμενου είναι περί τις 350 λέξεις. Το ΣΚ αξιοποιείται ως διδακτικό υλικό, αλλά και στο πλαίσιο της αξιολόγησης των μεταφρασμάτων. Πρόκειται για ένα ΣΚ υπό παρακολούθηση (*monitor corpus*) και η πλατφόρμα, κατά την δημοσίευση του άρθρου, περιελάμβανε 152 μεταφράσεις προς τα Ιταλικά, 74 προς τα Γαλλικά, 62 προς τα Αγγλικά, 22 προς τα Ισπανικά, 15 προς τα Γερμανικά, 2 προς τα Ρουμανικά και 1 προς τα Σλοβακικά.

Μία ακόμη πιλοτική έρευνα που βασίζεται στα εκπαιδευτικά ΣΚ είναι των Tercedor-Sánchez, López-Rodríguez και Robinson (2005), οι οποίοι συγκροτούν ένα εκπαιδευτικό ΣΚ με παράλληλα (1 ΚΠ: πολλές μεταφράσεις φοιτητών) και συγκρίσιμα ΣΚ (κείμενα με την ίδια επικοινωνιακή λειτουργία) με στόχο την καλλιέργεια δεξιοτήτων αυτο-αξιολόγησης και αξιολόγησης ομοτίμων (*peer assessment*). Θεωρούν ότι τα ΣΚ συντελούν στην καλλιέργεια των δεξιοτήτων αποκωδικοποίησης του ΚΠ και εκπαιδεύουν τους φοιτητές τους μέσω ερωτηματολογίων πολλαπλής επιλογής, στη χρήση ενός συστήματος αξιολόγησης βαθμολογικής κλίμακας 0-10, όπου οι χαμηλοί βαθμοί αντιστοιχούν σε ελλείψεις στην αποκωδικοποίηση του ΚΠ (σφάλματα κατανόησης, περιεχομένου, παραλείψεις) και ανακωδίκευσης στη ΓΣ (περιορισμένο λεξιλόγιο, ορολογία κατά λέξη μετάφραση, φτωχή έκφραση λόγου, συντακτικά λάθη, ασαφείς ή ελλειπείς περίπλοκες δομές) και η υψηλότερη βαθμολογία στην αποκωδικοποίηση του ΚΠ αντιστοιχεί σε καλή και πλήρη κατανόηση του περιεχομένου και η ανακωδίκευση στη ΓΣ σε ορθές επιλογές επιπέδου του λόγου, ακριβές λεξιλόγιο και ορολογία, επιτυχημένη εφαρμογή των συμβάσεων γραφής του ΚΣ, καλή χρήση της γλώσσας με ελάχιστα έως καθόλου σφάλματα. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η αξιοποίηση στην διδασκαλία της μετάφρασης, η χρήση των λοιπών στοιχείων ενός κειμένου, όπως είναι οι εικόνες και τα πολυμεσικά κείμενα.

γ) Αναλώσιμα ή *ad hoc* ΣΚ (DIY)

Η Varantola (2003) προτείνει τον όρο *αναλώσιμα (disposable)* ή *ad hoc* ΣΚ για να περιγράψει ένα εφήμερο ΣΚ, το οποίο συγκροτείται για να καλύψει τις ειδικές ανάγκες του εκάστοτε ΚΠ. Διακρίνει μεταξύ *μεταφραστικής ικανότητας (translation competence)*, η οποία αφορά στη μη-γλωσσική πλευρά της μετάφρασης, στις στρατηγικές επιλογές του μεταφραστή αναφορικά με ζητήματα συγκεκριμένου, χρόνου, πολιτισμικού πλαισίου, κοινού, καθώς και την ικανότητα του μεταφραστή να διακρίνει και να επιλύει ενδεχόμενα μεταφραστικά προβλήματα και *μεταφραστικής επιτέλεσης (translation performance)*, δηλαδή την ικανότητα χρήσης της γλώσσας, τις γλωσσικές και τις υφολογικές επιλογές του μεταφραστή. Θεωρεί δε ότι τα συγκρίσιμα *ad hoc* ΣΚ βελτιώνουν την μεταφραστική επιτέλεση.

Η πιλοτική μελέτη που πραγματοποίησε η Varantola, στο Τμήμα μεταφραστικών σπουδών του Πανεπιστημίου του Τάμπερε, περιελάμβανε 5 ομάδες φοιτητών, οι οποίοι κλήθηκαν να παραδώσουν ένα ολοκληρωμένο μεταφραστικό έργο σε πραγματικό πελάτη, επ' αμοιβή. Στόχος του εργαστηρίου ήταν να καθορίσουν τα κριτήρια έρευνας των συναφών ΣΚ για το έργο, προσδιορίζοντας τις ανάγκες του κοινού-στόχος και τα χαρακτηριστικά των ειδών των κειμένων του ΣΚ. Οι τέσσερις πρώτες ομάδες μετέφρασαν κείμενα από τα Φινλανδικά στα Αγγλικά και η πέμπτη από τα Αγγλικά στα Φινλανδικά, νομικά και ιατρικά κείμενα, όπως και κείμενα περί αγροτικής ανάπτυξης και φυλλάδια εκπαιδευτικών παιχνιδιών για δυσλεξικά παιδιά. Τα κείμενα ήταν διαφόρων τύπων (π.χ. φυλλάδια, αξιολογήσεις, κ.λπ) και διαφόρων επιπέδων ύφους και ειδικής ορολογίας. Οι φοιτητές αξιοποίησαν τα εργαλεία του Wordsmith, ενώ τα αποτελέσματα της έρευνας κατέδειξαν ότι τα ΣΚ παρέχουν διασφάλιση στον μεταφραστή ως προς τις επιλογές του, συντελούν στην εξεύρεση όρων και εκφράσεων που δεν εντοπίζονται σε λεξικά ή γλωσσάρια και διευκολύνουν τις ριζικές μεταφραστικές αποφάσεις, επιτρέποντας να συντάσσονται κείμενα με μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση, τα οποία δεν προσκολλώνται εκφραστικά στο ΚΠ.

Η Varantola καταλήγει ότι οι δεξιότητες που πρέπει να διδαχθεί ο εκπαιδευόμενος μεταφραστής είναι: τα κριτήρια σχεδιασμού ενός ΣΚ, τις στρατηγικές έρευνας και την επιλογή των κατάλληλων λέξεων, τους τρόπους αξιολόγησης της αξιοπιστίας των κειμένων προς ένταξη σε ένα ΣΚ, την αξιολόγηση της επάρκειας και της συνάφειας του ΣΚ και γενικά την χρήση προγραμμάτων H/Y, την επιλογή των κατάλληλων μηχανών αναζήτησης στο Διαδίκτυο και την ενσωμάτωση εργαλείων επεξεργασίας κειμένου και εργαλείων ΣΚ.

Οι López-Rodríguez και Tercedor-Sánchez (2008), υποστηρίζοντας την ενεργητική μάθηση (proactive learning) ως προσέγγιση της διδακτικής της μετάφρασης, στοχεύουν αξιοποιούν τα ad hoc ΣΚ μέσα από ασκήσεις που στοχεύουν στην εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τα ΣΚ και την επισημείωση, στην απόκτηση γνώσεων για το πεδίο και τις συμβάσεις γραφής του, στον καθορισμό μεταφραστικών προβλημάτων, στην ανάπτυξη στρατηγικών μετάφρασης και στην αξιολόγηση των μεταφραστικών επιλογών από ομοτίμους και την αυτοαξιολόγηση (αυτόθι, 3). Τα ad hoc ΣΚ περιλαμβάνουν ένα τμήμα παράλληλο και ένα τμήμα συγκρίσιμο, ενώ δίδεται έμφαση και σε πολυμεσικά είδη επιστημονικών και τεχνικών κειμένων (ό.π.).

Τα πρωτότυπα και οι μεταφράσεις που παράγονται από τους εκπαιδευόμενους τροφοδοτούν ένα Εκπαιδευτικό ΣΚ, το οποίο λαμβάνει την μορφή ΣΚ αξιολόγησης, υπό την έννοια της Bowker (2001), καθώς ποιοτικά περιλαμβάνει χειρωνακτικά επιλεγμένα κείμενα (Αγγλικά και Ισπανικά), τα οποία αποτελούν κατάλληλες επιλογές για το εκάστοτε θέμα, ενώ ποσοτικά αποτελεί αντιπροσωπευτικό δείγμα της εκάστοτε ειδικής γλώσσας. Το ΣΚ επισημειώνεται ως προς τα λάθη των φοιτητών βάσει τεσσάρων κατηγοριών: (α) προβληματικές περιοχές του ΚΠ και της

μετάφρασης, (β) τύποι σφαλμάτων βάσει κριτηρίων περιγραφής, (γ) επάρκεια/καταλληλότητα των μεταφρασμένων προτάσεων και (δ) πρώτη εντύπωση της μετάφρασης (ό.π.).

Οι εκπαιδευόμενοι μελετούν καταλόγους λημματοποιημένων λέξεων, προκειμένου να κατανοήσουν τις βασικές έννοιες του προς μετάφραση κειμένου, και προβαίνουν σε ανάλυση συμφραστικών πινάκων με στόχο τη διάκριση βασικών μοτίβων συνεμφάνισης και την άντληση εννοιολογικών πληροφοριών. Μέσω του ΣΚ δημιουργούν γλωσσάρια και εκπαιδεύονται στην χρήση της γλώσσας μέσα στο συγκείμενό της, εντοπίζουν σημασιολογικές σχέσεις (π.χ. τα υπώνυμα), δομικά σχήματα και γλωσσικά μοτίβα. Οι εκπαιδευόμενοι επισημαίνουν τις μεταφράσεις, τουλάχιστον ως προς τις προβληματικές περιοχές και το εκπαιδευτικό ΣΚ αξιοποιείται και για την αξιολόγηση ομοτίμων, ενώ συμπληρώνονται και ερωτηματολόγια αυτοαξιολόγησης.

Η Symseridou (2018) αξιοποιεί την χρήση του Διαδικτύου ως ΥπερΣΚ (Mega Corpus), η προσπέλαση στο οποίο γίνεται απευθείας μέσω του Google με τη βοήθεια του λογισμικού WebBootCat, το οποίο επιτρέπει την συγκρότηση ΣΚ αυτόματα. Κατόπιν, τα υπό διερεύνηση φαινόμενα μελετώνται με την χρήση της πλατφόρμας SketchEngine²⁸ Τα κείμενα που αντλήθηκαν εντάσσονται στον ιατρικό τομέα, με στόχο την εκπαίδευση μεταφραστών στη μετάφραση και τη διερμηνεία σε δημόσιες υπηρεσίες. Η Συμσερίδου επιχειρεί να συνδυάσει την χρήση των ΣΚ με προγράμματα Μεταφραστικών Μνημών, υπερνικώντας έτσι το εμπόδιο της αγοράς της μετάφρασης, η οποία ευνοεί την χρήση των Μεταφραστικών Μνημών ως εφόδιο του άρτιου μεταφραστή, σε αντίθεση με την γνώση της μεθοδολογίας των ΣΚ, η οποία μέχρι σήμερα, παρά την ακαδημαϊκή αναγνώριση της αξίας της στην βελτίωση του μεταφραστικού προϊόντος, δεν αποτελεί ζητούμενο προσόν του ικανού μεταφραστή.

Το διαδίκτυο θεωρείται χρυσωρυχείο ως προς την άντληση εξειδικευμένων και επικαιροποιημένων πληροφοριών εύκολης και, στις περισσότερες περιπτώσεις, δωρεάν πρόσβασης που απαιτούνται για την μετάφραση ειδικών κειμένων. Συμβαδίζει με τις ραγδαίες εξελίξεις στην ορολογία και τους νεολογισμούς, λόγω της εξέλιξης της τεχνολογίας, δίνει την δυνατότητα προσωποποίησης της έρευνας ανάλογα με τις ανάγκες του εκάστοτε μεταφραστή και, τέλος, εξυπηρετεί τους στόχους της κατά το δυνατόν μεγαλύτερης αντιπροσωπευτικότητας και της ορθής δειγματοληψίας, εφόσον χρησιμοποιείται από τους χρήστες του εκάστοτε ειδικού τομέα (αυτόθι, 71-72).

Η πιλοτική μελέτη πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου στο μάθημα «Μετάφραση Ειδικών Κειμένων και Ορολογική Τεκμηρίωση» με γλώσσες εργασίας τη Γαλλική και την Ελληνική, με στόχο να

28 <https://www.sketchengine.eu>

αποτελέσει προπομπό ενός ευρύτερου πειράματος, στο οποίο θα διορθωθούν τυχόν αδυναμίες στη μεθοδολογία. Οι φοιτητές (εννέα φοιτητές), μετά από εισαγωγικό μάθημα στη χρήση του WebBootCAT, των ειδικών κειμένων και του Trados, κλήθηκαν να μεταφράσουν ένα ιατρικό κείμενο για τη σχιζοφρένεια από τα Γαλλικά προς τα Ελληνικά. Ζητήθηκε από τους φοιτητές να συγκροτήσουν ένα ad hoc ΣΚ στην ΓΣ που θα τους παρείχε τις γλωσσικές πληροφορίες για την ορολογία, τις συμφράσεις και την φρασεολογία, καθώς και τις απαραίτητες ειδικές επιστημονικές γνώσεις. Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε αποτελείτο από τα εξής στάδια: (1) αξιολόγηση των πηγών που ανακτήθηκαν από το πρόγραμμα, συγκρότηση και ανάλυση του ΣΚ, δημιουργία της μεταφραστικής μνήμης (Trados), μεταφόρτωση της μεταφραστικής μνήμης στην πλατφόρμα SketchEngine και εξαγωγή ορολογίας (με το σχετικό εργαλείο του SketchEngine).

Μετά από την ολοκλήρωση της εργασίας, οι φοιτητές κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτήσεις σχετικά με την εμπειρία τους και το εάν θα εξακολουθούσαν να χρησιμοποιούν το WebBootCat ως μεταφραστής. Η άποψή τους ήταν ότι τους βοήθησε να εξοικειωθούν με το θέμα, να μελετήσουν τις συμφράσεις και το γλωσσικό περιβάλλον ενός όρου, να εντοπίσουν όρους και να βελτιώσουν την ικανότητα άντλησης πληροφοριών τους. Θεώρησαν ότι το διαδίκτυο δεν επαρκεί από μόνο του ως πηγή τεκμηρίωσης και ότι τα ΣΚ έχουν περισσότερο στοχευμένο περιεχόμενο. Υποστήριξαν δε την συμπερίληψη εργαλείων τεχνολογίας στην εκπαίδευση του μεταφραστή. Τέλος, η πλειονότητα θεώρησε τον συνδυασμό WebBootCat – Trados και την χρήση πολλαπλών εργαλείων αναγκαίο στοιχείο για την εξέλιξή τους ως μεταφραστής (αυτόθι, 77).

Άλλες πιλοτικές μελέτες αναφορικά με τη χρήση των ad hoc ΣΚ (DIY) στη διδακτική της μετάφρασης περιλαμβάνουν:

- Τη μελέτη της Philip (2009) αναφορικά με τη συμβολή των συγκρίσιμων ΣΚ αναφοράς στον προσδιορισμό της μεταφραστικής ισοδυναμίας. Εστιάζοντας κυρίως στις νόρμες των φυσικών ομιλητών της γλώσσας, καταδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο ο μεταφραστής μπορεί να εντοπίσει και να αναπαραγάγει το αποτέλεσμα της δημιουργικής και ιδιοσυγκρασιακής γλώσσας του πρωτοτύπου.
- Τη μελέτη του Krüger (2012) για τη συγκρότηση και τη χρήση ad hoc ΣΚ στην διδακτική αίθουσα, ο οποίος προτείνει πιθανές πηγές άντλησης κειμένων και επιχειρηματολογεί υπέρ του διαδικτύου ως μείζονα πηγή και ως μακρο-ΣΚ. Παρουσιάζει, τέλος, την χρήση ΣΚ στην διδασκαλία της μετάφραση στο πλαίσιο του ΠΜΣ στην Ειδική μετάφραση στο Πανεπιστήμιο Εφαρμοσμένων Επιστημών της Κολωνίας.

δ) ΣΚ με στόχο την αξιολόγηση

Με την αξιολόγηση ολοκληρώνεται η εκπαιδευτική διαδικασία. Έχει ήδη προηγηθεί αναφορά σε ΣΚ αξιολόγησης στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών ΣΚ (βλ. Castagnoli, Ciobanu, Kunz, Volanschi και Kübler 2011 και Tercedor-Sánchez, López-Rodríguez και Robinson 2005).

Ο Uzar (2002) υποστηρίζει ότι η χρήση εκπαιδευτικών ΣΚ βοηθά στην βελτίωση της ποιότητας των μεταφράσεων των εκπαιδευόμενων, διότι δίνει την δυνατότητα στον διδάσκοντα να συγκεντρώσει τα συνηθέστερα μεταφραστικά σφάλματα των φοιτητών και να τα χρησιμοποιήσει παραδειγματικά (ανώνυμα) στο μάθημά του. Θεωρεί ότι στο πλαίσιο της διδακτικής της μετάφρασης έχει σημασία να παρατηρούμε και να κατανοούμε τόσο τη διαδικασία όσο και το προϊόν της μετάφρασης. Αυτό επιτυγχάνεται με την ανάλυση απτών στοιχείων, δηλαδή του προϊόντος. Μέσω των πληροφοριών που αντλούμε από το μετάφρασμα και τους εκπαιδευόμενους θα μπορέσουμε να τους βοηθήσουμε στη συνέχεια να βελτιώσουν την ποιότητα των μεταφρασμάτων τους. Το ανωτέρω επιτυγχάνεται μέσω της αξιοποίησης εκπαιδευτικών ΣΚ με μεταφράσεις των φοιτητών. Επομένως, μέσω της ποσοτικής ανάλυσης του ΣΚ, βελτιώνεται η αξιολόγηση και η ανάλυση της ποιότητας των μεταφράσεων (αυτόθι, 251-252).

Οι δυνατότητες ανάλυσης που προσφέρουν τα ΣΚ μπορούν να αξιοποιηθούν τόσο από τους ίδιους τους εκπαιδευόμενους για την επίτευξη ποιοτικότερων μεταφράσεων, όσο και από τους διδάσκοντες για την αξιολόγηση του έργου των φοιτητών τους. Εκπαιδευόμενοι και διδάσκων μπορούν να συγκρίνουν το ΚΠ με ένα σύνολο μεταφράσεων χρησιμοποιώντας συμπραστικούς πίνακες, εντοπίζοντας πώς μία λέξη ή μία φράση έχει μεταφραστεί από μια ομάδα μεταφραστών, να συγκρίνουν καταλόγους λέξεων του ΚΠ και των μεταφρασμάτων, να συγκρίνουν καταλόγους λέξεων του ΚΠ και των μεταφρασμάτων με καταλόγους λέξεων των ΣΚ αναφοράς, να συγκρίνουν καταλόγους λέξεων με μεμονωμένες μεταφράσεις, να προβούν σε στατιστικές συγκρίσεις σε είδη κειμένων (αυτόθι, 261).

Το Πανεπιστήμιο του Lodz, στο πλαίσιο της κατεύθυνσης της μετάφρασης του ΠΜΣ, δημιούργησε ένα ΣΚ, το PELCRA (Πολωνικά και Αγγλικά ΣΚ για ερευνητικούς σκοπούς και εφαρμογές – Polish and English Language Corpora for Research and Applications), το οποίο ξεκίνησε το 1997 και περιλαμβάνει ένα πολωνικό μονογλωσσικό ΣΚ και ένα αγγλικό εκπαιδευτικό ΣΚ. Το ΣΚ συμπληρώνεται από το Εκπαιδευτικό μεταφραστικό ΣΚ, το οποίο απαρτίζεται από μεταφράσεις των φοιτητών της αγγλικής γλώσσας.

Συνειδητοποιώντας την ανάγκη το ΣΚ να πληροί τις εκπαιδευτικές ανάγκες των φοιτητών, το ΣΚ αποτελείται από ένα συγκρίσιμο και ένα παράλληλο τμήμα. Το πρώτο τμήμα περιλαμβάνει τρία πρωτότυπα κείμενα στα Πολωνικά (ένα άρθρο καθημερινής εφημερίδας, ένα άρθρο εφηβικού περιοδικού και ένα κείμενο της ΕΕ περί λογιστικής. Το δεύτερο τμήμα περιλαμβάνει τρία

αντίστοιχα συγκρίσιμα πρωτότυπα κείμενα στα Αγγλικά. Το τελευταίο τμήμα, το παράλληλο, περιλαμβάνει εξήντα μεταφράσεις στα Αγγλικά, πολωνικών κειμένων (180 κείμενα συνολικά).

Προκειμένου να αξιολογηθεί αξιολογικά το ΣΚ, προτάθηκε μία προκαταρκτική ταξινόμηση των μεταφραστικών σφαλμάτων με επισημείωση του ΣΚ, ως εξής: κατ' αρχάς, επισημείωση των μεταφράσεων του ΣΚ με +, - ή 0 για μεταφράσεις που θεωρούνται αντιστοίχως κατάλληλες, ακατάλληλες ή σχεδόν κατάλληλες ως προς το πρωτότυπο. Η εν λόγω επισημείωση είναι υποκειμενική, ωστόσο παρέχει τη δυνατότητα συζήτησης με άλλους μεταφραστές και εκπαιδευτές. Κατόπιν, επελέγησαν 180 κείμενα, τα οποία αναλύθηκαν σε βάθος και αξιολογήθηκαν όσον αφορά στην ποιότητα του κειμένου, την αναγνωσιμότητα και την ποιότητα της μετάφρασης από ένα ευρύ φάσμα ανθρώπων (από μη ειδικούς, φυσικούς ομιλητές της Αγγλικής χωρίς γνώσεις μετάφρασης, γλωσσολογίας ή Πολωνικών) έως ανθρώπους με ποικίλους βαθμούς γνώσεων στη μετάφραση και τα Πολωνικά και επαγγελματίες μεταφραστές υψηλών ικανοτήτων στις δύο γλώσσες. Το ΣΚ εμπλουτίστηκε με σχολιασμό τους για τις μεταφράσεις και τα σφάλματα. Για την ταξινόμηση των σφαλμάτων χρησιμοποιήθηκε η προσέγγιση του Corder (1981: 36), δηλαδή η διάκριση σε γραφολογικές, γραμματικές, λεξικο-σημασιολογικές παραλείψεις, προσθήκες, επιλογές και διατάξεις. Η πρώτη εντύπωση για την μετάφραση, τα σχόλια των φυσικών ομιλητών και των επαγγελματιών και ο πίνακας του Corder θα αποτελέσουν τη βάση για τους δείκτες σφαλμάτων (error tags) που θα χρησιμοποιηθούν για την σύγκριση της μετάφρασης με το πρωτότυπο και τον εντοπισμό των προβληματικών σημείων της μετάφρασης.

Στο ίδιο πλαίσιο, της αξιολόγησης της διαδικασίας, και όχι μόνο του τελικού προϊόντος, κινείται και η Rodríguez Inés (2009). Η Rodríguez Inés θεωρεί ότι στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας με τη χρήση ΣΚ πρέπει να βρίσκεται ο εκπαιδευόμενος και οι ανάγκες του και η μεθοδολογία που προτείνει εδράζεται σε τρεις βασικές αρχές: (α) την διδασκαλία βάσει μαθησιακών στόχων ή στόχευσης σε μεταφραστικές ικανότητες, (β) τον κονστрукτιβισμό, ο οποίος πρεσβεύει την αναδιάρθρωση της γνώσης, μέσω της διατύπωσης ερωτημάτων, της ανάλυσης δεδομένων, της εξαγωγής συμπερασμάτων και της αναδιατύπωσης, πιθανώς, των αρχικών ερωτημάτων, το οποίο είναι εφικτό με τα ΣΚ, καθώς και τη χρήση αυθεντικών κειμένων και εργασιών που προσομοιάζουν στην αγορά εργασίας και (γ) την προσέγγιση της μετάφρασης βάσει εργασιών (task-based), η οποία βοηθά σε θέματα σχεδιασμού και οργάνωσης, ενώ προωθεί την ιδέα της εκπαίδευσης μέσω της χρήσης, της εμπειρίας και της πρακτικής (αυτόθι, 131-133).

Με γνώμονα τις ικανότητες που θεωρεί η ομάδα PACTE (2003) ότι θα πρέπει να διαθέτει ο μεταφραστής, η Rodríguez Inés εστιάζει στην ικανότητα χρήσης μεταφραστικών εργαλείων και συγκεκριμένα στην ικανότητα χρήσης ηλεκτρονικών ΣΚ επαρκώς για την επίλυση μεταφραστικών προβλημάτων με κατάλληλο τρόπο. Η καλλιέργεια της εν λόγω ικανότητας συνεπάγεται τέσσερα

στοιχεία: (α) την αφομοίωση των βασικών αρχών που διέπουν τα ΣΚ, (β) την συγκρότηση ΣΚ, (γ) τον χειρισμό λογισμικού ανάλυσης ΣΚ και (δ) τη χρήση ΣΚ για την επίλυση μεταφραστικών προβλημάτων. Τα τέσσερα ανωτέρω στοιχεία ενσωματώνονται με τη μορφή γενικών και ειδικών μαθησιακών στόχων στο προτεινόμενο μοντέλο διδακτικής της Rodríguez Inés, το οποίο περιλαμβάνει δύο στάδια: το εισαγωγικό και της εδραίωσης (αυτόθι, 136).

Το εισαγωγικό στάδιο περιλαμβάνει τους εξής γενικούς μαθησιακούς στόχους: (α) τον καθορισμό των βασικών αρχών της χρήσης ΣΚ στη μετάφραση, (β) τη χρήση βασικών λειτουργιών λογισμικών ανάλυσης ΣΚ, (γ) την χρήση ΣΚ σε βασικό επίπεδο για την επίλυση μεταφραστικών προβλημάτων. Το στάδιο της εδραίωσης περιλαμβάνει (α) τη συγκρότηση ΣΚ, (β) τη χρήση πιο περίπλοκων λειτουργιών στα λογισμικά ανάλυσης ΣΚ και (γ) τη χρήση ΣΚ σε προηγμένο επίπεδο για την επίλυση μεταφραστικών προβλημάτων (αυτόθι, 136-137).

Η διδακτική μέθοδος που προτείνεται (αυτόθι, 138) διακρίνει τους μαθησιακούς στόχους σε *διδακτικές ενότητες*, μία εκ των οποίων τιτλοδοτείται: *Συστατικά του ΣΚ μου: ποιοτικά κείμενα* και περιγράφεται ως εξής: Επίπεδο δυσκολίας: εδραίωση, Θέμα: Ειδική μετάφραση (Ισπανικά-Αγγλικά), Μαθησιακοί στόχοι: (α) συγκρότηση ΣΚ (ανάπτυξη κριτικής στάσης απέναντι στα παράλληλα κείμενα, συγκρότηση ad hoc συγκρίσιμου ΣΚ), (β) χρήση περίπλοκων λειτουργιών λογισμικού ανάλυσης ΣΚ (εξαγωγή συμφραστικών πινάκων, εξεύρεση της καταλληλότερης μεθόδου ταξινόμησης μέσα από ένα σύνολο συμφραστικών πινάκων, αναταξινόμηση του κειμενικού πλαισίου, συγκέντρωση κειμένων από το διαδίκτυο, εξαγωγή και ερμηνεία συμφράσεων, εξαγωγή και ερμηνεία πολυλέκτων), (γ) χρήση ΣΚ σε ανώτερο επίπεδο για την επίλυση μεταφραστικών προβλημάτων (επιλογή του κατάλληλου ΣΚ για τις ανάγκες της μετάφρασης, χρήση συγκεκριμένης πληροφορίας από τους συμφραστικούς πίνακες. Δομή: Εργασία 1: εντοπισμός ενδεχόμενων μεταφραστικών προβλημάτων στο ΚΠ, Εργασία 2: Ανάλυση των αναγκών τεκμηρίωσης, Εργασία 3: ποιοτική αξιολόγηση των κειμένων του διαδικτύου, Εργασία 4: διερεύνηση των δυνατοτήτων των πηγών που συγκεντρώθηκαν και Τελική εργασία: Χρήση ad hoc ΣΚ για την επίλυση μεταφραστικών προβλημάτων.

Αναφορικά με την αξιολόγηση, τα εργαλεία που προτείνει η Rodríguez Inés (αυτόθι, 139) περιλαμβάνουν: ένα διάγραμμα παρακολούθησης της προόδου των φοιτητών, ένα ημερολόγιο εκμάθησης προκειμένου να καταγράφουν οι φοιτητές όσα θεωρούν ότι έχουν μάθει, ένα ερωτηματολόγιο αυτο-αξιολόγησης για να αξιολογούν οι φοιτητές όσα έμαθαν στο τέλος κάθε διδακτικής ενότητας, ένα ερωτηματολόγιο σχολιασμού εκ μέρους των φοιτητών του περιεχομένου και της μεθοδολογίας που χρησιμοποιήθηκε στο τέλος κάθε διδακτικής ενότητας. Στο πλαίσιο της μεταφραστικής διαδικασίας, το υλικό που χρησιμοποιούν οι φοιτητές είναι: το προς μετάφραση κείμενο, ο κατάλογος των στοιχείων των ΣΚ που τίθενται προς αξιολόγηση, το ερωτηματολόγιο για

τα βήματα στα οποία προέβησαν οι φοιτητές κατά τη χρήση των ΣΚ προκειμένου να επιλύσουν ένα μεταφραστικό πρόβλημα, και η κλίμακα αξιολόγησης της χρήσης των ΣΚ στη μετάφραση σε συνδυασμό με ένα διάγραμμα στο οποίο καταγράφονται τα δεδομένα που προκύπτουν από τα μεταφράσματα των φοιτητών και του προαναφερθέντος ερωτηματολογίου για τις ενέργειές τους.

Η χρήση των τεσσάρων ανωτέρω εργαλείων απετέλεσε το πειραματικό μέρος που περιγράφει η Rodríguez Inés, στο οποίο συμμετείχαν 26 Ισπανοί τελιόφοιτοι που συμμετείχαν σε μάθημα ειδικής μετάφρασης προς τα Αγγλικά. Η διαδικασία που ακολουθήθηκε ήταν η εξής (αυτόθι, 139-140): (1) επελέγησαν οι προς αξιολόγηση μαθησιακοί στόχοι, (2) επελέγησαν τα προς αξιολόγηση στοιχεία, (3) το κάθε στοιχείο έλαβε ένα ποσοστό της τελικής βαθμολογίας βάσει του επιπέδου δεξιότητας που αναμένεται από τους φοιτητές, (4) επελέγη το προς μετάφραση κείμενο, (5) επελέγησαν ορισμένα ενδεχόμενα μεταφραστικά προβλήματα από το ΚΠ και προετοιμάστηκε το ερωτηματολόγιο και (6) δόθηκε στους φοιτητές το ΚΠ, τα προς χρήση ΣΚ και το ερωτηματολόγιο. Αναφορικά με τους μαθησιακούς στόχους, αξιολογήθηκαν οι στόχοι που αναφέρονται στο παράδειγμα που περιγράφεται ανωτέρω, ενώ τα στοιχεία που αξιολογήθηκαν περιελάμβαναν, μεταξύ άλλων τα εξής (αυτόθι, 140): ορθές πρακτικές σε σχέση με τη συγκρότηση του *ad hoc* ΣΚ, με την ονοματοδοσία των αρχείων που συμπεριλαμβάνονται στο ΣΚ, καταλληλότητα του ΣΚ, του λογισμικού, της διερεύνησης μέσω λέξεων, των περιορισμών που τέθηκαν στη διερεύνηση, την αποδεκτότητα του ισοδύναμου, την διαχείριση των διαθέσιμων λειτουργιών του λογισμικού, κ.ά. Το ΚΠ προερχόταν από ιστοσελίδα κτηνιατρικής δερματολογίας, ενώ το ερωτηματολόγιο περιείχε ερωτήσεις σχετικά με τα μεταφραστικά προβλήματα και τον τρόπο επίλυσής τους.

Τέλος, η κλίμακα αξιολόγησης βασίστηκε στον κατάλογο των επιλεγμένων για αξιολόγηση στοιχείων και εκτεινόταν μεταξύ 0 και 2, βάσει του κατά πόσον η ενέργεια (βήμα) για την επίλυση του μεταφραστικού προβλήματος ήταν λανθασμένη (0), αναπόδεικτη (1) ή ορθή (2). Οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο των φοιτητών έδωσαν την δυνατότητα αξιολόγησης της διαδικασίας της μετάφρασης και όχι μόνο του τελικού προϊόντος. Στο τέλος του πειράματος οι φοιτητές κλήθηκαν να απαντήσουν σε δύο ερωτηματολόγια και να αξιολογήσουν (με κλίμακα 1-10) την απόκτηση των σχετικών μεταφραστικών ικανοτήτων και να σχολιάσουν το επίπεδο ικανοποίησής τους από τη μεθοδολογία. Οι απαντήσεις τους ήταν θετικές.

Οι De Sutter, Cappelle, De Clercq, Loock και Plevvoets (2017) προτείνουν μια βασισμένη σε ΣΚ στατιστική προσέγγιση στην αξιολόγηση της ποιότητας ενός μεταφράσματος, αξιολογώντας την αποδεκτότητα του μεταφράσματος στη ΓΣ αντί της επαρκούς μεταφοράς του νοήματος στη ΓΣ. Για τον σκοπό αυτό, αρχικά συνέκριναν τα χαρακτηριστικά των μεταφρασμένων κειμένων με εκείνα πρωτοτύπων. Συγκεκριμένα, δημιούργησαν ένα ΣΚ με δύο είδη κειμένων (λογοτεχνία και

ειδησεογραφικά) με κατεύθυνση γλωσσών Αγγλικά προς Γαλλικά και Γαλλικά προς Δανικά. Περιελάμβανε ένα ΣΚ μεταφράσεων φοιτητών (εκπαιδευτικό ΣΚ), ένα ΣΚ μεταφράσεων επαγγελματιών μεταφραστών και ένα ΣΚ αναφοράς με πρωτότυπα, μη μεταφρασμένα κείμενα, τα οποία συνέταξαν επαγγελματίες.

Κατόπιν, επεξεργάστηκαν τα τρία ΣΚ (λημματοποίηση, επισημείωση με τα μέρη του λόγου, κ.λπ.) και στη συνέχεια, εξήγαγαν μια πλειάδα γλωσσικών και κειμενικών χαρακτηριστικών κοινών στις διάφορες γλώσσες και ανεξάρτητων του είδους του κειμένου, όπως είναι λεξικογραμματικά χαρακτηριστικά, οι μετρήσεις του βαθμού πρωτοτυπίας στο κείμενο (π.χ. λεξική πυκνότητα, άπαξ λεγόμενα, λόγος τύπων προς δείγματα), ο βαθμός τυποποίησης/επανάληψης συνταγμάτων (τρίλεκτα, τετράλεκτα) και οι μετρήσεις της συχνότητας εμφάνισης λέξεων. Επίσης, συμπεριέλαβαν περιορισμένο αριθμό σφαλμάτων που εντοπίζονται συνήθως στα μεταφρασμένα κείμενα, όπως π.χ. η χρήση του επιθέτου πριν ή μετά το ουσιαστικό.

Οι αριθμητικές πληροφορίες που προέκυψαν από τα εν λόγω ΣΚ, αναλύθηκαν με τη μέθοδο της Ανάλυσης Κύριων Συνιστωσών, προκειμένου να εντοπιστούν σταθεροί, ανεξαρτήτως γλώσσας, γλωσσολογικοί και κειμενικοί ενδείκτες των μεταφράσεων των φοιτητών σε σύγκριση με τις μεταφράσεις των επαγγελματιών. Οι διαφορές μεταξύ των δύο ειδών μεταφράσεων ελέγχθηκαν κατόπιν με Ανάλυση Διασποράς (ANOVA). Τα αποτελέσματα του πειράματος κατέδειξαν σαφώς ότι με την προτεινόμενη μεθοδολογία καθίσταται δυνατή η διάκριση μεταξύ μεταφράσεων των φοιτητών και μεταφράσεων των επαγγελματιών. Υποστηρίζουν δε, ότι η εν λόγω απόκλιση καταδεικνύει μία συνολικά χαμηλότερη απόδοση στην ποιότητα των μεταφράσεων των εκπαιδευόμενων ως προς τον βαθμό αποδεκτότητας της μετάφρασης, καθώς αποκλίνουν αρκετά από τις νόρμες και τις συμβάσεις γραφής της ΓΣ. Τέλος θεωρούν ότι η προτεινόμενη μεθοδολογία μπορεί να αξιοποιηθεί για την αξιολόγηση μεμονωμένων μεταφράσεων φοιτητών – όσο μικρότερη είναι η απόσταση μεταξύ της μετάφρασης του εκπαιδευόμενου και της νόρμας που τίθεται από τους επαγγελματίες μεταφραστές, τόσο πιο ποιοτική θεωρείται η μετάφραση, η οποία κρίνεται με βάση τεκμηριωμένα πλέον κριτήρια.

2.3. Η έννοια της διακειμενικότητας και η διακειμενική συνεκτικότητα

2.3.1. Διακειμενικότητα και ανάλυση λόγου

Ο όρος Διακειμενικότητα (*intertextuality/intertextualité*) χρησιμοποιήθηκε αρχικά από την Julia Kristeva στα τέλη της δεκαετίας του 1960²⁹ για να δηλώσει τον «τρόπο με τον οποίο συσχετίζουμε κειμενικές πραγματώσεις μεταξύ τους και τις αναγνωρίζουμε ως σημεία που ανακαλούν

²⁹ Σημειωτική (1969), το οποίο μεταφράστηκε στην αγγλική γλώσσα με τίτλο *Desire in Language: a semiotic approach to literature and art* (1980).

ολόκληρους τομείς της πρότερης εμπειρίας μας. Μέσα από την διακειμενικότητα, τα κείμενα αναγνωρίζονται βάσει της εξάρτησής τους από άλλα συναφή κείμενα» (Hatim & Mason 1990: 120). Στην Γαλλία της δεκαετίας του 1960, η Julia Kristeva έρχεται να μιλήσει για το έργο του Michael Bakhtin σε μια μεταβατική περίοδο της σύγχρονης λογοτεχνίας και της πολιτισμικής θεωρίας, σε μια μετάβαση από τον δομισμό στον μεταδομισμό. Ο όρος διακειμενικότητα εντοπίζεται αρχικά στις θεωρίες του μεταδομισμού σε μια προσπάθεια να αποκαθλωθούν οι έννοιες του σταθερού νοήματος και της αντικειμενικής ερμηνείας (Allen 2000: 3).

Ο Michael Bakhtin ορίζει δύο πόλους για την μελέτη της θεωρίας της γλώσσας (Worton & Still 1990: 15-16): τον μονολογικό και τον διαλογικό. Υποστηρίζει ότι κατά την ομιλία τους, οι άνθρωποι χρησιμοποιούν ένα ιδιαίτερο μείγμα λόγων (discourses), το οποίο έχουν οικειοποιηθεί σε μια προσπάθεια να κοινοποιήσουν τις προθέσεις τους. Ωστόσο, υφίστανται παρεμβάσεις από δύο πηγές: από τα προϋπάρχοντα νοήματα των λέξεων και από τις ξένες προθέσεις ενός πραγματικού συνομιλητή. Οι συγγραφείς επιχειρούν μια τεχνητή απογύμνωση της γλώσσας από τις προθέσεις των άλλων, υιοθετώντας αυτό που ο Bakhtin αποκαλεί *μονολογικότητα* ή *ποίηση*. Από την άλλη πλευρά, σε συγκεκριμένες ιστορικές στιγμές, οι συγγραφείς εντατικοποιούν και εκλεπτύνουν την ετερογλωσσία με δημιουργικό τρόπο, δημιουργώντας αυτό που ο Bakhtin ονομάζει (*διαλογικό*) *μυθιστόρημα*.

Η Kristeva (Moi 1986: 34) κατανοεί την έννοια της διαλογικότητας ως μια ανοικτή διάδραση μεταξύ του κειμένου του πομπού και του κειμένου του αποδέκτη, και σε αυτή την ιδέα στηρίζει την έννοια της διακειμενικότητας. Ο διάλογος, αναφέρει η Kristeva (αυτόθι, 36-37), έχει για τον Bakhtin τρεις διαστάσεις: το γράφον υποκείμενο, τον αποδέκτη και τα εξωτερικά κείμενα. Όπως αναφέρει ο Hatim (1997b: 30), ο Bakhtin ανέπτυξε μια προσέγγιση της διακειμενικότητας, σύμφωνα με την οποία η διακειμενικότητα δεν υφίσταται μόνο στα λογοτεχνικά κείμενα, αλλά γενικά στην χρήση της γλώσσας. Τα «προηγούμενα» και τα «επόμενα» κείμενα διαδραματίζουν ρόλο στην διαμόρφωση των εκφωνημάτων και των κειμένων. Σύμφωνα με τον Bakhtin (ό.π.) υπάρχουν δύο είδη διακειμενικότητας: οι «οριζόντιες διακειμενικές σχέσεις» οι οποίες προηγούνται ή έπονται στην αλυσίδα των κειμένων (π.χ., ένα ποίημα που γράφεται ως απάντηση σε ένα άλλο ποίημα) και οι «κάθετες διακειμενικές σχέσεις» μεταξύ ενός κειμένου και άλλων κειμένων, στις οποίες οι συνδέσεις είναι λιγότερο σαφείς (η αναφορά μπορεί να αφορά σε συμβάσεις γραφής). Αυτό είναι για τον Bakhtin (Moi 1986: 35) η *υπόσταση της λέξης*, η ελάχιστη δομική μονάδα με την οποία το κείμενο εντάσσεται στην ιστορία και την κοινωνία. Είναι τα κείμενα που έχει αναγνώσει ο συγγραφέας και, καθώς τα ξαναγράφει, εντάσσεται και ο ίδιος στην κοινωνία και στην ιστορία.

Ο οριζόντιος άξονας (υποκείμενου - αποδέκτη) και ο κάθετος άξονας (κειμένου - περικειμένου) διασταυρώνονται φέρνοντας στο φως ένα, κατά την Kristeva, σημαντικό στοιχείο:

«κάθε λέξη (κείμενο) είναι μία διασταύρωση λέξεων (κειμένων) στην οποία μπορούμε να αναγνώσουμε τουλάχιστον ακόμη μία λέξη (κείμενο)». Άλλωστε, «κάθε κείμενο υφάινεται ως ένα μωσαϊκό παραθεμάτων· κάθε κείμενο απορροφά και μετασχηματίζει ένα άλλο. Η έννοια της *διακειμενικότητας* αντικαθιστά την έννοια της *δι-υποκειμενικότητας* και η ποιητική γλώσσα αποκτά διττή ανάγνωση». (αυτόθι, 36-37). Η διακειμενικότητα, λοιπόν, ενυπάρχει σε όλα τα κείμενα.

Τους δύο αυτούς άξονες, ο Bakhtin τους ονομάζει *διάλογο* και *αμφισημία*. Η λέξη ως ελάχιστη κειμενική μονάδα καταλαμβάνει την θέση του *διαμεσολαβητή*, συνδέοντας τα δομικά μοντέλα με το πολιτισμικό (ιστορικό) περιβάλλον, αλλά και την θέση του *ρυθμιστή*, ελέγχοντας μεταλλάξεις από την διαχρονία στην συγχρονία, δηλαδή, την λογοτεχνική δομή. Η λέξη τεμαχίζεται και μέσα από την έννοια της υπόστασης, λειτουργεί σε τρεις διαστάσεις (υποκείμενο, αποδέκτης, περικείμενο) ως ένα σύνολο *διαλογικών*, *σημειολογικών* στοιχείων ή ως ένα σύνολο *αμφίσημων* στοιχείων (ό.π.). Η διαλογικότητα του Bakhtin ορίζει την συγγραφή ως υποκειμενικότητα και ταυτόχρονα ως επικοινωνία, ή καλύτερα ως διακειμενικότητα. Σε αυτό το πλαίσιο, η έννοια του «ατόμου-γράφοντος» θολώνει, οδηγώντας στην αμφισημία της συγγραφής (αυτόθι, 39). Ο όρος *αμφισημία* υπονοεί την εισαγωγή της ιστορίας (κοινωνίας) σε ένα κείμενο, και του κειμένου αυτού στην ιστορία. Για τον συγγραφέα είναι το ακριβώς το ίδιο. Για τον Bakhtin, η συγγραφή είναι μια ανάγνωση ενός πρότερου συνόλου κειμένων, το δε κείμενο μια απορρόφηση και μια απάντηση σε ένα άλλο κείμενο (ό.π.).

Τα κείμενα προέρχονται από το λεγόμενο «πολιτισμικό ή κοινωνικό κείμενο», το οποίο ενσωματώνει τα διάφορα είδη λόγου, τις κοινωνικές δομές και τα συστήματα, ό,τι γενικά αποκαλούμε κοινωνία. Το κάθε κείμενο, λοιπόν, δεν μπορεί να διακριθεί από το κοινωνικό κείμενο, καθώς είναι υφασμένο από το ίδιο κειμενικό υλικό με το δεύτερο και φέρει τις ιδεολογικές δομές και τους αγώνες της κοινωνίας, όπως εκφράζονται μέσα από τον λόγο. Από την άντληση του κειμένου μέσα από το κοινωνικό κείμενο, αλλά και από την συνεχή παρουσία του μέσα στην κοινωνία και την ιστορία προκύπτει για την Kristeva η διακειμενικότητα (Allen 2000: 36-37). Κάθε κείμενο είναι ένα ιδεολόγημα. Με άλλα λόγια, οι δομές και τα νοήματά του δεν ανήκουν αποκλειστικά στο ίδιο το κείμενο, αλλά εξίσου στο κοινωνικό κείμενο με το οποίο είναι άρρηκτα συνυφασμένο. Οι επιμέρους λειτουργίες του κειμένου που προέρχονται από κειμενικά σύνολα εκτός του συγκεκριμένου κειμένου αποκτούν αξία μέσα στο κειμενικό σύνολο εντός του συγκεκριμένου κειμένου. Αυτή η διακειμενική λειτουργία είναι το ιδεολόγημα του κειμένου συνολικά, και με τον τρόπο αυτό εντάσσεται το κείμενο ως ιδεολόγημα στο ιστορικό και κοινωνικό κείμενο (Kristeva 1980: 36-37).

Ο Roland Barthes (Worton & Still 1990: 18) αναφέρεται στο έργο της Kristeva ως ένα από τα *διακείμενά* του, εξηγώντας τον όρο ως εξής: «Το διακείμενο δεν είναι απαραίτητως ένα πεδίο

επιρροών: είναι μάλλον μια μουσική σχημάτων, μεταφορών, λόγων, σκέψης. Είναι το σημαίνον ως *σειρήνα*». Άλλωστε, στο έργο του *Η απόλαυση του κειμένου*, (1973: 59) ο Barthes γράφει: «Κι αυτό ακριβώς είναι το διακείμενο: η αδυναμία να ζεις έξω από το ατελεύτητο κείμενο – είτε αυτό το κείμενο είναι του Προυστ, είτε η εφημερίδα, είτε η οθόνη της τηλεόρασης: το βιβλίο δίνει το νόημα, το νόημα δίνει τη ζωή». Για τον Barthes (αυτόθι, 18-19) «ο όρος [διακείμενο] δεν αφορά μόνο στην ευχαρίστηση της επιλογής λέξεων (όπως οι λ. *διακειμενικότητα* ή *μπουρζουαζία*), οι οποίες έχουν ένα ιδιαίτερα σαγηνευτικό ή/και σύνθετο παρελθόν. Μάλλον ότι με τον όρο αυτό εξηγούμε την πρότερη εμπειρία μας και ως εκ τούτου βασίζουμε τις ζωές μας σε συνάρτηση με τα κείμενα, είτε αυτά είναι Προυστ, είτε σαπουνόπερες».

Αργότερα, στο έργο του *Image, Music, Text* (1977: 146), ο Barthes, μιλώντας για τον θάνατο της πατρότητας του κειμένου (authorship), αναφέρει ότι «το κείμενο δεν είναι μια σειρά λέξεων που εκφράζουν ένα μοναδικό θεολογικό νόημα (το μήνυμα του συγγραφέα-θεού), αλλά ένας πολυδιάστατος χώρος, όπου ένα εύρος κειμένων, κανένα εκ των οποίων πρωτογενές, αναμειγνύονται και επικαλύπτονται. Ένα κείμενο είναι ένας ιστός παραθεμάτων, που προέρχονται από αναρίθμητες κουλτούρες». Άλλωστε, θεωρεί ο Barthes, ότι το διακείμενο είναι το ενδιάμεσο κείμενο ενός άλλου κειμένου και δεν θα πρέπει να το συγχέουμε με την προέλευση ενός κειμένου. Οι αναφορές που δημιουργούν ένα κείμενο είναι ανώνυμες, ανεξιχνίαστες, και, παρόλ' αυτά, *ήδη αναγνωσθείσες*: είναι παραθέματα χωρίς εισαγωγικά.

Ο Michael Riffaterre (1980: 625-626) θεωρεί ότι η έννοια της κειμενικότητας θεμελιώνεται μέσα από την διακειμενικότητα, και ότι η διακειμενικότητα είναι εκείνη που καθιστά επιτυχημένη την ανάγνωση. Για τον Riffaterre, υπάρχουν δύο είδη ανάγνωσης: η αναδρομική ανάγνωση (retroactive), η οποία αφορά στην συνήθη ανάγνωση, από την αρχή του κειμένου έως το τέλος, της οποίας η σημασία αυξάνει όσο αυξάνεται το αναγνωσμένο κείμενο. Σε αυτή την γραμμική διαδικασία, ο αναγνώστης προβαίνει σε αναθεωρήσεις και συγκρίσεις, αναγνωρίζει επαναλήψεις και παραλλαγές μεταξύ σημασιολογικά όμοιων τμημάτων λόγου, παραλλαγών ομοίων δομών. Ο δεύτερος τύπος είναι η διακειμενική ανάγνωση (intertextual) δηλαδή, η αντίληψη ότι υπάρχουν ομοιότητες, συγκρίσιμα στοιχεία μεταξύ διαφορετικών κειμένων ή εντός του ίδιου κειμένου.

Ο Riffaterre (1981: 4-6) επιμένει στην διάκριση *διακειμένου* και *διακειμενικότητας*. «Το διακείμενο είναι το σύνολο των κειμένων, το οποίο ανασύρει από την μνήμη του ο αναγνώστης κατά την ανάγνωση. Είναι ένα μη πεπερασμένο σύνολο κειμένων. Μπορούμε να διακρίνουμε την αρχή του: είναι το κείμενο που πυροδοτεί συνειρμούς όταν ξεκινούμε την ανάγνωσή του. Τα όριά του όμως δεν φαίνονται εξ αρχής: οι συνειρμοί μπορεί να είναι λιγότερο ή περισσότερο εκτενείς, λιγότερο ή περισσότερο πλούσιοι, ανάλογα με την κουλτούρα του αναγνώστη, ανάλογα με τις προόδους της εν λόγω κουλτούρας ή ακόμη και των επαναλήψεων που διαβάζουμε σε ένα κείμενο»

(αυτόθι, 4). Το ίδιο το κείμενο μάς οδηγεί να κατανοήσουμε ότι υπάρχει ένα κρυμμένο διακείμενο, από τις «α-γραμματικότητες» του. Όταν αναγνωρίζουμε τα ίχνη του διακειμένου μέσα σε ένα κείμενο, ενεργοποιούμε τον μηχανισμό της διακειμενικότητας. Το υπόβαθρό μας, όμως, μπορεί να μην μας επιτρέπει να ακολουθήσουμε αυτά τα ίχνη, κάτι που δεν σταματά τον μηχανισμό της διακειμενικότητας. Τα εν λόγω ίχνη, οι γραμματικότητες, είναι ενδοκειμενικές ανωμαλίες στην υφή του κειμένου. Μπορεί να είναι ασάφειες, φράσεις ακατανόητες εάν τις ερμηνεύσουμε μόνο βάσει του συγκεκριμένου, λάθη ως προς την νόρμα που συνιστά την ιδιόλεκτο του κειμένου. Μπορεί να είναι μορφολογικές, συντακτικές, σημασιολογικές ή σημειολογικές αποκλίσεις που λειτουργούν ως ενδείξεις για την ύπαρξη ενός ξένου σώματος, του διακειμένου (αυτόθι, 5).

Η διακειμενικότητα ορίζεται, συνεπώς, ως ένα φαινόμενο που καθορίζει την ερμηνεία ενός κειμένου. Είναι ένας τρόπος αντίληψης του κειμένου, κατά τον οποίο οι λέξεις δεν αποκτούν την σημασία τους σε σχέση με άλλα πράγματα, άλλες έννοιες, αλλά σε σχέση με άλλα κείμενα, άλλα σημεία. Κείμενα γνωστά ή τεμάχια κειμένων που επιβιώνουν χωριστά από το συγκεκριμένο τους, μέσα στην κοινωνιόλεκτο. Ακόμη και εάν ο αναγνώστης δεν είναι σε θέση να ερμηνεύσει την διακειμενική αναφορά, για τον Riffaterre, εκείνο που έχει σημασία είναι να αναγνωρίσει ότι υπάρχει η *προϋπόθεση ενός διακειμένου* (αυτόθι, 4-5).

Ο Riffaterre (1981: 627-8) διακρίνει τρεις τύπους διακειμενικότητας: τον *συμπληρωματικό τύπο (complementary)*, όπου κάθε σημείο είναι ένα νόμισμα με δύο όψεις και ο αναγνώστης καλείται να ερμηνεύσει το κείμενο ως το αρνητικό (με την φωτογραφική έννοια) του διακειμένου του, τον *διαμεσολαβούμενο τύπο (mediated)*, όπου η αναφορά σε ένα κείμενο γίνεται μέσω της παρεμβολής ενός τρίτου κειμένου, το οποίο λειτουργεί ως ερμηνευτής μεταξύ συμβόλου και αντικειμένου και τον *διακειμενικό τύπο (intertextual)*, όπου το διακείμενο κωδικοποιείται εν μέρει μέσα στο κείμενο και συγκρούεται με αυτό εξαιτίας υφολογικών ή σημασιολογικών ασυμβατοτήτων. Κάθε λέξη γίνεται ταυτόχρονα κατανοητή με δύο σημασίες: μία κυριολεκτική και μία μεταφορική. Αυτήν την διαδικασία της διπλής κατανόησης του νοήματος, ο Riffaterre, παραθέτοντας τον Derrida, την ονομάζει *σύλληψη*. Η σύλληψη διαδραματίζει τους εξής ρόλους στις τρεις κατηγορίες της διακειμενικότητας: με τον συμπληρωματικό τύπο, επαρκεί από μόνη της για την προϋπόθεση του διακειμένου και την κατανόηση της σημασίας, με τον διαμεσολαβούμενο, η σύλληψη αναφέρεται στον ερμηνευτή του κειμένου, και με τον διακειμενικό συμβολίζει την συμβατότητα σε επίπεδο σημασίας, μεταξύ του κειμένου και του διακειμένου, καθώς σε επίπεδο νοήματος αυτά τα δύο είναι ασύμβατα (αυτόθι, 629). Αλλιώς, η σύλληψη είναι η κατανόηση μιας λέξης, με βάση το συγκεκριμένο νόημα (των συνάψεων που συνυπάρχουν στο κείμενο) και με βάση το διακειμενικό νόημα (του δυνητικού νοήματος, όπως μπορεί να υπάρχει σε ένα λεξικό ή/και σε ένα διακείμενο). Η όποια αμφισημία δημιουργείται στο νόημα υφίσταται εντός του κειμένου και

επιλύεται με την αλληλεξάρτησή του με άλλα κείμενα. Τέλος, η σύλληψη είναι μια λέξη που γίνεται κατανοητή ταυτόχρονα ως νόημα και ως σημασία, σημασιολογικά και σημειολογικά, γι' αυτό και αποτελεί το κατ' εξοχήν λογοτεχνικό σημείο (αυτόθι, 637-8).

Ο Gérard Genette (1992: 81-2) περιορίζει την έννοια του όρου διακειμενικότητα στην αυτούσια εμφάνιση ενός κειμένου μέσα σε ένα άλλο κείμενο και ορίζει ως βασική έκφρασή της την παράθεση. Επινοεί τον όρο *υπερκειμενικότητα (transtextuality)* ή *κειμενική υπέρβαση (textual transcendence)* για να περιγράψει όλα εκείνα τα στοιχεία που δημιουργούν σε ένα κείμενο σχέσεις με άλλα κείμενα, φανερές ή συγκεκαλυμμένες.

Οι υπερκειμενικές σχέσεις διακρίνονται για τον Genette στα εξής είδη (ό.π. 1-8):

- *Διακειμενικότητα (intertextuality)*, η σχέση της ταυτόχρονης εμφάνισης σε δύο ή περισσότερα κείμενα. Στην διακειμενικότητα εντάσσεται η παράθεση, η λογοκλοπή και ο υπαινιγμός, για την κατανόηση του οποίου προϋποτίθεται η αντίληψη της ύπαρξης των δύο κειμένων.
- *Παρακειμενικότητα (paratextuality)*, η λιγότερο σαφής και πιο απόμακρη σχέση που συνδέει το κείμενο, το σύνολο των λογοτεχνικών κειμένων, με το παρακείμενό τους, δηλαδή τον τίτλο, τον υπότιτλο, τους μεσότιτλους, τον πρόλογο, το επίμετρο, σημειώσεις στο περιθώριο ή στο τέλος, εισαγωγικές σημειώσεις, εικόνες, εξώφυλλα, κ.λπ., τα οποία τοποθετούν το κείμενο σε ένα περιβάλλον και ίσως το σχολιάζουν.
- *Μετακειμενικότητα (metatextuality)*, η σχέση που συχνά ονομάζεται «σχολιασμός». Συνδέει ένα κείμενο με ένα άλλο για το οποίο μιλάει χωρίς απαραίτητως να το παραθέτει, μερικές φορές χωρίς καν να το ονοματίζει. Είναι η κατεξοχήν κριτική σχέση.
- *Αρχικειμενικότητα (architextuality)*, μια απολύτως σιωπηρή σχέση που εκφράζεται κυρίως μέσω μιας παρακειμενικής αναφοράς στον τίτλο ή στον υπότιτλο, η οποία είναι καθαρά ταξινομικής φύσεως. Το ίδιο το κείμενο δεν δηλώνει σε ποιο είδος ανήκει, η δε ταξινόμησή του έγκειται στις προσδοκίες των αναγνωστών και στον τρόπο που το αντιλαμβάνονται.
- *Υπερκειμενικότητα (hypertextuality)*, η σχέση που συνδέει ένα κείμενο Β (το υπερκείμενο - hypertext) με ένα πρότερο κείμενο Α (το υποκείμενο - hypotext), η οποία δεν έχει καμία σχέση με τον σχολιασμό. Το υπερκείμενο είναι οποιοδήποτε κείμενο προέρχεται από ένα προηγούμενο κείμενο είτε μέσω απλού μετασχηματισμού (μετασχηματισμός) είτε έμμεσου μετασχηματισμού (μίμηση). Η υπερκειμενικότητα ως κατηγορία είναι ένα επίπεδο πάνω από τα είδη κειμένων, ένα αρχικείμενο που περιλαμβάνει πρότυπα είδη κειμένων, όπως η παρωδία, αλλά πιθανόν αφορά όλα τα είδη κειμένων. Το *υποκείμενο* του Genette είναι εκείνο που βρίσκουμε σε άλλους θεωρητικούς ως *διακείμενο*, ένα κείμενο από το οποίο αντλεί τις έννοιές του ένα άλλο κείμενο.

Οι Robert de Beaugrande & Wolfgang Dressler (1981: 10) συμπεριλαμβάνουν την Διακειμενικότητα στους επτά κειμενικούς παράγοντες (Συνοχή, Συνεκτικότητα, Προθετικότητα, Αποδεκτότητα, Πληροφορικότητα, Καταστασιακότητα, Διακειμενικότητα). Η Διακειμενικότητα ορίζεται από τους συγγραφείς ως η εξάρτηση ενός κειμένου από την γνώση ενός ή περισσοτέρων προηγούμενων κειμένων (de Beaugrande & Dressler 1981: 10), δηλαδή αφορά στον τρόπο με τον οποίο τα εκφωνήματα συνδέονται με άλλα εκφωνήματα και τελικά με άλλα κείμενα που επιτελούν συναφείς λειτουργίες (Hatim 2001: 117). Ο βαθμός κατά τον οποίο ένα κείμενο έχει μερικούς ή όλους τους κειμενικούς παράγοντες επιδρά στην αποτελεσματική επικοινωνία μέσω των κειμένων (ό.π.).

Στην διακειμενικότητα αποδίδουν οι de Beaugrande & Dressler τον καταλυτικό ρόλο για την εξέλιξη των *κειμενικών τύπων* ως τάξεις κειμένων με συμβατικά χαρακτηριστικά, θεωρώντας ότι κάθε τύπος κειμένου στηρίζεται σε διαφορετικό βαθμό στην έννοια της διακειμενικότητας. Για παράδειγμα, σε κείμενα όπως είναι η παρωδία, ο παραγωγός του κειμένου πρέπει να ανατρέχει συνεχώς στο κείμενο αναφοράς του, ενώ οι αποδέκτες του κειμένου χρειάζεται να είναι εξοικειωμένοι με το εν λόγω κείμενο (de Beaugrande & Dressler 1981: 10-11).

Οι de Beaugrande & Dressler θεωρούν ότι η γνώση των προηγούμενων κειμένων εφαρμόζεται μέσω της διαδικασίας της *μεσολάβησης*, δηλαδή του βαθμού στον οποίο τροφοδοτεί κάποιος τις τρέχουσες πεποιθήσεις και τους στόχους του στο μοντέλο της επικοινωνιακής κατάστασης. Όσο περισσότερος χρόνος έχει παρέλθει και όσες περισσότερες δραστηριότητες μεταξύ της χρήσης του τρέχοντος κειμένου και της χρήσης προηγούμενων κειμένων, τόσο μεγαλύτερη είναι η μεσολάβηση (αυτόθι, 182).

Ο Jay Lemke (1985 στο Hatim & Mason 1990: 125) ορίζει επίσης δύο είδη διακειμενικών σχέσεων: α) εκείνες που υφίστανται μεταξύ στοιχείων ενός συγκεκριμένου κειμένου, όπως, για παράδειγμα, όταν επανερχόμαστε σε μια αναφορά μας σε άλλο σημείο του κειμένου και β) στις σχέσεις που υπάρχουν μεταξύ δύο διακριτών κειμένων. Ο Lemke ισχυρίζεται ότι οι υποκείμενες αρχές που ρυθμίζουν και τις δύο μορφές της διακειμενικότητας μπορούν κάλλιστα να είναι ίδιες. Με άλλα λόγια, η αναγνώριση της αναφοράς μέσα σε ένα κείμενο μπορεί να είναι ίδια με την ικανότητά μας να ταξινομούμε ένα κείμενο σε σχέση με άλλα προηγούμενα.

Ο Norman Fairclough (1992: 102) τονίζει την σημασία της διακειμενικότητας στο πλαίσιο της ανάλυσης του λόγου. Όπως και η Kristeva, θεωρεί ότι τα κείμενα ενέχουν την έννοια της ιστορικότητας, η οποία τους επιτρέπει να διαδραματίζουν μείζονα ρόλο στην πολιτισμική και την κοινωνική εξέλιξη, καθώς τροποποιούν και αναδιαμορφώνουν τις κειμενικές παραδόσεις. Η Ιστορία ενυπάρχει στα κείμενα, διότι το κείμενο απορροφά και δομείται από προϋπάρχοντα κείμενα. Τα δε κείμενα εντάσσονται στην Ιστορία, επειδή ανταποκρίνονται, φέρνουν εκ νέου στο

προσκήνιο και αναδιαμορφώνουν προηγούμενα κείμενα, συμβάλλοντας στην δημιουργία της Ιστορίας, στις διαδικασίες της αλλαγής και επιχειρώντας να διαμορφώσουν τα μελλοντικά κείμενα.

Για τον Fairclough (αυτόθι, 103-104) υφίστανται δύο είδη διακειμενικότητας: κατ' αρχάς, η *έκδηλη διακειμενικότητα* (manifest intertextuality), όταν τα άλλα κείμενα δηλώνονται σαφώς μέσα στο κείμενο, πολλές φορές μάλιστα και με στοιχεία του επιφανειακού κειμένου, όπως είναι τα εισαγωγικά, αλλά και χωρίς να εκφράζονται ρητά, π.χ. μέσω της αναδιατύπωσης. Ο Fairclough εξετάζει σε αυτήν την κατηγορία την αναπαράσταση λόγου (π.χ. πλάγιος λόγος), τις *προϋποθέσεις* (όταν θεωρούνται δεδομένα ορισμένα στοιχεία), την *άρνηση* (απέναντι σε κάτι που θεωρείται δεδομένο) τον *μεταλόγο* (όταν ο συγγραφέας διακρίνει διάφορα επίπεδα λόγου και αποστασιοποιείται από κάποιο επίπεδο, αντιμετωπίζοντάς το ως ξένο) και την *ειρωνεία* (όταν υπάρχει άλλο νόημα από αυτό του πρώτου κειμένου) (αυτόθι, 104-123). Το δεύτερο είδος διακειμενικότητας είναι η *συστατική διακειμενικότητα* (constitutive intertextuality) ή η *διαλογικότητα* (interdiscursivity), η οποία αφορά στην ετερογενή σύσταση των κειμένων από στοιχεία των τάξεων του λόγου (orders of discourse) (αυτόθι, 85), δηλαδή των συγκεκριμένων μορφών που λαμβάνουν οι συμβάσεις λόγου (είδη κειμένων, είδη λόγων κ.λπ.).

Η διακειμενικότητα, άλλωστε, τονίζει την ετερογένεια, την ανομοιογένεια των κειμένων. Κατ' αντιστοιχία, μια μελέτη υπό το πρίσμα της διακειμενικότητας μπορεί να προβάλει τα ποικίλα και συχνά αντιφατικά στοιχεία τα οποία δημιουργούν το κείμενο. Ο βαθμός της ετερογένειας διαφέρει από κείμενο σε κείμενο, ανάλογα με το εάν οι διακειμενικές σχέσεις που δημιουργούνται είναι απλές ή σύνθετες, ενώ διαφέρει και το πόσο πρόδηλη είναι η ετερογένεια στην επιφανειακή δομή του κειμένου (Fairclough 1992: 104). Η διακειμενικότητα, όμως, μπορεί να είναι και η πηγή της αμφισημίας ενός κειμένου. Όταν ένα κείμενο απαρτίζεται από άλλα κείμενα, οι διακειμενικές σχέσεις των οποίων δεν είναι εμφανείς στην επιφανειακή δομή του κειμένου, τότε μπορεί να συνυπάρχουν πολλά νοήματα και να μην είναι προφανές το νόημα, κάτι που για τον Fairclough μπορεί να γίνεται και σκόπιμα (αυτόθι, 105). Το κείμενο, για τον Fairclough, είναι μια επιλογή, μεταξύ άλλων, από ένα εύρος εναλλακτικών επιλογών, το οποίο ονομάζει *διακειμενικό δυναμικό* μιας τάξης λόγου (δηλαδή, το ρεπερτόριο των ειδών κειμένου, των ειδών λόγου και των αφηγήσεων που έχουμε στην διάθεσή μας) (Fairclough 1995: 210).

Επίσης, αναφορικά με την διάκριση μορφής και περιεχομένου, ο Fairclough θεωρεί ότι το περιεχόμενο παίρνει σάρκα και οστά πάντοτε στην μορφή, και ότι τα διαφορετικά περιεχόμενα συνεπάγονται διαφορετικές μορφές και το αντίθετο (αυτόθι, 188). Η μορφή είναι μέρος του περιεχομένου και η κειμενική ανάλυση είναι μέρος της ανάλυσης του περιεχομένου. (αυτόθι, 197). Στην διακειμενική ανάλυση, μαζί με την γλωσσολογική ανάλυση, καταργείται αυτή η διάκριση μορφής και περιεχομένου. Το σημαίνον και το σημαινόμενο συνιστούν μια διαλεκτική και, ως εκ

τούτου, αδιαχώριστη ενότητα του σημείου, ενώ η μονομερής ενασχόληση με το σημαίνόμενο δεν εξετάζει την ουσιαστική πλευρά του περιεχομένου του μηνύματος και η μονομερής ενασχόληση με το σημαίνον δεν αποκαλύπτει την ουσιαστική σημασία της μορφής (1995: 212).

Ο Fairclough θεωρεί ότι στο σώμα κειμένων που δημιουργούμε για να αναλύσουμε μια πράξη λόγου δεν θα πρέπει να περιλαμβάνουμε μεταφρασμένα κείμενα. Αφενός μεν, διότι τα μεταφράσματα δυσκολεύουν το έργο του μελετητή, αφετέρου δε, διότι αυτό δεν θα προσφέρει κάτι στην μελέτη μιας περίπτωσης λόγου στην ρωσική γλώσσα η μελέτη μιας αγγλικής μετάφρασης ενός κειμένου από την Ρωσική. Τα δείγματα κειμένου που συγκεντρώνουμε για να μελετήσουμε πράξεις λόγου σε μία γλώσσα θα πρέπει για τον Fairclough να είναι στην πρωτότυπη γλώσσα τους και όχι σε μετάφραση (αυτόθι, 190-191).

Η άποψη αυτή του Fairclough εστιάζει στην αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της ανάλυσης του λόγου και στο πλαίσιο της μελέτης της διακειμενικότητας μονογλωσσικά, π.χ. σε περιβάλλοντα διδασκαλίας της γλώσσας. Σίγουρα, έχει μεγαλύτερη αξία για τον εκπαιδευόμενο ομιλητή μιας γλώσσας η επαφή με αυθεντικά κείμενα στην εν λόγω γλώσσα, διότι εξετάζει την πραγματική χρήση της γλώσσας αυτής. Η αναγνώριση των διακειμενικών δεσμών των κειμένων που μελετά θα τον οδηγήσει σε βαθύτερη κατανόηση του τρόπου σκέψης και του πολιτισμού στον οποίο ομιλείται η εν λόγω γλώσσα. Για τον εκπαιδευόμενο μεταφραστή, όμως, έχει αξία να μελετήσει και μεταφρασμένα κείμενα, κυρίως σε συνάρτηση με το πρωτότυπο (ένα διγλωσσικό σώμα κειμένων), διότι έτσι θα μπορέσει να διακρίνει τον τρόπο με τον οποίο μεταφέρονται τα νοήματα και τα μηνύματα του πρωτοτύπου στο μετάφρασμα (εσφαλμένα ή ορθά). Κατ' επέκταση, θα μπορέσει να εντοπίσει πώς έχουν μεταφερθεί και πώς μπορούν να μεταφερθούν στο μετάφρασμα οι διακειμενικοί δεσμοί του πρωτοτύπου³⁰.

Εξαιρετικό ενδιαφέρον εμφανίζει η προσέγγιση της διακειμενικότητας από τον Heinrich Plett, ο οποίος θεωρεί ότι ενώ η διακειμενικότητα, όπως την εξέφρασε η Kristeva την δεκαετία του 1960, ήταν μια μορφή διαμαρτυρίας απέναντι στις κρατούσες πολιτισμικές και κοινωνικές αξίες, κατέληξε να χρησιμοποιείται και από τους συντηρητικούς μελετητές της λογοτεχνίας ως έκφραση του υποτιθέμενου μοντερνισμού τους, προκαλώντας σύγχυση τόσο γύρω από την ίδια την έννοια, όσο και ως προς την χρήση της (Plett 1991: 3).

Ο Plett (αυτόθι, 3-4) διακρίνει τους μελετητές της διακειμενικότητας σε δύο κατηγορίες: στους προοδευτικούς και τους παραδοσιακούς. Αμφότεροι, δε, βρίσκονται αντιμέτωποι με τους αντι-διακειμενιστές. Οι προοδευτικοί λειτουργούν στα πρότυπα του Bakhtin, του Barthes, της Kristeva και άλλων θεωρητικών, προωθώντας ένα μείγμα Μαρξισμού, Φρουϊδισμού, Σημειωτικής

30 Άλλωστε, η αξία που έχει η μελέτη της διακειμενικότητας στην μεταφραστική διαδικασία έχει απασχολήσει θεωρητικούς της μετάφρασης, όπως είναι π.χ. οι Hatim και Mason, η θέση των οποίων παρουσιάζεται στη συνέχεια.

και Φιλοσοφίας. Είτε καλούνται μεταδομιστές, είτε αποδομιστές ή μεταμοντερνιστές, όλοι έχουν τον ίδιο στόχο: να αποσπάσουν την ακαδημαϊκή διδασκαλία από την παραδοσιακή της ασφάλεια και να εκθρονίσουν το παλαιό «ορθόδοξο» δόγμα. Όμως, η βαθειά γνώση και κατανόηση του διακειμενικού λόγου περιορίζεται σε μια πνευματική ελίτ, ίσως λόγω του φιλοσοφικού προσανατολισμού της και της εσωτεριστικής ορολογίας της. Για αυτό τον λόγο, η σχολή σκέψης αυτή, καθώς ήταν αφηρημένη, ακατανόητη και καλυμμένη με ένα πέπλο μυστηρίου, δεν έγινε ποτέ μια ολοκληρωμένη και διδακτική μέθοδος κειμενικής ανάλυσης.

Οι παραδοσιακοί είναι σχεδόν εξ ολοκλήρου συμβατικοί μελετητές της λογοτεχνίας. Δεν είναι γλωσσολόγοι ή σημειολόγοι, ούτε φιλόσοφοι ή κοινωνιολόγοι. Η αντίδραση του κόσμου απέναντι στο έργο των μεταδομιστών και των αποδομιστών τούς οδήγησε να σκεφτούν πώς μπορούν να αξιοποιήσουν προς όφελός τους, τα διδάγματα της διχογνωμίας περί την διακειμενικότητα. Οι ερευνητές που δίνουν έμφαση στην ανάλυση ανακάλυψαν εκ νέου την παράθεση, την αναφορά, το παστίς ως είδη διακειμενικότητας, ενώ οι θεωρητικοί που ερευνούν τα είδη κειμένων τονίζουν την διακειμενικότητα της παρωδίας, της διακωμώδησης και του κολάζ. Στους ενδιαφερόμενους εντάσσονται και οι μεταφραστές και οι ειδικοί των ΜΜΕ. Ωστόσο, ο Plett περιορίζεται στην απλή αναφορά των μεταφραστών ως κλάδου, χωρίς να αναλύει ποια θα ήταν τα οφέλη της χρήσης από αυτούς της διακειμενικότητας ως εργαλείου. Συνολικά, αναφέρει μόνον ότι όσοι ασχολήθηκαν σοβαρά με την πρόοδο της επιστημονικής θεωρίας στον κλάδο τους χρησιμοποίησαν την διακειμενικότητα ως έναν γενικό όρο για να βελτιώσουν τα μεθοδολογικά και ορολογικά εργαλεία τους, συμβάλλοντας, έστω εν μέρει, στο να καταστήσουν την νέα προσέγγιση περισσότερο εφαρμόσιμη. Όμως, και αυτή η προσέγγιση κρύβει, όπως πιστεύει ο Plett, παγίδες. Το συστηματικό ενδιαφέρον για κάτι οδηγεί εύκολα στην στενόμυαλη σκέψη, στην έμφαση στην ορολογία και στον σχολαστικισμό, και όχι στην έμφαση στο περιεχόμενο, εμποδίζοντας έτσι τον δυναμισμό της διακειμενικότητας του σημείου και οδηγώντας σε μια στατική περιγραφή του φαινομένου (Plett 1991: 4).

Οι αντιδιακειμενιστές αντιτίθενται και στις δύο παραπάνω κατηγορίες. Θεωρούν τους προοδευτικούς ακατανόητους, υποκειμενικούς, παράλογους και ότι στερούνται επιστημοσύνης. Οι δε παραδοσιακοί δεν λένε τίποτα καινούριο· απλώς τα ίδια πράγματα με άλλη ορολογία, καθώς κάθε κλάδος της μελέτης της λογοτεχνίας και κυρίως οι συγκριτικές σπουδές, ακολουθούν αυτή την μεθοδολογία (αυτόθι, 4-5).

Το διακείμενο, για τον Plett (αυτόθι, 5-7), φέρει τα εξής χαρακτηριστικά: δεν είναι οριοθετημένο, όπως το κείμενο, και έχει διττή συνεκτικότητα: μία ενδοκειμενική, η οποία εγγυάται την ενυπάρχουσα ακεραιότητα του κειμένου και μία διακειμενική, η οποία δημιουργεί δομικές σχέσεις μεταξύ του ιδίου και άλλων κειμένων. Μεταξύ κειμένου και διακειμένου μπορούμε να

φανταστούμε ένα συνεχές όπου υπάρχει μία βαθμιαία συμμετοχή του κειμένου στην διακειμενικότητα και του διακειμένου στην κειμενική υφή. Υφίσταται, ως εκ τούτου, μία κλίμακα αύξουσας ή φθίνουσας διακειμενικότητας, στα άκρα της οποίας βρίσκονται αφενός μεν η πλήρης αυτονομία του κειμένου, αφετέρου δε η άποψη ότι κάθε κείμενο είναι ένα διακείμενο. Εάν θεωρήσουμε το διακείμενο ως σημείο, τότε αυτό μπορεί να αναλυθεί με βάση την σημειωτική ανάλυση: συντακτικά, βάσει των σχέσεων μεταξύ των κειμένων, πραγματολογικά, βάσει της σχέσης μεταξύ πομπού/δέκτη και διακειμένου, και σημασιολογικά, σε σχέση με το στοιχείο αναφοράς του διακειμένου.

Η ολοκληρωμένη σημειωτική προσέγγιση πραγματοποιείται μόνο όταν εξετάζονται και οι τρεις αυτές πτυχές. Ωστόσο, ο Plett (αυτόθι, 7-8) θεωρεί πως προκειμένου να είμαστε σαφείς και ακριβείς στην ανάλυσή μας, θα πρέπει να προβαίνουμε σε μεθοδολογικούς περιορισμούς, καθώς η πλήρης σημειωτική ανάλυση παραμένει στην σφαίρα του ιδεατού και δεν είναι εύκολο να εφαρμοστεί στην πράξη. Προτείνει, δε, την αφαίρεση της σημασιολογικής πτυχής της διακειμενικότητας, καθώς η αναφορά στο κείμενο δεν γίνεται σε κάποια εξωτερική πραγματικότητα, αλλά σε ένα άλλο κείμενο. Εξαιρώντας και την υποκειμενική πραγματολογική πτυχή, η οποία δεν μετράται, μένει να μελετήσουμε τις διαστάσεις της σύνταξης και της πραγματολογίας, οι οποίες μας επιτρέπουν να δημιουργήσουμε μια διακειμενική γραμματική (η συντακτική) και μία διακειμενική επικοινωνία (η πραγματολογική). Ωστόσο, θεωρούμε πως η έννοια του κειμένου είναι ευρεία και, εάν λάβουμε υπόψιν την θεωρία των de Beaugrande και Dressler (1981), κείμενο είναι οτιδήποτε πληροί τους επτά κειμενικούς παράγοντες. Άλλωστε, όπως θα δείξουμε και στην συνέχεια, οι Hatim και Mason (1990) και ο Hatim (2001: 34) θεωρούν ότι οι σημειολογικές δομές (είδος, κείμενο, λόγος) δημιουργούνται μέσα από τον μηχανισμό της διακειμενικότητας.

Τα διακείμενα αποτελούνται από σημεία και τα σημεία είναι μέρος κωδίκων. Οι κώδικες φέρουν δύο συστατικά: τα σημεία και τους κανόνες, δηλαδή την ουσία και την δομή του κώδικα. Τα είδη, λοιπόν, της διακειμενικότητας είναι ανάλογα με εκείνα του κώδικα: (α) *διακειμενικότητα της ουσίας* (material), δηλαδή επανάληψη των σημείων, (β) *διακειμενικότητα της δομής* (structure), δηλαδή επανάληψη των κανόνων, και (γ) *διακειμενικότητα δομής-ουσίας*, δηλαδή επανάληψη σημείων και κανόνων σε δύο ή περισσότερα κείμενα. Σημεία χωρίς κανόνες δεν έχουν δομή, και κανόνες χωρίς σημεία είναι αφηρημένοι (Plett 1991: 7).

Από τις διάφορες μορφές της διακειμενικότητας, ο Plett (αυτόθι, 8-12) επιλέγει να μελετήσει την παράθεση (quotation), την οποία τοποθετεί στην κατηγορία της διακειμενικότητας της ουσίας, καθώς εκείνο που αναπαράγεται δεν είναι ένας δομικός κανόνας, αλλά ένα κειμενικό σημείο. Ερευνά την διακειμενικότητα της παράθεσης μέσω των εξής στοιχείων:

- της ποσότητας, εάν αναπαράγεται το σύνολο ή σε τμήμα ενός κειμένου,
- της ποιότητας, εάν υπάρχει διακειμενική ταύτιση ή διακειμενική απόκλιση και στην δεύτερη περίπτωση εάν η απόκλιση αφορά στην μορφή ή το περιεχόμενο ή, αλλιώς, στην επιφανειακή ή στην βαθειά δομή. Η διακειμενικότητα στην επιφανειακή δομή μπορεί να μελετηθεί με βάση τις ίδιες κατηγορίες με την γενετική μετασηματιστική γραμματική, δηλαδή μελετώντας: την προσθήκη, την αφαίρεση, την υποκατάσταση, την μεταλλαγή και την επανάληψη. Η διακειμενικότητα στην βαθειά δομή αφορά στην διπλή ερμηνεία της διακειμενικής αναφοράς ή στο «διπλό σημείο» του Riffaterre ή, αλλιώς, στην πολυφωνία και τον «διάλογο» (Bakhtin, Kristeva) που δημιουργείται μεταξύ των επιπέδων ερμηνείας,
- της κατανομής, δηλαδή εάν το παράθεμα εντοπίζεται στην αρχή, στην μέση ή στο τέλος του κειμένου,
- της συχνότητας, εάν υπάρχουν λίγες ή πολλές διακειμενικές αναφορές και πόση σημασία έχουν για την πλήρη κατανόηση του κειμένου,
- της παρεμβολής, εφόσον κάθε παράθεμα εμφανίζεται μέσα σε ένα δικό του περιεχόμενο, κατά πόσον αυτά τα δύο περιεχόμενα επικαλύπτονται,
- των δεικτών, μέσω των οποίων επισημαίνεται το παράθεμα, είτε πρόκειται για ρητούς δείκτες (εισαγωγικά), είτε για υπόρρητους.

Η πραγματολογική πτυχή του παραθέματος (αυτόθι, 12-17) αφορά στην επικοινωνία του παραθέματος (πομπός, δέκτης, κώδικας, τόπος, χρόνος, μέσο, λειτουργία, κ.λπ.) και ερευνάται με δύο τρόπους: με αφετηρία τον πομπό (λειτουργία του παραθέματος) και με αφετηρία τον δέκτη (τρόπος αντίληψης του παραθέματος). Στην πρώτη κατηγορία, ο Plett τοποθετεί τέσσερα είδη: (α) παράθεση αυθεντίας (authoritative), το οποίο περιλαμβάνει την παράθεση χωρίων από ιερά βιβλία, ή τον Νόμο, σε περιβάλλοντα όπου απαιτείται η αναφορά σε αδιαμφισβήτητα κείμενα, όπως στην εκκλησία ή το δικαστήριο, (β) παράθεση λογίου (erudite), π.χ. σε επιστημονικά κείμενα, όταν αναφερόμαστε σε άλλα επιστημονικά κείμενα, την οποία ο Plett ονομάζει και «επιχειρηματική» (argumentative), (γ) διακοσμητική παράθεση (ornamental), η οποία χρησιμοποιείται για διακοσμητικούς λόγους και (δ) ποιητική παράθεση (poetic), η οποία χαρακτηρίζεται από έλλειψη άμεσης πρακτικής αξίας (π.χ. μία ποιητική αναφορά σε μη ποιητικά κείμενα).

Η δεύτερη κατηγορία αφορά στο εάν ο δέκτης αντιλαμβάνεται το παράθεμα ή το προσπερνά. Για να κατανοήσει το παράθεμα, ανατρέχει σε μνημονικές αποθήκες, οι οποίες με χρονολογική σειρά είναι: ατομικές, έντυπες και ηλεκτρονικές. Υπάρχουν τρία στάδια στην αντίληψη του παραθέματος: στο πρώτο, ένα ξένο στοιχείο εισβάλλει και διασπά το συνεχές της αντίληψης (παράθεμα), στο δεύτερο, ανατρέχοντας στην μνημονική αποθήκη, ο δέκτης επαληθεύει

και ερμηνεύει το παράθεμα (προ-κείμενο) και τέλος, το ξένο στοιχείο ενσωματώνεται στο συνεχές και ο δέκτης συνεχίζει την αντιληπτική πορεία του, περισσότερο συνειδητά πλέον.

Η μελέτη της παράθεσης είναι αρκετά διαφωτιστική και περιέχει στοιχεία που μπορούν να αξιοποιηθούν στην μελέτη της διακειμενικότητας εν γένει. Η διακειμενική αναφορά, για τον Plett (αυτόθι, 19), δεν αποτελεί μόνο υφολογική επιλογή και μέθοδο σύνταξης κειμένων, αλλά μεταδίδει και τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουμε την αναφορά. Ανάλογα με την στάση που υιοθετούμε απέναντι στην αναφορά, η διακειμενικότητα διακρίνεται σε: *θετική διακειμενικότητα*, όταν την εντάσσουμε με θετικό τρόπο στο κείμενο, *αρνητική διακειμενικότητα*, όταν είμαστε αρνητικοί απέναντι στην ένταξη άλλων κειμένων στο κείμενό μας, *αντίστροφη διακειμενικότητα*, π.χ. όταν παρωδούμε ένα σοβαρό ζήτημα και αντιστρόφως και, τέλος, σε *συσχετιστική διακειμενικότητα*, όταν παύουμε να ακολουθούμε συμβάσεις και τα πάντα μπορούν συσχετιστούν με τα πάντα.

Προκειμένου να εντάξουμε την κειμενικότητα στην διακειμενικότητα, ο Plett προτείνει τους εξής μετασχηματισμούς:

- *Υποκατάσταση*, με υποκατηγορίες την διασημειωτική υποκατάσταση (γλωσσικό σημείο σε οπτικό ή ακουστικό με όλους τους πιθανούς συνδυασμούς), γλωσσική υποκατάσταση (από κοινή γλώσσα σε ιδίωμα, είτε ενδογλωσσικά ή διαγλωσσικά, αλλαγή κοινωνιολέκτων, αλλαγή επιπέδου του λόγου), δομική υποκατάσταση (αντικατάσταση κανόνων), π.χ. διακειμενικότητα είδους κειμένου (*intergenericity*) που οδηγεί σε υβριδικά κείμενα.
- *Προσθήκη*, όταν με προσθήκες δημιουργούνται δευτερεύοντα κείμενα περιορισμένης αυτοδυναμίας, αφού η κατανόησή τους βασίζεται στο κείμενο που αποτελεί την πηγή. Υπάρχουν δύο υποκατηγορίες κι εδώ: η παρατακτική προσθήκη, όταν επεκτείνουμε χωρικά το κείμενο, προσθέτοντας κείμενο στην αρχή, στην μέση ή στο τέλος, και υποτακτική προσθήκη, δηλαδή όταν χρησιμοποιούμε προλόγους, επιλόγους, παραρτήματα, σημειώσεις στο περιθώριο, συνόψεις, κ.λπ. (κατά τον Riffaterre, τα μετακείμενα).
- *Αφαίρεση*, η οποία επηρεάζει όλο το κείμενο, όπως είναι η περίληψη ή μέρος του. Μπορεί να είναι μια σύντομη παράφραση ή αποκοπή μέρους του κειμένου.
- *Μεταλλαγή*, κατάτμηση του κειμένου και αναδιάταξη των τμημάτων με άλλη σειρά (π.χ. κολάζ).
- *Τέλος*, *περίπλοκες μορφές* όπως είναι η (α) συνταγματική διακειμενικότητα, η οποία όταν πολλαπλασιάζεται οδηγεί στην εμφάνιση σε συνέχειες (*serialization*), π.χ. από ένα κείμενο σε ένα κείμενο, από ένα κείμενο σε πολλά, από πολλά κείμενα σε ένα (π.χ. κολάζ ή παστίς) και από πολλά κείμενα σε πολλά κείμενα, και (β) η παραδειγματική διακειμενικότητα ή συμπίκνωση (*condensation*), όταν η διακειμενικότητα της ουσίας (*material*) και η δομική

διακειμενικότητα (structural) ενυπάρχουν ταυτόχρονα και όχι διαδοχικά και τα διάφορα επίπεδα αλληλεπικαλύπτονται.

Η θεωρία του Plett για την διακειμενικότητα έχει, πιστεύουμε, αξία, για δύο λόγους: αφενός μεν δίνει μεγάλη σημασία στον εντοπισμό και την μελέτη μετρήσιμων δεδομένων, όπως φαίνεται και από την περιπτωσιακή μελέτη της παράθεσης στην οποία προβαίνει, αλλά και του γενικότερου μοντέλου μελέτης της διακειμενικότητας που μας προσφέρει, αφετέρου δε, ακριβώς διότι δίνει ένα μοντέλο μελέτης το οποίο δεν υφίσταται μόνο στην θεωρία, αλλά μπορεί να έχει πρακτική εφαρμογή.

Στα πρώτα της στάδια, η διακειμενικότητα δεν αναφερόταν στην μετάφραση ούτε ως διαδικασία, ούτε ως προϊόν. Εστίαζε στην μονογλωσσική ανάλυση του κειμένου, στην τοποθέτηση του κειμένου σε ένα περικείμενο, σε ένα περιβάλλον κοινωνικό, πολιτισμικό, ιστορικό, στην σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ συγγραφέα του κειμένου, αποδέκτη του κειμένου και στη σύνδεση που υπάρχει μεταξύ νέου κειμένου και προϋπαρχόντων. Και τόνιζε αυτήν ακριβώς την σύνδεση, αυτόν τον διάλογο του προηγούμενου με το επόμενο, αυτή την, ας την ονομάσουμε, συνεκτική θέαση του κόσμου.

2.3.2. Διακειμενικότητα και Μετάφραση – Διακειμενική συνεκτικότητα

Στην επιστήμη της μετάφρασης, με την έννοια της διακειμενικότητας ασχολήθηκαν οι Katharina Reiss & Hans Vermeer (1984 στο Munday 2001: 78-80), στο πλαίσιο της *Θεωρίας του Σκοπού*. «Η θεωρία του σκοπού εστιάζει στον σκοπό της μετάφρασης, ο οποίος καθορίζει τις μεταφραστικές μεθόδους και στρατηγικές που πρέπει να εφαρμοστούν, για να επιτευχθεί ένα λειτουργικά επαρκές αποτέλεσμα. Το αποτέλεσμα είναι το ΚΣ, το οποίο ο Vermeer αποκαλεί *translatum*. Ως εκ τούτου, στην Θεωρία του Σκοπού, είναι απαραίτητο για τον μεταφραστή να γνωρίζει για ποιον λόγο μεταφράζεται ένα ΚΠ και ποια είναι η λειτουργία του ΚΣ» (Munday 2001: 79).

Οι βασικοί κανόνες της Θεωρίας του Σκοπού, όπως διατυπώνονται από τους Reiss & Vermeer (1984) είναι, σε φθίνουσα ιεραρχία, οι εξής (Munday 2001: 79):

1. Ένα *translatum* [μετάφρασμα] (ή κείμενο-στόχος) καθορίζεται από το σκοπό του.
2. Ένα κείμενο-στόχος είναι παροχή πληροφοριών σε μια κουλτούρα-στόχο και μια γλώσσα-στόχο, των πληροφοριών που προέρχονται από μια κουλτούρα-πηγή και μια γλώσσα-πηγή.
3. Ο τρόπος με τον οποίο παρέχονται οι πληροφορίες σε ένα κείμενο-στόχος δεν είναι σαφώς αναστρέψιμος.
4. Ένα κείμενο-στόχος πρέπει να έχει εσωτερική συνοχή.
5. Ένα κείμενο-στόχος πρέπει να είναι συνεκτικό με το κείμενο-πηγή.

6. Οι πέντε ανωτέρω κανόνες ισχύουν ιεραρχικά προεξάρχοντος του σκοπού.

«Οι κανόνες 4 και 5 αφορούν εκείνους τους γενικούς «κανόνες» της θεωρίας του Σκοπού βάσει των οποίων κρίνεται η επιτυχία της μεταφραστικής ενέργειας και της μεταφοράς των πληροφοριών: ο κανόνας της συνεκτικότητας αφορά την ενδοκειμενική συνεκτικότητά του και ο κανόνας της πιστότητας (κανόνας 5) αφορά τη διακειμενική συνεκτικότητα με το κείμενο-πηγή» (Munday 2001: 79). Διακειμενική συνεκτικότητα «σημαίνει ότι πρέπει να υπάρχει συνεκτικότητα ανάμεσα στο μετάφρασμα και το κείμενο-πηγή ή, πιο συγκεκριμένα: α) στις πληροφορίες του κειμένου-πηγή που λαμβάνει ο μεταφραστής, β) στον τρόπο που ο μεταφραστής ερμηνεύει αυτές τις πληροφορίες και γ) στις πληροφορίες που κωδικοποιούνται για τους δέκτες του κειμένου-στόχος» (αυτόθι, 79-80).

Συνεχίζει ο Munday, αναφέροντας ότι «η ιεραρχική σειρά των κανόνων σημαίνει ότι η διακειμενική συνεκτικότητα είναι λιγότερο σημαντική από την ενδοκειμενική συνεκτικότητα, η οποία, με τη σειρά της, είναι υποδεέστερη του σκοπού. Αυτός ο υποβιβασμός (ή η «εκθρόνιση», κατά τον Vermeer) της θέσης του κειμένου-πηγή αποτελεί γενικό δεδομένο για την θεωρία του σκοπού» (ό.π.). Εξάλλου, δεν είναι σαφές πώς ορίζεται η συνεκτικότητα του ΚΣ, το οποίο έχει μεταφραστεί με βάση τον σκοπό που θα κληθεί να επιτελέσει στην ΓΣ, με την συνεκτικότητα του ΚΠ, το οποίο έχει συνταχθεί, σύμφωνα με την ΘτΣ, για να επιτελέσει έναν ίσως διαφορετικό σκοπό στην ΓΠ από το μετάφρασμά του.

Στην συλλογιστική του Pym (²2014: 50), η ανάλυση της ισοδυναμίας με βάση την κειμενική πληροφορία είναι γλωσσολογική ανάλυση. Αντιθέτως, η ανάλυση της ισοδυναμίας με βάση τον όποιο σκοπό της μετάφρασης, ξεφεύγει από τα όρια της γλωσσολογίας και αγγίζει τομείς, όπως είναι η εφαρμοσμένη κοινωνιολογία, το μάρκετινγκ, η ηθική της επικοινωνίας και μια σειρά θεωρητικών συλλογισμών που εντάσσονται στον όρο «πολιτισμικές σπουδές».

Αργότερα, η Christiane Nord (1997) «αποκαθιστά» την αξία/βαρύτητα του κειμένου-πηγή στην μεταφραστική διαδικασία, θεωρώντας ότι προκειμένου να αποφασίσει ο μεταφραστής ποιες θα είναι οι λειτουργικές προτεραιότητες της μεταφραστικής στρατηγικής, θα πρέπει να αναλύσει το κείμενο-πηγή (Munday 2001: 83). Από την εν λόγω ανάλυση δεν πρέπει να λείπει ο εντοπισμός και η ερμηνεία των διακειμενικών αναφορών και δεσμών του πρωτοτύπου, η ανάλυση, δηλαδή, σε δεύτερο επίπεδο των σημασιών του κειμένου, κάποιες από τις οποίες μπορεί να είναι εξαιρετικά σημαντικές για την πλήρη κατανόησή του, και, σε δεύτερη φάση, την απόδοσή του στην άλλη γλώσσα. Ως εκ τούτου, δεν θεωρούμε ότι η διακειμενική συνεκτικότητα θα πρέπει να κατέχει τόσο χαμηλή θέση.

Άλλωστε, οι Albrecht Neubert & Gregory Shreve (1992: 118-119) θεωρούν την διακειμενικότητα σημαντικό στοιχείο σε μια μετάφραση, όταν αναφέρουν ότι κάθε κείμενο μπορεί

να θεωρηθεί ότι φέρει διπλή διακειμενικότητα. Το ΚΠ έχει διακειμενικές σχέσεις με άλλα κείμενα της ΓΠ. Ο μεταφραστής θα πρέπει να δημιουργήσει νέες σχέσεις με τα κείμενα της ΓΣ. Δεν μπορεί να αγνοήσει την σχέση μεταξύ ΚΣ και πρωτοτύπου κειμένου. Αντιμέτωπος με αυτή την διπλή διακειμενικότητα, ο μεταφραστής πρέπει να δράσει προς όφελος του κειμενικού κόσμου της ΓΣ.

Εξάλλου, η γλωσσική κοινότητα της ΓΣ ζητά την μετάφραση για να καλύψει μια ανάγκη της. Χρειάζεται τις πληροφορίες του κειμένου της ΓΠ. Οι μεταφραστές καλούνται να ικανοποιήσουν αυτήν την ανάγκη, καθιστώντας την διακειμενικότητα μεσολαβητή μεταξύ του ΚΠ και του ΚΣ. Ως, εκ τούτου, η μετάφραση μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει *διαμεσολαβούμενη διακειμενικότητα*. Στο πλαίσιο αυτό, οι αποδέκτες τείνουν να αντιλαμβάνονται την μετάφραση ως κείμενο της ΓΣ το οποίο ανταποκρίνεται, ή δεν ανταποκρίνεται, σε ορισμένες ιδιαίτερες επικοινωνιακές ανάγκες.

Ο ομιλητής ή ο συγγραφέας δεσμεύεται πάντοτε από τις αναμενόμενες νόρμες (συμβάσεις) ομιλίας ή γραφής. Ο μεταφραστής πρέπει να ταιριάζει τις εν λόγω αναμενόμενες νόρμες με εκείνες του ΚΣ προκειμένου να επιτύχει τους στόχους του. Πρέπει, δηλαδή, να δημιουργεί το κατάλληλο κείμενο για τον κάθε σκοπό. Αποκλίσεις από την νόρμα μπορεί να υπάρξουν σε όλα τα επίπεδα, από την γενική οργάνωση του κειμένου έως τις μεμονωμένες λέξεις και δομές, τόσο στην ενδογλωσσική επικοινωνία (όταν ο συντάκτης του κειμένου δεν γνωρίζει πώς να γράφει) όσο και στην μετάφραση, όταν υπάρχει αντικειμενική απόκλιση μεταξύ των συμβάσεων των δύο γλωσσικών κοινοτήτων και ο μεταφραστής αποτυγχάνει να δημιουργήσει με την μεσολάβησή του την σύγκλιση των διαφορών (Neubert & Shreve 1992: 119).

Όσον αφορά στη μεγάλη σημασία που έχει η διακειμενικότητα, οι Neubert & Shreve θεωρούν ότι αποτελεί μείζονα μεσολαβητικό παράγοντα στην εξέλιξη της σημειολογίας και της πραγματολογίας των γλωσσών. Μέσω της ενσωμάτωσης νέων κειμένων, πολλά από τα οποία είναι μεταφράσεις, οι γλώσσες επεκτείνουν το γνωστικό τους ρεπερτόριο και αποκτούν έτσι νέα εργαλεία σκέψης, ερμηνείας και έκφρασης του κόσμου γύρω τους (αυτόθι, 121). Ο μεταφραστής, τέλος, πρέπει να κατανοεί ξεκάθαρα την διακειμενικότητα των κειμένων της ΓΠ και της ΓΣ. Ο μεταφραστής αναγνωρίζει ότι η μετάφραση είναι μια άσκηση διαπολιτισμικής και διαγλωσσικής διακειμενικότητας, ή, όπως αναφέρουν και παραπάνω, η μετάφραση είναι διαμεσολαβούμενη διακειμενικότητα.

Η θεωρία των Neubert & Shreve τονίζει την αξία της διακειμενικότητας για την επιτέλεση του μεταφραστικού έργου και παρέχει μια κατανοητή εξήγηση της έννοιας, ιδιαίτερος χρήσιμη για τον μεταφραστή. Ωστόσο, η προσέγγισή τους είναι καθαρά θεωρητική και δεν παρέχει ένα μοντέλο πρακτικής διερεύνησης και ανάλυσης της διακειμενικής αναφοράς και της διακειμενικής

συνεκτικότητας από το οποίο θα μπορούσε να επωφεληθεί ο επαγγελματίας ή ο ασκούμενος μεταφραστής.

Οι Hatim & Mason έχουν μελετήσει επισταμένως την διακειμενικότητα στο πλαίσιο της μετάφρασης και, ως εκ τούτου, η προσέγγισή τους χρήζει ιδιαίτερης αναφοράς.

Για να γίνει κατανοητό το νόημα μιας λέξης, μιας πρότασης, ενός κειμένου με την ευρεία έννοια, είναι σημαντικό να ενταχθεί στο περικείμενο (context) που περιβάλλει την εμφάνισή του. Η έννοια του περικειμένου περιλαμβάνει τρεις διαστάσεις, στην διάδραση των οποίων βασίζεται τελικά η επιτυχημένη επικοινωνία (Halliday 1978 στο Hatim & Mason 1990: 57). Οι εν λόγω τρεις διαστάσεις, είναι: α) η επικοινωνιακή, η οποία αφορά, από την πλευρά του χρήστη, τις διαλέκτους, τις ιδιολέκτους, κ.λπ. και από την πλευρά της χρήσης, την ένταξη του εκφωνήματος σε ένα επίπεδο λόγου (register), δηλαδή σε ένα πεδίο (field), ένα μέσο (tenor) και έναν τρόπο (mode) (Halliday et al 1964 στο Hatim & Mason 1990: 57), β) η πραγματολογική, η οποία μελετά για ποιο σκοπό χρησιμοποιούνται τα εκφωνήματα και σε ποιες συνθήκες του πραγματικού κόσμου μπορεί μια πρόταση να χρησιμοποιηθεί ορθά ως εκφώνημα, δηλαδή, τι μπορούμε, τελικά να πράξουμε με τις λέξεις (Hatim & Mason 1990: 59), και γ) η σημειολογική διάσταση του περικειμένου, δηλαδή η αντιμετώπιση ενός επικοινωνιακού αντικειμένου ως σημείου μέσα σε ένα σύστημα σημείων, συμπεριλαμβανομένης της πραγματολογικής του αξίας (Hatim & Mason 1990: 57).

Η σημειολογική είναι μια διαδραστική διάσταση του περικειμένου. Προωθεί την πραγματολογική ένα βήμα παραπέρα και βοηθά τον αναγνώστη να εντοπίσει ένα μήνυμα μέσα στο συνολικό σύστημα των αξιών που αφορούν μια δεδομένη κουλτούρα. Η κατανόηση τέτοιων πραγματολογικών και σημειολογικών αξιών, επιτρέπει στον μεταφραστή να μεταφέρει πλήρως το μήνυμα στην ΓΣ (αυτόθι, 59). Η μετάφραση μπορεί να ιδωθεί ως η διαδικασία η οποία μετασχηματίζει μια σημειακή οντότητα σε μια άλλη, υπό συγκεκριμένες συνθήκες ισοδυναμίας, που αφορούν τους σημειακούς κώδικες, την πραγματολογική δράση και τις γενικές επικοινωνιακές απαιτήσεις (αυτόθι, 105).

Η μελέτη της σημειολογικής διάστασης του περικειμένου μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσα από την τριάδα είδος-κείμενο-λόγος (Hatim 2001: 34). Το κείμενο αφορά τον ρητορικό σκοπό³¹ και τον τρόπο με τον οποίο είναι μορφολογικά δομημένες οι ακολουθίες των προτάσεων. Σε αυτό το επίπεδο αναλύονται κειμενικά φαινόμενα όπως είναι οι σχέσεις διαδοχής, η διαπροτασιακή δομή και η οργάνωση του κειμένου. Το κείμενο είναι η στοιχειώδης μονάδα της σημειωτικής ανάλυσης (Hatim & Mason 1990: 73). Η τυπολογία των κειμένων που προτείνουν οι Hatim & Mason (αυτόθι,

31 Ρητορικός σκοπός είναι η γενική πρόθεση του παραγωγού του κειμένου, η οποία αποτελεί γνώρισμα όλων των κειμένων. Σε ένα κείμενο είναι δυνατόν να ενυπάρχουν πλέον του ενός ρητορικοί σκοποί. Ωστόσο για τους Hatim & Mason, μόνο ένας ρητορικός σκοπός κυριαρχεί κάθε φορά σε ένα κείμενο και καλείται *κυρίαρχη περικειμενική εστίαση* (dominant contextual focus). (Hatim & Mason 1990: 145-146).

153-158) διακρίνει τα κείμενα σε τρεις μεγάλες κατηγορίες: α) την έκθεση (exposition), η οποία διακρίνεται στην έκθεση εννοιών (conceptual exposition), την περιγραφή (description) και την αφήγηση (narration), β) την επιχειρηματολογία (argumentation), η οποία διακρίνεται στην υποστήριξη επιχειρήματος (through-argument) και στην αντίκρουση επιχειρήματος (thesis cited to be opposed) και τέλος γ) στην καθοδήγηση (instruction), η οποία έχει δύο μορφές, με επιλογή και άνευ επιλογής.

Οι Hatim & Mason (αυτόθι, 147) θεωρούν ότι τα κείμενα έχουν υβριδική φύση και ότι σε πολλές περιπτώσεις η κατηγοριοποίησή τους είναι δύσκολη. Ωστόσο, σε κάθε κείμενο μπορεί να διακριθεί μια κυρίαρχη εστίαση ως προς τον στόχο του. Μια «δύσκολη περίπτωση» είναι ο *διακειμενικός υβριδισμός*, δηλαδή, οι περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες με λεπτούς και περίπλοκους τρόπους, ένα κείμενο μετατρέπεται σε κείμενο άλλου τύπου, χωρίς όμως να χάνει απολύτως τις ιδιότητες του αρχικού του τύπου.

Το είδος, κατά τον Kress (1985 στο Hatim 2001: 34), ορίζεται ως η συμβατική χρήση της γλώσσας κατά τρόπο προσήκοντα στις δεδομένες επικοινωνιακές περιστάσεις και στους στόχους των συμμετεχόντων σε αυτές. Ένα παράδειγμα είδους είναι η βιβλιοκριτική.

Τέλος ο λόγος αφορά στους τρόπους ομιλίας και γραφής που εκφράζουν μια συγκεκριμένη στάση απέναντι σε τομείς της κοινωνικο-πολιτισμικής δραστηριότητας. Παραδείγματα λόγου είναι ο γραφειοκρατικός λόγος ή ο ρατσιστικός λόγος.

Οι εν λόγω σημειολογικές δομές δημιουργούνται μέσα από τον μηχανισμό της *διακειμενικότητας*, του παράγοντα της κειμενικότητας μέσω του οποίου ανασύρεται η γνώση μας πρότερων κειμένων και ρυθμίζεται η εξέλιξη των τύπων των κειμένων, των συμβάσεων των ειδών και τελικά των σχηματισμών σε επίπεδο λόγου (Hatim 2001: 34). Ο Hatim (1997b: 218) αναφέρει τρία είδη διακειμενικότητας. Η κυριολεκτική χρήση του όρου *διακειμενικότητα* (intertextuality) αφορά την εξάρτηση ενός κειμένου από ένα προηγούμενο κείμενο. Όταν το διακείμενο βρίσκεται εντός του ιδίου κειμένου, τότε ο ορθότερος όρος είναι η *εσωτερική διακειμενικότητα* (intratextuality). Τέλος, όταν η διακειμενική αναφορά, αντί να ανακαλεί μια εικόνα, την αποκλείει, την παρωδεί ή αντιστρέφει την σημασία της, τότε ο καταλληλότερος όρος είναι η *αντεστραμμένη διακειμενικότητα* (contratextuality).

Η έννοια της *μεσολάβησης* (mediation) των de Beaugrande & Dressler όπως την αναλύσαμε ανωτέρω, καταλαμβάνει σημαντική θέση στην ανάλυση της διακειμενικότητας από τους Hatim & Mason (1990: 127-128). Θεωρούν ότι η διατήρηση των ειδών ή των τύπων κειμένων απαιτεί εκτεταμένη μεσολάβηση. Αντιστρόφως, η μεσολάβηση είναι πιο περιορισμένη στις περιπτώσεις των παραθεμάτων ή των αναφορών σε πολύ γνωστά κείμενα. Ελάχιστη, δε, μεσολάβηση απαιτείται σε δραστηριότητες όπως είναι η απάντηση ή η ανασκευή.

Στον τομέα της μετάφρασης, η έννοια της μεσολάβησης είναι ένας χρήσιμος τρόπος για να μελετήσουμε τις αποφάσεις του μεταφραστή όσον αφορά στην μεταφορά της διακειμενικής αναφοράς. Για τους συγγραφείς, ο βαθμός της απαιτούμενης μεσολάβησης δεν εξαρτάται μόνο από παράγοντες όπως είναι η χρονική απόσταση ή η εγγύτητα, αλλά και από άλλους παράγοντες, όπως είναι τα κοινά πολιτισμικά στοιχεία. Για παράδειγμα, σε γλώσσες που γειτνιάζουν πολιτισμικά, π.χ. στις γλώσσες του δυτικού κόσμου/πολιτισμού, ο βαθμός μεσολάβησης του μεταφραστή είναι, κατά κανόνα, ελάχιστος (ό.π.). Θα προσθέταμε στο σημείο αυτό, ότι στον βαθμό της μεσολάβησης εκ μέρους του μεταφραστή, ίσως διαδραματίζει ρόλο και η κοινή ή σπάνια χρήση του διακειμένου. Αναφορές στην Βίβλο, για παράδειγμα, τείνουν να γίνονται κοινό κτήμα των πληθυσμών που μοιράζονται κοινά θρησκευτικά στοιχεία, ιδιαιτέρως οι αναφορές στην Παλαιά Διαθήκη, την οποία σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, ευλαβείται η χριστιανική, η εβραϊκή, αλλά και η μωαμεθανική θρησκεία.

Η διακειμενική αναφορά μπορεί να ιδωθεί μέσα από δύο βασικά επίπεδα (Hatim 1997): την κοινωνικο-πολιτισμική πρακτική και την κοινωνικο-κειμενική πρακτική. Η πρώτη αφορά σε κοινωνικο-πολιτισμικά αντικείμενα, όπως, για παράδειγμα, τα ήθη και τα έθιμα, στο τι θεωρείται καλό και τι κακό σε μια κοινωνία. Σε αυτό το πλαίσιο, η διακειμενικότητα τείνει να είναι οριζόντια, έκδηλη και με μικρή μεσολάβηση. Οι κοινωνικο-κειμενικές πρακτικές αφορούν στον τρόπο με τον οποίο τα μέλη της κοινωνίας «σκέφτονται» μέσω των ειδών των κειμένων που χρησιμοποιούν συνήθως ή στα οποία έχουν πρόσβαση. Είναι, δηλαδή, η ικανότητα των χρηστών των κειμένων να χρησιμοποιούν πολιτισμικές πτυχές της γλώσσας στην κοινωνική ζωή, όσον αφορά στην ποικιλία των νοημάτων που εκφράζουν στάση (λόγος), την συμβατική φύση ορισμένων επικοινωνιακών περιστάσεων (είδη), ή την έκφραση των ρητορικών λειτουργιών και των γενικών σκοπών στα πραγματικά κείμενα (κείμενα).

Η διακειμενικότητα είναι ο βέλτιστος τρόπος για να προσεγγίσουμε τις διακρίσεις μεταξύ κοινωνικο-πολιτισμικών οντοτήτων από την μια πλευρά και κοινωνικο-κειμενικών πρακτικών, όπως εκφράζονται μέσα από το κείμενο, και ως προς το είδος και τον λόγο από την άλλη. Η διακειμενική αναφορά μπορεί να αναπαρασταθεί με ένα συνεχές, στο ένα άκρο του οποίου βρίσκονται οι αρκετά στατικές κοινωνικο-πολιτισμικές έννοιες όπου η αναφορά είναι μονολιθική, έκδηλη, οριζόντια και με μικρή μεσολάβηση και στο άλλο άκρο του οποίου η διακειμενική αναφορά γίνεται δυναμική, συστατική, κάθετη και με μεγαλύτερη μεσολάβηση, δηλαδή πραγματικά μέρος της κοινωνικο-κειμενικής πρακτικής (ό.π.). Τελικά, στο πλαίσιο της σημειολογικής προσέγγισης, οι Hatim & Mason αναπτύσσουν ένα δικό τους μοντέλο για την μελέτη της διακειμενικότητας.

Στο *Discourse and the Translator* (1990: 131-158), οι Hatim & Mason προτείνουν ένα πλαίσιο εντός του οποίου μπορεί να μελετηθεί η διακειμενικότητα, η οποία υπάρχει σε όλα τα επίπεδα, ξεκινώντας από την λέξη, την φράση, την πρόταση και την ακολουθία προτάσεων και φτάνοντας στο επίπεδο του κειμένου, του λόγου και του είδους.

Παραθέτοντας τον Sebeok (1986: 829), οι Hatim & Mason (1990: 132) θεωρούν ότι τα διακείμενα ανήκουν σε μία από τις παρακάτω κατηγορίες:

1. Αναφορά, όταν κάποιος αποκαλύπτει τις πηγές του παραθέτοντας τον τίτλο, το κεφάλαιο, κ.λπ.
2. Παγιωμένη φράση (cliché), στερεότυπη φράση, η οποία έχει σχεδόν χάσει το νόημά της, λόγω της εκτεταμένης χρήσης.
3. Λογοτεχνική μνεία, αναφορά ή παράθεση ενός πασίγνωστου έργου.
4. Αυτο-παράθεση.
5. Συμβατικότητα (conventionalism), μια ιδέα που έχει χάσει την προέλευσή της από την επαναλαμβανόμενη χρήση.
6. Γνωμικό, ένα απόφθεγμα που έχει μείνει στη μνήμη λόγω της κοινοτυπίας του.
7. Στοχασμός, ή έκφραση με λόγια της εμπειρίας που έχει κάποιος από την επίδραση ενός κειμένου.

Ο Lemke (1985 στο Hatim & Mason: 1990: 132-133) θέτει ορισμένα επιπλέον κριτήρια που συμπληρώνουν την τυπολογία της διακειμενικότητας:

1. Η αναφορά να εντάσσεται σε ένα είδος κειμένου.
2. Η αναφορά να είναι θεματική (π.χ. αναφορά στην βόμβα της Χιροσίμα).
3. Να είναι δομική, να εμφανίζει, δηλαδή ομοιότητα στην μορφή.
4. Τέλος, να είναι λειτουργική, να καλύπτει όμοιες λειτουργίες, όμοιους στόχους (π.χ. διάφοροι τρόποι απολογίας).

Με τον τρόπο αυτό κατηγοριοποιούν και οι Hatim & Mason τις διακειμενικές αναφορές. Θεωρούν, επίσης, ότι η διακειμενική αλυσίδα που ενώνει το προ-κείμενο με το κείμενο στο οποίο υλοποιείται η διακειμενική αναφορά, στην περίπτωση της μετάφρασης συμπεριλαμβάνει και το ΚΠ. Ως εκ τούτου, το προ-κείμενο αναφέρεται στο ΚΠ, το οποίο αντικαθίσταται από το ΚΣ.

Η διαδικασία της αναγνώρισης και της μεταφοράς της διακειμενικής αναφοράς είναι η εξής:

1. Ο μεταφραστής πρέπει να εντοπίσει την διακειμενική αναφορά, μέσω διακειμενικών σημείων, στοιχείων δηλαδή στο ΚΠ που πυροδοτούν την διαδικασία της διακειμενικής έρευνας, θέτοντας σε κίνηση την σημειολογική διαδικασία. Δεν αποτελούν την διακειμενική αναφορά, αλλά δείχνουν τον δρόμο προς αυτήν. Τα διακειμενικά σημεία μπορεί να ανήκουν στα επίπεδα που αναφέραμε προηγουμένως (λέξη, φράση, πρόταση, ακολουθία προτάσεων, κείμενο).

2. Ο μεταφραστής χαρτογραφεί τις διάφορες διαδρομές μέσα από τις οποίες το διακειμενικό σημείο συνδέεται με το προ-κείμενό του, ή το προ-κείμενο οδηγεί στο διακειμενικό σημείο.

Τα προ-κείμενα είναι οι πηγές από τις οποίες αντλούνται, αναφέρονται ή αποτελούν πηγή έμπνευσης για τα διακειμενικά σημεία. Υπάρχουν δύο ομάδες προ-κειμένων: η πρώτη περιλαμβάνει το ίδιο το γλωσσικό σύστημα (λέξη, φράση, πρόταση, ακολουθία προτάσεων) και η δεύτερη τις μονάδες του σημειολογικού συστήματος (το κείμενο, τον λόγο και το είδος). Στον εντοπισμό της σύνδεσης του διακειμενικού σημείου με το προ-κείμενό του, η σημειολογική απόσταση που διανύεται, αποκαλείται *διακειμενικός χώρος*. Εδώ αξιολογείται η σημειολογική υπόσταση της διακειμενικής αναφοράς.

Στο στάδιο αυτό πραγματοποιείται η διασημειωτική μετάφραση της διακειμενικής αναφοράς. Για να επιτευχθεί η ορθή απόδοση, ο μεταφραστής καλείται να απαντήσει στα ακόλουθα ερωτήματα:

α. Ποια είναι η πληροφοριακή υπόσταση μιας αναφοράς στην επικοινωνιακή συναλλαγή (στοιχεία πεδίου, μέσου, τρόπου, χρόνου, χώρου, κ.λπ.), δηλαδή η μορφή του διακειμενικού σημείου;

β. Ποια είναι η προθετική υπόσταση της εν λόγω αναφοράς ως πράξη, δηλαδή η λειτουργία του σημείου;

γ. Ποια είναι η σημειολογική υπόσταση της αναφοράς ως σημείο που διαδρά με άλλα σημεία (δηλαδή η προτεραιότητα του ενός έναντι του άλλου στην παραγωγή του σημείου); Θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην διατήρηση της μορφής, του περιεχομένου, και των δύο και σε ποια αναλογία;

Με άλλα λόγια, ο μεταφραστής πρέπει να αξιολογήσει ποιες πτυχές του σημείου θα πρέπει να διατηρηθούν και ποιες όχι κατά την μεταφορά του σημείου σε μια άλλη γλώσσα.

3. Η διαδικασία ολοκληρώνεται με την επανεκτίμηση, εκ μέρους του μεταφραστή, της συμβολής του εν λόγω σημείου στην σημειολογία του ΚΠ. Εδώ περιλαμβάνεται η περιγραφή του σημείου όσον αφορά στην ένταξή του σε ένα είδος, σε έναν λόγο και σε ένα κείμενο. Οι αξίες αυτές θα πρέπει να διατηρηθούν κατά το δυνατόν ακέραιες. Εάν είναι εφικτό, ακόμη και η λειτουργική μορφή της αναφοράς στο πλαίσιο του γλωσσικού συστήματος θα πρέπει να διατηρηθεί (λέξη, φράση, πρόταση, ή αλληλουχία προτάσεων).

Δεδομένης της διάδρασης των τριών διαστάσεων του περικειμένου στην κατανόηση του μηνύματος, θεωρούμε ότι η ένταξη της διακειμενικής αναφοράς στο περικειμενικό της πλαίσιο, η συμπερίληψη δηλαδή της λειτουργίας της πραγματολογικής και της επικοινωνιακής διάστασής της διακειμενικής αναφοράς αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την κατανόησή της και την ανάλυση της συνεισφοράς της στο ΚΠ. Αντιστοίχως, θα βοηθήσει και στην εκτίμηση της θέσης που καλείται

να καταλάβει η διακειμενική αναφορά στο ΚΣ και στην δημιουργία διακειμενικών δεσμών με το ΚΣ.

Τελικά, με σειρά φθίνουσας σημασίας, οι Hatim & Mason προτείνουν την ακόλουθη διαδικασία για τον μεταφραστή:

1. να διατηρήσει τη σημειολογική υπόσταση.
2. να διατηρήσει την προθετικότητα.
3. να διατηρήσει τους γλωσσικούς μηχανισμούς που διατηρούν την συνεκτικότητα.
4. να διατηρήσει, εάν είναι δυνατόν, την πληροφοριακή υπόσταση.
5. να διατηρήσει, εάν είναι δυνατόν, την εξωγλωσσική υπόσταση του κειμένου, π.χ. το είδος του.

Η διατήρηση της συνεκτικότητας έγκειται στην διατήρηση των διακειμενικών δεσμών εντός του κειμένου. Κατ' επέκταση, η διατήρηση της διακειμενικής συνεκτικότητας έγκειται στην διατήρηση των διακειμενικών δεσμών εντός του ΚΣ.

Η αναδρομή στις θεωρίες της διακειμενικότητας συνετέλεσε στην αποσαφήνιση της έννοιας και φώτισε αρκετές πτυχές της. Ωστόσο, προέκυψαν και αρκετά ερωτήματα: πώς ορίζεται τελικά η διακειμενικότητα; περιορίζεται στην αυτούσια εμφάνιση ενός κειμένου μέσα σε ένα άλλο κείμενο – παράθεση, όπως π.χ. την ορίζει ο Genette (1992: 45), περιλαμβάνει και τις περιπτώσεις της αναφοράς σε άλλο σημείο του κειμένου, όπως αναφέρει ο Lemke (1985: 47); Ο Plett (1991: 49) αντιδιαστέλλει τους παραδοσιακούς μελετητές της διακειμενικότητας με τους προοδευτικούς τονίζοντας αυτήν ακριβώς την διαφορετικότητα στην προσέγγιση.

Επίσης, εντοπίζουμε και το φαινόμενο της πολλαπλής ορολογίας: για παράδειγμα, φανερές και συγκεκαλυμμένες σχέσεις για τον Genette (αυτόθι σ. 45), έκδηλη και συστατική διακειμενικότητα για τον Fairclough (1995: 47), βαθμός μεσολάβησης για τους de Beaugrande και Dressler (1981: 46). Τέλος, οι κατηγοριοποιήσεις της διακειμενικότητας εμφανίζουν μεγάλες αποκλίσεις: Ο Genette (ό.π.) αναφέρει τις Διακειμενικότητα, Παρακειμενικότητα, Μετακειμενικότητα, Αρχικειμενικότητα, Υπερκειμενικότητα, οι de Beaugrande και Dressler (ό.π.) μιλούν για *κειμενικούς τύπους*, ο Lemke (ό.π.) διακρίνει τις διακειμενικές σχέσεις σε σχέσεις εντός του ίδιου κειμένου και σε σχέσεις με άλλα κείμενα, ο Plett (ό.π.) διακρίνει την διακειμενικότητα της ουσίας από την διακειμενικότητα της δομής και την διακειμενικότητα δομής-ουσίας, ενώ εξετάζει την παράθεση, εντάσσοντάς την στην διακειμενικότητα της ουσίας, την οποία, ωστόσο, ο Genette (ό.π.) ταυτίζει με την έννοια της διακειμενικότητας.

Εξάλλου, οι περισσότεροι θεωρητικοί, τόσο στο πλαίσιο της διακειμενικότητας στην ανάλυση του λόγου, όσο και της διακειμενικής συνεκτικότητας δεν παραθέτουν ένα μοντέλο πρακτικής διερεύνησης και ανάλυσης των διακειμενικών δεσμών. Οι προσεγγίσεις τους είναι κυρίως θεωρητικές με έμφαση στην κατανόηση και την ανάλυση της έννοιας επικεντρωνόμενες συνήθως σε λογοτεχνικά κείμενα.

Εξαίρεση στα ανωτέρω αποτελούν το μοντέλο του Plett (ό.π.), το οποίο είναι ταξινομικό, λεπτομερές και κατατοπιστικό. Ωστόσο, ο Plett προβαίνει σε μια αρκετά λεπτομερή κατάτμηση της έννοιας της διακειμενικής αναφοράς, η οποία ίσως δεν θα βοηθούσε στην μελέτη της διακειμενικής συνεκτικότητας από την πλευρά του μεταφραστή, παρόλο που τοποθετεί στο επίκεντρο την έννοια της παράθεσης, η οποία είναι σημαντική και για την παρούσα εργασία. Το μοντέλο που προτείνουν οι Hatim και Mason αποτελεί μία ακόμη εξαίρεση στο ανωτέρω, καθώς αφορά σε πραγματολογικά κείμενα και είναι περισσότερο ποιοτικό-ερμηνευτικό για την διακειμενική συνεκτικότητα. Αξιοποιήθηκε στην παρούσα διατριβή για το δεύτερο μέρος της ανάλυσης, τον σχολιασμό των μεταφραστικών επιλογών των μεταφραστών του Σώματος Κειμένων που χρησιμοποιήθηκε.

Στους ανωτέρω προβληματισμούς προστίθεται και η έννοια των διακειμενικών ενδεικτών και της Προδρομικής Διακειμενικότητας (βλ. ενότητα 2.7), οι οποίες θεωρούμε ότι προέκυψαν από την μελέτη των ίδιων των κειμένων και ουσιαστικά δεν καλύπτονται από καμία μέχρι σήμερα θεωρητική προσέγγιση.

Τα παραπάνω ζητήματα ανέδειξαν την ανάγκη δημιουργίας ενός νέου πειραματικού ταξινομικού μοντέλου διερεύνησης της διακειμενικότητας, περισσότερο πρακτικού, το οποίο θα λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες των μεταφραστών και δη των εκπαιδευόμενων μεταφραστών. Διατηρώντας έννοιες όπως οι Ενδοκειμενικές – Διακειμενικές σχέσεις του Lemke (ό.π.), η Έκδηλη διακειμενικότητα του Fairclough (ό.π.) και η Διακειμενικότητα, Παρακειμενικότητα και Αρχικειμενικότητα του Genette (ό.π.), μετονομάζοντάς τις, αλλά και συμπεριλαμβάνοντας νέες έννοιες, όπως της Προδρομικής διακειμενικότητας, συγκροτήσαμε ένα μοντέλο, το οποίο θεωρούμε ότι καλύπτει σε μεγάλο βαθμό τις ανάγκες της παρούσας μελέτης. Στο μοντέλο χρησιμοποιήθηκε νέα ορολογία (π.χ. Έμμεση διακειμενικότητα, Εξωκειμενική διακειμενικότητα, Αναδρομική διακειμενικότητα) σε μία προσπάθεια να απλουστευτεί ο συσχετισμός των όρων με το περιεχόμενό τους και να χρησιμοποιηθούν ευρύτερα.

2.4. Εμπειρική έρευνα. Κειμενικό υλικό και ταξινομικό μοντέλο

2.5. Περιγραφή Σώματος Κειμένων εργασίας – Κριτήρια επιλογής

Το σώμα κειμένων που συγκροτήθηκε για τις ανάγκες της ανά χειράς έρευνας προέρχεται από εργασίες εξαμήνου μεταπτυχιακών φοιτητών του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

«Επιστήμη της Μετάφρασης», του Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας, του Ιονίου Πανεπιστημίου, της κατεύθυνσης «Οικονομική, Νομική και Πολιτική Μετάφραση» με γλώσσες εργασίας Αγγλικά-Ελληνικά. Τα κείμενα χρονολογούνται το διάστημα 2002-2008.

Το εν λόγω Σώμα Κειμένων θα μπορούσε να περιγραφεί ως διγλωσσικό με γλώσσες εργασίας την Αγγλική και την Ελληνική. Έχει συνολική έκταση 110.463 λέξεις, 52.541 λέξεις τα αγγλικά πρωτότυπα και 57.922 λέξεις οι ελληνικές μεταφράσεις. Αποτελείται από 10 γραπτά κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνταγμένα στην αγγλική γλώσσα και τις αντίστοιχες μεταφράσεις τους στην Ελληνική. Πρόκειται για κείμενα όπως είναι οι Συστάσεις της Επιτροπής, οι Εκθέσεις έρευνας, οι Εκθέσεις Προόδου, οι Τελικές εκθέσεις, αποσπάσματα από βιβλία, οδηγίες προς τους υποψηφίους Προσκήσεων εκδήλωσης ενδιαφέροντος, κ.ά. Είναι ένα ειδικό δειγματοληπτικό ΣΚ, το οποίο εντάσσεται στα εκπαιδευτικά ΣΚ.

Οι εκπαιδευόμενοι μεταφραστές που εκπόνησαν τις μεταφράσεις στο πλαίσιο των εργασιών του μεταπτυχιακού προγράμματος, είναι ελληνόφωνοι με εξαίρεση το όγδοο κείμενο, το οποίο μεταφράστηκε από ιταλόφωνο μεταφραστή, με προπτυχιακές σπουδές, ως επί το πλείστον, στο Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας, με εξαίρεση ένα πτυχίο από το Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιά, ένα πτυχίο από το Μαθηματικό του ΕΚΠΑ και ένα πτυχίο Ξένων Γλωσσών και Λογοτεχνίας από το Πανεπιστήμιο της Τεργέστης. Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, οι εκπαιδευόμενοι μεταφραστές παρακολουθούσαν και θεωρητικά μαθήματα με στόχο την καλλιέργεια γνωστικού υποβάθρου στην Μετάφραση, την Γλωσσολογία και την Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ οι απόφοιτοι του εν λόγω Τμήματος ήταν ήδη καταρτισμένοι σε μεταφραστικά και γλωσσολογικά ζητήματα, και ίσως και σε ζητήματα ΕΕ. Αναλόγως των απαιτήσεων της κάθε εργασίας, σε ορισμένες περιπτώσεις την μετάφραση συνοδεύουν γλωσσάρια, σχολιασμός των μεταφραστικών επιλογών, πραγματολογικά σχόλια για το θέμα που πραγματεύεται το κάθε κείμενο ή για τα μεταφραστικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν (εάν χρησιμοποιήθηκαν), καθώς και οι πηγές τεκμηρίωσης.

Ως προς τα κριτήρια της ισορροπίας και της αντιπροσωπευτικότητας, πρόκειται για μια πιλοτική έρευνα σε ατομικό επίπεδο. Ως εκ τούτου το δείγμα δεν είναι μεγάλο ούτε καθολικό. Ωστόσο, θεωρούμε ότι είναι αντιπροσωπευτικό ποιοτικά για την παρούσα έρευνα διότι περιλαμβάνει εργασίες φοιτητών. Εξάλλου, αν και η επιλογή των φοιτητών – εργασιών είναι τυχαία, επομένως το δείγμα δεν είναι σταθμισμένο ως προς αυτό, εντούτοις καλύπτει την διδακτική ενότητα ενός έτους. Περιλαμβάνει δε, όπως έχει ήδη αναφερθεί, πληθώρα ειδών κειμένων. Άλλωστε, η κατά Halliday, περιγραφή του ΣΚ που ακολουθεί την επικοινωνιακή και σημειολογική διάσταση του ΣΚ θεωρούμε ότι συντελεί επίσης στην κατανόηση των κριτηρίων ισορροπίας και αντιπροσωπευτικότητας.

2.6. Κειμενική περιγραφή Σώματος Κειμένων κατά Halliday

Για τον Halliday (³2004: 33), η επικοινωνιακή διάσταση του περικειμένου χαρακτηρίζεται από τρεις μεταβλητές: α) το πεδίο (field) δηλαδή το τι διαλαμβάνεται στην επικοινωνία, την φύση της κοινωνικής δραστηριότητας και τον τομέα της εμπειρίας με τον οποίο σχετίζεται η δραστηριότητα, δηλαδή το θέμα, το περιεχόμενο, β) το πλαίσιο (tenor), δηλαδή τους συμμετέχοντες στο επικοινωνιακό συμβάν, τους ρόλους που αυτοί διαδραματίζουν, το επίπεδο ισότητας ή ανισότητας (εξουσίας), το επίπεδο γνωριμίας (στενή έως ανύπαρκτη), τον βαθμό που επηρεάζονται (ουδέτερο, φορτισμένο, θετικά ή αρνητικά) και το εάν αναφέρονται στο θέμα ουδέτερα, φορτισμένα θετικά ή αρνητικά και γ) τον τρόπο (mode), ήτοι τον ρόλο που διαδραματίζει η γλώσσα και τα άλλα σημειωτικά συστήματα στην επικοινωνία, το εάν ο τρόπος σημείωσης αποτελεί συστατικό στοιχείο της επικοινωνίας ή την διευκολύνει, το βάρος που δίδεται στην γλώσσα και στα άλλα είδη σημείωσης, τον ρητορικό τρόπο, εάν το κείμενο προσανατολίζεται προς το πεδίο (π.χ. πληροφοριακό, διδακτικό επεξηγηματικό) ή το πλαίσιο (π.χ. πειστικό, πολεμικό, προτρεπτικό), την σειρά του λόγου, διάλογος ή μονόλογος, το μέσο, γραπτό ή προφορικό, τον διάλογο, απεικονιστικό ή φωνητικό.

Παρακάτω, παραθέτουμε την κειμενική περιγραφή του κάθε κειμένου, βάσει του μοντέλου του Halliday:

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Τίτλος: A. COMMISSION RECOMMENDATION of 24 April 2002 for the Broad Guidelines of the Economic Policies of the Member States and the Community

Συντάκτης: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Έτος δημοσίευσης: 2002

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ (επίπεδο λόγου/γλωσσικό μητρώο: πεδίο - μέσο - τρόπος)

Πεδίο: οι πολιτικές που θα πρέπει να ακολουθηθούν σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και κρατών μελών, οικονομικού περιεχομένου κείμενο.

Μέσο: επίσημο κείμενο που απευθύνεται σε επίσημους φορείς άσκησης πολιτικής. Οι φορείς καλούνται να εφαρμόσουν τις πολιτικές που προτείνονται.

Τρόπος: γραπτό κείμενο

ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Κείμενο

Τύπος: καθοδήγηση με επιλογή

Ρητορικός σκοπός: να τεθούν οι κατευθυντήριες γραμμές για την οικονομική πολιτική που θα πρέπει να ακολουθήσουν τα κράτη μέλη και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα με βάση τα στοιχεία που

υπάρχουν και του προσανατολισμού που τέθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης (Μάιος 2002).

Είδος: Σύσταση της Επιτροπής, επίσημη φόρμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Λόγος: ουδέτερος, τυπικός γραφειοκρατικός λόγος

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Τίτλος: COMMISSION STAFF WORKING PAPER – Investing in Research: an Action Plan for Europe

1. Investment in R&D and growth
2. National policies towards the Barcelona objective
3. Response of the business sector to the first Communication

Συντάκτης: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Έτος δημοσίευσης: 2003

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ (επίπεδο λόγου/γλωσσικό μητρώο: πεδίο - μέσο - τρόπος)

Πεδίο: περιγραφή των ενεργειών των Κρατών Μελών και των σχεδίων τους αναφορικά με τις επενδύσεις στην έρευνα με στόχο να οδηγηθεί η ΕΕ σε κοινές πολιτικές επενδύσεων στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογίας, οικονομικού περιεχομένου κείμενο

Μέσο: επίσημο κείμενο που απευθύνεται σε επίσημους φορείς προς ενημέρωση με απώτερο στόχο την συμμόρφωση με τα προτεινόμενα

Τρόπος: γραπτό κείμενο

ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Κείμενο

Τύπος: υβριδικό - έκθεση (περιγραφή) και καθοδήγηση με επιλογή

Ρητορικός σκοπός: να ενημερωθούν οι φορείς για τις τρέχουσες εξελίξεις στον τομέα των επενδύσεων στην έρευνα και την τεχνολογία με σκοπό να τεθούν οι βάσεις για κοινούς στόχους και ομοιόμορφες πολιτικές επενδύσεων.

Είδος: έγγραφο εργασίας της Επιτροπής, επίσημη φόρμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Λόγος: ουδέτερος, τυπικός γραφειοκρατικός λόγος

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Τίτλος: ERA-NET Networking the European Research Area

ERA-NET 2003 – Specific support action – Science for people

ERA-NET 2003 – Coordination Action – Transporting European research into a new era

ERA-NET 2003 – Specific support action – scientific focus on animal welfare

ERA-NET 2003 – Specific support action – Collaboration is infectious

ERA-NET 2003 – Specific support action – Equal access to high-quality cancer care

Συντάκτης: Ευρωπαϊκή Επιτροπή – Γενική Διεύθυνση Έρευνας

Έτος δημοσίευσης: 2003

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ (επίπεδο λόγου/γλωσσικό μητρώο: πεδίο - μέσο - τρόπος)

Πεδίο: η αξία της έρευνας των κοινωνικών πτυχών και οι τρέχουσες εξελίξεις στον τομέα της γονιδιοματικής, ο συντονισμός των ερευνών για τα δίκτυα μεταφοράς, την προστασία των ζώων, στον τομέα των μεταδοτικών ασθενειών και τον τομέα της έρευνας για τον καρκίνο, προκειμένου να δημιουργηθούν νέα έργα στο πλαίσιο των δικτύων του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (ERA-NET scheme), εθνικά προγράμματα για τα δίκτυα, να τεθούν ζητήματα ηθικής αναφορικά με την εκτροφή ζώων, πέρα από τα ζητήματα ασφάλειας τροφίμων, την δημιουργία κοινών στρατηγικών σε θέματα μεταδοτικών ασθενειών και την εφαρμογή κοινών Κατευθυντήριων Οδηγιών Κλινικής Πρακτικής για την θεραπεία του καρκίνου, τεχνικού περιεχομένου κείμενο.

Μέσο: επίσημο κείμενο που απευθύνεται σε επίσημους φορείς προς ενημέρωση με απώτερο στόχο την συμμόρφωση με τα προτεινόμενα.

Τρόπος: γραπτό κείμενο

ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Κείμενο

Τύπος: υβριδικό - έκθεση (περιγραφή) και καθοδήγηση με επιλογή

Ρητορικός σκοπός: ενημέρωση σε σχέση με τους ερευνητικούς τομείς που έχουν προτεραιότητα στο πλαίσιο της ΕΕ, όπως είναι ο τομέας της γονιδιοματικής, ο καρκίνος, η προστασία των ζώων, τα δίκτυα μεταφοράς και οι μεταδοτικές ασθένειες, με στόχο τον καλύτερο συντονισμό των ερευνών μεταξύ κρατών μελών και την αποδοτικότερη έρευνα.

Είδος: δράση συντονισμού, δράση ειδικής στήριξης – τύπος αναφοράς/έκθεσης της ΕΕ

Λόγος: ουδέτερος, τυπικός γραφειοκρατικός λόγος

ΚΕΙΜΕΝΟ 4

Τίτλος: EU-Russia Energy Dialogue, Sixth Progress Report

Συντάκτες: 1. Victor Khristenko, Russian Minister of Industry and Energy

2. François Lamoureux, European Commission Director – General

Έτος δημοσίευσης: 2005

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ (επίπεδο λόγου/γλωσσικό μητρώο: πεδίο - μέσο - τρόπος)

Πεδίο: περιγραφή των τρεχουσών εξελίξεων στον τομέα της ενέργειας στο πλαίσιο της συνεργασίας μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ρωσίας, καθώς και προτάσεις για μελλοντικές ενέργειες, πολιτικού περιεχομένου κείμενο.

Μέσο: επίσημο κείμενο που απευθύνεται σε επίσημους φορείς προς ενημέρωση δευτερευόντως προβαίνοντας και σε προτάσεις για την μελλοντική συνεργασία.

Τρόπος: γραπτό κείμενο

ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Κείμενο

Τύπος: υβριδικό - έκθεση (περιγραφή) και καθοδήγηση με επιλογή

Ρητορικός σκοπός: η ενημέρωση των αρμοδίων για τις δράσεις που έχουν πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο της συνεργασίας ΕΕ και Ρωσίας στον τομέα της ενέργειας, τονίζοντας την σημασία της συνεργασίας στον εν λόγω τομέα.

Είδος: Έκθεση Προόδου

Λόγος: ουδέτερος, τυπικός γραφειοκρατικός λόγος

ΚΕΙΜΕΝΟ 5

Τίτλος: TEN-Invest, Transport Infrastructure Costs and Investments between 1996 and 2010 on the Trans-European Transport Network and its Connection to Neighbouring Regions, including and inventory of the Technical Status of the Transport-European Transport Network for the year 2000, Contract No. ETU/B2-7040-S12.328028/2001/PLANCO Final Report

3. Changes in the Technical status of the Trans-European Transport Network

4. Background to decision taking concerning investments in the Trans-European Transport Network

Συντάκτης: PLANCO Consulting GmbH, Essen, Germany (in cooperation with LT Consult, Finland, ICCR, Austria, Technum-RA, Belgium, CDV, Czech Republic, INECO, Spain, DITS, University of Rome, Italy, BCI, The Netherlands, NESTEAR, France, Systema, Greece, Transman, Hungary, TIS.pt, Portugal, DTU, Denmark, TFK, Sweden, Incetrans, Romania)

Έτος δημοσίευσης: 2003

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ (επίπεδο λόγου/γλωσσικό μητρώο: πεδίο - μέσο - τρόπος)

Πεδίο: Αναφορά για τις δαπάνες και τις επενδύσεις κατά τα έτη 1996-2010 (προβλέψεις) στο πλαίσιο του προγράμματος TEN-Invest, παρουσίαση της υφιστάμενης κατάστασης και των εξελίξεων και προβλέψεις αναφορικά με το Διευρωπαϊκό Οδικό Δίκτυο, το σιδηροδρομικό δίκτυο, το δίκτυο εσωτερικών πλωτών οδών, των θαλάσσιων και ποτάμιων λιμανιών των κρατών μελών και των υποψήφιων για ένταξη χωρών, των συνδυασμένων μεταφορών, των αεροδρομίων, μεθοδολογία προ-

βλέψεων αύξησης κίνησης, σενάρια και διαδικασίες επιλογής χρηματοδότησης, τεχνικού περιεχομένου κείμενο.

Μέσο: επίσημο κείμενο που απευθύνεται σε επίσημους φορείς προς ενημέρωση και προβλέψεις για μελλοντικά έργα.

Τρόπος: γραπτό κείμενο

ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Κείμενο

Τύπος: Έκθεση (περιγραφή)

Ρητορικός σκοπός: Ενημέρωση για την υφιστάμενη κατάσταση και τις εξελίξεις στο ευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών στο πλαίσιο των δαπανών και των επενδύσεων του προγράμματος TEN-Invest και προβλέψεις για το μέλλον.

Είδος: Τελική Έκθεση

Λόγος: ουδέτερος, τυπικός γραφειοκρατικός λόγος

ΚΕΙΜΕΝΟ 6

Τίτλος: E-government Beyond 2005, «CoBrA Recommendations» to the eEurope Advisory Group, eGovernment Beyond 2005-Modern and Innovative Public Administrations in the 2010 horizon.

Συντάκτης: Υπο-ομάδα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης - eEurope (αρχηγοί ή εκπρόσωποι των εθνικών ομάδων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης).

Έτος δημοσίευσης: 2004

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ (επίπεδο λόγου/γλωσσικό μητρώο: πεδίο - μέσο - τρόπος)

Πεδίο: συνοπτική παρουσίαση των συστάσεων της υπο-ομάδας ηλεκτρονικής διακυβέρνησης που προέκυψαν από τρεις συναντήσεις (Αμστερνταμ, Δουβλίνο, Βρυξέλες) προς την συμβουλευτική ομάδα eEurope στο πλαίσιο της σύγχρονης και καινοτόμου δημόσιας διοίκησης. Οι συστάσεις αφορούν γενικά θέματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (πολίτες, κοινωνία, ανταγωνισμός), αλλά και ειδικότερα περί συντονισμού και συνεργασίας στις υιοθετούμενες πολιτικές, την εφαρμογή των πολιτικών, μετασχηματισμούς που πρέπει να γίνουν και την χρηματοδότηση. Πολιτικού περιεχομένου κείμενο.

Μέσο: επίσημο κείμενο που απευθύνεται σε επίσημους φορείς με συστάσεις για μελλοντικές ενέργειες.

Τρόπος: γραπτό κείμενο

ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Κείμενο

Τύπος: καθοδήγηση με επιλογή

Ρητορικός σκοπός: να δοθούν συστάσεις για μελλοντικές ενέργειες με στόχο την επίτευξη της σύγχρονης και καινοτόμου ηλεκτρονικής δημόσιας διοίκησης

Είδος: Έκθεση

Λόγος: ουδέτερος, τυπικός γραφειοκρατικός λόγος

ΚΕΙΜΕΝΟ 7

Τίτλος: Research, Solar Cell Production and Market Implementation of Photovoltaics – PV Status Report 2005 (σελ. 66-80)

6. The European Union

Συντάκτης: Arnul Jager-Walden, εκδόθηκε από την Γενική Διεύθυνση του Κοινού Κέντρου Ερευνών και το Ινστιτούτο για το Περιβάλλον και την Αειφόρο Ανάπτυξη

Έτος δημοσίευσης: 2005

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ (επίπεδο λόγου/γλωσσικό μητρώο: πεδίο - μέσο - τρόπος)

Πεδίο: με βάση τις οδηγίες της ΕΕ για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, παρουσίαση της τρέχουσας κατάστασης και των πολιτικών των κρατών μελών της ΕΕ σε σχέση με τα φωτοβολταϊκά ως πηγή ενέργειας, οικονομικά στοιχεία και επενδύσεις, έρευνα, χρηματοδοτούμενα προγράμματα της ΕΕ.

Μέσο: επίσημο κείμενο προς ενημέρωση των αρμοδίων φορέων

Τρόπος: γραπτό κείμενο

ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Κείμενο

Τύπος: Έκθεση (περιγραφή)

Ρητορικός σκοπός: η ενημέρωση των αρμοδίων οργάνων για τις τρέχουσες εξελίξεις στην ΕΕ αναφορικά με τα φωτοβολταϊκά.

Είδος: Έκθεση (Status Report)

Λόγος: ουδέτερος, τυπικός γραφειοκρατικός λόγος

ΚΕΙΜΕΝΟ 8

Τίτλος: European Security and Defence Policy: An Implementation Perspective

8. Implementing the ESDP in Africa: The case of the Democratic Republic of Congo
pp 111-127 (Routledge Advances in European Politics)

Συντάκτης: (άρθρου) Marta Martinelli, (βιβλίου επιμ.) Michael Merlingen & Rasa Ostrauskartė

Έτος δημοσίευσης: 2008

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ (επίπεδο λόγου/γλωσσικό μητρώο: πεδίο - μέσο - τρόπος)

Πεδίο: Περιγραφή της πολιτικής κατάστασης στην Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, ευρωπαϊκές αποστολές στο Κονγκό στο πλαίσιο της εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας με στόχο την ειρήνη και την ασφάλεια στην περιοχή και την μετάβαση της χώρας στη Δημοκρατία, το ιστορικό πλαίσιο των αναταραχών στη χώρα, ο διπλωματικός ρόλος της ΕΕ και η παροχή βοήθειας, οι προκλήσεις που έπρεπε να αντιμετωπιστούν (διαφθορά, μεμονωμένα διμερή προγράμματα κρατών μελών). Πολιτικού περιεχομένου κείμενο.

Μέσο: Η επικεφαλής της ομάδας εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ του Ινστιτούτου Ανοικτής Κοινωνίας Ευρωπαϊκών Πολιτικών, ως ειδήμων, απευθύνεται στους ενδιαφερόμενους. Επίσημο επιστημονικό κείμενο.

Τρόπος: γραπτό κείμενο

ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Κείμενο

Τύπος: Έκθεση (περιγραφή)

Ρητορικός σκοπός: να πληροφορηθεί το αναγνωστικό κοινό τις ενέργειες της ΕΕ στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας.

Είδος: Επιστημονικό σύγγραμμα για την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας. Συλλογικό έργο.

Λόγος: ουδέτερος, τυπικός γραφειοκρατικός λόγος

ΚΕΙΜΕΝΟ 9

Τίτλος: The search for a common European foreign and security policy. Leaders, cognitions and questions of Institutional Viability,

Chapter 1 Political Leadership and Security Integration

Συντάκτης: Akan Malici (συγγραφέας)

Έτος δημοσίευσης: 2008

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ (επίπεδο λόγου/γλωσσικό μητρώο: πεδίο - μέσο - τρόπος)

Πεδίο: Εισαγωγή του βιβλίου. Περί της βιωσιμότητας των διεθνών θεσμών, θεώρησή τους ως κοινής χρήσης νοητικά μοντέλα. Το βασικό επιχείρημα του συγγραφέα είναι ότι η βιωσιμότητα των θεσμών αυξάνεται όταν οι θεσμικοί παράγοντες σκέφτονται κατά κοινό τρόπο κατά την λήψη αποφάσεων για ένα εξωτερικό πρόβλημα. Ο συγγραφέας θεωρεί ότι η πολιτική, με οποιαδήποτε μορφή της, είναι κοινωνικο-ψυχολογικό ζήτημα. Οι υπεύθυνοι λήψεως αποφάσεων διαμορφώνουν ενεργά το περιβάλλον τους. Στο πλαίσιο της Κοινής Ευρωπαϊκής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας εν είδει μελέτης περιπτώσεων, ο συγγραφέας μελετά τις πολιτικές της Γαλλίας, της Μεγάλης Βρετανίας και της Γερμανίας στους πολέμους του Κοσόβου, του Αφγανιστάν και του Ιράκ. Γίνεται ιστορι-

κή αναδρομή στην εξέλιξη των θεσμών της ευρωπαϊκής ασφάλειας και παρουσιάζεται η προβληματική γύρω από την ΚΕΠΠΑ. Πολιτικού περιεχομένου κείμενο.

Μέσο: Ο συγγραφέας, ως Καθηγητής Πολιτικών Επιστημών στο Πανεπιστήμιο του Furman (Η.Π.Α.), ως εκ τούτου ειδήμονας στην πολιτική. Απευθύνεται στους παράγοντες της ΕΕ και σε κάθε ενδιαφερόμενο. Επίσημο επιστημονικό κείμενο.

Τρόπος: γραπτό κείμενο

ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Κείμενο

Τύπος: Έκθεση και με τις τρεις υποκατηγορίες (περιγραφή και αφήγηση)

Ρητορικός σκοπός: πρόταση ενός νέου μοντέλου ανάλυσης του τρόπου λήψεως αποφάσεων με στόχο την βιωσιμότητα των διεθνών θεσμών αποσκοπώντας στην εφαρμογή του στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ.

Είδος: Επιστημονικό σύγγραμμα για την επίτευξη της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας στην ΕΕ.

Λόγος: ουδέτερος, τυπικός γραφειοκρατικός λόγος

ΚΕΙΜΕΝΟ 10

Τίτλος: Asia-Invest II Programme – Guidelines for Applicants responding to the 2005 Call for Proposals (pp 1-14)

Συντάκτης: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Έτος δημοσίευσης: 2005

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ (επίπεδο λόγου/γλωσσικό μητρώο: πεδίο - μέσο - τρόπος)

Πεδίο: Όλες οι πληροφορίες και οι οδηγίες που χρειάζονται οι ενδιαφερόμενοι προκειμένου να υποβάλλουν αίτηση για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του Προγράμματος Asia Invest II. Οικονομικού-τεχνικού περιεχομένου κείμενο.

Μέσο: Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως υπεύθυνη του έργου απευθύνεται στους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν αίτηση. Επίσημο κείμενο.

Τρόπος: γραπτό κείμενο

ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Κείμενο

Τύπος: Καθοδήγηση άνευ επιλογής.

Ρητορικός σκοπός: να δοθούν οι απαραίτητες πληροφορίες και οδηγίες στους ενδιαφερόμενους για την δράση Asia Invest II

Είδος: Κατευθυντήριες οδηγίες, κείμενο προδιαγραφών.

Λόγος: ουδέτερος, τυπικός γραφειοκρατικός λόγος

2.7. Πειραματικό μοντέλο διερεύνησης της διακειμενικότητας

Στο παρόν κεφάλαιο προτείνεται ένα νέο μοντέλο μελέτης της διακειμενικότητας. Εισάγεται η έννοια της Προδρομικής διακειμενικότητας (Prospective Intertextuality), δηλαδή των διακειμενικών δεσμών που θα δημιουργηθούν ή δύνανται να δημιουργηθούν με μελλοντικά κείμενα σε αντιδιαστολή προς την Αναδρομική διακειμενικότητα (Retrospective Intertextuality), δηλαδή τους διακειμενικούς δεσμούς του εκάστοτε κειμένου με προηγούμενα κείμενα. Χρησιμοποιούνται επίσης οι έννοιες της Άμεσης (Direct) – Έμμεσης (Indirect) διακειμενικότητας, καθώς και της Ενδοκειμενικής (Intratextual) – Εξωκειμενικής (Extratextual) διακειμενικότητας.

Αναδρομική – Προδρομική διακειμενικότητα

Σε ένα πρώτο επίπεδο κατηγοριοποίησης, οι διακειμενικές αναφορές ενός κειμένου μπορούν να διακριθούν σε Αναδρομικές (Retrospective) και σε Προδρομικές (Prospective). Η αναδρομικότητα και η προδρομικότητα της διακειμενικότητας αφορούν την παράμετρο του χρόνου. Η Αναδρομική διακειμενικότητα αφορά τους διακειμενικούς δεσμούς του κειμένου με κείμενα που προηγούνται χρονικά, ενώ η Προδρομική διακειμενικότητα τους δεσμούς με κείμενα που έπονται χρονικά.

Άμεση – Έμμεση διακειμενικότητα

Το επόμενο επίπεδο διάκρισης είναι η Άμεση (Direct) και η Έμμεση (Indirect) διακειμενικότητα. Η Άμεση διακειμενικότητα αφορά αφ' ενός τον ευδιάκριτο εντοπισμό της πηγής της διακειμενικής αναφοράς (π.χ. βιβλιογραφικές παραπομπές ή παραπομπές με αναφορά του τίτλου του κειμένου), και, αφ' ετέρου, την όσο το δυνατόν ακριβέστερη μεταφορά της αναφοράς (κατά λέξη παράθεση με ή χωρίς την χρήση εισαγωγικών ή άλλων δεικτών, όπως είναι η πλαγιογράφηση ή η διακριτή παράγραφος). Η Έμμεση διακειμενικότητα θεωρούμε ότι υφίσταται όταν δεν είναι διακριτή εύκολα η προέλευση της αναφοράς (π.χ. δεν γίνεται σαφής αναφορά σε κάποιον τίτλο).

Η Άμεση και η Έμμεση διακειμενικότητα αποτελούν υποκατηγορία τόσο της Αναδρομικής όσο και της Προδρομικής διακειμενικότητας, καθώς σε ένα κείμενο μπορεί να προτείνεται και ο τίτλος του κειμένου που δεν έχει συνταχθεί ακόμη ή να αποτελεί κοινότυπο είδος κειμένου (π.χ. προϋπολογισμός).

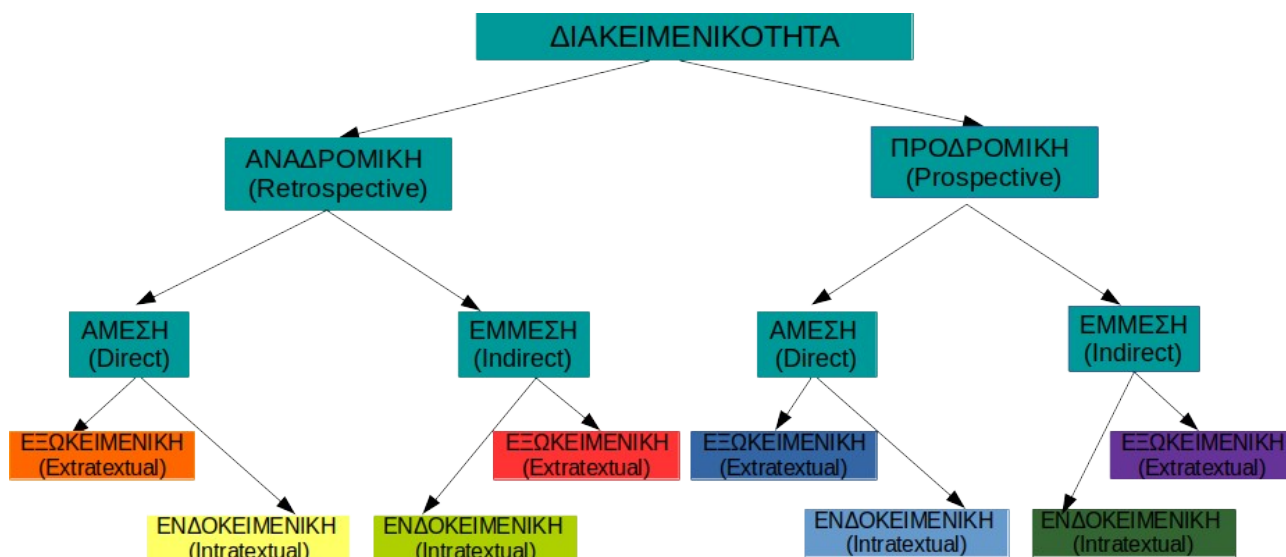
Εξωκειμενική – Ενδοκειμενική διακειμενικότητα

Το τρίτο και τελευταίο επίπεδο ανάλυσης της διακειμενικότητας του εν λόγω μοντέλου, μελετά την διακειμενική αναφορά εντός του κειμένου - Ενδοκειμενική (σε άλλο σημείο του

κειμένου πριν ή μετά το τεμάχιο λόγου) ή σε άλλο κείμενο, υφιστάμενο ή μελλοντικό – Εξωκειμενική.

Η εν λόγω υποκατηγορία δύναται να αφορά και την κατηγορία της Άμεσης ή Έμμεσης διακειμενικότητας και την κατηγορία της Αναδρομικής – Προδρομικής διακειμενικότητας. Ως εκ τούτου, το μοντέλο διαμορφώνεται σχηματικά ως εξής:

Σχήμα 1 – Μοντέλο Διακειμενικότητας

Αναλυτικότερα, η Αναδρομική Άμεση Εξωκειμενική Διακειμενικότητα (Retro_Dir_Extra_Ref) περιλαμβάνει τις εξής υποκατηγορίες:

- σαφής αναφορά στην πηγή της διακειμενικής αναφοράς, όπως είναι οι βιβλιογραφικές παραπομπές ή η παραπομπή σε συγκεκριμένα κείμενα της ΕΕ,
- παγιωμένες φράσεις, π.χ. «window of opportunity»,
- Τακτική συνεδρίαση θεσμικού οργάνου της ΕΕ, από τη οποία προκύπτουν αποφάσεις,
- αναφορά σε είδος δράσης ή κειμένου της ΕΕ, π.χ. «Specific support action», «EU Directives», «Framework Programme»,
- αναφορά σε έννοιες γνωστές σε όλους και κοινές στην επικράτεια της ΕΕ, π.χ. «Europe's single market», «free movement of goods and people», «polluter pays principle», «sustainable development», «mobility of citizens and workers in Europe», ή σε κοινούς στόχους, όπως είναι το «red tape reduction».
- δάνεια ορολογία ή έννοια από άλλο τομέα (μεταφορά ή μεταφορική χρήση), π.χ. «nations in the driving seat», «snowball effect»

Στην Αναδρομική Έμμεση Εξωκειμενική Διακειμενικότητα (Retro_Indir_Extra_Ref) εντάσσονται:

- κοινώς αποδεκτές καταστάσεις, π.χ. «ageing populations»,
- παραπομπή σε είδος κειμένου (δυνητικά κείμενα), όχι συγκεκριμένοι τύποι κειμένων της ΕΕ, π.χ. «structural reforms», «τελική έκθεση», «προϋπολογισμός», ή δυνητικές καταστάσεις που πιστοποιούνται από κείμενα, π.χ. «bankrupt or wound up»,
- πληροφορία που καταφανώς προέρχεται από κάποια εξωτερική πηγή (έρευνα, βιβλιογραφία, κ.λπ.) χωρίς να κατονομάζεται,
- παραπομπή σε θέματα/τομείς που απασχολούν την ΕΕ, π.χ. πολιτική, οικονομία κ.λπ., π.χ. «economic policy strategy»,
- γενική αναφορά σε πληροφορία, χωρίς να κατονομάζεται, π.χ. «varying characteristics», «a range of barriers», ή κάτι που ισχύει γενικά

Η Αναδρομική Άμεση Ενδοκειμενική Διακειμενικότητα (Retro_Dir_Intra_Ref) αφορά:

- κατά λέξη επανάληψη, π.χ. φράσεων,
- αναφορά σε αμέσως προηγούμενη θέση, αναφορά υπό την έννοια του παράγοντα συνοχής,
- περίπτωση κατά την οποία δηλώνεται η προέλευση της διακειμενικής αναφοράς ή ορίζεται η αναφορά στην αρχή του κειμένου και στην συνέχεια ανάλυση στοιχείων που παραπέμπουν εκεί.
- ρητή αναφορά σε προηγούμενο σημείο του κειμένου.

Στην Αναδρομική Έμμεση Ενδοκειμενική Διακειμενικότητα (Retro_Indir_Intra_Ref) εντάσσονται:

- αναδρομικές διακειμενικές αναφορές που δεν είναι σαφές το σημείο στο οποίο γίνεται η διακειμενική παραπομπή,
- εκ νέου αναφορά σε ένα θέμα με διαφορετικό τρόπο εκφοράς.

Η Προδρομική Άμεση Εξωκειμενική Διακειμενικότητα (Prosp_Dir_Extra_Ref) περιλαμβάνει:

- διακειμενικούς δεσμούς που θα ακολουθήσουν χρονικά, όταν αναφέρεται και ο τίτλος τους, ή
- πρόκειται για συνηθισμένο είδος κειμένου, π.χ. προϋπολογισμός.

Η Προδρομική Έμμεση Εξωκειμενική Διακειμενικότητα (Prosp_Indir_Extra_Ref) εντοπίζεται σε:

- διακειμενικές αναφορές που αφορούν σε μελλοντικά κείμενα, όταν δεν αναφέρεται ο τίτλος τους (π.χ. είδος κειμένου), ή
- γενικά όταν δίδεται μία οδηγία ή μια σύσταση ως προς το τι πρέπει να γίνει ή τι προβλέπεται να γίνει, μέσα από τα οποία προκύπτει κείμενο.
- Συγκλίσεις οργάνων, τα οποία θα δημοσιεύσουν αποφάσεις.

Στην Προδρομική Άμεση Ενδοκειμενική Διακειμενικότητα (Prosp_Dir_Intra_Ref) απαντώνται διακειμενικές αναφορές:

- που παραπέμπουν σε παρακάτω σημείο του ίδιου κειμένου είτε αμέσως,
- είτε αναφέρεται ρητά η θέση,
- παραπέμπουν σε σχήμα μέσα στο κείμενο ή
- ένα γενικόλογο σχόλιο, το οποίο χρήζει επεξήγησης αμέσως μετά, π.χ. μια θεματική περίοδος.
- Παραπομπή σε ολόκληρο το κείμενο (π.χ. εισαγωγές βιβλίων, εγγράφων).

Τέλος, η Προδρομική Έμμεση Ενδοκειμενική Διακειμενικότητα (Prosp_Indir_Intra_Ref) περιλαμβάνει:

- διακειμενικές αναφορές σε επόμενο σημείο του ίδιου κειμένου, όταν όμως δεν αναφέρεται ρητά το σημείο στο οποίο γίνεται η παραπομπή, καθώς και
- ορισμούς εννοιών που θα χρησιμοποιηθούν στην συνέχεια του κειμένου (π.χ. νομικές συμβάσεις, προσκλήσεις υποβολής προτάσεων).

2.8. Διακειμενική Συνεκτικότητα

Αναφερόμαστε και αξιοποιούμε την έννοια της Συνεκτικότητας κατά την έννοια που της προσδίδουν οι de Beaugrande και Dressler (1981: 4), δηλαδή ως τους τρόπους με τους οποίους τα στοιχεία του κειμενικού κόσμου, οι σημασίες και οι σχέσεις τους ενδοκειμενικά και εξωκειμενικά, δηλαδή τα στοιχεία που βρίσκονται κάτω από το επιφανειακό κείμενο, εμφανίζονται και αναπτύσσονται. Η έννοια της συνεκτικότητας προβάλλεται στο επίπεδο του διακειμένου ορίζοντας ένα συγκεκριμένο ταξινομικό – αξιολογικό σχήμα.

Για την ταξινόμηση – αξιολόγηση της διακειμενικής συνεκτικότητας στις εργασίες των εκπαιδευόμενων μεταφραστών αξιοποιείται, όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, το μοντέλο των Hatim και Mason, ήτοι μελετάται εάν διατηρούνται, μεταβάλλονται ή απαλείφονται:

1. η σημειολογική υπόσταση

2. η προθετικότητα
3. οι γλωσσικοί μηχανισμοί που διατηρούν την συνεκτικότητα
4. η πληροφοριακή υπόσταση
5. η εξωγλωσσική υπόστασή του, π.χ. το είδος κειμένου.

2.9. Διακειμενικοί ενδείκτες

Η έννοια του Διακειμένου είναι πρωταρχική, όπως γίνεται φανερό, στην μελέτη της Διακειμενικότητας σε όλους τους θεωρητικούς. Η Διακειμενικότητα δεν είναι δυνατόν να έχει υπόσταση χωρίς ένα Διακείμενο. Ωστόσο, σπανίως απαντάται αναφορά στον μηχανισμό πυροδότησης της παραπομπής στο διακείμενο.

Τονίζει, επί παραδείγματι, ο Riffaterre (1981: 45-46) ότι για να φτάσει κάποιος στο διακείμενο, ή απλώς να αναγνωρίσει την προϋπόθεσή του, θα πρέπει να εντοπίσει *ίχνη, γραμματικότητες, ενδοκειμενικές ανωμαλίες* στην υφή του, *ένα ξένο σώμα, στοιχεία που παραπέμπουν στην ύπαρξη ενός διακειμένου και ενεργοποιούν τον μηχανισμό της διακειμενικότητας*. Κατηγοριοποιεί ακροθιγώς τα εν λόγω στοιχεία (ό.π.) σε *ασάφειες, φράσεις ακατανόητες, λάθη ως προς την νόρμα της ιδιολέκτου του κειμένου, μορφολογικές, συντακτικές, σημασιολογικές ή σημειολογικές αποκλίσεις*, χωρίς όμως να πραγματοποιεί μία εν τοις πράγμασι μελέτη, ούτως ώστε να καταδείξει ποια στοιχεία της γλώσσας αξιοποιούνται συνήθως για τον σκοπό αυτόν.

Εξάλλου, ο Fairclough (1995: 47) στον εν λόγω μηχανισμό αναφέρεται όταν ερμηνεύει την *έκδηλη διακειμενικότητα* ως δήλωση άλλου κειμένου μέσα στο κείμενο *πολλές φορές μάλιστα με στοιχεία του επιφανειακού κειμένου, όπως είναι τα εισαγωγικά, αλλά και χωρίς να εκφράζονται ρητά, π.χ. μέσω της αναδιατύπωσης*. Αναφέρει, επιπρόσθετα, ότι υπάρχει διαφορά στο πόσο πρόδηλη είναι η *ετερογένεια στην επιφανειακή δομή του κειμένου*, κάτι το οποίο για τον Fairclough μπορεί να υποδηλώνει σκοπιμότητα (ό.π.). Ούτε όμως ο Fairclough αναφέρει με σαφήνεια ποιος είναι αυτός ο μηχανισμός και πώς εκδηλώνεται.

Ο Plett (1991: 49), μελετά την παράθεση ως μία μορφή της διακειμενικότητας και στο πλαίσιο της μελέτης του θεωρεί ότι ένα από τα στοιχεία διερεύνησής της είναι οι *δείκτες, μέσω των οποίων επισημαίνεται το παράθεμα, είτε πρόκειται για ρητούς (εισαγωγικά) είτε για υπόρρητους*, τονίζοντας ουσιαστικά την ανάγκη μελέτης του μηχανισμού ενεργοποίησης της διακειμενικότητας.

Τέλος, οι Hatim και Mason (1990: 60) προτείνοντας πρακτικά μία διαδικασία αναγνώρισης και μεταφοράς της διακειμενικής αναφοράς θεωρούν ότι υπάρχουν *διακειμενικά σημεία στο ΚΠ, τα οποία πυροδοτούν την διαδικασία της διακειμενικής έρευνας... δεν είναι τα ίδια η διακειμενική*

αναφορά αλλά δείχνουν τον δρόμο προς αυτήν [και] μπορεί να ανήκουν στα επίπεδα της λέξης, της φράσης, της πρότασης, της ακολουθίας προτάσεων, του κειμένου. Ωστόσο, και πάλι επαφίεται στον μεταφραστή ο εντοπισμός των εν λόγω στοιχείων, άνευ διακριτής μελέτης και κατηγοριοποίησης.

Στην παρούσα εργασία, κρίνοντας αφενός μεν ότι κατά την μελέτη ενός φαινομένου έχει αξία να μελετηθούν και οι τρόποι εμφάνισης του φαινομένου, αφετέρου δε ότι μέσω των Σωμάτων Κειμένων μάς δίδεται η δυνατότητα να έχουμε μία εικόνα όσο το δυνατόν πιο ολοκληρωμένη, με πραγματικά στοιχεία, εντάξαμε την μελέτη των τρόπων εμφάνισης της διακειμενικότητας. Τα στοιχεία που ενεργοποιούν την διακειμενική αναφορά, τα ονομάσαμε Διακειμενικούς Ενδείκτες.

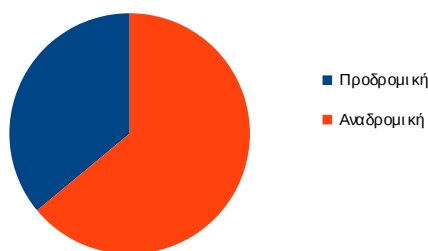
Στο κεφάλαιο που ακολουθεί παρουσιάζεται η μελέτη της διακειμενικότητας στο συγκροτηθέν σώμα κειμένων βάσει του ανωτέρω προτεινόμενου μοντέλου, καθώς και της διακειμενικής συνεκτικότητας βάσει του μοντέλου των Hatim και Mason. Επίσης εντοπίζονται και σχολιάζονται οι διακειμενικοί ενδείκτες.

2.10. Ανάλυση δειγμάτων και παραδειγμάτων του Σώματος Κειμένων

2.10.1. Γενικές παρατηρήσεις

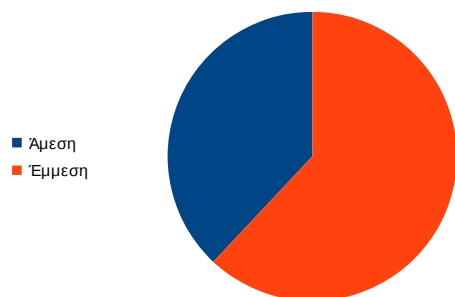
Η αποδελτίωση και ποσοτική στάθμιση των παραδειγμάτων του Σώματος Κειμένων έγινε σε υπολογιστικά φύλλα του LibreOffice Calc. Το αρχείο περιλαμβάνει 10 φύλλα, όσα και τα ζεύγη κειμένων του ΣΚ. Στο κάθε φύλλο καταχωρίζονται τα παραδείγματα σε ζεύγη, ο διακειμενικός ενδείκτης, το είδος βάσει του προτεινόμενου μοντέλου ανάλυσης της Διακειμενικότητας, ο σχολιασμός κατά Hatim/Mason, η διατήρηση, μεταβολή ή απαλοιφή της διακειμενικής αναφοράς και τυχόν επιπλέον σχολιασμός. Σε κάθε φύλλο τα δείγματα διακρίθηκαν στις κατηγορίες Διακειμενικότητας του προτεινόμενου μοντέλου.

Από το Σώμα Κειμένων που συγκροτήθηκε, αντλήθηκαν συνολικά 2.152 δείγματα (Διάγραμμα Α). Από αυτά, τα 768 εντάσσονται στην κατηγορία της Προδρομικής Διακειμενικότητας, δηλαδή ποσοστό 36%, ενώ 1384, ποσοστό 64% στην κατηγορία της Αναδρομικής Διακειμενικότητας. Παρόλο που είναι αναμενόμενο το μεγαλύτερο ποσοστό να εμπίπτει στην δεύτερη κατηγορία, θεωρούμε ότι το ποσοστό της πρώτης κατηγορίας είναι θεαματικά υψηλό και, επομένως η Προδρομική Διακειμενικότητα, ως καινούρια έννοια, αξίζει να μελετηθεί.

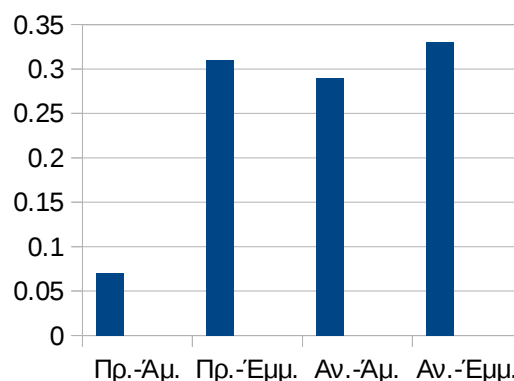

Διάγραμμα Α

Αναφορικά με την διάκριση σε Άμεση και Έμμεση Διακειμενικότητα, η πρώτη καλύπτει ένα ποσοστό 38%, με 822 δείγματα, ενώ η δεύτερη 62%, με 1330 δείγματα (Διάγραμμα Β). Στην Άμεση Διακειμενικότητα η Προδρομική καλύπτει το 7%, με 154 δείγματα, ενώ η Αναδρομική το 31% με 668 δείγματα, ενώ στην Έμμεση Διακειμενικότητα, η Προδρομική καλύπτει το 29%, με 614 δείγματα και η Αναδρομική το 33% με 716 δείγματα (Διάγραμμα Γ).

Διάγραμμα Β

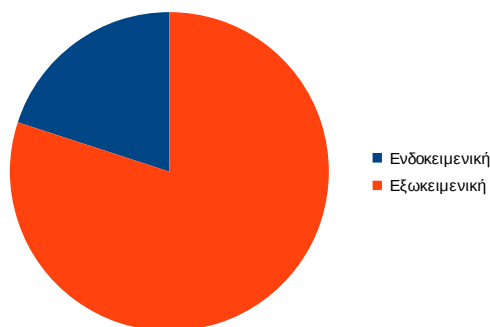
Διάγραμμα Γ

Από τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό ότι η Έμμεση Διακειμενικότητα υπερτερεί της Άμεσης, δηλαδή στα πραγματολογικά κείμενα της ΕΕ είναι περισσότερα τα δείγματα υπόρρητης παραπομπής³² σε πηγή, από τα δείγματα της ρητής/σαφούς παραπομπής. Τα τελευταία, ωστόσο, καλύπτουν σημαντικό ποσοστό. Η Προδρομική Έμμεση Διακειμενικότητα εμφανίζει σημαντικό ποσοστό (29%), αρκετά κοντά στο 33% της Αναδρομικής Έμμεσης Διακειμενικότητας. Συμπερασματικά, τα καθοδηγητικά κείμενα της ΕΕ (με επιλογή ή άνευ επιλογής) παρέχουν περισσότερο έμμεσες συστάσεις, παρά άμεσες και σαφείς παραπομπές με τίτλους.

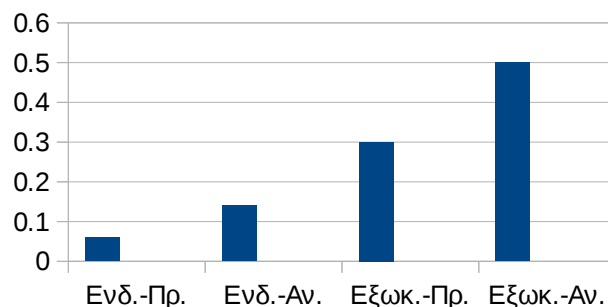
Τέλος, όσον αφορά την διάκριση σε Ενδοκειμενική και Εξωκειμενική Διακειμενικότητα, στην Ενδοκειμενική εντοπίστηκαν 433 δείγματα, ποσοστό 20%, ενώ στην Εξωκειμενική 1719, ένα εξαιρετικά υψηλότερο ποσοστό 80% (Διάγραμμα Δ). Στην πρώτη υποκατηγορία, η Προδρομική

³² Στην παρούσα ανάλυση, οι όροι «παραπομπή» και «αναφορά» χρησιμοποιούνται ως συνώνυμοι.

καλύπτει το 6% με 125 δείγματα, και η Αναδρομική 14% με 308 δείγματα. Στην δεύτερη υποκατηγορία, η Προδρομική καλύπτει το 30% με 643 δείγματα, ενώ η Αναδρομική το 50% με 1076 δείγματα (Διάγραμμα Ε). Επομένως, οι εξωκειμενικές παραπομπές στα κείμενα της ΕΕ είναι τετραπλάσιες των ενδοκειμενικών με τις Προδρομικές Εξωκειμενικές να καλύπτουν σημαντικά το μεγαλύτερο ποσοστό των Προδρομικών.

Διάγραμμα Δ

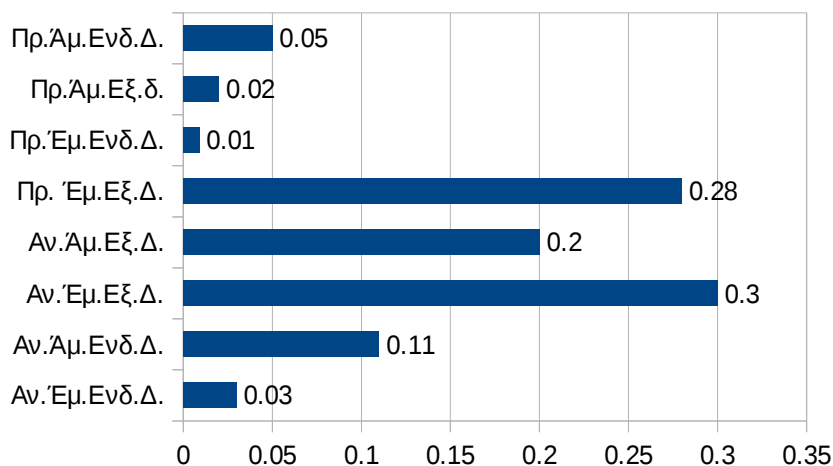
Διάγραμμα Ε

Συνοπτικά, ο αριθμός και το ποσοστό (%) των δειγμάτων ανά κατηγορία διακειμενικής αναφοράς αναπαρίστανται σε πίνακα και διάγραμμα ως εξής (Πίνακας ΣΤ και Διάγραμμα ΣΤ):

Πίνακας ΣΤ

Κατηγορία Αναφ.	Διακ.	Αριθμός δειγ.	Ποσοστό στο ΣΚ
Πρ. Αμ. Ενδ. Δ.		105	5%
Πρ. Αμ. Εξ. Δ.		49	2%
Πρ. Έμ. Ενδ. Δ.		20	0,9%
Πρ. Έμ. Εξ. Δ.		594	28%
Αν. Αμ. Εξ. Δ.		417	20%
Αν. Έμ. Εξ. Δ.		653	30%
Αν. Αμ. Ενδ. Δ.		245	11%
Αν. Έμ. Ενδ. Δ.		63	3%

Διάγραμμα ΣΤ:

Από τα παραπάνω γίνεται φανερό ότι η κατηγορία με την συχνότερη εμφάνιση στο ΣΚ είναι η Αναδρομική Έμμεση Εξωκειμενική Διακειμενικότητα (30%), η κατηγορία δηλαδή, στην οποία οι παραπομπές δεν είναι απολύτως σαφείς και χρειάζεται η μεσολάβηση (κατά Hatim & Mason) και το γνωστικό υπόβαθρο του μεταφραστή για την αποσαφήνισή τους. Ακολουθεί η Προδρομική Έμμεση Εξωκειμενική Διακειμενικότητα με παρόμοιο ποσοστό (28%), δηλαδή και πάλι μια Εξωκειμενική Έμμεση Διακειμενικότητα, μια έμμεση παραπομπή στο μέλλον αυτή τη φορά. Η

διαφορά είναι ότι σε αυτή την κατηγορία εντάσσονται συστάσεις για την σύνταξη μελλοντικών κειμένων.

Αντίθετα, η κατηγορία με την σπανιότερη εμφάνιση (0,9%) είναι η Προδρομική Έμμεση Ενδοκειμενική Διακειμενικότητα, δηλαδή η κατηγορία στην οποία εντάσσονται έμμεσες παραπομπές σε επόμενο σημείο του κειμένου, ενώ ακολουθεί η Προδρομική Άμεση Εξωκειμενική Διακειμενικότητα, ήτοι παραπομπή σε μελλοντικό κείμενο, πολλές φορές με τον τίτλο του. Είναι λογικό, πιστεύουμε να είναι πιο σπάνια η εμφάνιση τέτοιου είδους παραπομπών, καθώς είναι ελάχιστες οι φορές που μπορούμε να τιτλοδοτήσουμε ένα μελλοντικό κείμενο. Συνήθως αναφερόμαστε στο είδος του (π.χ. προϋπολογισμός).

Ωστόσο, ως γενική παρατήρηση, θα λέγαμε ότι καμία από τις κατηγορίες δεν εμφανίζεται σε υπερβολικά μεγάλο ποσοστό, εφόσον το μεγαλύτερο ποσοστό εμφάνισης είναι το 30%.

Ένα ακόμη σημείο, το οποίο έχει, πιστεύουμε, σημασία κατά την διερεύνηση της Διακειμενικότητας είναι οι **Διακειμενικοί ενδείκτες**. Με τον όρο αυτόν, όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, προσδιορίζονται τα στοιχεία εκείνα του κειμένου, επιφανειακά και μη, που ενεργοποιούν την διακειμενική αναφορά. Εν ολίγοις, τις λέξεις που μας οδηγούν να συμπεράνουμε ότι εδώ υπάρχει διακειμενικότητα.

Ευθύς εξαρχής, θα πρέπει να τονίσουμε ότι ο αριθμός των δειγμάτων δεν είναι εξαντλητικός, με δεδομένο ότι στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στο προσωπικό κριτήριο του ερευνητή. Ωστόσο, θεωρούμε ότι τα ποσοτικά - στατιστικά στοιχεία που δίνονται βάσει των εν λόγω δειγμάτων είναι ενδεικτικά των ποσοστών που καλύπτει η κάθε κατηγορία και μπορούν να οδηγήσουν σε σχετικά ασφαλή ποιοτικά συμπεράσματα. Στις επόμενες ενότητες παρατίθεται η ανάλυση του ΣΚ ανά κατηγορία Διακειμενικότητας.

2.10.2. Προδρομική Άμεση Ενδοκειμενική Διακειμενικότητα

Η Προδρομική Άμεση Ενδοκειμενική Διακειμενικότητα (ΠΑΕνΔ), όπως αναλύθηκε και παραπάνω - αφορά περιπτώσεις όπου η παραπομπή γίνεται σε επόμενο σημείο του ίδιου κειμένου, είτε αμέσως είτε με ρητή αναφορά της θέσης, σε παραπομπές σε σχήματα, διαγράμματα, πίνακες, σε γενικά σχόλια, τα οποία επεξηγούνται αμέσως μετά, για παράδειγμα εν είδει θεματικής περιόδου, είτε σε παραπομπή σε ολόκληρο το κείμενο, όπως είναι οι εισαγωγές βιβλίων ή εγγράφων).

Όπως φαίνεται και στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 1 και Διάγραμμα 1)³³, σε σύνολο 2.152 δειγμάτων από 10 κείμενα, η κατηγορία Προδρομική Άμεση Ενδοκειμενική Διακειμενικότητα περιλαμβάνει 105 δείγματα, δηλαδή 5% του συνόλου των δειγμάτων του ΣΚ. Το μεγαλύτερο ποσοστό (15%, 21 δείγματα) εντοπίζεται στο πέμπτο κείμενο, ενώ τα χαμηλότερα (0,4%, 1 παράδειγμα, 1%, 1 δείγμα και 0,6% 1 δείγμα) στα τρίτο, τέταρτο και έκτο αντίστοιχα. Εν ολίγοις, το μεγαλύτερο ποσοστό της ΠΑΕνΔ εντοπίζεται σε μία τεχνική έκθεση και (όπως θα αναλυθεί περαιτέρω παρακάτω) αφορά κυρίως σε παραπομπές σε εικόνες, διαγράμματα, σχήματα και πίνακες, κατά τις συγγραφικές συμβάσεις που ισχύουν για το εν λόγω είδος κειμένου. Τα δε χαμηλότερα ποσοστά (ένα δείγμα) εντοπίζονται: α) σε ένα κείμενο, το οποίο ουσιαστικά αποτελεί συνένωση περισσότερων μικρότερων κειμένων, ενημερωτικού χαρακτήρα, έκθεση προς ενημέρωση επίσημων φορέων και αφορά τον χαρακτηρισμό του κειμένου που ακολουθεί ως προκαταρκτικό έργο. Εκλαμβάνεται ως αναφορά σε όλο το κείμενο που ακολουθεί, β) σε ένα κείμενο έκθεσης, ενημερωτικού χαρακτήρα, το οποίο απευθύνεται στους αρμόδιους για τις ενέργειες φορείς. Το δείγμα εμπίπτει επίσης στην ίδια κατηγορία της αναφοράς σε όλο το κείμενο που ακολουθεί, γ) το τρίτο κείμενο είναι επίσης έκθεση, με συστάσεις προς τους φορείς στους οποίους απευθύνεται, ενώ το παράδειγμα αφορά παραπομπή σε αμέσως επόμενο σημείο.

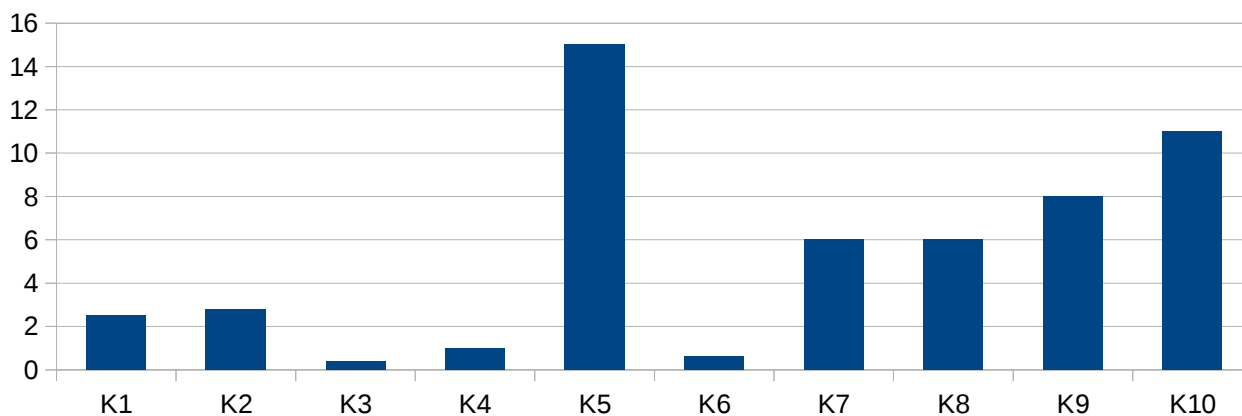
Πίνακας 1 - Προδρομική Άμεση Ενδοκειμενική Διακειμενικότητα

Αρ. κειμ.	Τίτλος κειμένου	Τύπος και Είδος κειμένου	Αρ. δειγμ.	Ποσοστό
1	A. COMMISSION RECOMMENDATION of 24 April 2002 for the Broad Guidelines of the Economic Policies of the Member States and the Community	Καθοδήγηση με επιλογή Σύσταση της Επιτροπής, επίσημη φόρμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,	11	2,5%
2	COMMISSION STAFF WORKING PAPER – Investing in Research: an Action Plan for Europe	υβριδικό - έκθεση (περιγραφή) και καθοδήγηση με επιλογή έγγραφο εργασίας της Επιτροπής, επίσημη φόρμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	9	2,8%
3	ERA-NET Networking the European Research Area ERA-NET 2003 – Specific support	υβριδικό - έκθεση (περιγραφή) και καθοδήγηση με επιλογή	1	0,4%

³³ Στους πίνακες που παραθέτουν ποσοστά ανά κατηγορία διακειμενικότητας παρατίθενται τα αριθμητικά σύνολα ανά κατηγορία σε κάθε κείμενο, καθώς και τα ποσοστά τους σε σχέση με το σύνολο των δειγμάτων κάθε κειμένου. Επομένως, ο μεγαλύτερος αριθμός των δειγμάτων δεν αντιστοιχεί απαραίτητα στο μεγαλύτερο ποσοστό διότι το πρώτο είναι απόλυτος αριθμός τόσο για το σύνολο των δειγμάτων του ΣΚ όσο και για το κάθε κείμενο χωριστά, ενώ τα ποσοστά αφορούν το κάθε κείμενο του ΣΚ χωριστά.

	<p>action – Science for people ERA-NET 2003 – Coordination Action – Transporting European research into a new era ERA-NET 2003 – Specific support action – scientific focus on animal welfare ERA-NET 2003 – Specific support action – Collaboration is infectious ERA-NET 2003 – Specific support action – Equal access to high-quality cancer care</p>	<p>δράση συντονισμού, δράση ειδικής στήριξης – τύπος αναφοράς/έκθεσης της ΕΕ</p>		
4	<p>EU-Russia Energy Dialogue, Sixth Progress Report</p>	<p>υβριδικό - έκθεση (περιγραφή) και καθοδήγηση με επιλογή Έκθεση Προόδου</p>	1	1%
5	<p>TEN-Invest, Transport Infrastructure Costs and Investments between 1996 and 2010 on the Trans-European Transport Network and its Connection to Neighbouring Regions, including and inventory of the Technical Status of the Transport-European Transport Network for the year 2000, Contract No. ETU/B2-7040-S12.328028/2001/PLANCO Final Report</p>	<p>Έκθεση (περιγραφή) Τελική Έκθεση</p>	21	15%
6	<p>E-government Beyond 2005, “CoBrA Recommendations” to the eEurope Advisory Group, eGovernment Beyond 2005-Modern and Innovative Public Administrations in the 2010 horizon.</p>	<p>καθοδήγηση με επιλογή Έκθεση</p>	1	0,6%
7	<p>Research, Solar Cell Production and Market Implementation of Photovoltaics – PV Status Report 2005 (σελ. 66-80)</p>	<p>Έκθεση (περιγραφή) Έκθεση (Status Report)</p>	11	6%
8	<p>European Security and Defence Policy: An Implementation Perspective 8. Implementing the ESDP in Africa: The case of the Democratic Republic of Congo pg 111-127 (Routledge Advances in European Politics)</p>	<p>Έκθεση (περιγραφή) Επιστημονικό σύγγραμμα για την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας.</p>	16	6%
9	<p>The search for a common European foreign and security policy. Leaders, cognitions and questions of Institutional Viability, Chapter 1 Political Leadership and Security Integration</p>	<p>Έκθεση και με τις τρεις υποκατηγορίες (περιγραφή και αφήγηση) Επιστημονικό σύγγραμμα για την επίτευξη της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής</p>	16	8%

		Ασφάλειας στην ΕΕ.		
10	Asia-Invest II Programme – Guidelines for Applicants responding to the 2005 Call for Proposals (pp 1-14)	Καθοδήγηση άνευ επιλογής. Κατευθυντήριες οδηγίες, κείμενο προδιαγραφών.	18	11%

Διάγραμμα 1 : Προδρομική Άμεση Ενδοκειμενική Διακειμενικότητα

Αναλυτικά, εντοπίστηκαν 14 περιπτώσεις όπου γίνεται αναφορά σε όλο το κείμενο (βλ. Πίνακα 1α). Εντοπίζονται κυρίως στην αρχή του κειμένου, στο τρίτο, το τέταρτο, το ένατο και το δέκατο κείμενο με την συντριπτική πλειονότητα να βρίσκεται στο ένατο κείμενο, το επιστημονικό σύγγραμμα για την ΚΕΠΠΑ. Πρόκειται κυρίως για περιπτώσεις εισαγωγής βιβλίου, όπου γίνεται μνεία στο περιεχόμενο που θα ακολουθήσει. Ενδεικτικά παραδείγματα είναι τα εξής³⁴:

- 1187 (K9): Having said this, **this book** is about European leaders.
Τούτου λεχθέντος, το βιβλίο αυτό αφορά τους Ευρωπαίους ηγέτες.
- 1189 (K9): **This book** considers the viability of international institutions—whether they achieve their established and defined goals or not—to be dependent not on considerations of institutional design, but on leaders and their cognitions.
Στο βιβλίο αυτό υποστηρίζεται ότι η βιωσιμότητα των θεσμών – είτε αυτοί επιτυγχάνουν τους εδραιωμένους και καθορισμένους στόχους τους, είτε όχι – εξαρτάται από τους ηγέτες και τις γνώσεις τους, και όχι από το θεσμικό σχεδιασμό.
- 1370 (K10): **This Call for Proposals** seeks proposals for economic co-operation projects that carry out the following types of activities: [...]

34 Κάθε παράδειγμα αναφέρεται με τον κωδικό αριθμό αναφοράς στο GATE και με τον αριθμό του κειμένου στο ΣΚ. Εδώ, με έντονα πλάγια γράμματα τονίζονται οι διακειμενικοί ενδείκτες που σηματοδοτούν την κατηγορία της διακειμενικής αναφοράς και στους οποίους γίνεται ξεχωριστή αναφορά παρακάτω.

Μέσω της παρούσας Πρόσκλησης Υποβολής Προτάσεων επιζητώνται προτάσεις για έργα οικονομικής συνεργασίας, τα οποία περιλαμβάνουν τα εξής είδη δραστηριοτήτων: [...]

Πίνακας 1α – αναφορά σε όλο το κείμενο

Κείμ. 1	Κείμ. 2	Κείμ. 3	Κείμ. 4	Κείμ. 5	Κείμ. 6	Κείμ. 7	Κείμ. 8	Κείμ. 9	Κείμ. 10
1	0	1	1	0	0	0	0	11	1

Η υποκατηγορία της παραπομπής σε κατώτερο σημείο, μερικές φορές εν είδει θεματικής περιόδου (Πίνακας 1β), αριθμεί 55 δείγματα (δηλαδή, τα μισά της κατηγορίας), τα περισσότερα από τα οποία βρίσκονται στο όγδοο κείμενο (16), ένα επιστημονικό σύγγραμμα για την Ευρωπαϊκή Πολιτική Άμυνας και Ασφάλειας, ενώ δεν εντοπίζεται καθόλου στο τρίτο και το τέταρτο κείμενο, τις συντονιστικές δράσεις της ERA-NET και την έκθεση προόδου των σχέσεων Ευρώπης – Ρωσίας στον ενεργειακό τομέα. Κυρίως πρόκειται για φράσεις που αφήνουν στον αναγνώστη μία αίσθηση ανολοκλήρωτου· ο αναγνώστης μένει με απορίες και περιμένει την συνέχεια του κειμένου προκειμένου να λύσει τις απορίες του και να ολοκληρωθεί το νόημα. Ως παραδείγματα, αναφέρουμε τα εξής:

- 918 (K8): In these circumstances, **regional events** came to shape Congo’s destiny.
Σε αυτές τις συνθήκες, τα περιφερειακά γεγονότα έχουν αποφασίσει την μοίρα του Κονγκό.
- 980 (K8): Moving from diplomacy to development policy, the appointment of Louis Michel as European Commissioner for development provided **new impetus** for Brussels’ involvement in Africa.
Από την διπλωματία μέχρι τις πολιτικές για την ανάπτυξη, η επιλογή του Louis Michel ως επίτροπος για την ανάπτυξη της Ε.Ε. έδωσε νέο κίνητρο για την συμμετοχή της Ε.Ε. στην Αφρική.
- 657 (K5): Network developments can be illustrated by **presenting the changes** in Germany and its neighbouring countries, although developments are also expected to take place along the Danube, the Po, in Finland and in Portugal.
Η πρόοδος στο δίκτυο μπορεί να σκιαγραφηθεί με την παρουσίαση των αλλαγών στη Γερμανία και τις γειτονικές χώρες, παρόλο που αναμένεται, επίσης, να υπάρξει πρόοδος στον Δούναβη, τον Πο, στη Φινλανδία και την Πορτογαλία.

Πίνακας 1β – Παραπομπή σε σημείο παρακάτω στο κείμενο

Κείμ. 1	Κείμ. 2	Κείμ. 3	Κείμ. 4	Κείμ. 5	Κείμ. 6	Κείμ. 7	Κείμ. 8	Κείμ. 9	Κείμ. 10
5	5	0	0	11	1	4	16	5	8

Οι παραπομπές σε σχήματα, διαγράμματα, πίνακες, χάρτες κ.λπ. περιλαμβάνουν 23 δείγματα (Πίνακας 1γ), τα περισσότερα από τα οποία εντοπίζονται στο πέμπτο κείμενο, ήτοι την τελική έκθεση για τα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών. Το κείμενο περιλαμβάνει πολλούς χάρτες, οι οποίοι αποτυπώνουν την ισχύουσα κατάσταση των δικτύων, αλλά και προοπτικές για το μέλλον. Είναι λογικό να εντοπίζονται σε αυτό το κείμενο οι εν λόγω παραπομπές. Το αμέσως επόμενο σε αριθμό δειγμάτων είναι το έβδομο κείμενο, η έκθεση για τα φωτοβολταϊκά, το οποίο επίσης περιλαμβάνει πολλά διαγράμματα. Σε έξι κείμενα δεν εντοπίζεται καθόλου η εν λόγω υποκατηγορία. Εικάζουμε ότι η εξήγηση βρίσκεται στο θέμα των κειμένων, το οποίο δεν καθιστά απαραίτητα τέτοιου είδους οπτικά βοηθήματα. Τα παρακάτω παραδείγματα είναι ενδεικτικά των τύπων της εν λόγω υποκατηγορίας.

- 679 (K7): Indicative targets for the share of Electricity from Renewable Energy Sources (RES-E) were set for each Member State (**Fig. 18 and 19**)

Έχουν τεθεί ενδεικτικοί στόχοι για το ποσοστό της ηλεκτρικής ενέργειας παραγόμενης από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για κάθε κράτος μέλος (Εικ. 18 και 19). (Παραπομπή σε εικόνα με παρένθεση)

- 708 (K7): It is interesting to note that 16 out of 25 Member States have already introduced feed-in tariffs (**Table 5**).

Είναι ενδιαφέρον να σημειωθεί ότι 16 από τα 25 κράτη μέλη έχουν ήδη εισάγει τιμολόγια τροφοδότησης (Πίνακας 5). (Παραπομπή σε πίνακα με παρένθεση)

- 694 (K5): Taking into account a selection of European countries for which detailed information was available, three points are apparent (**see the following table**).

Λαμβάνοντας υπόψη μια επιλογή Ευρωπαϊκών χωρών για τις οποίες λεπτομερείς πληροφορίες ήταν διαθέσιμες, τρία σημεία είναι εμφανή (βλέπε τον παρακάτω πίνακα). (Συνήθης παραπομπή με το ρήμα «βλέπε»).

Πίνακας 1γ – Παραπομπή σε σχήματα, διαγράμματα, πίνακες, χάρτες, κ.λπ.

Κείμ. 1	Κείμ. 2	Κείμ. 3	Κείμ. 4	Κείμ. 5	Κείμ. 6	Κείμ. 7	Κείμ. 8	Κείμ. 9	Κείμ. 10
2	4	0	0	10	0	7	0	0	0

Η τελευταία υποκατηγορία, της παραπομπής με ρητή αναφορά στην θέση μέσα στο κείμενο, περιλαμβάνει 13 δείγματα (Πίνακας 1δ). Από αυτά, τα εννιά εντοπίζονται στο τελευταίο κείμενο τις κατευθυντήριες οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφορικά με την Πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του προγράμματος ASIA-INVEST II. Η παραπομπή είτε αφορά σε επόμενο κεφάλαιο ή ενότητα, όπως φαίνεται και από τα ακόλουθα παραδείγματα:

- 1489 (K10): Eligible costs shall be in accordance with the general rules **under 2.1.4** and for this component will cover:

Οι επιλέξιμες δαπάνες θα πρέπει να είναι σύμφωνες με τους γενικούς κανόνες που περιγράφονται στην ενότητα 2.1.4 και όσον αφορά στη συγκεκριμένη συνιστώσα θα καλύπτουν:

- 1469 (K10): Sectors, themes and priority actions for this Call for Proposals are described below in the **‘Type of Actions’ section**.

Οι τομείς, τα θεματικά πεδία και οι δράσεις προτεραιότητας στο πλαίσιο της παρούσας Πρόσκλησης Υποβολής Προτάσεων περιγράφονται παρακάτω στην ενότητα «Είδος Δράσεων».

Τα δείγματα που σημειώνονται στο πρώτο κείμενο, τις συστάσεις της Επιτροπής για την οικονομική πολιτική των Κρατών-Μελών της ΕΕ, εντοπίζονται στην αρχή του κειμένου, το εισαγωγικό μέρος και αναφέρονται στο περιεχόμενο επόμενων εννοιών του κειμένου. Ενδεικτικά:

- 498 (K1): **Section 2** sketches the economic background to these guidelines and identifies the key economic policy challenges.

Στο Τμήμα 2 σκιαγραφείται το οικονομικό πλαίσιο αυτών των προσανατολισμών και αναγνωρίζονται οι κύριες προκλήσεις της οικονομικής πολιτικής.

- 215 (K1): i. pursue efforts to make tax and benefit systems more employment friendly, including, where appropriate, a reduction of the overall tax burden, targeted reforms of the tax and benefit systems, especially with respect to low-wage labour, within continued fiscal consolidation, and by improving the efficiency of tax systems (**see also section 3.3**);

i. Να συνεχίσουν τις προσπάθειες για να καταστήσουν τα φορολογικά συστήματα και τα συστήματα παροχών περισσότερο φιλικά για την απασχόληση, προβαίνοντας, όπου είναι απαραίτητο, σε μείωση της συνολικής φορολογίας, επιμέρους μεταρρυθμίσεις των φορολογικών συστημάτων και των συστημάτων παροχών, ιδιαίτερα όσον αφορά τους χαμηλόμισθους εργαζόμενους, ενώ παράλληλα θα συνεχίζεται η δημοσιονομική σταθεροποίηση και θα βελτιώνεται η αποδοτικότητα των φορολογικών συστημάτων (βλ. επ. τμήμα 3.3).

Πίνακας 1δ – Παραπομπή με ρητή αναφορά στην θέση μέσα στο κείμενο.

Κείμ. 1	Κείμ. 2	Κείμ. 3	Κείμ. 4	Κείμ. 5	Κείμ. 6	Κείμ. 7	Κείμ. 8	Κείμ. 9	Κείμ. 10
4	0	0	0	0	0	0	0	0	9

Στην Προδρομική Άμεση Ενδοκειμενική Διακειμενικότητα λογικά αναμένουμε οι διακειμενικοί ενδείκτες να είναι λέξεις με την έννοια εκείνου που «έπεται», εφόσον είναι προδρομική, λέξεις που να παραπέμπουν άμεσα σε κάποιο σημείο, εφόσον είναι άμεση, καθώς και λέξεις που να παραπέμπουν κάπου μέσα στο κείμενο, εφόσον είναι ενδοκειμενική. Πραγματικά, καταχωρίσαμε ως διακειμενικούς ενδείκτες αρκετά ρήματα όπως είναι τα «presented» ή «evidenced», ονοματικές φράσεις όπως είναι οι «the following» ή «as follows», επιρρηματικούς προσδιορισμούς τόπου, όπως είναι τα «below» και «hereafter». Όταν επιβάλλεται από τη σύνταξη, συνοδεύονται και από την αντίστοιχη στίξη, δηλαδή άνω και κάτω τελεία.

- 899 (K2): Their own summaries of recommendations **are presented**, given that they reflect well the overall business input:

Παρουσιάζονται οι δικές τους συνόψεις των προτάσεων τους, δεδομένου ότι αντανακλούν ορθά τα συνολικά δεδομένα των επιχειρήσεων:

- 901 (K2): ERT urges EU governments to address as a matter of priority **the following issues** to boost research and innovation:

Η Σ.Τ.Ε.Β. παροτρύνει τις κυβερνήσεις της Ε.Ε να αντιμετωπίσουν ως θέματα προτεραιότητας τα παρακάτω ζητήματα που αφορούν στην προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας:

- 1525 (K10): At least two European and one Mongolian business intermediary organisation from the countries **indicated below**.

Τουλάχιστον δύο ευρωπαϊκοί ενδιαμέσοι επιχειρηματικοί οργανισμοί και ένας μογγολικός από τις χώρες που καθορίζονται παρακάτω.

Οι παραπομπές σε διαγράμματα, πίνακες, χάρτες, αλλά και σε συγκεκριμένα σημεία του κειμένου (ρητή αναφορά), όπως είναι τα κεφάλαια γίνεται είτε με την λέξη «see», όπως είναι η σύμβαση γραφής ή/και με την ίδια την παραπομπή, όπως π.χ. «see Table», «Fig. 18», «this book», «in this book», «in the remainder of this chapter», «this section», «under 2.1.4».

673 (K7): The goals are that renewable energies will provide 12% of the total and 21% of electric energy in the European Union by 2010 (**Fig. 18 and 19**) in order to meet the obligations of CO2-reductions pledged in the Kyoto Protocol and lower the dependence on energy imports.

Οι στόχοι είναι, έως το 2010, το 12% της συνολικής και το 21% της ηλεκτρικής ενέργειας στην Ένωση να προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (Εικ. 18 και 19), ώστε να ανταποκριθεί η Ένωση στις υποχρεώσεις για μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, οι οποίες έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο του Πρωτοκόλλου του Κιότο, και να ελαττωθεί η εξάρτηση από εισαγωγές ενέργειας.

- 1182 (K9): *In this book* I contend that while the institutional setup is certainly of importance, issues of institutional viability might be more accurately attributed to irreconcilable or harmonious national preferences that exist independently from apparent institutional merits or shortcomings.

Σε αυτό το βιβλίο υποστηρίζουμε ότι αν και η θεσμική οργάνωση είναι ένας σημαντικός παράγοντας για τη βιωσιμότητα των θεσμών, ίσως είναι ορθότερο να αποδώσουμε τα ζητήματα βιωσιμότητας των θεσμών στις, άλλοτε ασυμβίβαστες κι άλλοτε αρμονικές, εθνικές προτιμήσεις, οι οποίες υφίστανται ανεξαρτήτως των φαινομενικών πλεονεκτημάτων ή μειονεκτημάτων των θεσμών.

- 1403 (K10): “Associate” play a real role in the action but may not receive funding from the grant (*see 2.1.2*).

ο «Συνεταίρος» διαδραματίζει ενεργό ρόλο στην εν λόγω δράση, ωστόσο δεν δύναται να λάβει χρηματοδότηση από το συνολικό ποσό της επιχορήγησης (βλ. 2.1.1).

Τέλος, οι περιπτώσεις εκείνες που αποτελούν ή θυμίζουν θεματική περίοδο, οι αναφορές σε επόμενο σημείο του κειμένου, αναγνωρίστηκαν επειδή εμπεριείχαν μία ασάφεια στο νόημά τους, ήταν γενικές και αόριστες και άφηναν ερωτηματικά, όπως για παράδειγμα: «responded with caution», «provided new impetus», «three intervention scenarios», «identified as a major problem».

- 1072 (K8): Brussels responded to the UN request *with caution*.

Η Ε.Ε. απάντησε σε αυτή την αίτηση του Ο.Η.Ε. επιφυλακτικά.

- 980 (K8): Moving from diplomacy to development policy, the appointment of Louis Michel as European Commissioner for development provided *new impetus* for Brussels’ involvement in Africa.

Από την διπλωματία μέχρι τις πολιτικές για την ανάπτυξη, η επιλογή του Louis Michel ως επίτροπος για την ανάπτυξη της Ε.Ε. έδωσε νέο κίνητρο για την συμμετοχή της Ε.Ε. στην Αφρική.

- 1074 (K8): *Three intervention scenarios* were subsequently drafted by the Military Committee.

Τρεις περιπτώσεις επέμβασης σχεδιάστηκαν αργότερα από τη Στρατιωτική Επιτροπή.

- 1052 (K8): The latter was identified **as a major problem** by the EU fact-finding mission preparing the launch of EUSEC.

Η πληρωμή των ενόπλων δυνάμεων εντοπίστηκε ως ένα σημαντικό πρόβλημα από την διερευνητική αποστολή πριν την έναρξη της EUSEC.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι διακειμενικοί ενδείκτες διατηρήθηκαν στα μεταφράσματα, μάλλον επειδή είναι εμφανείς και αποτελούν μέρος του κειμένου.

Η διατήρηση, η μεταβολή ή η απαλοιφή της διακειμενικής αναφοράς συνδέεται άμεσα με τον σχολιασμό σύμφωνα με το μοντέλο των Hatim & Mason. Το βασικό συμπέρασμα από την μελέτη του μοντέλου είναι ότι οι μεταβολές και οι απαλοιφές που εντοπίστηκαν στις διακειμενικές αναφορές του πρωτοτύπου, είχαν ως συνέπεια μεταβολές κυρίως στους διακειμενικούς δεσμούς και στην πληροφοριακή υπόσταση στο μετάφρασμα, σύμφωνα με το μοντέλο των Hatim & Mason. Αντίθετα, εντοπίστηκαν σε ελάχιστες περιπτώσεις συνέπειες στη σημειολογική υπόσταση και καθόλου στην προθετικότητα και στην εξωγλωσσική υπόσταση του κειμένου.

Στην συντριπτική πλειονότητα των δειγμάτων της Προδρομικής Άμεσης Ενδοκειμενικής Διακειμενικότητας, διατηρήθηκε η διακειμενική αναφορά. Από τα 105 δείγματα, εντοπίσαμε μεταβολή της διακειμενικής αναφοράς σε 10, ενώ ένα δείγμα δεν αναλύθηκε, διότι δεν είχε μεταφραστεί από τον φοιτητή. Αφορούσαν κυρίως εσφαλμένες αποδόσεις στην ελληνική γλώσσα, λόγω παρανόησης του πρωτοτύπου ή άγνοιας της ορολογίας ή διαφορετική επιλογή του μεταφραστή, ίσως για λόγους ύφους. Ως περισσότερο ενδιαφέροντα επιλέξαμε τα εξής:

- Μεταβολές στην ορολογία:
 - 571 (K5): When looking at the evolution of the GDP index, the Candidate Countries can be classified into several groups as regards their speed recovery and rate of growth.

Λαμβάνοντας υπόψη τον δείκτη ΑΕγχΠ, οι Υποψήφιες Χώρες μπορούν να ταξινομηθούν σε ομάδες βάσει του ρυθμού ανάκαμψής τους και του μεγέθους ανάπτυξης.

Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (παραπομπή σε επόμενο σημείο ως εισαγωγή/θεματική περίοδος στην πληροφορία που ακολουθεί), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (the Candidate Countries – οι Υποψήφιες Χώρες, can be classified into several groups – μπορούν να ταξινομηθούν σε ομάδες, δεσμός συνοχής με επόμενο σημείο), πληροφοριακή υπόσταση (ο όρος «rate of growth» αποδίδεται εσφαλμένα ως «μέγεθος ανάπτυξης» αντί για «ρυθμός ανάπτυξης»

τροποποιώντας την πληροφοριακή υπόσταση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 1074 (K8): Three intervention scenarios were subsequently drafted by the Military Committee.

Τρεις περιπτώσεις επέμβασης σχεδιάστηκαν αργότερα από τη Στρατιωτική Επιτροπή.

Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (παραπομπή σε επόμενο σημείο ως εισαγωγή για την πληροφορία που θα ακολουθήσει/ θεματική περίοδος), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (three intervention scenarios – τρεις περιπτώσεις επέμβασης, θα εξηγηθεί αμέσως παρακάτω), πληροφοριακή υπόσταση (three intervention scenarios – τρία σενάρια επέμβασης, όπως συνηθίζεται στην στρατιωτική ορολογία) εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή, παραμένει ως θεματική περίοδος).

- Απαλοιφές:

- 1166 (K8): Although EUFOR was an element of the EU's broader commitment to transition in the DRC, its international political context was different.

Ωστόσο η EUFOR ήταν ένα κομμάτι της μεγαλύτερης δέσμευσης της Ε.Ε. για την μετάβαση στην Α.Δ.Κ. το διεθνές πλαίσιο της ήταν διαφορετικό.

Ανάλυση: Μεταβολή στο πληροφοριακό επίπεδο και στους μηχανισμούς συνεκτικότητας: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (παραπομπή σε επόμενο σημείο ως εισαγωγή για την πληροφορία που θα ακολουθήσει/ θεματική περίοδος), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (although – ωστόσο, η ορθή απόδοση είναι «παρόλο που», το οποίο καταδεικνύει την αντιθετική σχέση που υπάρχει με την φράση «its international political context was different», its international political context was different – το διεθνές πλαίσιο της ήταν διαφορετικό, είναι η πληροφορία που εξηγείται αμέσως παρακάτω), πληροφοριακή υπόσταση (its international political context was different – το διεθνές πλαίσιο της ήταν διαφορετικό, παραλείπεται από την μετάφραση η έννοια του «πολιτικού πλαισίου», σημαντική έννοια για το νόημα) εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή, παραμένει ως θεματική περίοδος).

- Παρανοήσεις στο νόημα του πρωτοτύπου:

- 918 (K8): In these circumstances, regional events came to shape Congo's destiny.

Σε αυτές τις συνθήκες, τα περιφερειακά γεγονότα έχουν αποφασίσει την μοίρα του Κονγκό.

Ανάλυση: Μεταβολή της πληροφοριακής υπόστασης: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (παραπομπή σε επόμενο σημείο ως εισαγωγή για την πληροφορία που θα ακολουθήσει/ θεματική περίοδος), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (in these circumstances – σε αυτές τις συνθήκες, regional events – περιφερειακά γεγονότα, αναφέρονται στη συνέχεια), πληροφοριακή υπόσταση (η απόδοση του «came to shape» ως «έχουν αποφασίσει» μεταβάλει την έννοια, ενώ ορθότερη απόδοση θα ήταν «διαμόρφωσαν την μοίρα»), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή, παραμένει ως θεματική περίοδος).

- 1225 (K9): In the remainder of this chapter I will provide a brief overview of this effort and conclude with a short discussion of Europe’s institutional problematique followed by an emphasis on the importance of studying the EU’s CFSP ambitions.

Στη συνέχεια του κεφαλαίου, παρουσιάζεται μια σύντομη επισκόπηση της προσπάθειας αυτής, η οποία καταλήγει σε μια μικρή συζήτηση για την προβληματική της Ευρώπης περί θεσμών, με έμφαση στη σημασία που έχει η μελέτη των προσδοκιών της ΕΕ για την ΚΕΠΠΑ.

Ανάλυση: Διατάραξη συνεκτικών δεσμών και πληροφοριακής υπόστασης λόγω λανθασμένων αποδόσεων: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (εισαγωγή στις πληροφορίες που ακολουθούν), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (in the remainder of this chapter – στη συνέχεια του κεφαλαίου: ενώ στο αγγλικό φαίνεται ότι με την πληροφορία αυτή φτάνει ο συγγραφέας στο τέλος του κεφαλαίου, στην ελληνική απόδοση δεν διαφαίνεται κάτι τέτοιο, θα μπορούσε το κεφάλαιο να περιλαμβάνει και άλλες πληροφορίες, I will provide – παρουσιάζεται: παράλληλη δομή με τα προηγούμενα ρήματα, conclude – η οποία καταλήγει: διατάραξη της παράλληλης δομής στα ελληνικά, a brief overview – μια σύντομη επισκόπηση και a short discussion – μια μικρή συζήτηση), πληροφοριακή υπόσταση (εσφαλμένη απόδοση του remainder ως συνέχεια του κεφαλαίου, μεταβολή της έννοιας του πρωτοτύπου, έχει μεταφραστεί το newly developed ως «καινοφανείς μεθόδους», το οποίο έχει αρνητική συνυποδήλωση, αντί του ορθού «πρόσφατα ανεπτυγμένες μέθοδοι»), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή, συνήθης τρόπος εισαγωγής βιβλίου).

- Μεταβολές για υφολογικούς λόγους:

- 1072 (Κ8): Brussels responded to the UN request with caution.

Η Ε.Ε. απάντησε σε αυτή την αίτηση του Ο.Η.Ε. επιφυλακτικά.

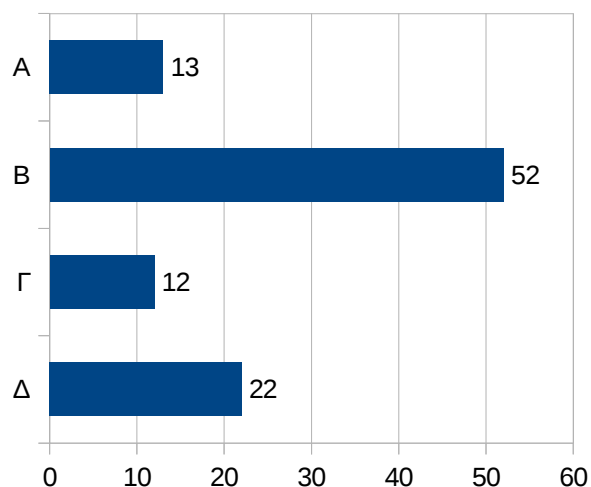
Ανάλυση: Μεταβολή στο πληροφοριακό επίπεδο, από επιλογή του μεταφραστή: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (παραπομπή σε επόμενο σημείο ως εισαγωγή για την πληροφορία που θα ακολουθήσει/ θεματική περίοδος), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (to the UN request – σε αυτή την αίτηση του ΟΗΕ, with caution – επιφυλακτικά, θα εξηγηθεί αμέσως παρακάτω), πληροφοριακή υπόσταση (το request μάλλον παραπέμπει σε «αίτημα» παρά σε «αίτηση», το Brussels συνηθίζεται να αποδίδεται και ως «Βρυξέλες») εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή, παραμένει ως θεματική περίοδος).

Συνοπτικά, το μεγαλύτερο ποσοστό των δειγμάτων στην κατηγορία της Προδρομικής Άμεσης Ενδοκειμενικής Διακειμενικότητας εμφανίζεται στην δεύτερη υποκατηγορία και περιλαμβάνει περισσότερα από τα μισά δείγματα (52%), ενώ το μικρότερο (12%) στην τρίτη (Πίνακας 1ε και Διάγραμμα 1ε):

Πίνακας 1ε

Υποκατηγορία Διακειμενικής Αναφοράς	Αριθ. Δειγμ.	% στην κατηγ.
Α) Παραπομπή σε ολόκληρο το κείμενο (π.χ. εισαγωγές βιβλίων, εγγράφων)	14	13%
Β) που παραπέμπουν σε παρακάτω σημείο του ίδιου κειμένου αμέσως	55	52%
Γ) αναφέρεται ρητά η θέση	13	12%
Δ) παραπέμπουν σε σχήμα μέσα στο κείμενο	23	22%

Διάγραμμα 1ε

2.10.3. Προδρομική Άμεση Εξωκειμενική Διακειμενικότητα

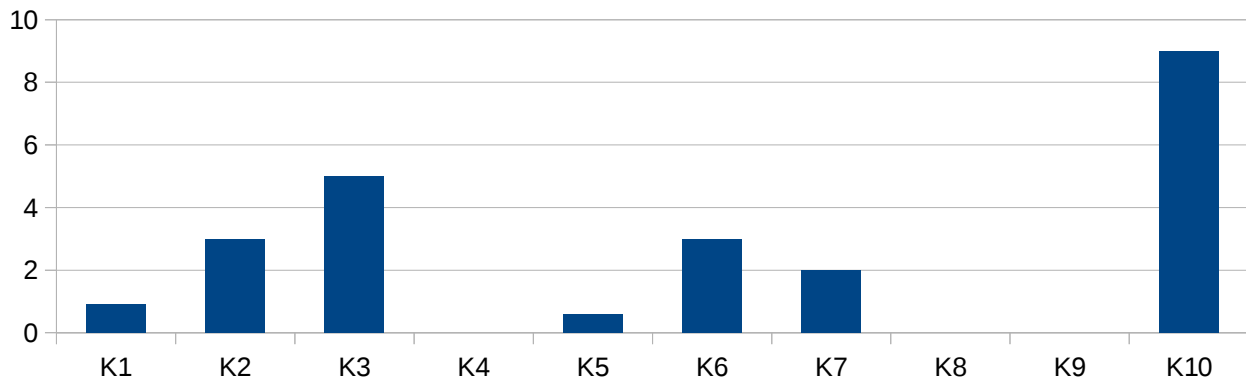
Η κατηγορία Προδρομική Άμεση Εξωκειμενική Διακειμενικότητα (ΠΑΕΞΔ) αριθμεί 49 δείγματα, δηλαδή μόλις το 2% του συνόλου (βλ. Πίνακα 2 και Διάγραμμα 2). Το μεγαλύτερο ποσοστό εντοπίζεται στο δέκατο κείμενο (9%, 15 δείγματα), το οποίο είναι ένα καθοδηγητικό κείμενο, χωρίς επιλογή, κατευθυντήριες οδηγίες αναφορικά με μια Πρόσκληση Υποβολής Προτάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και πρόκειται για προδρομικές αναφορές σε τύπο κειμένου, συνήθως συμβάσεις, χωρίς να αναφέρεται ο τίτλος της σύμβασης. Θεωρούμε η παραπομπή σε συμβάσεις συνδέεται με το είδος του κειμένου που είναι αυστηρά καθοδηγητικό και δεν αφήνει

επιλογή ως προς την διαδικασία που θα πρέπει να ακολουθηθεί για την ένταξη στην χρηματοδότηση. Σε σχέση με τα υπόλοιπα κείμενα που αφήνουν από την φύση τους την επιλογή στον αποδέκτη (π.χ. Συστάσεις) είναι λογικό να εμφανίζονται τα περισσότερα δείγματα στο εν λόγω κείμενο. Δεν εντοπίστηκαν δείγματα αυτής της κατηγορίας σε τρία κείμενα, στο τέταρτο, το όγδοο και το ένατο. Πρόκειται για μία έκθεση προόδου και δύο επιστημονικά συγγράμματα. Η έκθεση προόδου, ως υβριδικό που περιλαμβάνει καθοδήγηση με επιλογή θα μπορούσε να περιλαμβάνει δείγματα της ΠΑΕΞΔ, τα δε επιστημονικά συγγράμματα, τουλάχιστον τα υπό εξέταση αποσπάσματά τους, δεν δίνουν μεγάλη έμφαση στην καθοδήγηση, αλλά στην περιγραφή.

Πίνακας 2 – Προδρομική Άμεση Εξωκειμενική Διακειμενικότητα

Αρ. κειμ.	Τίτλος κειμένου	Τύπος και Είδος κειμένου	Αρ. δειγμ.	Ποσοστό
1	A. COMMISSION RECOMMENDATION of 24 April 2002 for the Broad Guidelines of the Economic Policies of the Member States and the Community	Καθοδήγηση με επιλογή Σύσταση της Επιτροπής, επίσημη φόρμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,	4	0,9%
2	COMMISSION STAFF WORKING PAPER – Investing in Research: an Action Plan for Europe	υβριδικό - έκθεση (περιγραφή) και καθοδήγηση με επιλογή έγγραφο εργασίας της Επιτροπής, επίσημη φόρμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	11	3%
3	ERA-NET Networking the European Research Area ERA-NET 2003 – Specific support action – Science for people ERA-NET 2003 – Coordination Action – Transporting European research into a new era ERA-NET 2003 – Specific support action – scientific focus on animal welfare ERA-NET 2003 – Specific support action – Collaboration in infectious ERA-NET 2003 – Specific support action – Equal access to high-quality cancer care	υβριδικό - έκθεση (περιγραφή) και καθοδήγηση με επιλογή δράση συντονισμού, δράση ειδικής στήριξης – τύπος αναφοράς/έκθεσης της ΕΕ	11	5%
4	EU-Russia Energy Dialogue, Sixth Progress Report	υβριδικό - έκθεση (περιγραφή) και καθοδήγηση με επιλογή Έκθεση Προόδου	0	0

5	TEN-Invest, Transport Infrastructure Costs and Investments between 1996 and 2010 on the Trans-European Transport Network and its Connection to Neighbouring Regions, including and inventory of the Technical Status of the Transport-European Transport Network for the year 2000, Contract No. ETU/B2-7040-S12.328028/2001/PLANCO Final Report	Έκθεση (περιγραφή) Τελική Έκθεση	1	0,6%
6	E-government Beyond 2005, “CoBrA Recommendations” to the eEurope Advisory Group, eGovernment Beyond 2005-Modern and Innovative Public Administrations in the 2010 horizon.	καθοδήγηση με επιλογή Έκθεση	4	3%
7	Research, Solar Cell Production and Market Implementation of Photovoltaics – PV Status Report 2005 (σελ. 66-80)	Έκθεση (περιγραφή) Έκθεση (Status Report)	3	2%
8	European Security and Defence Policy: An Implementation Perspective 8. Implementing the ESDP in Africa: The case of the Democratic Republic of Congo pg 111-127 (Routledge Advances in European Politics)	Έκθεση (περιγραφή) Επιστημονικό σύγγραμμα για την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας.	0	0
9	The search for a common European foreign and security policy. Leaders, cognitions and questions of Institutional Viability, Chapter 1 Political Leadership and Security Integration	Έκθεση και με τις τρεις υποκατηγορίες (περιγραφή και αφήγηση) Επιστημονικό σύγγραμμα για την επίτευξη της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας στην ΕΕ.	0	0
10	Asia-Invest II Programme – Guidelines for Applicants responding to the 2005 Call for Proposals (pp 1-14)	Καθοδήγηση άνευ επιλογής. Κατευθυντήριες οδηγίες, κείμενο προδιαγραφών.	15	9%

Διάγραμμα 2: Προδρομική Άμεση Εξωκειμενική Διακειμενικότητα

Οι υποκατηγορίες που εντάσσονται βάσει του προτεινόμενου μοντέλου στην ΠΑΕΞΔ, είναι δύο: διακειμενικοί δεσμοί που έπονται χρονικά με ρητή αναφορά του τίτλου του κειμένου και παραπομπές σε συνήθη είδη κειμένων, όπως π.χ. ο προϋπολογισμός, τα οποία επίσης έπονται χρονικά του κειμένου.

Στην πρώτη κατηγορία σημειώθηκαν 16 δείγματα (βλέπε Πίνακα 2α). Τα περισσότερα (8) εντοπίστηκαν στο δεύτερο κείμενο, το οποίο περιγράφει τις ενέργειες των Κρατών-Μελών και τα σχέδιά τους όσον αφορά τις επενδύσεις στην έρευνα με στόχο να συντονιστούν οι πολιτικές επενδύσεων στην έρευνα και την τεχνολογία και να μην υπάρχουν αλληλεπικαλύψεις. Πρόκειται κυρίως για προγράμματα, μελλοντικά κείμενα εθνικών σχεδίων και στρατηγικών, αλλά και οργανισμών. Για παράδειγμα:

- 858 (K2): The ***National Plan of Research, Development and Technological Innovation (2004-2007)*** is being prepared in co-ordination with regional RTD&I plans.

Το Εθνικό Σχέδιο για την Έρευνα, Ανάπτυξη και Τεχνολογική Καινοτομία (2004-2007) ετοιμάζεται σε συντονισμό με τα περιφερειακά σχέδια Έρευνας, Ανάπτυξης και Τεχνολογικής Καινοτομίας.

- 770 (K2): Support the creation and development of innovative SMEs in the hightech sector through the creation of the ***Investment Society for Technological Transfer and Development*** and risk capital instruments

Στήριξη της δημιουργίας καινοτόμων ΜΜΕ στον τομέα της υψηλής τεχνολογίας μέσω της δημιουργίας της «Εταιρίας Επενδύσεων για την Μεταφορά της Τεχνολογίας και την Ανάπτυξη» καθώς και μέσω των κεφαλαίων υψηλού κινδύνου

- 742 (K2): The forthcoming **National RTD&I Strategy 2003-2006** is due to include a set of measures for meeting Barcelona's targets in particular through the setting up of a National RTD&I Programme.

Η μελλοντική Εθνική Στρατηγική για την έρευνα, την ανάπτυξη, την τεχνολογία και την καινοτομία για τα έτη 2003-2006 αναμένεται να περιλαμβάνει μια σειρά μέτρων για την επίτευξη των στόχων που τέθηκαν στην Βαρκελώνη, ειδικότερα μέσω της σύστασης ενός Εθνικού Προγράμματος για την έρευνα, την ανάπτυξη, την τεχνολογία και την καινοτομία.

Ορισμένα περιλαμβάνουν και το είδος του κειμένου στον τίτλο τους. Ενδεικτικά:

- 672 (K2): An Innovation Strategy and a **Bill on Support of Scientific Activities** are under development.

Μια στρατηγική καινοτομίας και ένα νομοσχέδιο για τη στήριξη των επιστημονικών δραστηριοτήτων είναι υπό εξέλιξη.

- 702 (K2): Preparation of the **National Research Programme** and updating of the National R&D Policy.

Προετοιμασία του Εθνικού Ερευνητικού Προγράμματος και αναβάθμιση της Εθνικής Πολιτικής για την E&A.

Πίνακας 2α – Παραπομπή σε μελλοντικό κείμενο με ρητή αναφορά στον τίτλο του κειμένου

Κείμ. 1	Κείμ. 2	Κείμ. 3	Κείμ. 4	Κείμ. 5	Κείμ. 6	Κείμ. 7	Κείμ. 8	Κείμ. 9	Κείμ. 10
0	8	1	0	1	4	0	0	0	2

Στην δεύτερη υποκατηγορία, τις παραπομπές σε συνήθεις τύπους κειμένων, π.χ. προϋπολογισμός, εντοπίστηκε ο διπλάσιος αριθμός δειγμάτων (33) (Πίνακας 2β). Ένας μικρός αριθμός (4) περιλαμβάνεται στο πρώτο κείμενο τις συστάσεις της Επιτροπής για τις οικονομικές πολιτικές των κρατών μελών της ΕΕ, παρόλο που θα λόγω της φύσης του κειμένου θα περιμέναμε μεγαλύτερο αριθμό. Πρόκειται κυρίως για αναφορές σε προϋπολογισμούς, στους μελλοντικούς γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών, αλλά και σε ένα ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.

- 505 (K1): In line with the Barcelona European Council's call to streamline relevant processes and to focus on implementation rather than on the annual elaboration of guidelines, the format and frequency of the **BEPGs may change as from 2003**.

Κατόπιν αιτήματος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Βαρκελώνης για απλούστευση σχετικών διαδικασιών και εστίαση μάλλον στην υλοποίηση παρά στην ετήσια επεξεργασία

των προσανατολισμών, η μορφή και η συχνότητα έκδοσης των γενικών προσανατολισμών για την οικονομική πολιτική ενδέχεται να αλλάξει από το 2003.

- 175 (K1): i. orient and implement their budgetary policies so as to achieve or maintain budgetary positions of close to balance or in surplus over the economic cycle; if budgetary positions of close to balance or in surplus are not yet achieved, take all the necessary action - in the context of the implementation of the budgets for 2002 and the preparation of **budgets for 2003** - to ensure that such medium-term objectives are respected by 2004 at the latest;
i. Να προσανατολίσουν και να υλοποιήσουν τις δημοσιονομικές τους πολιτικές για την επίτευξη ή τη διατήρηση δημοσιονομικών καταστάσεων που να πλησιάζουν την ισορροπία ή που να είναι πλεονασματικές κατά τον οικονομικό κύκλο· αν δεν έχουν ακόμη επιτύχει δημοσιονομικές καταστάσεις που να πλησιάζουν την ισορροπία ή που να είναι πλεονασματικές, πρέπει να αναλάβουν κάθε απαραίτητη δράση, στο πλαίσιο της υλοποίησης των προϋπολογισμών του 2002 και της προετοιμασίας των προϋπολογισμών για το 2003, για να εξασφαλίσουν την υλοποίηση αυτών των μεσοπρόθεσμων στόχων το αργότερο ως το 2004.
- 699 (K1): i. stimulate R&D and innovation: raise overall spending on R&D with the aim of approaching 3% of GDP by 2010. Two-thirds of this investment should come from the private sector. This implies improving the incentives for firms to invest in R&D through an integrated strategy aimed at raising the level of competition on product markets, providing better access to risk capital, better protecting intellectual property rights (including the creation of an affordable **Community patent**) while ensuring more rapid diffusion of new technologies, and using fiscal and other financial incentives;
i. να προωθήσουν την έρευνα και την ανάπτυξη, καθώς και την καινοτομία: Αυξάνοντας τις συνολικές δαπάνες για την έρευνα και την ανάπτυξη, με στόχο την επίτευξη του 3% επί του ΑΕΠ ως το 2010. Τα δυο τρίτα αυτής της επένδυσης πρέπει να προέρχονται από τον ιδιωτικό τομέα. Αυτό προϋποθέτει τη βελτίωση των κινήτρων που παρέχονται στις επιχειρήσεις για να επενδύσουν στην έρευνα και την ανάπτυξη μέσω μιας ενιαίας στρατηγικής, στόχος της οποίας πρέπει να είναι η άνοδος του επιπέδου συμμετοχής στις αγορές προϊόντων, η παροχή καλύτερης πρόσβασης σε κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου, η καλύτερη προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας (συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας ενός προσιτού ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας), διασφαλίζοντας παράλληλα την ταχύτερη διάδοση των νέων τεχνολογιών και αξιοποιώντας κίνητρα φορολογικής και χρηματοπιστωτικής φύσης.

Ωστόσο, τα περισσότερα δείγματα (13) εντοπίστηκαν στο τελευταίο κείμενο, τις κατευθυντήριες οδηγίες – προδιαγραφές για την υποβολή προτάσεων ένταξης στο πρόγραμμα Asia-Invest II. Πρόκειται για αναφορές στις συμβάσεις που θα συναφθούν, για αναφορές στις Προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος για το Πρόγραμμα, σε προτάσεις ένταξης που θα κατατεθούν και για φόρμες αιτήσεων. Ενδεικτικά:

- 1460 (K10): Even though the contracting authority concludes **a contract** with the Beneficiary only (i.e. the applicant), all partners should be shown to actively contribute to the implementation of the project.

Παρά το γεγονός ότι η αναθέτουσα αρχή συνάπτει σύμβαση μόνο με το Δικαιούχο (δηλαδή τον υποψήφιο), θα πρέπει να αποδεικνύεται ότι όλοι οι εταίροι συμβάλλουν ενεργά στην υλοποίηση του έργου.

- 1415 (K10): Potential applicants may not participate in **calls for proposals** or be awarded grants if:

Δεν δύνανται να συμμετάσχουν σε προσκλήσεις υποβολής προτάσεων ή να τους καταβληθούν επιχορηγήσεις πιθανοί υποψήφιοι που:

- 1464 (K10): The role of each partnership member organisations must be clearly explained in the **proposal**.

Στην πρόταση πρέπει να επεξηγείται με σαφήνεια ο ρόλος κάθε οργανισμού-μέλους της εταιρικής σχέσης.

- 1595 (K10): However, the Beneficiary must undertake to make such contributions as stated on the **application form** if the grant is awarded.

Ωστόσο, εάν η επιχορήγηση καταβληθεί, ο Δικαιούχος πρέπει να αναλάβει την καταβολή τέτοιων συνεισφορών, όπως ορίζεται στο έντυπο υποβολής αίτησης.

Πίνακας 2β – Παραπομπή σε μελλοντικό κείμενο με αναφορά στον τύπο του κειμένου

Κείμ 1	Κείμ. 2	Κείμ. 3	Κείμ. 4	Κείμ. 5	Κείμ. 6	Κείμ. 7	Κείμ. 8	Κείμ. 9	Κείμ. 10
4	7	6	0	0	0	3	0	0	13

Με δεδομένο ότι πρόκειται για Προδρομική Διακειμενικότητα, αναμένουμε και πάλι οι διακειμενικοί ενδείκτες να αφορούν μελλοντικές έννοιες. Πραγματικά, συναντήσαμε ένα ευρύτατο φάσμα έκφρασης μελλοντικών εννοιών στα εν λόγω δείγματα. Επιχειρώντας να τα ομαδοποιήσουμε, θα λέγαμε ότι εμπίπτουν στις εξής κατηγορίες: τροπικά ρήματα (modal verbs) που εκφράζουν υποχρέωση ή απαγόρευση (must, should, may not), απλό μέλλοντα (will form, will identify), ρηματικές έννοιες με μελλοντική έννοια (is being prepared, is currently preparing, is

expected, may lead to, seeks proposals, to begin the process of building, in order to develop, it is strongly recommended), ημερομηνίες (On 27 October 2005...must present, take place no earlier than...after, the format may change as of...), επιθετικοί προσδιορισμοί με μελλοντική έννοια (forthcoming, potential applicants, the future Framework Programme, the subsequent ... proposal), χρονικά επιρρήματα (in the future) και ουσιαστικά με μελλοντική έννοια (under development, preparation, the creation of, under preparation, the setting up, updating of). Ενδεικτικά από κάθε κατηγορία αναφέρουμε τα εξής:

- 1594 (K10): Any contributions in kind made by the Beneficiary or the Beneficiary's partners, which **must be listed** separately at Annex B, do not represent actual expenditure and are not eligible costs.

Οποιαδήποτε συνεισφορά σε είδος που γίνεται από το Δικαιούχο ή τους εταίρους του, η οποία πρέπει να καταγράφεται ξεχωριστά στο Παράρτημα Β, δεν αφορά σε πραγματική δαπάνη και δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη.

- 1002 (K3): **It is compiling** a dossier detailing the different management mechanisms, policies and funding practices in European national research programmes on infectious disease. The dossier **will identify** common interests and goals in infectious disease research – and **will form** the basis for a more coherent European strategy for dealing with the threat of new pathogens.

Καταρτίζει ένα φάκελο με λεπτομερή καταγραφή διαφορετικών μηχανισμών διαχείρισης, των πολιτικών και των πρακτικών χρηματοδότησης σε Ευρωπαϊκά εθνικά ερευνητικά προγράμματα πάνω στις μεταδοτικές ασθένειες. Ο φάκελος θα περιλαμβάνει κοινά ενδιαφέροντα και στόχους στον τομέα της έρευνας για τις μεταδοτικές ασθένειες – και θα διαμορφώσει τη βάση για μια πιο συνεκτική Ευρωπαϊκή στρατηγική αντιμετώπισης της απειλής νέων ιών.

- 1371 (K10): This Call for Proposals **seeks proposals** for economic co-operation projects that carry out the following types of activities:

Μέσω της παρούσας Πρόσκλησης Υποβολής Προτάσεων επιζητώνται προτάσεις για έργα οικονομικής συνεργασίας, τα οποία περιλαμβάνουν τα εξής είδη δραστηριοτήτων:

- 682 (K7): **On 27 October 2005** the Commission **must present** a report on experiences gained with the application and co-existence of the different mechanisms.

Στις 27 Οκτωβρίου του 2005, η Επιτροπή πρέπει να παρουσιάσει μια έκθεση σχετικά με τις εμπειρίες που αποκομίστηκαν από την εφαρμογή και τη συνύπαρξη των διαφορετικών μηχανισμών.

- 660 (K2): **Forthcoming** bill for public financing of R&D.

Προσεχές νομοσχέδιο για δημόσια χρηματοδότηση στην E&A.

- 748 (K6): For both cases of ICT-use in public administrations (directly contributing to more efficient and high-quality services that raise competitiveness and innovation of businesses and the indirect contribution through meeting social objectives such as inclusion), EU-funding should be included in **the future** Financial Perspectives, aiming at achieving the largest possible leverage and multiplier effects in addition to contributing to realising actual solutions.

Και για της δυο περιπτώσεις χρήσης των ΤΠΕ (άμεση συμβολή σε πιο αποδοτικές και υψηλού επιπέδου υπηρεσίες οι οποίες αυξάνουν την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία των επιχειρήσεων και την έμμεση συμβολή μέσω της ολοκλήρωσης των κοινωνικών στόχων όπως η συμμετοχή) η χρηματοδότηση από την Ε.Ε. πρέπει να συμπεριληφθεί στις μελλοντικές Δημοσιονομικές Προοπτικές, οι οποίες στοχεύουν στα μεγαλύτερες δυνατές κινητήριες και πολλαπλές ωθήσεις εκτός της συμβολής στην ανεύρεση πραγματικών λύσεων.

- 703 (K2): **Preparation of** the National Research Programme and **updating of** the National R&D Policy.

Προετοιμασία του Εθνικού Ερευνητικού Προγράμματος και αναβάθμιση της Εθνικής Πολιτικής για την E&A.

Από τα 40 δείγματα που εντάξαμε στην Προδρομική Άμεση Εξωκειμενική Διακειμενικότητα, σε 11 υπήρξε μεταβολή και σε 1 απαλοιφή της διακειμενικής αναφοράς. Οι μεταβολές εντοπίζονται και πάλι στην πληροφοριακή υπόσταση, το οποίο συνήθως οδηγεί και σε μεταβολές στους γλωσσικούς μηχανισμούς συνεκτικότητας, εφόσον μεταβάλλοντας το νόημα, μεταβάλλονται και οι δεσμοί συνεκτικότητας. Αναλυτικότερα:

- Απαλοιφή:
 - 1020 (K3): Based on this document, the PT-DLR will prepare its full **CID-ERA** proposal, outlining the structures and processes that will enable participants to work more closely together, and to manage projects and programmes jointly in the future.

Βασιζόμενο σ' αυτό το έγγραφο, το PT-DLR θα προετοιμάσει την ολοκληρωμένη πρότασή του, σκιαγραφώντας τις δομές και τις διαδικασίες, οι οποίες θα δώσουν τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες να εργαστούν πιο στενά μεταξύ τους και να διαχειριστούν από κοινού έργα και προγράμματα στο μέλλον.

Ανάλυση: Απαλοιφή λόγω παράλειψης όρου, σφάλμα στην συνεκτικότητα και την πληροφορικότητα: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται

κάποια συνυποδήλωση) προθετικότητα (πληροφορεί ως προς την δημιουργία ολοκληρωμένης πρότασης CID-ERA), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (its full CID-ERA proposal – την ολοκληρωμένη πρότασή του, δεν έχει αποδοθεί το CID-ERA, γεγονός που διαρρηγνύει την διακειμενική συνεκτικότητα, to work more closely together, to manage projects and programmes jointly – να εργαστούν πιο στενά μεταξύ τους, να διαχειριστούν από κοινού έργα και προγράμματα), πληροφοριακή υπόσταση (μεταβάλλεται ελαφρώς λόγω παράλειψης του CID-ERA), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν υπάρχει κάποια μεταβολή).

- Μεταβολές λόγω παρανόησης του πρωτοτύπου:

- 1000 (K3): The German Projekttraeger im Deutschen Zentrum für Luftund Raumfahrt (PT-DLR) is investigating the potential for an ERA-NET to fulfil **this role**.

Ο γερμανικός φορέας προγράμματος στο Deutsches Zentrum für Luft- und Raumfahrt (PT-DLR) ερευνά τη δυνατότητα μιας δράσης ERA-NET να διεκπεραιώσει το ρόλο της.

Ανάλυση: Μεταβολή, σφάλμα στη συνεκτικότητα: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (πληροφορεί ως προς την διερεύνηση εκ μέρους του φορέα PT-DLR να υλοποιήσει ένα έργο ERA-NET) γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (το this role αποδίδεται εσφαλμένα ως «το ρόλο της», αντί για το ορθό «αυτό το ρόλο», δηλαδή του συντονισμού των ερευνών σε διεθνικό επίπεδο), πληροφοριακή υπόσταση (δεν υπάρχει κάποια μεταβολή από γλώσσα σε γλώσσα, τυπική απόδοση ορολογίας EE), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν υπάρχει κάποια μεταβολή).

- 863 (K2): The Ministry of Economic Affairs has a co-ordinating responsibility for Innovation and ICT. It will publish **new White Papers** on Innovation and on ICT.

Το Υπουργείο Οικονομικών Υποθέσεων έχει την συντονιστική αρμοδιότητα για την Καινοτομία και τις Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνιών. Πρόκειται να δημοσιεύσει καινούρια Λευκή Βίβλο που αφορά στην Καινοτομία και στις Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνιών.

Ανάλυση: Μεταβολή, προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (ενημέρωση για την επικείμενη έκδοση Λευκών Βιβλίων), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (Innovation and ICT, White Papers, Innovation and ICT – την Καινοτομία και τις Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνιών, Λευκή Βίβλο, στην Καινοτομία και στις Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνιών), πληροφοριακή υπόσταση (μεταβολή νοήματος εξαιτίας της απόδοσης του White Papers ως «Λευκή Βίβλος» αντί του Λευκές Βίβλους στον πληθυντικό), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν υπάρχει κάποια μεταβολή).

- 742 (K2): The **forthcoming** National RTD&I Strategy 2003-2006 is due to include a set of measures for meeting Barcelona's targets in particular through the setting up of a National RTD&I Programme.

Η μελλοντική Εθνική Στρατηγική για την έρευνα, την ανάπτυξη, την τεχνολογία και την καινοτομία για τα έτη 2003-2006 αναμένεται να περιλαμβάνει μια σειρά μέτρων για την επίτευξη των στόχων που τέθηκαν στην Βαρκελώνη, ειδικότερα μέσω της σύστασης ενός Εθνικού Προγράμματος για την έρευνα, την ανάπτυξη, την τεχνολογία και την καινοτομία.

Ανάλυση: Μεταβολή, προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (ενημέρωση για την δημιουργία Εθνικής Στρατηγικής για την έρευνα, την ανάπτυξη, την τεχνολογία και την καινοτομία), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (National RTD&I Strategy 2003-2006, National RTD&I Programme – Εθνική Στρατηγική για την έρευνα, την τεχνολογία και την καινοτομία για τα έτη 2003-2006, ενός Εθνικού Προγράμματος για την έρευνα, την ανάπτυξη, την τεχνολογία και την καινοτομία, a set of measures, the setting up – μια σειρά μέτρων, της σύστασης), πληροφοριακή υπόσταση (εσφαλμένη απόδοση του forthcoming ως «μελλονική» αντί των «επικείμενη/προσεχής», ωστόσο η αστοχία δεν επηρεάζει τους διακειμενικούς δεσμούς), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν υπάρχει κάποια μεταβολή, διατήρηση μορφής πίνακα).

- 1040 (K3): CoCanCPG hopes **to bring different countries together** to prepare for an ERA-NET Coordination Action project that will establish full transnational programme coordination in the field of cancer **CPGs** research.

Το CoCanCPG ευελπιστεί να φέρει σε επαφή τις χώρες, για να προετοιμάσει ένα έργο Συντονιστικής Δράσης του ERA-NET, το οποίο θα εγκαθιδρύσει ολοκληρωμένο διεθνικό πρόγραμμα συντονισμού στο πεδίο της έρευνας για τις CPG's σε σχέση με τον καρκίνο.

Ανάλυση: Μεταβολή, σφάλμα στη συνεκτικότητα και την πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση) προθετικότητα (πληροφορεί ως προς τον στόχο του CoCanCPG να προετοιμάσει ένα έργο συντονιστικής δράσης ERA-NET για την έρευνα στο πεδίο του καρκίνου), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (η φράση to bring different countries together έχει αποδοθεί ως «να φέρει σε επαφή τις χώρες», το οποίο δημιουργεί πρόβλημα στην συνοχή καθώς δεν έχουν αναφερθεί προηγουμένως συγκεκριμένες χώρες – παρανόηση, ERA-NET Coordination Action project, translational programme coordination – ένα έργο Συντονιστικής Δράσης του ERA-NET, ολοκληρωμένο διεθνικό πρόγραμμα συντονισμού), πληροφοριακή υπόσταση (το αρκτικόλεξο CPG δεν έχει αποδοθεί (Ομάδα Πρόληψης

Κρίσεων), γεγονός που αφαιρεί πληροφορία από το ελληνικό κείμενο), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν υπάρχει κάποια μεταβολή).

- 1112 (K3): Working on behalf of the Federal Ministry of Education and Research (BMBF), the German Projekttraeger im Deutschen Zentrum für Luft und Raumfahrt (PT-DLR) **has established** CID-ERA to begin the process of building an ERA-NET in this field.

Δουλεύοντας για λογαριασμό του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Παιδείας και Ερευνών (BMBF), ο γερμανικός φορέας προγράμματος στο Deutsches Zentrum für Luft- und Raumfahrt (PT-DLR) καθιέρωσε το CID-ERA για να ξεκινήσει τη διαδικασία οικοδόμησης μιας δράσης του ERA-NET σ' αυτό το πεδίο.

Ανάλυση: Μεταβολή, σφάλμα στην πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (πληροφορεί ως προς την δημιουργία ενός φορέα για την κατάρτιση πρότασης ERA-NET), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (ERA-NET in this field – δράση του ERA-Net σ' αυτό το πεδίο – των ιών), πληροφοριακή υπόσταση (το has established αποδόθηκε εσφαλμένα ως καθιέρωσε αντί του ίδρυσε, θέσπισε μεταβάλλοντας την πληροφορία), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν υπάρχει κάποια μεταβολή).

- 1468 (K10): However, the Community grant **applied for** must fall within the minimum and maximum amounts set out in section 1.3 above.

Ωστόσο, η κοινοτική επιχορήγηση που θα καταβληθεί, πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ του ελάχιστου και του ανώτατου ποσού που ορίζεται στην παραπάνω ενότητα 1.3.

Ανάλυση: Μεταβολή, προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (ενημέρωση για το ύψος της χρηματοδότησης που δύνανται να αιτηθούν οι υποψήφιοι για χρηματοδότηση), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (the Community grant – η κοινοτική επιχορήγηση, η οποία αποτελεί κομβική έννοια στο κείμενο), πληροφοριακή υπόσταση (η εσφαλμένη απόδοση του applied for ως «που θα καταβληθεί», αντί του ορθού «η αιτούμενη» τροποποιεί το πληροφοριακή υπόσταση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- Μεταβολή λόγω εσφαλμένης απόδοσης της ορολογίας:

- 703 (K2): Preparation of the National Research Programme and **updating** of the National R&D Policy.

Προετοιμασία του Εθνικού Ερευνητικού Προγράμματος και αναβάθμιση της Εθνικής Πολιτικής για την E&A.

Ανάλυση: Μεταβολή, προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (ενημέρωση για την επικαιροποίηση της Εθνικής πολιτικής για την E&A), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (National R&D Policy – Εθνική Πολιτική για την E&A), πληροφοριακή υπόσταση (εσφαλμένη απόδοση του updating ως «αναβάθμιση» αντί του «επικαιροποίηση» με αποτέλεσμα την αλλαγή του νοήματος), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν υπάρχει κάποια μεταβολή, διατήρηση μορφής πίνακα).

- 175 (K1): i. orient and implement their budgetary policies so as to achieve or maintain budgetary positions of **close to balance** or in surplus over the economic cycle; if budgetary positions of close to balance or in surplus are not yet achieved, take all the necessary action - in the context of the implementation of the budgets for 2002 and the preparation of budgets for 2003 - to ensure that such medium-term objectives are respected by 2004 at the latest;
i. Να προσανατολίσουν και να υλοποιήσουν τις δημοσιονομικές τους πολιτικές για την επίτευξη ή τη διατήρηση δημοσιονομικών καταστάσεων που να πλησιάζουν την ισορροπία ή που να είναι πλεονασματικές κατά τον οικονομικό κύκλο· αν δεν έχουν ακόμη επιτύχει δημοσιονομικές καταστάσεις που να πλησιάζουν την ισορροπία ή που να είναι πλεονασματικές, πρέπει να αναλάβουν κάθε απαραίτητη δράση, στο πλαίσιο της υλοποίησης των προϋπολογισμών του 2002 και της προετοιμασίας των προϋπολογισμών για το 2003, για να εξασφαλίσουν την υλοποίηση αυτών των μεσοπρόθεσμων στόχων το αργότερο ως το 2004.

Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση και τους διακειμενικούς δεσμούς συνεκτικότητας: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν υφίσταται κάποια ιδιαιτερότητα στη μορφή), προθετικότητα (να διασφαλιστεί η υλοποίηση των στόχων που θέτει στους προϋπολογισμούς), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (budgetary policies, budgetary positions, balance surplus, medium-term objectives, budgets for 2002, budgets for 2003 – δημοσιονομικές πολιτικές, δημοσιονομικές καταστάσεις, ισορροπία, πλεονασματικές, μεσοπρόθεσμοι στόχοι, προϋπολογισμών του 2002, προϋπολογισμών του 2003, μεταβολή λόγω εσφαλμένης απόδοσης ορολογίας), πληροφοριακή υπόσταση (το balance αποδίδεται ως «ισορροπία» αντί του «ισοσκελισμένος», μεταβάλλοντας την πληροφοριακή υπόσταση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 1586 (K10): (costs must) – be recorded in the Beneficiary's or the Beneficiary's partner's accounts or **tax documents**, be identifiable and verifiable, and be backed by originals of supporting documents.

να είναι καταγεγραμμένες στους λογαριασμούς ή τα λογιστικά βιβλία του Δικαιούχου ή των εταίρων του, να είναι αναγνωρίσιμες και επαληθεύσιμες και να τεκμηριώνονται από τα πρωτότυπα των δικαιολογητικών εγγράφων.

Ανάλυση: Μεταβολή, προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (οδηγίες για την κατάρτιση του προϋπολογισμού ως προς τις επιλέξιμες δαπάνες), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (accounts or tax documents originals of supporting documents – στους λογαριασμούς ή τα λογιστικά βιβλία, τα πρωτότυπα των δικαιολογητικών εγγράφων), πληροφοριακή υπόσταση (μεταβολή, λόγω απόδοσης του tax documents ως «λογιστικά βιβλία» ενώ αναφέρεται σε φορολογικά έγγραφα), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 748 (Κ6): For both cases of ICT-use in public administrations (directly contributing to more efficient and high-quality services that raise competitiveness and innovation of businesses and the indirect contribution through meeting social objectives such as inclusion), EU-funding should be included in the future **Financial Perspectives**, aiming at achieving the largest possible leverage and multiplier effects in addition to contributing to realising actual solutions.

Και για της δυο περιπτώσεις χρήσης των ΤΠΕ (άμεση συμβολή σε πιο αποδοτικές και υψηλού επιπέδου υπηρεσίες οι οποίες αυξάνουν την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία των επιχειρήσεων και την έμμεση συμβολή μέσω της ολοκλήρωσης των κοινωνικών στόχων όπως η συμμετοχή) η χρηματοδότηση από την Ε.Ε. πρέπει να συμπεριληφθεί στις μελλοντικές Δημοσιονομικές Προοπτικές, οι οποίες στοχεύουν στα μεγαλύτερες δυνατές κινητήριες και πολλαπλές ωθήσεις εκτός της συμβολής στην ανεύρεση πραγματικών λύσεων.

Ανάλυση: Μεταβολή, σφάλμα στη συνεκτικότητα και την πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση) προθετικότητα (πληροφορεί ως προς την ανάγκη συμπερίληψης της χρηματοδότησης της ΕΕ στις Χρηματοδοτικές Προοπτικές), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (η απόδοση του Financial Perspectives ως «Δημοσιονομικές Προοπτικές» αντί του «Χρηματοδοτικές» διαρρηγνύει την συνεκτικότητα με το EU-funding – η χρηματοδότηση από την ΕΕ), πληροφοριακή υπόσταση (η απόδοση του Financial Perspectives ως «Δημοσιονομικές Προοπτικές» αντί για «χρηματοδοτικές» τροποποιεί την πληροφοριακή υπόσταση του πρωτοτύπου), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν υπάρχει κάποια μεταβολή).

- 877 (Κ2): **The Law** on Research and Development under preparation will establish the Science and Technology Policy Council.

Το Δίκαιο για την Έρευνα και την Ανάπτυξη που βρίσκεται σε φάση προετοιμασίας θα εγκαθιδρύσει το Συμβούλιο για τις Πολιτικές στην Επιστήμη και την Τεχνολογία.

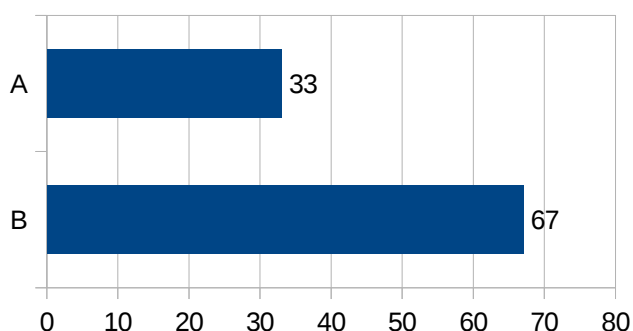
Ανάλυση: Μεταβολή, προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (ενημέρωση για τον νόμο περί Έρευνας και Ανάπτυξης), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (Law on Research and Development – Δίκαιο για την Έρευνα και την Ανάπτυξη), πληροφοριακή υπόσταση (εσφαλμένη απόδοση του Law ως «Δίκαιο» αντί του «Νόμος» με αποτέλεσμα την αλλαγή του νοήματος), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν υπάρχει κάποια μεταβολή, διατήρηση μορφής πίνακα).

Τελικά, όπως φαίνεται στον Πίνακα 2γ και στο Διάγραμμα 2γ, στην Προδρομική Άμεση Εξωκειμενική Διακειμενικότητα υπερέχει η παραπομπή σε συνηθισμένο είδος κειμένου και μάλιστα σε αναλογία 2:1.

Πίνακας 2γ

Υποκατηγορία Διακειμενικής Αναφοράς	Αριθ. Δειγμ.	% στην κατηγ.
A) διακειμενικούς δεσμούς που θα ακολουθήσουν χρονικά, όταν αναφέρεται και ο τίτλος τους,	16	33%
B) πρόκειται για συνηθισμένο είδος κειμένου, π.χ. προϋπολογισμός.	33	67%

Διάγραμμα 2γ

2.10.4. Προδρομική Έμμεση Ενδοκειμενική Διακειμενικότητα

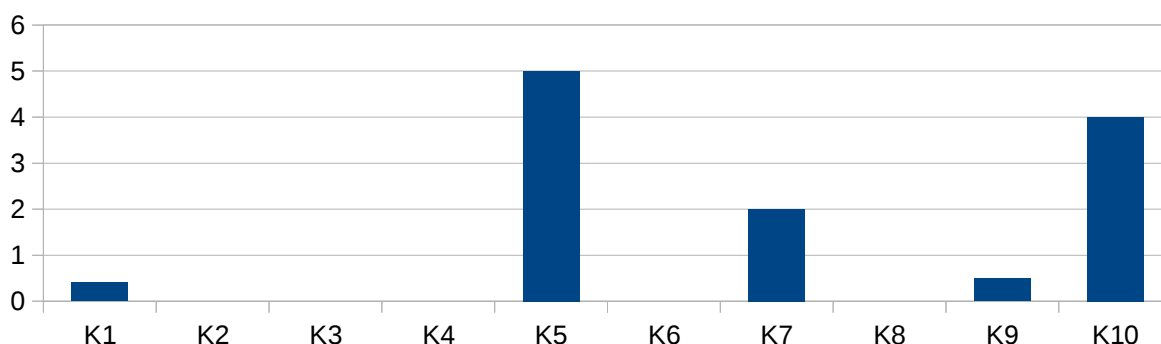
Η κατηγορία της Προδρομικής Έμμεσης Ενδοκειμενικής Διακειμενικότητας (ΠΕΕνΔ) καλύπτει ένα ακόμη μικρότερο ποσοστό του συνόλου των δειγμάτων του ΣΚ, μόλις 0,9% με συνολικά 20 δείγματα (βλ. Πίνακα 3 και Διάγραμμα 3). Ο μεγαλύτερος αριθμός δειγμάτων εντοπίζεται στο πέμπτο (5%, 7 δείγματα) και στο δέκατο (4%, 7 δείγματα). Όπως αναφέρεται και στις οικείες ενότητες, στο πέμπτο κείμενο, την τελική έκθεση, εντοπίζονται προδρομικές παραπομπές χωρίς να αναφέρεται η θέση της παραπομπής στο κείμενο, κυρίως στην αρχή του κειμένου, ενώ στο δέκατο, τις κατευθυντήριες οδηγίες της Επιτροπής, εντοπίζονται κυρίως ορισμοί εννοιών που χρησιμοποιούνται στην συνέχεια, επίσης στην αρχή του κειμένου. Θεωρούμε ότι οι εμφανίσεις αυτές υπαγορεύονται από τις συμβάσεις γραφής των εν λόγω τύπων κειμένων (έκθεση

και δεσμευτικό νομικής φύσης κείμενο). Τα μισά κείμενα του ΣΚ (δύτο, τρίτο, τέταρτο, έκτο και όγδοο) δεν περιλαμβάνουν δείγματα ΠΕΕνΔ, κάτι που θεωρούμε ότι και πάλι υπαγορεύεται από τις συμβάσεις γραφής.

Πίνακας 3 – Προδρομική Έμμεση Ενδοκειμενική Διακειμενικότητα

Αρ. κειμ.	Τίτλος κειμένου	Τύπος και Είδος κειμένου	Αρ. δειγμ.	Ποσοστό
1	A. COMMISSION RECOMMENDATION of 24 April 2002 for the Broad Guidelines of the Economic Policies of the Member States and the Community	Καθοδήγηση με επιλογή Σύσταση της Επιτροπής, επίσημη φόρμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,	2	0,4%
2	COMMISSION STAFF WORKING PAPER – Investing in Research: an Action Plan for Europe	υβριδικό - έκθεση (περιγραφή) και καθοδήγηση με επιλογή έγγραφο εργασίας της Επιτροπής, επίσημη φόρμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	0	0
3	ERA-NET Networking the European Research Area ERA-NET 2003 – Specific support action – Science for people ERA-NET 2003 – Coordination Action – Transporting European research into a new era ERA-NET 2003 – Specific support action – scientific focus on animal welfare ERA-NET 2003 – Specific support action – Collaboration is infectious ERA-NET 2003 – Specific support action – Equal access to high-quality cancer care	υβριδικό - έκθεση (περιγραφή) και καθοδήγηση με επιλογή δράση συντονισμού, δράση ειδικής στήριξης – τύπος αναφοράς/έκθεσης της ΕΕ	0	0
4	EU-Russia Energy Dialogue, Sixth Progress Report	υβριδικό - έκθεση (περιγραφή) και καθοδήγηση με επιλογή Έκθεση Προόδου	0	0
5	TEN-Invest, Transport Infrastructure Costs and Investments between 1996 and 2010 on the Trans-European Transport Network and its Connection to Neighbouring Regions, including and inventory of the Technical Status of the Transport-European Transport Network for the year 2000, Contract No.	Έκθεση (περιγραφή) Τελική Έκθεση	7	5%

	ETU/B2-7040-S12.328028/2001/PLANCO Final Report			
6	E-government Beyond 2005, “CoBrA Recommendations” to the eEurope Advisory Group, eGovernment Beyond 2005-Modern and Innovative Public Administrations in the 2010 horizon.	καθοδήγηση με επιλογή Έκθεση	0	0
7	Research, Solar Cell Production and Market Implementation of Photovoltaics – PV Status Report 2005 (σελ. 66-80)	Έκθεση (περιγραφή) Έκθεση (Status Report)	3	2%
8	European Security and Defence Policy: An Implementation Perspective 8. Implementing the ESDP in Africa: The case of the Democratic Republic of Congo pp 111-127 (Routledge Advances in European Politics)	Έκθεση (περιγραφή) Επιστημονικό σύγγραμμα για την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας.	0	0
9	The search for a common European foreign and security policy. Leaders, cognitions and questions of Institutional Viability, Chapter 1 Political Leadership and Security Integration	Έκθεση και με τις τρεις υποκατηγορίες (περιγραφή και αφήγηση) Επιστημονικό σύγγραμμα για την επίτευξη της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας στην ΕΕ.	1	0,5%
10	Asia-Invest II Programme – Guidelines for Applicants responding to the 2005 Call for Proposals (pp 1-14)	Καθοδήγηση άνευ επιλογής. Κατευθυντήριες οδηγίες, κείμενο προδιαγραφών.	7	4%

Διάγραμμα 3: Προδρομική Έμμεση Ενδοκειμενική Διακειμενικότητα

Η ΠΕΕνΔ διακρίνεται σε δύο υποκατηγορίες: τις παραπομπές σε επόμενο σημείο του κειμένου χωρίς τίτλο ή ρητή αναφορά στην θέση και στους ορισμούς εννοιών που χρησιμοποιούνται στην συνέχεια του κειμένου. Στην πρώτη υποκατηγορία (Πίνακας 3α) εντοπίστηκαν 14 δείγματα, τα μισά από τα οποία (7) στο πέμπτο κείμενο, την τελική έκθεση για τα ευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών. Εντοπίζονται στην αρχή του κειμένου όπου αναφέρονται τα χαρακτηριστικά που περιγράφονται στην συνέχεια, σε διάφορα σημεία του υπόλοιπου κειμένου. Ενδεικτικά αναφέρουμε τα εξής:

- 632 (K5): The mode-specific networks **are described by technical features, which are relevant for the respective network.**

Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των δικτύων μεταφορών σκιαγραφούνται από τεχνικές ιδιομορφίες που προσιδιάζουν στο αντίστοιχο δίκτυο.

- 634 (K5): Among other features, each link of the railway network is described by **the type of traffic, the kind of traction, the number of tracks, the track gauge, the axle load, the maximum length of trains and the speed limit.**

Μεταξύ άλλων, η κάθε σύνδεση του σιδηροδρομικού δικτύου χαρακτηρίζεται από το είδος της κυκλοφορίας, το είδος της μηχανής, τον αριθμό των σιδηροτροχιών, το εύρος τροχιάς, το αξονικό φορτίο, το μέγιστο μήκος των συρμών και το όριο ταχύτητας.

- 512 (K5): The general changes can be illustrated by **presenting the Trans-European Transport road network for the whole study area for the different years.**

Οι γενικές αλλαγές μπορούν να σκιαγραφηθούν με την παρουσίαση των Διευρωπαϊκών Οδικών Δικτύων Μεταφορών στο σύνολο της υπό εξέταση περιοχής για τα επιμέρους έτη.

Πίνακας 3α – Παραπομπή σε επόμενο σημείο του κειμένου χωρίς τίτλο ή ρητή αναφορά στην θέση

Κείμ. 1	Κείμ. 2	Κείμ. 3	Κείμ. 4	Κείμ. 5	Κείμ. 6	Κείμ. 7	Κείμ. 8	Κείμ. 9	Κείμ. 10
2	0	0	0	7	0	3	0	1	1

Στην δεύτερη υποκατηγορία (Πίνακας 3β) εντοπίστηκαν 6 δείγματα, όλα στο δέκατο κείμενο, τις κατευθυντήριες οδηγίες – προδιαγραφές για την ένταξη στο πρόγραμμα Asia-Invest II. Τα παραδείγματα βρίσκονται επίσης στην αρχή του κειμένου, όπως είναι αναμενόμενο και προβλέπεται από τις συμβάσεις γραφής τέτοιων νομικής φύσης κειμένων. Ενδεικτικά:

- 1597 (K10): (For the sake of clarity, please note that:) **“Applicant”** refers to the lead organisation within the partnership that submits the proposal;
ο όρος «Υποψήφιος» αφορά στον επικεφαλής οργανισμό στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης, ο οποίος υποβάλλει την πρόταση,

- 1598 (K10): (For the sake of clarity, please note that:) **“Partner”** refers to organisations - other than the applicant - that are members of the partnership;
ο όρος «Εταίρος» αφορά σε οργανισμούς άλλους, πλην του υποψηφίου που είναι μέλη της εταιρικής σχέσης,
- 1599 (K10): (For the sake of clarity, please note that:) **“Beneficiary”** is the term used (in the grant contract) to refer to an applicant with whom a grant contract has been signed.
ο όρος «Δικαιούχος» χρησιμοποιείται (στη σύμβαση επιχορήγησης) όταν γίνεται αναφορά σε έναν υποψήφιο με τον οποίο έχει συναφθεί σύμβαση επιχορήγησης.

Πίνακας 3β – ορισμοί εννοιών που χρησιμοποιούνται στην συνέχεια του κειμένου.

Κείμ. 1	Κείμ. 2	Κείμ. 3	Κείμ. 4	Κείμ. 5	Κείμ. 6	Κείμ. 7	Κείμ. 8	Κείμ. 9	Κείμ. 10
0	0	0	0	0	0	0	0	0	6

Οι διακειμενικοί ενδείκτες περιλαμβάνουν έννοιες που παραπέμπουν σε κατώτερο σημείο του κειμένου με έμμεσο τρόπο. Χαρακτηριστικά παραδείγματα:

- 561 (K1): Nevertheless, there is still a long and **unfinished agenda to be completed** that is set out **in various parts of these guidelines**.
Εντούτοις, εκκρεμεί η υλοποίηση πολυάριθμων και εν μέρει απροσδιόριστων στόχων, στους οποίους γίνεται αναφορά σε διάφορα σημεία των σχετικών προσανατολισμών.
- 512 (K5): The general changes **can be illustrated by presenting** the Trans-European Transport road network for the whole study area for the different years.
Οι γενικές αλλαγές μπορούν να σκιαγραφηθούν με την παρουσίαση των Διευρωπαϊκών Οδικών Δικτύων Μεταφορών στο σύνολο της υπό εξέταση περιοχής για τα επιμέρους έτη.
- 1599 (K10): (**For the sake of clarity, please note that:**) “Beneficiary” is **the term used** (in the grant contract) to refer to an applicant with whom a grant contract has been signed.
ο όρος «Δικαιούχος» χρησιμοποιείται (στη σύμβαση επιχορήγησης) όταν γίνεται αναφορά σε έναν υποψήφιο με τον οποίο έχει συναφθεί σύμβαση επιχορήγησης,
- 768 (K7): **In the following** 76 only activities on the European level will be listed, as the national or regional activities are too manifold to be covered in such a report.
Ακολουθώς, παρατίθενται μόνο οι δραστηριότητες σε ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς οι εθνικές ή περιφερειακές δραστηριότητες είναι υπερβολικά πολλές για να καλυφθούν σε μια τέτοια έκθεση.

- 514 (K1): It would gather strength to reach a growth rate close to or above potential in the second half of 2002 and into 2003, i.e. at the time when ***the recommendations in these guidelines*** are to be implemented.

Θα συγκεντρώσει τη δυναμικότητά της με στόχο να επιτύχει επίπεδο ανάπτυξης που να πλησιάζει ή και να υπερβαίνει το δυναμικό της το δεύτερο μισό του 2002 και κατά το 2003, δηλαδή κατά την περίοδο που πρέπει να εφαρμοστούν οι προτάσεις των ανά χείρας προσανατολισμών.

Από τα 20 δείγματα στα 15 διαπιστώθηκε διατήρηση της διακειμενικής αναφοράς, ενώ στα υπόλοιπα 5 μεταβολή, λόγω εσφαλμένης απόδοσης. Αναλυτικότερα:

- Μεταβολή λόγω παρανόησης του πρωτοτύπου:
 - 667 (K5): The main issue summarised here is the type of variables that are most commonly used in this step of transport modelling.

Το βασικό θέμα που συνοψίζεται εδώ είναι ο τύπος των μεταβλητών που χρησιμοποιούνται ευρέως σε αυτή τη φάση του μοντέλου μεταφορών.

Ανάλυση: Μεταβολή με προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να δώσει πληροφορίες για τον τύπο των μεταβλητών που χρησιμοποιήθηκαν για την διαμόρφωση του μοντέλου μεταφορών), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (transport modelling – μοντέλου μεταφορών, η έννοια των μεταφορών είναι κομβική σε ολόκληρο το κείμενο), πληροφοριακή υπόσταση (η απόδοση του transport modelling είναι «διαμόρφωση μοντέλου μεταφορών», μεταβάλλεται το νόημα από γλώσσα σε γλώσσα), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή, π.χ. το είδος του κειμένου).

- 632 (K5): The mode-specific networks are described by technical features, which are relevant for the respective network.

Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των δικτύων μεταφορών σκιαγραφούνται από τεχνικές ιδιομορφίες που προσιδιάζουν στο αντίστοιχο δίκτυο.

Ανάλυση: Μεταβολή με προβληματικό πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να δώσει πληροφορίες για τον τρόπο παρουσίασης των δικτύων μεταφορών), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (mode-specific networks, the respective network – τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των δικτύων μεταφορών, στο αντίστοιχο δίκτυο), πληροφοριακή υπόσταση (η εσφαλμένη απόδοση του Mode-specific networks ως «τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των δικτύων μεταφορών» αντί του ορθού

«δίκτυα ανά μέσο μεταφοράς» τροποποιεί την πληροφοριακή υπόσταση, καθώς μεταβάλλει το νόημα), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- Μεταβολές λόγω εσφαλμένης απόδοσης της ορολογίας:
 - 561 (K1): Nevertheless, there is still a long and unfinished agenda to be completed that is set out in various parts of these guidelines.

Εντούτοις, εκκρεμεί η υλοποίηση πολυάριθμων και εν μέρει απροσδιόριστων στόχων, στους οποίους γίνεται αναφορά σε διάφορα σημεία των σχετικών προσανατολισμών.

Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση και τους διακειμενικούς δεσμούς συνεκτικότητας: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν υφίσταται κάποια ιδιαιτερότητα στη μορφή, δεν υπάρχει κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να τονιστεί το γεγονός ότι υπάρχουν ακόμη στόχοι προς υλοποίηση), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (η απόδοση του unfinished agenda ως «απροσδιόριστων στόχων», αντί του «εκκρεμής ατζέντα» ή «θεματολόγιο» καταργεί τους διακειμενικούς δεσμούς με την έννοια της ατζέντας και δημιουργεί διακειμενικούς δεσμούς με την έννοια των στόχων), πληροφοριακή υπόσταση (λόγω της απόδοσης του agenda ως «στόχων» αντί του «ατζέντα ή θεματολόγιο» η πληροφοριακή υπόσταση μεταβάλλεται), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 635 (K5): The links forming the inland waterway network are characterised e.g. by the maximum draught, the number of locks, the ECMT class etc.

Οι συνδέσεις που αποτελούν τις εσωτερικές πλωτές μεταφορές χαρακτηρίζονται π.χ. από το μέγιστο βύθισμα, τον αριθμό των κλειδαριών, την κατηγοριοποίηση σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Υπουργών των Μεταφορών (ECMT) κ.λπ.

Ανάλυση: Μεταβολή με προβληματική πληροφοριακή υπόσταση και συνεκτικότητα: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να δώσει πληροφορίες για τον τρόπο παρουσίασης των δικτύων μεταφορών), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (the inland waterway network – τις εσωτερικές πλωτές μεταφορές, η απόδοση του «network» ως «μεταφορές» αντί του «δίκτυο» δημιουργεί διακειμενικούς δεσμούς με τις μεταφορές αντί του δικτύου, παραλληλισμός στη σύνταξη), πληροφοριακή υπόσταση (η απόδοση του inland waterway network είναι «εσωτερικό πλωτό δίκτυο μεταφορών», η ορθή απόδοση του locks είναι «θυροφράγματα ή κινητά φράγματα και όχι κλειδαριές επομένως μεταβάλλεται το νόημα από γλώσσα σε γλώσσα), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή, π.χ. το είδος του κειμένου).

- Απαλοιφές:

- 768 (K7): In the following 76 only activities on the European level will be listed, as the national or regional activities are too manifold to be covered in such a report.

Ακολούθως, παρατίθενται μόνο οι δραστηριότητες σε ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς οι εθνικές ή περιφερειακές δραστηριότητες είναι υπερβολικά πολλές για να καλυφθούν σε μια τέτοια έκθεση.

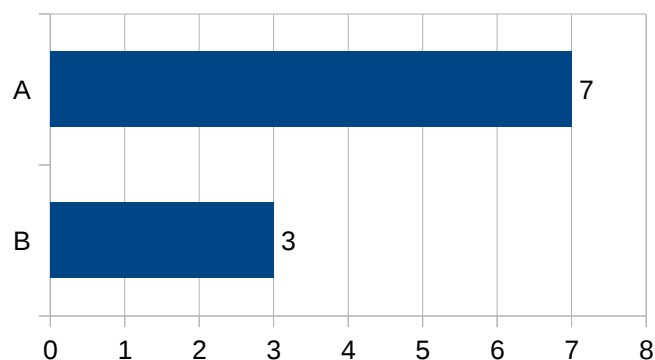
Ανάλυση: Μεταβολή με προβληματικό πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να δώσει πληροφορίες για την έρευνα στα φωτοβολταϊκά), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (activities (photovoltaic research activities από τα προηγούμενα), national or regional activities – δραστηριότητες (έρευνας στα φωτοβολταϊκά), εθνικές ή περιφερειακές δραστηριότητες), πληροφοριακή υπόσταση (στην μετάφραση δεν έχει αποδοθεί ο αριθμός των δραστηριοτήτων (76) αφαιρώντας από το μετάφρασμα μέρος της πληροφορίας και επομένως μεταβάλλεται το νόημα από γλώσσα σε γλώσσα), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή, π.χ. το είδος του κειμένου).

Όπως φαίνεται και στον Πίνακα 3γ και το Διάγραμμα 3γ στην κατηγορία της Προδρομικής Έμμεσης Ενδοκειμενικής Διακειμενικότητας υπερέχουν οι διακειμενικές αναφορές σε επόμενο σημείο του κειμένου χωρίς την ρητή αναφορά στο σημείο (70%). Τα εν λόγω ποσοστά θεωρούμε ότι αιτιολογούνται και από τους τύπους των κειμένων που συμπεριελήφθησαν στο ΣΚ. Εάν, επί παραδείγματι, υπήρχαν και συμβάσεις, τότε το αποτέλεσμα θα ήταν διαφορετικό, εφόσον ο ορισμός των εννοιών συνδέεται σε μεγάλο βαθμό με τον εν λόγω τύπο κειμένων.

Πίνακας 3γ

Υποκατηγορία Διακειμενικής Αναφοράς	Αριθ. Δειγμ.	% στην κατηγ.
A) διακειμενικές αναφορές σε επόμενο σημείο του ίδιου κειμένου, όταν όμως δεν αναφέρεται ρητά το σημείο στο οποίο γίνεται η παραπομπή	14	70%
B) ορισμούς εννοιών που θα χρησιμοποιηθούν στην συνέχεια του κειμένου (π.χ. νομικές συμβάσεις, προσκλήσεις υποβολής προτάσεων)	6	30%

Διάγραμμα 3γ

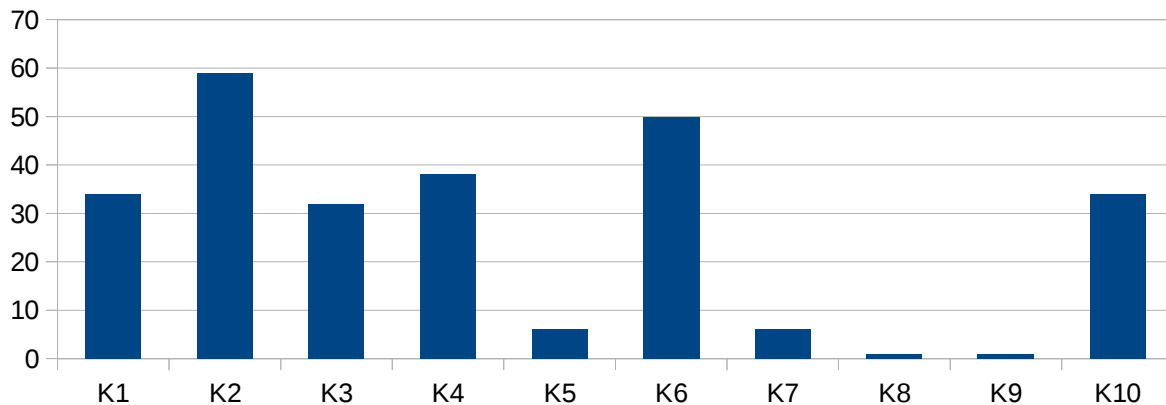
2.10.5. Προδρομική Έμμεση Εξωκειμενική Διακειμενικότητα

Από τις τέσσερις κατηγορίες της Προδρομικής Διακειμενικότητας, η Προδρομική Έμμεση Εξωκειμενική Διακειμενικότητα (ΠΕΕΞΔ) περιλαμβάνει μακράν τα περισσότερα δείγματα (594), δηλαδή το 28% του συνόλου των δειγμάτων του ΣΚ (βλ. Πίνακα 4 και Διάγραμμα 4). Το 59% (185 δείγματα) εντοπίζεται στο δεύτερο κείμενο, ενώ μεγάλες συγκεντρώσεις εντοπίζονται και στο πρώτο (145 δείγματα), στο τρίτο (67 δείγματα), στο έκτο (79 δείγματα) και στο δέκατο (55 δείγματα) και αφορούν κυρίως οδηγίες ή συστάσεις ως προς τι προβλέπεται ή τι πρέπει να γίνει πάνω σε ένα θέμα. Θεωρούμε λογικά τα ευρήματα με δεδομένο ότι τα κείμενα που συγκροτούν το ΣΚ είναι κυρίως συστάσεις ή οδηγίες των οργάνων της ΕΕ. Τα δύο χαμηλότερα ποσοστά εμφανίζονται στο όγδοο (4 δείγματα, 1%) και στο ένατο (2 δείγματα, 1%), τα δύο επιστημονικά συγγράμματα του ΣΚ.

Πίνακας 4 – Προδρομική Έμμεση Εξωκειμενική Διακειμενικότητα

Αρ. κειμ.	Τίτλος κειμένου	Τύπος και Είδος κειμένου	Αρ. δειγμ.	Ποσοστό
1	A. COMMISSION RECOMMENDATION of 24 April 2002 for the Broad Guidelines of the Economic Policies of the Member States and the Community	Καθοδήγηση με επιλογή Σύσταση της Επιτροπής, επίσημη φόρμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,	145	34%
2	COMMISSION STAFF WORKING PAPER – Investing in Research: an Action Plan for Europe	υβριδικό - έκθεση (περιγραφή) και καθοδήγηση με επιλογή έγγραφο εργασίας της Επιτροπής, επίσημη φόρμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	185	59%
3	ERA-NET Networking the European Research Area ERA-NET 2003 – Specific support action – Science for people ERA-NET 2003 – Coordination Action – Transporting European research into a new era ERA-NET 2003 – Specific support action – scientific focus on animal welfare ERA-NET 2003 – Specific support action – Collaboration is infectious ERA-NET 2003 – Specific support action – Equal access to high-quality cancer care	υβριδικό - έκθεση (περιγραφή) και καθοδήγηση με επιλογή δράση συντονισμού, δράση ειδικής στήριξης – τύπος αναφοράς/έκθεσης της ΕΕ	67	32%
4	EU-Russia Energy Dialogue, Sixth	υβριδικό - έκθεση	38	38%

	Progress Report	(περιγραφή) και καθοδήγηση με επιλογή Έκθεση Προόδου		
5	TEN-Invest, Transport Infrastructure Costs and Investments between 1996 and 2010 on the Trans-European Transport Network and its Connection to Neighbouring Regions, including and inventory of the Technical Status of the Transport-European Transport Network for the year 2000, Contract No. ETU/B2-7040-S12.328028/2001/PLANCO Final Report	Έκθεση (περιγραφή) Τελική Έκθεση	9	6%
6	E-government Beyond 2005, “CoBrA Recommendations” to the eEurope Advisory Group, eGovernment Beyond 2005-Modern and Innovative Public Administrations in the 2010 horizon.	καθοδήγηση με επιλογή Έκθεση	79	50%
7	Research, Solar Cell Production and Market Implementation of Photovoltaics – PV Status Report 2005 (σελ. 66-80)	Έκθεση (περιγραφή) Έκθεση (Status Report)	10	6%
8	European Security and Defence Policy: An Implementation Perspective 8. Implementing the ESDP in Africa: The case of the Democratic Republic of Congo pp 111-127 (Routledge Advances in European Politics)	Έκθεση (περιγραφή) Επιστημονικό σύγγραμμα για την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας.	4	1%
9	The search for a common European foreign and security policy. Leaders, cognitions and questions of Institutional Viability, Chapter 1 Political Leadership and Security Integration	Έκθεση και με τις τρεις υποκατηγορίες (περιγραφή και αφήγηση) Επιστημονικό σύγγραμμα για την επίτευξη της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας στην ΕΕ.	2	1%
10	Asia-Invest II Programme – Guidelines for Applicants responding to the 2005 Call for Proposals (pp 1-14)	Καθοδήγηση άνευ επιλογής. Κατευθυντήριες οδηγίες, κείμενο προδιαγραφών.	55	34%

Διάγραμμα 4: Προδρομική Έμμεση Εξωκειμενική Διακειμενικότητα

Η ΠΕΕΞΔ περιλαμβάνει τρεις υποκατηγορίες: την παραπομπή σε μελλοντικά κείμενα χωρίς αναφορά σε τίτλο, την οδηγία ή σύσταση αναφορικά με ενέργεια που θα πρέπει να γίνει ή τι προβλέπεται να γίνει και την σύγκλιση οργάνου, το οποίο θα δημοσιεύσει αποφάσεις. Στην πρώτη κατηγορία εντοπίστηκαν 134 δείγματα (Πίνακας 4α). Τα περισσότερα (51) βρίσκονται στο τρίτο κείμενο, τις δράσεις συντονισμού και ειδικής στήριξης ERA-NET. Όπως είναι αναμενόμενο και από το είδος του κειμένου (δράσεις συντονισμού), το οποίο είναι και ο βασικός στόχος του κειμένου, υπάρχουν δείγματα που τονίζουν την ανάγκη για δράση, αν και τα περισσότερα αφορούν κοινές δράσεις. Ενδεικτικά:

- 1075 (K3): Elsewhere, both top-down and bottom-up initiatives are being discussed, and are expected to lead rapidly to concrete action **as governments and scientists recognise the urgent need** to plan and manage the interface between genomics and society.

Αλλού, εξετάζονται τόσο καθοδηγητικές όσο και εμπειρικές πρωτοβουλίες και αναμένεται να οδηγήσουν γρήγορα σε συγκεκριμένη δράση, καθώς οι κυβερνήσεις και οι επιστήμονες αναγνωρίζουν ότι η ανάγκη για το σχεδιασμό και τη διαχείριση της αλληλεπίδρασης μεταξύ γονιδιωματικής και κοινωνίας είναι επιτακτική.

859 (K3): These effects, and their acceptability to those they touch themselves constitute a field in which **research is urgently needed**.

Τα αποτελέσματα αυτά και το κατά πόσο θα γίνουν αποδεκτά από αυτούς τους οποίους αφορούν, συνιστούν από μόνα τους ένα πεδίο για το οποίο η έρευνα επείγει.

- 1082 (K3): Four regional workshops will bring together Europe’s key players in the field of the societal aspects of genomics, providing for the very first time a forum for collective

learning through the exchange of information and ideas, and **a starting point for the planning of cross-border initiatives and collaboration.**

Τέσσερα περιφερειακά εργαστήρια θα φέρουν σε επαφή τους βασικούς συμμετέχοντες στο πεδίο των κοινωνικών επιπτώσεων της γονιδιωματικής, δημιουργώντας για πρώτη φορά ένα φόρουμ για συλλογική μάθηση, μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών και ιδεών, και ένα σημείο αφετηρίας για το σχεδιασμό διασυνοριακών πρωτοβουλιών και συνεργασίας.

- 893 (K3): Coordinating activities include the production of procedural guidelines based on a thorough analysis of existing programme management and the experience of several bilateral initiatives, and **the development of a shared research agenda.**

Ο συντονισμός των δραστηριοτήτων περιλαμβάνει και την θέσπιση διαδικαστικών κατευθυντηρίων γραμμών που θα βασίζονται στην εκτενή ανάλυση του υφιστάμενου προγράμματος διαχείρισης και στην εμπειρία από διάφορες διμερείς πρωτοβουλίες, καθώς και την κατάρτιση κοινού ερευνητικού προγράμματος.

- 898 (K3): **Joint activities** – including projects, and ultimately entire research programmes – will mark the culmination of the ERA-NET’s initial actions, and **the beginning of sustained coordination** of national transport research at the European level.

Κοινές δραστηριότητες – στις οποίες περιλαμβάνονται έργα και τελευταία και ολοκληρωμένα ερευνητικά προγράμματα – θα σηματοδοτήσουν την κορύφωση των αρχικών δράσεων του ERA-NET και την απαρχή μιας ισχυρής συνεργασίας των εθνικών προγραμμάτων για τις μεταφορές σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

- 911 (K3): First, it will build up **efficient transnational research cooperation** through the opening up of national programmes and the development of joint calls, procedures, programming and project management.

Πρώτον, θα ενισχύσει την αποτελεσματική, διεθνική συνεργασία στην έρευνα μέσα από το άνοιγμα εθνικών προγραμμάτων και την προκήρυξη κοινών προσκλήσεων ενδιαφέροντος, διαδικασιών, προγραμματισμού και διαχείρισης προγραμμάτων.

Το δέκατο κείμενο, οι κατευθυντήριες οδηγίες – προδιαγραφές για την ένταξη στο πρόγραμμα ASIA-INVEST II, περιλαμβάνει επίσης αρκετά δείγματα (30). Σε αυτό το κείμενο κυριαρχούν οι γενικές αναφορές σε έργα (partnership projects, individual projects, projects), αλλά και οι αναφορές σε τύπους κειμένων, για παράδειγμα project proposals, applications for projects και contracts. Αποδίδουμε τις εν λόγω αναφορές στο θέμα του κειμένου, τις οδηγίες. Ενδεικτικά:

- 1377 (K10): The overall indicative amount made available for **partnership projects** under this call for proposals is EUR 13.400.000.

Το συνολικό ενδεικτικό ποσό που διατίθεται για έργα στο πλαίσιο εταιρικών σχέσεων και αφορά στην παρούσα πρόσκληση υποβολής προτάσεων, ανέρχεται σε 13.400.000 ευρώ.

- 1378 (K10): The minimum and maximum amounts that apply to grants awarded to **individual projects**;

το ελάχιστο και το ανώτατο ποσό επιχορηγήσεων που αντιστοιχεί σε κάθε έργο,

- 1446 (K10): This is not excluded a priori, provided that it can be justified by the scope and objectives of **the project**.

Η εν λόγω εταιρική σχέση δεν εξαιρείται εκ των προτέρων, εφόσον το πεδίο δράσης και οι στόχοι του έργου δύνανται να αιτιολογήσουν μία τέτοια συγκέντρωση.

- 1390 (K10): Grants of up to a maximum of 95% of the total eligible costs may be awarded to **project proposals** involving, on the Asian side, exclusively organisations from the least developed eligible Asian countries (Afghanistan, Bangladesh, Bhutan, Cambodia, East Timor, Laos, Maldives and Nepal)

Επιχορηγήσεις που θα καλύπτουν έως 95% των συνολικών επιλέξιμων δαπανών δύνανται να καταβληθούν σε προτάσεις έργων που από ασιατικής πλευράς, συμμετέχουν οργανισμοί προερχόμενοι αποκλειστικά από τις ελάχιστα ανεπτυγμένες επιλέξιμες χώρες της Ασίας (Ανατολικό Τιμόρ, Αφγανιστάν, Καμπότζη, Λάος, Μαλδίβες, Μπανγκλαντές, Μπουτάν και Νεπάλ).

- 1451 (K10): **Applications for projects** involving more than the minimum of three members will be particularly welcome.

Αιτήσεις για έργα οι οποίες θα περιλαμβάνουν περισσότερα μέλη από τον ελάχιστο αριθμό των τριών, θα είναι ιδιαίτερα ευπρόσδεκτες.

- 1461 (K10): Even though the contracting authority **concludes a contract** with the Beneficiary only (i.e. the applicant), all partners should be shown to actively contribute to the implementation of the project.

Παρά το γεγονός ότι η αναθέτουσα αρχή συνάπτει σύμβαση μόνο με το Δικαιούχο (δηλαδή τον υποψήφιο), θα πρέπει να αποδεικνύεται ότι όλοι οι εταίροι συμβάλλουν ενεργά στην υλοποίηση του έργου.

Πίνακας 4α – Μελλοντικό κείμενο χωρίς αναφορά τίτλου.

Κείμ. 1	Κείμ. 2	Κείμ. 3	Κείμ. 4	Κείμ. 5	Κείμ. 6	Κείμ. 7	Κείμ. 8	Κείμ. 9	Κείμ. 10
1	15	51	15	9	5	3	4	1	30

Η δεύτερη υποκατηγορία, η οδηγία ή σύσταση αναφορικά με ενέργεια που θα πρέπει να γίνει ή τι προβλέπεται να γίνει, περιλαμβάνει τα περισσότερα δείγματα από τις τρεις (445), όπως φαίνεται και στον Πίνακα 4β. Όπως έχει αναφερθεί και ανωτέρω, είναι λογικό οι μεγαλύτερες συγκεντρώσεις να εντοπίζονται σε κείμενα εντονότερου καθοδηγητικού χαρακτήρα, όπως είναι το πρώτο, οι συστάσεις της Επιτροπής για τις οικονομικές πολιτικές των κρατών μελών (144 δείγματα), το δεύτερο, το έγγραφο εργασίας της Επιτροπής για τις επενδύσεις στην έρευνα (162 δείγματα) και το έκτο, οι συστάσεις CoBeA για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση (74 δείγματα). Το πέμπτο (η έκθεση για τα διευρωπαϊκά δίκτυα) και το όγδοο κείμενο (το επιστημονικό σύγγραμμα για την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας) δεν περιέχουν δείγματα, ενώ το ένατο (το επιστημονικό σύγγραμμα για την ΚΕΠΠΑ) περιέχει μόνο ένα. Πρόκειται για κείμενα που δεν εμφανίζουν μεγάλο βαθμό καθοδήγησης. Οι οδηγίες – συστάσεις αφορούν το εκάστοτε θέμα που πραγματεύεται το κάθε κείμενο. Ενδεικτικά:

- 523 (K1): Moreover, in the long run, when labour supply will get tighter as the effect of ageing populations sets in at full force, the potential growth rate would tend to decline ***in the absence of measures to accelerate productivity and enhance labour force participation and employment.***

Επιπλέον, μακροπρόθεσμα, όταν η προσφορά εργασίας θα γίνεται όλο και μικρότερη, ως αποτέλεσμα της γήρανσης του πληθυσμού, ο δυνητικός ρυθμός ανάπτυξης θα παρουσιάζει τάσεις μείωσης, απουσία μέτρων για την αύξηση της παραγωγικότητας και την ενίσχυση της συμμετοχής και της απασχόλησης του εργατικού δυναμικού.

- 61 (K1): (***Action would have to concentrate*** on four areas:) safeguarding and further strengthening ***the macro-economic framework.*** [...]

(Οι ενέργειες πρέπει να επικεντρωθούν σε τέσσερις τομείς:) διασφάλιση και περαιτέρω ενίσχυση του μακροοικονομικού πλαισίου,

- 605 (K1): ***Governments should promote the right framework conditions for wage negotiations by social partners.***

Οι κυβερνήσεις πρέπει να ενθαρρύνουν τη δημιουργία κατάλληλων συνθηκών για τη διεξαγωγή των μισθολογικών διαπραγματεύσεων από τους κοινωνικούς εταίρους.

- 524 (K2): ***The framework conditions for the development of new knowledge and centres of competence should be optimised and the transfer of knowledge to all kinds of users should be strengthened.***

Το πλαίσιο των συνθηκών για την ανάπτυξη νέων γνώσεων και κέντρων υποδομής ειδικότητας θα πρέπει να βελτιστοποιηθεί και θα πρέπει να ενισχυθεί η μετάδοση γνώσεων σε κάθε είδους χρήστες.

- 530 (K2): **Improve interaction between private and public sectors on research and innovation**, and in particular **support** their collaboration to promote **the commercialisation of new knowledge**.

Βελτίωση της διάδρασης μεταξύ του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα για θέματα έρευνας και καινοτομιών και ειδικότερα στήριξη της συνεργασίας τους για την προώθηση της εμπορικής εκμετάλλευσης των νέων γνώσεων

- 562 (K6): Now is the time **to start defining clearly understandable and measurable targets** such as e.g.5 a 25% reduction in the administrative burden for citizens and businesses, achieving interoperability, providing enablers (such as identity management) for pan-European services until 2010, evolution towards paperless administration, society-wide take-up of key eGovernment services, etc.

Τώρα είναι η στιγμή για να αρχίσει ο καθορισμός καθαρά κατανοητών και μετρήσιμων στόχων, όπως για παράδειγμα: Μείωση 25% στη διοικητική επιβάρυνση για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, Επίτευξη διεφαρμοσιμότητας Παροχή εξουσιοδότησης (όπως είναι η διαχείριση ταυτότητας) για πανευρωπαϊκές υπηρεσίες έως το 2010, Εξέλιξη προς μη γραφειοκρατική διοίκηση, Απόδοση βασικών υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης στην κοινωνία, κτλ.

- 1777 (K4): (The parties/ EU-Russia) They also note the importance of **work to address any barriers** to Russian investments in the EU energy sector.

Τονίζουν επίσης τη σημασία να αντιμετωπιστούν μέσω της εργασίας οποιαδήποτε εμπόδια τεθούν στις ρωσικές επενδύσεις στον ενεργειακό τομέα της ΕΕ.

- 1568 (K10): However, **applicants may submit more than one proposal**, provided the partners are different and provided that the proposals pertain to projects that are clearly different in content, or in geographical coverage.

Ωστόσο, οι υποψήφιοι δύνανται να υποβάλουν περισσότερες της μίας προτάσεις, υπό την προϋπόθεση ότι οι εταίροι τους είναι διαφορετικοί και οι προτάσεις αναφέρονται σε έργα τα οποία διαφέρουν σαφώς ως προς το περιεχόμενο ή τη γεωγραφική κάλυψη.

Πίνακας 4β – οδηγία/σύσταση αναφορικά με μελλοντική ενέργεια ή τι προβλέπεται να γίνει.

Κείμ. 1	Κείμ. 2	Κείμ. 3	Κείμ. 4	Κείμ. 5	Κείμ. 6	Κείμ. 7	Κείμ. 8	Κείμ. 9	Κείμ. 10
144	162	12	21	0	74	6	0	1	25

Η τρίτη υποκατηγορία, η οποία αφορά σε σύγκλιση οργάνου που θα δημοσιεύσει αποφάσεις, αριθμεί τα λιγότερα δείγματα, μόλις 15, 8 από τα οποία εντοπίζονται στο δεύτερο

κείμενο, το έγγραφο εργασίας της Επιτροπής περί των εθνικών πολιτικών σύμφωνα με τους στόχους της Βαρκελώνης. Αφορούν κυρίως όργανα (επιτροπές κ.λπ.) που έχουν συσταθεί με στόχο την υλοποίηση των εθνικών πολιτικών που απαιτούνται (Πίνακας 4γ). Για παράδειγμα:

- 864 (K2): **A commission was established** to improve the horizontal co-ordination of Science, Innovation and ICT policies and assist the Government in its decision-making.

Συστάθηκε μια επιτροπή για την βελτίωση του οριζόντιου συντονισμού των πολιτικών για την Επιστήμη, την Καινοτομία, τις Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνιών, και την επικούρηση της κυβέρνησης κατά την διαδικασία διαμόρφωσης αποφάσεων

- 724 (K2): **The National Research and Technology Office** is to be established by the end of 2003 and will be in charge of S&T policy making, EU integration in the R&D field, international relations, as well as the operation of the National R&D and Research-Utilisation Fund.

Το Γραφείο Εθνικών Ερευνών και Τεχνολογίας θα ιδρυθεί μέχρι το τέλος του 2003 και θα είναι αρμόδιο για την διαμόρφωση των πολιτικών στους τομείς της Επιστήμης και της Τεχνολογίας, για την Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση στα πεδία E&A, για τις διεθνείς σχέσεις, καθώς και για την λειτουργία του Εθνικού Ταμείου E&A και Εκμετάλλευσης των Ερευνών.

- 883 (K2): **The Malta Council for Science and Technology** is in charge of the development of the National RTD&I Strategy and its implementation framework.

Το Συμβούλιο για την Επιστήμη και την Τεχνολογία της Μάλτας είναι αρμόδιο για την ανάπτυξη της Εθνικής Στρατηγικής για την έρευνα, την ανάπτυξη, την τεχνολογία και την καινοτομία και το πλαίσιο εφαρμογής της.

- 1759 (K4): In this context, the Parties also welcome the opportunities, presented by the establishment of **four Thematic Groups under the Energy Dialogue**, for a deeper analysis of the issues of interest to the EU and Russian energy sectors.

Σε αυτό το πλαίσιο, οι δύο πλευρές χαίρετιζουν επίσης τις ευκαιρίες που παρουσιάστηκαν από τη θέσπιση των τεσσάρων θεματικών ομάδων στον Ενεργειακό Διάλογο, για μια βαθύτερη ανάλυση των ζητημάτων ενδιαφέροντος στους ενεργειακούς τομείς ΕΕ και Ρωσίας.

Πίνακας 4γ – σύγκλιση οργάνου που θα δημοσιεύσει αποφάσεις

Κείμ. 1	Κείμ. 2	Κείμ. 3	Κείμ. 4	Κείμ. 5	Κείμ. 6	Κείμ. 7	Κείμ. 8	Κείμ. 9	Κείμ. 10
0	8	4	2	0	0	1	0	0	0

Οι διακειμενικοί ενδείκτες της Προδρομικής Έμμεσης Εξωκειμενικής Διακειμενικότητας εμφανίζουν μεγάλη ποικιλία τροπικά ρήματα που εκφράζουν υποχρέωση, όπως *should apply, have to be drawn, must be submitted* ή δυνατότητα, *can be improved, could begin, would benefit*, ρηματικές φράσεις που εκφράζουν ανάγκη, όπως *are needed, are still required, is absolutely essential, it is necessary to build, underline the importance*, λέξεις με μελλοντική έννοια, κυρίως *απαρέμφρατα*, όπως *accelerate reforms, create, reduce, improve, simplify, ensure, enhance, develop, encourage, pursue, speed up, call for*, αλλά και άλλες φράσεις, όπως *initiated or planned, are expected to be made, under discussion, further reforms, subsequent proposals, the introduction of, the launch, the progressive development, υποθετικός λόγος, όπως will be strongly helped if*, αλλά και με αόριστο άρθρο, όπως *a project*. Ενδεικτικά, αναφέρουμε τα εξής:

- 908 (K3): European transport policy **would benefit from** a better overview of transport research, from local to global levels.
Η ευρωπαϊκή πολιτική μεταφορών θα επωφελείτο από μια καλύτερη επισκόπηση της έρευνας για τις μεταφορές, από τοπικό σε παγκόσμιο επίπεδο.
- 1570 (K10): Please note that in these cases, each proposal **must be submitted** in a separate envelope.
Σημειώνεται ότι σε αυτές τις περιπτώσεις κάθε πρόταση πρέπει να υποβάλλεται σε ξεχωριστό φάκελο.
- 838 (K2): A predictable and stable system **should apply** equally to large and small companies irrespective of whether they are profitable.
Θα πρέπει να εφαρμοστεί ομοιόμορφα σε μικρές και μεγάλες εταιρίες ένα αναμενόμενο και σταθερό σύστημα, άσχετα με το αν αυτές παρουσιάζουν κέρδος ή όχι.
- 410 (K1): **improve and simplify** the corporate tax system and the regulatory environment.
Βελτιώνοντας και απλουστεύοντας το σύστημα φορολόγησης και το ρυθμιστικό πλαίσιο των επιχειρήσεων.
- 675 (K2): (Span of instruments/actions/policies **initiated or planned**;) **Adopt** a package of direct and indirect financial and tax measures
(Ανάπτυξη των εργαλείων/ δράσεων/ πολιτικών που είναι εν ενεργεία ή που βρίσκονται σε φάση σχεδιασμού;) Υιοθέτηση ενός πακέτου άμεσων και έμμεσων οικονομικών και φορολογικών μέτρων.
- 530 (K5): A forecast of improvements to 2015 is almost impossible, as further projects **are under discussion** but not yet decided.

Η πρόβλεψη της προόδου έως το 2015 είναι σχεδόν αδύνατη, καθώς τα περισσότερα έργα βρίσκονται υπό συζήτηση αλλά δεν έχει αποφασιστεί ακόμη η υλοποίησή τους.

- 1573 (K10): In cases where an individual partnership member has already been successful in obtaining financial support for a project presented under the Asia-Invest II Programme (either as an applicant or as a partner), **subsequent proposals** will only be accepted if - at the time of submitting the new proposal - this partnership member is up to date with all reporting obligations within the grant contract for the supported project.

Σε περίπτωση που ένα μεμονωμένο μέλος εταιρικής σχέσης έχει ήδη επιτύχει τη χορήγηση χρηματοδοτικής ενίσχυσης για ένα έργο στο πλαίσιο του Προγράμματος Asia-Invest II (είτε ως υποψήφιος είτε ως εταίρος), οι όποιες επόμενες προτάσεις θα γίνουν αποδεκτές μόνο εάν - κατά τη χρονική στιγμή της υποβολής της νέας πρότασης - το εν λόγω μέλος της εταιρικής σχέσης είναι ενήμερο για όλες τις αναφερόμενες υποχρεώσεις στο πλαίσιο της σύμβασης επιχορήγησης για το προς ενίσχυση έργο.

- 641 (K6): User-focused re-organisation of public administrations **is absolutely essential** for success (based on a clear understanding of the needs, behaviour and expectations of the users).

Η αναδιοργάνωση των δημόσιων διοικήσεων με επίκεντρο το χρήστη είναι απολύτως απαραίτητη για την επιτυχία (βασισμένη σε ξεκάθαρη κατανόηση των αναγκών, της συμπεριφοράς και των προσδοκιών των χρηστών).

- 839 (K2): – Stimulate the creation of cross-border collaborative R&D networks with large and small companies and academic participation. The emergence and development of networks **will be strongly helped if** public funding is available in the pre-competitive research stage.

-Ενθάρρυνση της δημιουργίας διασυνοριακών δικτύων συνεργασίας μεταξύ μικρών και μεγάλων εταιριών συμπεριλαμβανομένης και της ακαδημαϊκής συμμετοχής. Η εμφάνιση και η ανάπτυξη των δικτύων θα βοηθηθεί σημαντικά αν υπάρχει κρατική χρηματοδότηση στο προ-ανταγωνιστικό ερευνητικό στάδιο.

- 153 (K1): **An** appropriate and tension-free **macroeconomic policy approach** consists of the following elements.

Μια κατάλληλη προσέγγιση μακροοικονομικής πολιτικής η οποία να μην επιτρέπει οικονομικές εντάσεις, περιλαμβάνει τα εξής στοιχεία.

Σε επίπεδο διαχειμενικής συνεκτικότητας, εντοπίσαμε 124 μεταβολές και 5 απαλοιφές στο ΣΚ. Οι απαλοιφές αποδίδονται μάλλον σε παραβλέψεις εκ μέρους του μεταφραστή, ίσως λόγω χρονικής πίεσης. Για παράδειγμα:

- 641 (K2): Support the development **by industry** of new products, processes and services, in particular through increased participation in European and international research cooperation

Υποστήριξη της ανάπτυξης με την παραγωγή νέων προϊόντων διαδικασιών και υπηρεσιών ιδιαίτερα μέσω της αυξημένης συμμετοχής σε Ευρωπαϊκές και διεθνείς ερευνητικές συνεργασίες.

Ανάλυση: Απαλοιφή με προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει για πρωτοβουλίες, δράσεις ή πολιτικές που εφαρμόζονται ήδη ή σχεδιάζονται), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (support – υποστήριξη, παράλληλη δομή με απαρέμφατα ως απαρίθμηση των πρωτοβουλιών, research cooperation – ερευνητικές συνεργασίες, βασική έννοια στο κείμενο), πληροφοριακή υπόσταση (έχει απαλειφθεί το by industry – από την βιομηχανία. Η αφαίρεση της πληροφορίας αυτής μεταβάλλει την πληροφοριακή υπόσταση, καθώς λείπει ο δράστης της ενέργειας), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

Αναφορικά με τις μεταβολές, διακρίναμε τρία είδη: μεταβολές που οφείλονται σε έλλειψη γνώσεων του τομέα (ορολογίας) και σε μεταβολές που οφείλονται σε ελλιπή γλωσσική ικανότητα. Στις πρώτες σταχυολογήσαμε τα εξής παραδείγματα:

- 1545 (K10): The duration of a project (including **follow up activities**) cannot exceed 36 months. The minimum duration is 12 months.

Η διάρκεια ενός έργου (συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων συνεχούς παρακολούθησης) δεν δύναται να υπερβαίνει τους 36 μήνες, ενώ δεν δύναται να είναι μικρότερη των 12 μηνών.

Ανάλυση: Μεταβολή με προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει ως προς την μέγιστη και την ελάχιστη επιτρεπόμενη διάρκεια ενός έργου), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (project – έργο, βασική έννοια στο κείμενο), πληροφοριακή υπόσταση (ο όρος follow up activities έχει αποδοθεί εσφαλμένα ως «δραστηριότητες συνεχούς παρακολούθησης» αντί του «επακόλουθες δραστηριότητες», με

αποτέλεσμα την απώλεια του νοήματος και την μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 539 (K1): The full benefits of EMU and of the budgetary policy co-ordination arrangements covered by the SGP will only be realised when the transition phase to accomplishing medium term budgetary positions close to **balance** or in surplus will be completed.

Τα πλεονεκτήματα της ΟΝΕ και των ρυθμίσεων για τον συντονισμό των δημοσιονομικών πολιτικών που περιλαμβάνονται στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης στο σύνολό τους θα καταστούν εφικτά μόνο μετά την ολοκλήρωση της μεταβατικής φάσης για την επίτευξη μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών καταστάσεων που να πλησιάζουν την ισορροπία ή να είναι πλεονασματικές.

Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση και τους διακειμενικούς δεσμούς συνεκτικότητας: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν υφίσταται κάποια ιδιαιτερότητα στη μορφή), προθετικότητα (να τονίσει τη σημασία της μεταβατικής φάσης για την επίτευξη των μεσοπρόθεσμων προϋπολογισμών σε ισοζύγιο ή πλεόνασμα ώστε να επιτευχθεί ο συντονισμός των πολιτικών προϋπολογισμού), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (budgetary policy, budgetary positions, balance surplus, medium-term – δημοσιονομικών πολιτικών, δημοσιονομικών καταστάσεων, ισορροπία, πλεονασματικές, μεσοπρόθεσμων, μεταβολή λόγω εσφαλμένης απόδοσης ορολογίας), πληροφοριακή υπόσταση (το balance αποδίδεται ως «ισορροπία» αντί του «ισοσκελισμένος», μεταβάλλοντας την πληροφοριακή υπόσταση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 543 (K1): Beyond providing scope for the free play of **automatic stabilisers, budgetary policies** should be oriented by the need to improve the quality and the sustainability of public finances.

κατά την κατάρτιση των δημοσιονομικών πολιτικών δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη μόνο η παροχή περιθωρίου για την ελεύθερη λειτουργία των ελεύθερων σταθεροποιητών, αλλά και η ανάγκη για βελτίωση της ποιότητας και της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών.

Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση και τους διακειμενικούς δεσμούς συνεκτικότητας: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν υφίσταται κάποια ιδιαιτερότητα στη μορφή), προθετικότητα (να τονίσει τη σημασία της ανάγκης για καλύτερη ποιότητα και βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών, στο οποίο θα πρέπει να στοχεύουν οι πολιτικές για τον προϋπολογισμό), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (budgetary policies – δημοσιονομικών πολιτικών, αντί για πολιτικών για τον προϋπολογισμό, μεταβάλλοντας τη συνεκτικότητα, public finances – δημόσιων οικονομικών, quality and

sustainability – ποιότητας και βιωσιμότητας, σημαντικές έννοιες στο κείμενο), πληροφοριακή υπόσταση (το budgetary μεταφράζεται ως «δημοσιονομικός» και το automatic stabilisers ως «ελεύθερων σταθεροποιητών» αντί για «αυτόματων», μεταβάλλοντας την πληροφοριακή υπόσταση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 694 (K1): ii. in order to fulfil the requirements of the Kyoto protocol in a cost-effective way, Member States should prepare for the introduction of **emissions trading** at EU level by ensuring inter alia that they have in place sufficiently robust procedures for monitoring, reporting and verification of emissions.

ii. Προκειμένου να ικανοποιηθούν οι προϋποθέσεις του πρωτοκόλλου του Κιότο με τρόπο αποδοτικό ως προς το κόστος, τα κράτη μέλη πρέπει να προετοιμαστούν για τη εισαγωγή εκπομπών αερίων σε επίπεδο ΕΕ εξασφαλίζοντας μεταξύ άλλων ότι διαθέτουν ικανά μέσα για την παρακολούθηση, την αναφορά και την ταυτοποίηση των εκπομπών.

Ανάλυση: Μεταβολή με προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (οδηγία-σύσταση στα κράτη μέλη για την συμμόρφωση με το πρωτόκολλο του Κυότο αναφορικά με τις εκπομπές αερίων), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (αρίθμηση των μέτρων που πρέπει να ακολουθηθούν, cost-effective way – τρόπος αποδοτικός ως προς το κόστος, έννοια-σκοπός της ΕΕ, emissions – εκπομπές αερίων, σε συνδυασμό με το πρωτόκολλο του Κυότο και σε σχέση με τις δράσεις της ΕΕ για το περιβάλλον), πληροφοριακή υπόσταση (ο όρος emissions trading έχει αποδοθεί εσφαλμένα απλώς ως «εκπομπών αερίων», ενώ πρόκειται για «εμπορία δικαιωμάτων εκπομπών», το οποίο μεταβάλλει εντελώς το νόημα και την πληροφοριακή υπόσταση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 700 (K2): Support technology transfer to business and encourage **spin offs**

Στήριξη της μεταφοράς της τεχνολογικής γνώσης στις επιχειρήσεις και ενθάρρυνση των νέων επιχειρήσεων.

Ανάλυση: Μεταβολή με προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει για προγραμματισμένες ή εφαρμοζόμενες δράσεις της Τσεχίας για την μεταφορά τεχνολογίας στον τομέα των επιχειρήσεων και για την ίδρυση νέων εταιρειών), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (support – στήριξη, παράλληλη δομή των δράσεων με απαρέμφατο, technology transfer to business – μεταφοράς της τεχνολογικής γνώσης στις επιχειρήσεις, encourage spin offs – ενθάρρυνση νέων επιχειρήσεων, αμφότερα συνδέονται

με την έννοια της καινοτομίας), πληροφοριακή υπόσταση (ο όρος spin offs έχει αποδοθεί εσφαλμένα ως «νέες επιχειρήσεις» αντί του «εταιρείες τεχνοβλαστοί», όπως έχει αποδοθεί στην ελληνική με αποτέλεσμα την μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 719 (K2): Develop highly skilled human resources and increase researchers' mobility between *academia* and industry

Ανάπτυξη του υψηλά εξειδικευμένου ανθρωπίνου δυναμικού και αύξηση της κινητικότητας των ερευνητών μεταξύ των ακαδημιών και της βιομηχανίας.

Ανάλυση: Μεταβολή με προβληματική πληροφοριακή υπόσταση και γλωσσικούς μηχανισμούς συνεκτικότητας: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει για προγραμματισμένες ή εφαρμοζόμενες δράσεις της Ουγγαρίας για την ανάπτυξη ανθρωπίνου δυναμικού και την σύνδεση των Πανεπιστημίων με την βιομηχανία), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (develop – ανάπτυξη, παράλληλη δομή των δράσεων με απαρέμφατο, researchers' mobility – κινητικότητα των ερευνητών, αφορά στην σύνδεση της έρευνας με την αγορά, όπως αναφέρεται παραπάνω, ωστόσο η εσφαλμένη απόδοση του academia ως «ακαδημιών» οδηγεί στην απώλεια της έννοιας της έρευνας από αυτή την σύνδεση, καθώς οι ακαδημίες δεν είναι πανεπιστημιακά ιδρύματα), πληροφοριακή υπόσταση (ο όρος academia έχει αποδοθεί εσφαλμένα ως «ακαδημίες» αντί του «πανεπιστημιακή κοινότητα» ή «ακαδημαϊκός χώρος», με αποτέλεσμα την μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

Στην ελλιπή γλωσσική ικανότητα του μεταφραστή περιλαμβάνονται συντακτικές παρανοήσεις, όπως οι εξής:

- 541 (K2): Support research for man and the environment and the creation of a viable future.

Στήριξη ερευνών που έχουν ως θέμα τον άνθρωπο και το περιβάλλον και **δημιουργία** ενός αειφόρου μέλλοντος.

Ανάλυση: Μεταβολή με προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει για δράσεις, πολιτικές, κ.λπ της Γερμανίας και συγκεκριμένα για την υποστήριξη της έρευνας για τον άνθρωπο και το περιβάλλον), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (support – στήριξη, παράλληλη δομή με απαρέμφατο, research for man and the environment, viable future – ερευνών που έχουν ως θέμα τον άνθρωπο και το περιβάλλον, αειφόρου μέλλοντος, σύνδεση με την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης που

αναφέρεται παραπάνω ως στόχος των πολιτικών/δράσεων), πληροφοριακή υπόσταση (μεταφραστική αστοχία σε συντακτικό επίπεδο. Το creation εξαρτάται από το research όχι από το support, επομένως θα έπρεπε να αποδοθεί ως «και την δημιουργία». Ως εκ τούτου, υπάρχει μεταβολή στο πληροφοριακή υπόσταση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 561 (K6): Targets for impact and transformation towards 2010 **should be agreed upon**.

Οι στόχοι της απήχησης και του μετασχηματισμού προς το 2010 πρέπει να συμφωνούν με τα παραπάνω.

Ανάλυση: Μεταβολή με προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να τονίσει την ανάγκη να συμφωνηθούν οι αλλαγές στην δημόσια διοίκηση και ο αντίκτυπός τους με σκοπό την επίτευξη των στόχων της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης για το 2010), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (targets – στόχοι, οι οποίοι αναφέρονται στην συνέχεια, 2010, οι τελικοί στόχοι που έχουν τεθεί για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, transformation – μετασχηματισμού, οι αλλαγές που θα πρέπει να γίνουν, όπως αναφέρονται και σε άλλα σημεία στο κείμενο), πληροφοριακή υπόσταση (εσφαλμένη απόδοση του impact ως απήχηση, αντί για αντίκτυπο και συντακτική μεταφραστική αστοχία του should be agreed upon ως πρέπει να συμφωνούν με τα παραπάνω αντί του ορθού «πρέπει να συμφωνηθούν». Ως εκ τούτου, υπάρχει μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

Επίσης, περιλαμβάνονται νοηματικές παρανοήσεις, όπως οι εξής:

- 892 (K3): It will also help **to inform** transport policy at European level.

Θα συμβάλει επίσης στην ενημέρωση της πολιτικής μεταφορών σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Ανάλυση: Μεταβολή με προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (εκφράζει την άποψη ότι το ERANET-TRANSPORT θα συμβάλει στη διαμόρφωση της πολιτικής μεταφορών), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (transport policy – πολιτικής μεταφορών, οι μεταφορές είναι κομβική έννοια στην ενότητα αυτή), πληροφοριακή υπόσταση (η απόδοση του inform ως «ενημέρωση», αντί του «διαμόρφωση» αποτελεί παρανόηση, καθιστά την φράση δυσνόητη και οδηγεί σε μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 990 (K3): At this stage, the ministry will also compile a directory of expertise and **facilities** in each country.

Σ' αυτό το στάδιο, το υπουργείο θα καταρτίσει επίσης έναν κατάλογο ειδημόνων και υπηρεσιών σε κάθε χώρα.

Ανάλυση: Μεταβολή με προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (ενημέρωση για δράση του Υπουργείου Γεωργίας της Ολλανδίας αναφορικά με την χρηματοδότηση και την διαχείριση της έρευνας στον τομέα της ορθής μεταχείρισης των ζώων), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (the ministry – το υπουργείο (Γεωργίας), expertise – ειδήμονες στον τομέα, που διεξάγουν έρευνα σχετικά, έννοια που εμφανίζεται αρκετά σε αυτή την ενότητα του κειμένου, facilities – υπηρεσίες, εσφαλμένη απόδοση, πρόκειται για τις ερευνητικές εγκαταστάσεις), πληροφοριακή υπόσταση (η απόδοση του facilities ως «υπηρεσίες» αντί του «εγκαταστάσεις» αποτελεί παρανόηση και οδηγεί σε μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 518 (K1): To this end, policies should be **geared** at achieving a balanced and sustainable expansion of economic activity.

Προς αυτή την κατεύθυνση, οι οικονομικές πολιτικές πρέπει να συντονιστούν για την επίτευξη μιας ισορροπημένης και βιώσιμης επέκτασης της οικονομικής δραστηριότητας.

Ανάλυση: Μεταβολή με προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (σύσταση για τον προσανατολισμό των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών ώστε να επιτευχθεί η επέκταση της οικονομικής δραστηριότητας), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (Policies – οικονομικές πολιτικές, economic activity – οικονομικής δραστηριότητας, έννοιες κομβικές στο κείμενο), πληροφοριακή υπόσταση (η απόδοση του geared ως «να συντονιστούν» αντί του να «προσαρμοστούν» μεταβάλλει το νόημα και προκαλεί παρανόηση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 556 (K6): A more **comprehensive benchmarking** is needed, which goes beyond measuring mere availability or numbers of users.

Χρειάζεται ένα πιο κατανοητό μέτρο επίδοσης, το οποίο προχωρά πιο πέρα από τη μέτρηση απλά της διαθεσιμότητας ή των αριθμών των χρηστών.

Ανάλυση: Μεταβολή με προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (συστήνει την υιοθέτηση μιας ενιαίας μεθόδου συγκριτικής αξιολόγησης στο πλαίσιο της επίτευξης της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (comprehensive benchmarking – πιο κατανοητό μέτρο επίδοσης (εσφαλμένη απόδοση), έχει

ξαναφερθεί η ανάγκη για πιο ολοκληρωμένη συγκριτική αξιολόγηση παραπάνω, availability or numbers of users – διαθεσιμότητας ή αριθμών των χρηστών, επαναλαμβάνονται οι έννοιες, πρόκειται για χαρακτηριστικά της υφιστάμενης ηλεκτρονικής διακυβέρνησης), πληροφοριακή υπόσταση (η απόδοση του comprehensive ως «κατανοητό» αντί του «ολοκληρωμένο» αποτελεί παρανόηση, ενώ το benchmarking αποδίδεται ως «συγκριτική αξιολόγηση». Ως εκ τούτου, μεταβάλλεται η πληροφοριακή υπόσταση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 579 (K6): A horizontal eGovernment policy is needed but –most importantly- eGovernment policy should become **part and parcel** of sectoral policies (e.g. immigration, agriculture, social security, etc).

Χρειάζεται μια οριζόντια πολιτική Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, αλλά- κυρίως- η πολιτική Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης πρέπει να γίνει κομμάτι και μέρος των τομεακών πολιτικών (π.χ. μετανάστευση, γεωργία, κοινωνική ασφάλεια κτλ.).

Ανάλυση: Μεταβολή με προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει για την ανάγκη σύνδεσης της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης με τις τομεακές πολιτικές), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (eGovernment policy – πολιτική Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, κομβική έννοια του κειμένου, sectoral policies – τομεακών πολιτικών, στο οποίο γίνεται συχνή αναφορά), πληροφοριακή υπόσταση (αδυναμία αναγνώρισης του ιδιωματισμού part and parcel, ο οποίος αποδίδεται ως «αναπόσπαστο τμήμα», οδηγώντας σε μεταβολή της πληροφοριακής υπόστασης), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 592 (K6): Such a concrete and common measurement framework should **address** e.g. efficiency gains, effectiveness, red tape reduction (linked to better regulation when needed) , quality, security and trust in online public services shall be put in place.

Τέτοιο καθορισμένο και κοινό πλαίσιο μέτρων πρέπει να απευθύνεται, π.χ. στα κέρδη απόδοσης, την αποτελεσματικότητα, την υπηρεσιακή μείωση (σύνδεση με καλύτερους κανονισμούς όταν χρειάζεται), την ποιότητα, την ασφάλεια και την εμπιστοσύνη στις δημόσιες υπηρεσίες άμεσης επικοινωνίας που θα δημιουργηθούν.

Ανάλυση: Μεταβολή με προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να τονίσει την ανάγκη να υπάρξει ένα κοινό πλαίσιο μέτρησης του αντίκτυπου των μέσων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (common measurement framework – κοινό πλαίσιο μέτρων (εσφαλμένη απόδοση), επαναλαμβάνεται

η έννοια και παραπάνω, red tape reduction – υπηρεσιακή μείωση (εσφαλμένη απόδοση), στόχος της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, αναφέρεται και σε άλλα σημεία, online public services – δημόσιες υπηρεσίες άμεσης επικοινωνίας (εσφαλμένη απόδοση), ηλεκτρονικές υπηρεσίες που ήδη υφίστανται, όπως αναφέρεται σε άλλα σημεία), πληροφοριακή υπόσταση (πολλαπλές εσφαλμένες αποδόσεις; common measurement framework – κοινό πλαίσιο μέτρησης, όχι μέτρων, red tape reduction – μείωση της γραφειοκρατίας, όχι υπηρεσιακή, online public services – ηλεκτρονικές δημόσιες υπηρεσίες, όχι άμεσης επικοινωνίας και τέλος, το address σημαίνει «αντιμετωπίζω», όχι «απευθύνομαι». Επίσης το shall δηλώνει υποχρέωση και αποδίδεται ως «πρέπει να δημιουργηθούν. Ως εκ τούτου, υπάρχει μεγάλη μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση λόγω παρανοήσεων), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

Τέλος, υπήρχαν περιπτώσεις παρανόησης στο ποιόν ενεργείας:

- 581 (Κ6): Therefore, eGovernment **shall be taken into consideration** in the elaboration of domain specific or sectoral policies.

Επομένως, η Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση θα ληφθεί υπόψη στην επεξεργασία των πολιτικών συγκεκριμένων πεδίων ή των τομεακών πολιτικών.

Ανάλυση: Μεταβολή με προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει για την υποχρέωση να λαμβάνεται υπόψη η ηλεκτρονική διακυβέρνηση στις τομεακές πολιτικές ή τις πολιτικές συγκεκριμένων πεδίων), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (eGovernment – Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση, η βασικότερη έννοια του κειμένου, domain specific or sectoral policies – πολιτικών συγκεκριμένων πεδίων ή τομεακών πολιτικών), πληροφοριακή υπόσταση (η εσφαλμένη απόδοση του shall be taken ως «θα ληφθεί (υπόψη)» αντί του ορθού «θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη», καθώς το shall δηλώνει υποχρέωση, ενώ αποδίδεται εσφαλμένα το ποιόν ενεργείας, εφόσον πρόκειται για όλες τις πολιτικές και όχι για μία μόνο φορά, οδηγεί στην μεταβολή της πληροφοριακής υπόστασης), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 729 (Κ6): It should be accompanied by a European- wide gap analysis as an instrument **to maintain** the innovation framework frequently up-to- date.

Πρέπει να συνοδεύεται από μια ευρεία Ευρωπαϊκή ανάλυση απόκλισης ως ένα μέσο για να διατηρηθεί το πλαίσιο καινοτομίας σύγχρονο.

Ανάλυση: Μεταβολή με προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να

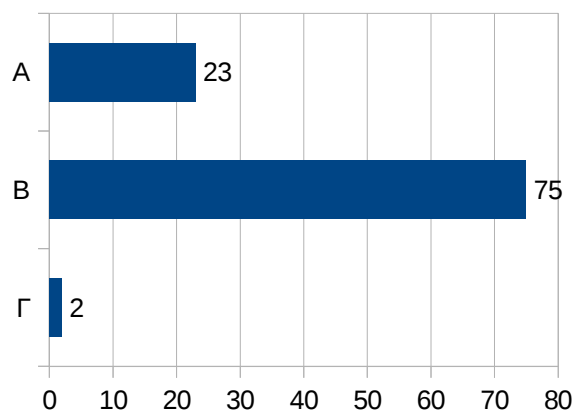
ενημερώσει για τον τρόπο να παραμένει το πλαίσιο καινοτομίας σύγχρονο), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (innovation framework – πλαίσιο καινοτομίας, το θέμα της ενότητας), πληροφοριακή υπόσταση (η εσφαλμένη απόδοση του παρεμφάτου το maintain ως «για να διατηρηθεί» αντί του ορθού «να διατηρείται», το οποίο προκύπτει από το επίρρημα frequently, οδηγεί στην μεταβολή της πληροφοριακής υπόστασης, καθώς δίνεται η έννοια της άπαξ διατήρησης), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

Συνοπτικά, η κατηγορία της Προδρομικής Έμμεσης Εξωκειμενικής Διακειμενικότητας αναπαρίσταται στον Πίνακα 4δ και στο Διάγραμμα 4δ. Γίνεται φανερό ότι η δεύτερη υποκατηγορία περιλαμβάνει μακράν το συχνότερο ποσοστό εμφάνισης δειγμάτων σε σχέση με τις δύο άλλες και κυρίως με την τρίτη. Θεωρούμε ότι τα εν λόγω ποσοστά προέκυψαν εξαιτίας του καθοδηγητικού σκοπού των κειμένων, όταν η οδηγία-σύσταση για την σύνταξη μελλοντικών κειμένων αποτελεί βασικό στοιχείο του σκοπού του κειμένου, στο οποίο άλλωστε οφείλεται και η προδρομικότητα της διακειμενικής αναφοράς:

Πίνακας 4δ

Υποκατηγορία Αναφοράς	Διακειμενικής	Αριθ. Δειγμ.	% στην κατηγ.
A) διακειμενικές αναφορές που αφορούν σε μελλοντικά κείμενα, όταν δεν αναφέρεται ο τίτλος τους (π.χ. είδος κειμένου)		134	23%
B) γενικά όταν δίδεται μία οδηγία ή μια σύσταση ως προς το τι πρέπει να γίνει ή τι προβλέπεται να γίνει, μέσα από τα οποία προκύπτει κείμενο		445	75%
Γ) Συγκλίσεις οργάνων, τα οποία θα δημοσιεύσουν αποφάσεις		15	2%

Διάγραμμα 4δ

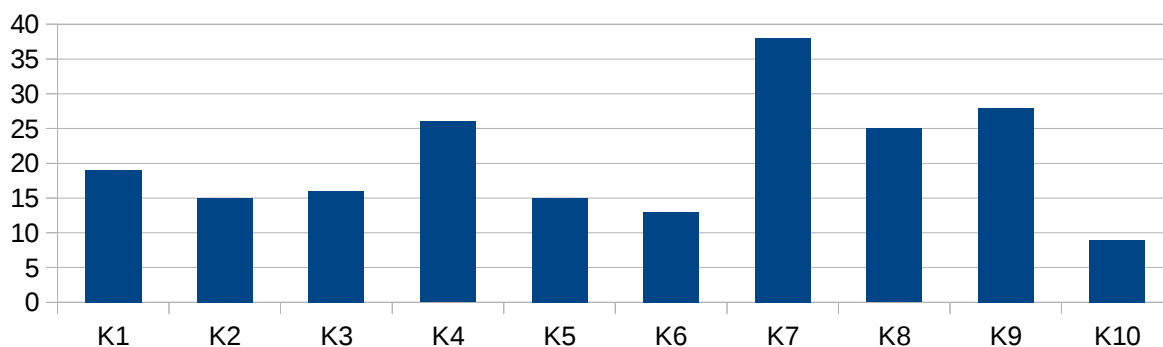
Αναδρομική Άμεση Εξωκειμενική Διακειμενικότητα

Το 20% των δειγμάτων του ΣΚ (417 δείγματα) εντάσσονται στην κατηγορία της Αναδρομικής Άμεσης Εξωκειμενικής Διακειμενικότητας (ΑΑΕΞΔ) (βλ. Πίνακα 5 και Διάγραμμα 5). Το μεγαλύτερο ποσοστό εντοπίζεται στο έβδομο κείμενο (38%, με 63 δείγματα), την έκθεση για την αγορά των φωτοβολταϊκών και αφορά κυρίως σαφείς αναφορές στην πηγή των στοιχείων. Το χαμηλότερο ποσοστό εντοπίζεται στο δέκατο κείμενο, τις κατευθυντήριες οδηγίες-προδιαγραφές της Επιτροπής (9% με 14 δείγματα). Με δεδομένο ότι πρόκειται για πραγματολογικά κείμενα που βασίζονται σε δεδομένα - στοιχεία, θα περιμέναμε ένα υψηλότερο ποσοστό ΑΑΕΞΔ από το 20%.

Πίνακας 5 – Αναδρομική Άμεση Εξωκειμενική Διαχειμενικότητα

Αρ.	Τίτλος κειμένου	Τύπος και Είδος κειμένου	Αρ. δειγμ.	Ποσοστό
1	A. COMMISSION RECOMMENDATION of 24 April 2002 for the Broad Guidelines of the Economic Policies of the Member States and the Community	Καθοδήγηση με επιλογή Σύσταση της Επιτροπής, επίσημη φόρμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,	79	19%
2	COMMISSION STAFF WORKING PAPER – Investing in Research: an Action Plan for Europe	υβριδικό - έκθεση (περιγραφή) και καθοδήγηση με επιλογή έγγραφο εργασίας της Επιτροπής, επίσημη φόρμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	46	15%
3	ERA-NET Networking the European Research Area ERA-NET 2003 – Specific support action – Science for people ERA-NET 2003 – Coordination Action – Transporting European research into a new era ERA-NET 2003 – Specific support action – scientific focus on animal welfare ERA-NET 2003 – Specific support action – Collaboration in infectious ERA-NET 2003 – Specific support action – Equal access to high-quality cancer care	υβριδικό - έκθεση (περιγραφή) και καθοδήγηση με επιλογή δράση συντονισμού, δράση ειδικής στήριξης – τύπος αναφοράς/έκθεσης της ΕΕ	33	16%
4	EU-Russia Energy Dialogue, Sixth Progress Report	υβριδικό - έκθεση (περιγραφή) και καθοδήγηση με επιλογή Έκθεση Προόδου	26	26%
5	TEN-Invest, Transport Infrastructure Costs and Investments between 1996 and 2010 on the Trans-European Transport Network and its Connection to Neighbouring Regions, including and inventory of the Technical Status of the Transport-European Transport Network for the year 2000, Contract No. ETU/B2-7040-S12.328028/2001/PLANCO Final Report	Έκθεση (περιγραφή) Τελική Έκθεση	20	15%
6	E-government Beyond 2005, “CoBrA Recommendations” to the eEurope	καθοδήγηση με επιλογή Έκθεση	21	13%

	Advisory Group, eGovernment Beyond 2005-Modern and Innovative Public Administrations in the 2010 horizon.			
7	Research, Solar Cell Production and Market Implementation of Photovoltaics – PV Status Report 2005 (σελ. 66-80)	Έκθεση (περιγραφή) Έκθεση (Status Report)	63	38%
8	European Security and Defence Policy: An Implementation Perspective 8. Implementing the ESDP in Africa: The case of the Democratic Republic of Congo pp 111-127 (Routledge Advances in European Politics)	Έκθεση (περιγραφή) Επιστημονικό σύγγραμμα για την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας.	67	25%
9	The search for a common European foreign and security policy. Leaders, cognitions and questions of Institutional Viability, Chapter 1 Political Leadership and Security Integration	Έκθεση και με τις τρεις υποκατηγορίες (περιγραφή και αφήγηση) Επιστημονικό σύγγραμμα για την επίτευξη της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας στην ΕΕ.	54	28%
10	Asia-Invest II Programme – Guidelines for Applicants responding to the 2005 Call for Proposals (pp 1-14)	Καθοδήγηση άνευ επιλογής. Κατευθυντήριες οδηγίες, κείμενο προδιαγραφών.	14	9%

Διάγραμμα 5: Αναδρομική Άμεση Εξωκειμενική Διακειμενικότητα

Η ΑΑΕΞΔ διακρίνεται σε έξι κατηγορίες: την σαφή αναφορά στην πηγή της διακειμενικής αναφοράς, όπως είναι οι βιβλιογραφικές παραπομπές ή οι παραπομπές σε συγκεκριμένα κείμενα της ΕΕ, τις παγιωμένες φράσεις, την τακτική συνεδρίαση θεσμικού οργάνου, από την οποία προκύπτουν αποφάσεις, την αναφορά σε είδος δράσης ή κειμένου της ΕΕ, την αναφορά σε έννοιες

γνωστές σε όλους και κοινές στην επικράτεια της ΕΕ, ή σε κοινούς στόχους και την δάνεια ορολογία ή μεταφορική χρήση.

Η υποκατηγορία της σαφούς αναφοράς στην πηγή περιλαμβάνει 285 δείγματα (Πίνακας 5α). Η πλειονότητα με φθίνουσα σειρά συγκεντρώνεται στο έβδομο (57), το όγδοο (52), το ένατο (47) και το δεύτερο κείμενο (38), δηλαδή αντίστοιχα, την έκθεση για την αγορά των φωτοβολταϊκών, το επιστημονικό σύγγραμμα για την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας, το επιστημονικό σύγγραμμα για την επίτευξη της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας στην ΕΕ και το έγγραφο εργασίας της Επιτροπής για τις επενδύσεις στην έρευνα. Το πλήθος των σαφών αναφορών στην πηγή της πληροφορίας είναι, θεωρούμε, λογικός σε πραγματολογικά κείμενα, τα οποία παρέχουν πραγματικές πληροφορίες και γεγονότα, τα οποία αντλούνται από μία πηγή. Άλλωστε εντάσσουμε και τις περιπτώσεις βιβλιογραφικής παραπομπής. Σταχυολογήσαμε τα εξής:

- Γνωστά κείμενα της ΕΕ:
 - 524 (K1): The pace of economic reform needs to be stepped up to attain an outstanding economic performance and to meet the challenges set by **the Lisbon agenda** so as to regain the conditions for full employment.
Πρέπει να επιταχυνθεί ο ρυθμός της οικονομικής μεταρρύθμισης για την επίτευξη σημαντικών οικονομικών επιδόσεων και για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που θέτει η ατζέντα της Λισσαβόνας, προκειμένου να υπάρξουν ξανά οι προϋποθέσεις για πλήρη απασχόληση.
 - 509 (K2): Table 2.1: National policies towards **the Barcelona objective** Country Targets
Policy developments Governance Belgium GERD/GDP3: 3% by 2010.
Πίνακας 2.1: Εθνικές πολιτικές για την επίτευξη του στόχου της Βαρκελώνης Χώρα
Στόχοι Ανάπτυξη πολιτικών Διακυβέρνηση Βέλγιο ΑΔΕΑ/ΑΕΠ3: 3% μέχρι το 2010.
 - 1303 (K9): CFSP was subsequently consolidated further through **the Amsterdam Treaty** in 1997.
Η ΚΕΠΠΑ παγιώθηκε ακόμα περισσότερο το 1997, με την υπογραφή της Συνθήκης του Άμστερνταμ.
- Αναφορά σε τίτλους κειμένων:
 - 587 (K2): **The National Development Plan (2000-2006)** provides for increased public investment in science, technology and innovation. It aims at reinforcing the basic R&D capability in public institutions, supporting applied research activities in industry, and

strengthening collaboration between public institutions and industry. Emphasis is set on developing framework conditions that better link research with commercial reality.

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάπτυξης (2000-2006) στοχεύει στην αύξηση των δημοσίων επενδύσεων στην επιστήμη, την τεχνολογία και την καινοτομία. Σκοπός είναι η ενίσχυση των βασικών δυνατοτήτων των δημοσίων φορέων στον τομέα της έρευνας και της ανάπτυξης, η στήριξη των εφαρμοσμένων ερευνητικών δραστηριοτήτων στην βιομηχανία, και η ενδυνάμωση της συνεργασίας μεταξύ δημοσίων φορέων και της βιομηχανίας. Δίνεται μεγάλη έμφαση στην ανάπτυξη ενός πλαισίου συνθηκών που στοχεύουν στην καλύτερη σύνδεση της έρευνας με την εμπορική πραγματικότητα.

- 1769 (K4): A key objective of the **Road Map for the Common Economic Space**, adopted at the EU-Russia Summit of 10 May 2005, is the intensification of cooperation in the energy area, with particular emphasis on addressing issues related to the sustainability and continued reliability of the production, distribution, transportation and efficient use of energy.

Βασικός στόχος του Οδικού Χάρτη για τον Ενιαίο Οικονομικό Χώρο, που υιοθετήθηκε στη Σύνοδο Κορυφής ΕΕ – Ρωσίας στις 10 Μαΐου 2005, είναι η εντατικοποίηση της συνεργασίας στο ενεργειακό χώρο, με ιδιαίτερη έμφαση στην αντιμετώπιση ζητημάτων που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα και τη διαρκή αξιοπιστία της παραγωγής, κατανομής, μεταφοράς και αποδοτικής χρήσης της ενέργειας.

- 607 (K5): In France, a national transport plan based on the law "**Loi d'Orientation pour l'Aménagement et le Développement Durable du Territoire**" from June 1999 determines future activities concerning transport investment planning.

Στη Γαλλία, ένα εθνικό σχέδιο μεταφορών που βασίζεται στο νόμο «Loi d'Orientation pour l'Aménagement et le Développement Durable du Territoire» (Νόμος Προσανατολισμού για την Άμυνα και την Αειφόρο Ανάπτυξη της Περιοχής) από τον Ιούνιο του 1999 καθορίζει τις μελλοντικές δραστηριότητες που αφορούν το σχεδιασμό επενδύσεων στον τομέα των μεταφορών.

- Παραθέματα ή αναφορές σε λόγια γνωστών προσωπικοτήτων

- 1244 (K9): Both the John Major and Tony Blair governments located Great Britain “ at the heart of Europe,” and at the turn of the century Tony Blair went even so far as to call for a “European superpower,” explaining that “Europe today is no longer just about peace. It is about projecting collective power.”

Οι κυβερνήσεις του John Major και του Tony Blair τοποθέτησαν τη Μεγάλη Βρετανία στο «σκληρό πυρήνα της Ευρώπης». Στις αρχές του αιώνα, μάλιστα, ο Tony Blair έκανε

λόγο και για μια «ευρωπαϊκή υπερδύναμη», εξηγώντας ότι «η Ευρώπη δεν αφορά πλέον μόνο στη διασφάλιση της ειρήνης, αλλά και στην προβολή της συλλογικής ισχύος».

- 1240 (K9): Exemplary here is Winston Churchill’s statement from May 1953 that the British are with but not of Europe.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η δήλωση που έκανε ο Winston Churchill το Μάιο του 1953 ότι οι Βρετανοί θεωρούσαν εαυτούς υποστηρικτές της Ευρώπης αλλά όχι Ευρωπαίους.

- 1291 (K9): For good or bad, this concern was confirmed by the leaders of the United States. In 1990, President George H.W. Bush commented: “We are not in Europe for the sake of the Europeans—we are in Europe for our own sake.”

Σε πολλές ευρωπαϊκές κυβερνήσεις γεννήθηκε μια ανησυχία για το κατά πόσο οι Ηνωμένες Πολιτείες θα ήταν πλέον σε θέση να ασχολούνται με τα γεγονότα στην Ευρώπη τη δεδομένη στιγμή, ανησυχία η οποία, καλώς ή κακώς, επιβεβαιώθηκε από τους ηγέτες των ΗΠΑ. Το 1990, ο Πρόεδρος George H.W. Bush δήλωσε: «Δεν είμαστε στην Ευρώπη για το καλό των Ευρωπαίων – είμαστε στην Ευρώπη για το δικό μας καλό».

- 1163 (K9): This fundamental disagreement among these three most important EU members over the war in Iraq illustrated that Europe still does not have one phone number and that its members continue to search for a coherent European foreign and security policy.

Αυτή η καίριας σημασίας διάσταση απόψεων των τριών κυριότερων μελών της ΕΕ περί του πολέμου στο Ιράκ κατέδειξε το γεγονός ότι η Ευρώπη ακόμη δεν έχει έναν κοινό «αριθμό τηλεφώνου» και ότι τα μέλη της εξακολουθούν να αποζητούν μια συνεκτική ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας.

Σχολιασμός: η επικριτική φράση του Kissinger, «what is Europe’s phone number?» για το ποιος μιλά εκ μέρους της Ευρώπης.

- Η πηγή είναι ένας οργανισμός:

- 1782 (K4): They also note the Round Tables which have been organised by the EU-Russia Energy Technology Centre on facilitating investments in the energy efficiency sector and suggest that consideration be given to ways of co-operating on clean fossil technologies.

Επισημαίνουν επίσης τις Στρογγυλές Τράπεζες που έχουν οργανωθεί από το Κέντρο Ενεργειακών Τεχνολογιών ΕΕ – Ρωσίας για τη διευκόλυνση των επενδύσεων στον

τομέα ενεργειακής απόδοσης και προτείνουν να ληφθούν υπόψη τρόποι συνεργασίας για τις τεχνολογίες καθαρών καυσίμων.

- Αναφορά σε διαρκή προγράμματα:
 - 689 (K2): Develop international research cooperation, using in particular FP6. (Framework Programmes)
Ανάπτυξη μιας διεθνούς συνεργασίας έρευνας, ειδικότερα με τη χρήση του 6ου προγράμματος-πλαisiού.
 - 1784 (K4): They also note the TACIS projects on “Energy Efficiency at a Regional Level (Archangelsk, Astrakhan and Kaliningrad)” and on “Renewable Energy Policy and Rehabilitation of Small Scale Hydro Power Plants”.
Τονίζουν επίσης τα έργα στο πλαίσιο του προγράμματος TACIS για την «Ενεργειακή Απόδοση σε περιφερειακό επίπεδο (Archangelsk, Astrakhan, και Kaliningrad)» και για την «Πολιτική για την Ανανεώσιμη Ενέργεια και αποκατάσταση υδροηλεκτρικών εργοστασίων μικρής κλίμακας».
- Βιβλιογραφικές παραπομπές:
 - 1146 (K8): To succeed, security sector reforms in transition countries have to be holistic, covering the judicial triad, and they must include those bodies responsible for the oversight of public security agencies, notably parliaments (OECD, 2005).
Για να είναι αποτελεσματικές, οι μεταρρυθμίσεις του συστήματος ασφάλειας πρέπει να είναι ολιστικές, να καλύπτουν το τρίπτυχο και πρέπει να περιλαμβάνουν τα όργανα που είναι αρμόδια για την εποπτεία των οργανισμών ασφάλειας, κυρίως των κοινοβουλίων (Ο.Ο.Σ.Α., 2005).
 - 1082 (K8): On 30 July 2006, following an authorization by the UN Security Council, the EU deployed about 400 troops to Kinshasa (Council of the European Union, 2006c).
Στις 30 Ιουλίου 2006, μετά την έγκριση του Συμβουλίου Ασφάλειας των Ηνωμένων Εθνών, η Ευρωπαϊκή Ένωση ανέπτυξε περίπου 400 στρατεύματα στην Κινσάσα (Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2006 γ).
 - 887 (K8): Stemming from its commitment to attain the Millennium Development Goals agreed by the United Nations (UN), its awareness of the impact of globalization and the recognition that the security environment has changed, the EU has progressively redefined its approach to developing countries and toward Africa in particular (cf. Joint Statement, 2005).

Αναδεικνύοντας από την υποχρέωση να επιτευχθούν οι αναπτυξιακοί στόχοι της Χιλιετίας -οι οποίοι καθορίστηκαν από τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), η επίγνωση των επιπτώσεων της παγκοσμιοποίησης και η αναγνώριση ότι το πεδίο της ασφάλειας έχει αλλάξει- η Ε.Ε. έχει επανακαθορίσει σταδιακά την προσέγγισή της προς τις αναπτυσσόμενες χώρες και ειδικά προς την Αφρική. (Βλέπε την Κοινή Δήλωση, 2005).

- 738 (Κ7): But even in the Baltic States yearly average values of more than 800 kWh per year are possible for a 1 kWp system, which is comparable to Northern Germany [Sur 2004].

Ακόμα όμως και στα κράτη της Βαλτικής, είναι δυνατές ετήσιες μέσες τιμές άνω των 800 kWh κατ' έτος για σύστημα 1 kWp, κάτι που είναι συγκρίσιμο με τη βόρεια Γερμανία [Sur 2004].

- 854 (Κ8): As member states have increasingly come to recognize that security implies far more than force and coercion, they are striving to improve co-ordination and coherence between the hard and soft tools at their disposal (Ibid: 645).

Εφόσον τα κράτη μέλη αποδέχτηκαν ολοένα και περισσότερο ότι η ασφάλεια απαιτεί περαιτέρω στοιχεία από την δύναμη και τον καταναγκασμό, οι ίδιοι προσπαθούν να βελτιώσουν τον συντονισμό και την συνοχή μεταξύ ισχυρών και ελαστικών εργαλείων στην διάθεσή τους (Αυτόθι 645).

Πίνακας 5α – σαφής αναφορά στην πηγή της διακειμενικής αναφοράς

Κείμ. 1	Κείμ. 2	Κείμ. 3	Κείμ. 4	Κείμ. 5	Κείμ. 6	Κείμ. 7	Κείμ. 8	Κείμ. 9	Κείμ. 10
29	38	9	20	16	7	57	52	47	10

Οι παγιωμένες φράσεις αριθμούν μόλις 5 δείγματα (Πίνακας 5β). Αναφέρουμε ενδεικτικά:

- 97 (Κ1): The limited **window of opportunity** before the effects of ageing come to be felt more forcefully should be used to achieve sound public finance positions.

Τα περιορισμένα περιθώρια που απομένουν προτού αρχίσουν να γίνονται περισσότερο αντιληπτές οι επιπτώσεις από τη γήρανση του πληθυσμού πρέπει να εξαντληθούν για την επίτευξη υγιών δημοσιονομικών καταστάσεων.

- 1096 (Κ3): Nations **in the driving seat**

Τα έθνη στη θέση του οδηγού.

Πίνακας 5β – παγιωμένες φράσεις

Κείμ. 1	Κείμ. 2	Κείμ. 3	Κείμ. 4	Κείμ. 5	Κείμ. 6	Κείμ. 7	Κείμ. 8	Κείμ. 9	Κείμ. 10
2	1	1	0	0	1	0	0	0	0

Οι τακτικές συνεδριάσεις θεσμικών οργάνων, από τις οποίες προκύπτουν αποφάσεις, αριθμούν 39 δείγματα, τα περισσότερα στο πρώτο κείμενο (23), τις συστάσεις της Επιτροπής (Πίνακας 5γ). Αναφέρουμε τα εξής:

- 495 (K1): in the light of the political orientations of the **Barcelona European Council** (15-16 March 2002), λαμβάνοντας υπόψη τους πολιτικούς προσανατολισμούς του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Βαρκελώνης (15-16 Μαρτίου 2002),
- 519 (K1): **The Lisbon European Council** has reflected this main challenge in the overarching objective of making Europe the most competitive and dynamic knowledge-based economy by the year 2010, capable of sustainable growth with more and better jobs and greater social cohesion.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας υπογράμμισε αυτή την κύρια πρόκληση εντάσσοντάς την στον γενικό στόχο να εξελιχθεί η Ευρώπη στην πιο ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία της γνώσης ως το 2010, η οποία θα είναι σε θέση να αναπτύσσεται με βιώσιμο τρόπο, δημιουργώντας περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και επιτυγχάνοντας μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή.

- 616 (K1): improve the long-term sustainability of public finances by pursuing a comprehensive three-pronged strategy agreed by **the Stockholm European Council**.

Να βελτιώσουν την μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών, ακολουθώντας μια συνοχική στρατηγική τριών φάσεων, η συμφωνία για την οποία ελήφθη από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Στοκχόλμης.

- 235 (K1): reform pension policies towards the broad common goals agreed by the Gothenburg and Laeken Councils so as to safeguard the adequacy of pensions, maintain the financial sustainability, and meet changing societal needs;

Να μεταρρυθμίσουν τις συνταξιοδοτικές πολιτικές για την επίτευξη των βασικών κοινών στόχων που συμφωνήθηκαν στα Συμβούλια του Γκέτεμποργκ και του Λάκεν, για να διασφαλιστεί το κατάλληλο ύψος των συντάξεων, να διατηρηθεί η δημοσιονομική βιωσιμότητα και να ικανοποιηθούν οι μεταβαλλόμενες κοινωνικές ανάγκες.

- 1312 (K9): Of particular importance, among other things because of the reversal of traditional British hesitation toward the European project, is the prelude to the **St. Malo Summit** and the summit itself at the beginning of December 1998.

Ιδιαίτερης σημασίας ήταν το προπαρασκευαστικό στάδιο της Συνόδου Κορυφής στο St. Malo, αλλά και η Σύνοδος αυτή καθεαυτή, το Δεκέμβριο του 1998, κυρίως διότι αποτελεί την απόδειξη μεταστροφής του παραδοσιακού δισταγμού της Μεγάλης Βρετανίας έναντι του ευρωπαϊκού σχεδίου.

Πίνακας 5γ – τακτικές συνεδριάσεις θεσμικών οργάνων, από όπου προκύπτουν αποφάσεις.

Κείμ. 1	Κείμ. 2	Κείμ. 3	Κείμ. 4	Κείμ. 5	Κείμ. 6	Κείμ. 7	Κείμ. 8	Κείμ. 9	Κείμ. 10
23	5	0	2	0	2	0	4	2	1

Η τέταρτη υποκατηγορία, η αναφορά σε είδος δράσης ή κειμένου της ΕΕ, περιλαμβάνει 15 δείγματα, τα 11 από τα οποία στο κείμενο 3 (Πίνακας 5δ). Ενδεικτικά:

- 870 (K3): **NORSAGE is a Specific support action** whose ultimate aim is to create a transnational consortium of programme managers to prepare a proposal for a follow-up ERA-NET project.

Το NORSAGE είναι επιμέρους δράση στήριξης, της οποίας ο τελικός στόχος είναι η δημιουργία μιας διεθνικής κοινοπραξίας των διαχειριστών προγραμμάτων, ώστε να προετοιμαστεί μια πρόταση για διάδοχο έργο ERA-NET. (ορθή απόδοση: Δράση ειδικής στήριξης)

- 885 (K3): Coordination Action

Δράση Συντονισμού

- 970 (K3): But Member States' policies in this area are based on the implementation of **EU Directives**.

Οι πολιτικές όμως των κρατών μελών σ' αυτό το πεδίο βασίζονται στην εφαρμογή των οδηγιών της Ε.Ε.

- 767 (K7): In addition to the 25 national programmes for market implementation, research and development, the European Union has been funding research (DG RTD) and demonstration projects (DG TREN) with the **Research Framework Programmes** since 1980.

Πέραν των 25 εθνικών προγραμμάτων για την εφαρμογή στην αγορά, την έρευνα και την ανάπτυξη, η Ευρωπαϊκή Ένωση χρηματοδοτεί από το 1980 έργα έρευνας (ΓΔ ΕΤΑ) και επίδειξης (ΓΔ Μεταφορών και Ενέργειας) με τα Προγράμματα Πλαίσια για την Έρευνα.

Πίνακας 5δ – αναφορά σε είδος δράσης ή κειμένου της ΕΕ.

Κείμ. 1	Κείμ. 2	Κείμ. 3	Κείμ. 4	Κείμ. 5	Κείμ. 6	Κείμ. 7	Κείμ. 8	Κείμ. 9	Κείμ. 10
0	0	11	0	0	2	3	0	0	0

Η πέμπτη υποκατηγορία συγκεντρώνει έννοιες γνωστές και κοινές στην επικράτεια της ΕΕ, ή κοινούς στόχους. Είναι η δεύτερη πιο πολυάριθμη, με 64 δείγματα, τα περισσότερα από τα οποία εντοπίζονται στο πρώτο κείμενο, τις συστάσεις της Επιτροπής για τις οικονομικές πολιτικές των κρατών μελών (Πίνακας 5ε). Γενικά, οι κοινές και γνωστές έννοιες/στόχοι αφορούν ουσιαστικά την κοινή δυτική ευρωπαϊκή κληρονομιά που οδήγησε στην βούληση και τελικά την δημιουργία της ΕΕ. Πρόκειται για αξίες και ιδανικά που μοιράζονται οι ευρωπαϊκοί λαοί, απότοκα ίσως και του Διαφωτισμού και της Γαλλικής Επανάστασης, αλλά και των μαθημάτων από τα δεινά των δύο Παγκοσμίων πολέμων που έπληξαν την ανθρωπότητα. Σε αυτό το πλαίσιο, αναφέρουμε τα εξής:

- 1115 (K8): For the Commission, security sector reform is an essential part of its objective to reinforce **good governance, democracy, the rule of law, protection of human rights and the efficient use of public resources**.

Για την Επιτροπή, η μεταρρύθμιση του συστήματος ασφάλειας είναι ένα σημαντικό στοιχείο του στόχου της ενίσχυσης της καλής διακυβέρνησης, της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου, της προστασίας των ανθρώπινων δικαιωμάτων και της καλής χρήσης των δημόσιων πόρων.

- 1335 (K9): **The principle of absolute retention of sovereignty** manifests itself by requiring decisions to be unanimous. This, of course, takes time and may lead to timid results.

Η αρχή της απόλυτης διατήρησης της εθνικής κυριαρχίας εκφράζεται με την απαίτηση ομοφωνίας στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, κάτι το οποίο απαιτεί χρόνο και μπορεί να οδηγήσει σε μετριοπαθή αποτελέσματα.

- 145 (K1): A modern and active **welfare state** that encourages people to work would also be important in this respect.

Η ύπαρξη ενός σύγχρονου και ενεργού κράτους προνοίας που ενθαρρύνει τους πολίτες να εργάζονται θα ήταν σημαντική και γι' αυτό το λόγο.

- 295 (K1): vi. remove existing **barriers to female labour market activity**.

vi. Να εξαλείψουν τους υφιστάμενους περιορισμούς της γυναικείας δραστηριότητας στην αγορά εργασίας.

Πρόκειται επίσης για ιδιαίτερες αξίες και στόχους στο πλαίσιο της επίτευξης μιας πραγματικής ένωσης, τα οποία εντοπίζονται και σε βασικά κείμενα, όπως είναι οι συνθήκες της ΕΕ, αλλά και σε άλλα κείμενα. Ενδεικτικά: η ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων (Συνθήκη της Ρώμης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και λοιπές τροποποιητικές αυτής), η μείωση της γραφειοκρατίας, οι διευρύνσεις (π.χ. διάσκεψη κορυφής της Χάγης, 1969), οι τομείς της ασφάλειας και της άμυνας ή της επιστημονικής έρευνας.

- 900 (K3): ***The free movement of goods and people*** across national borders in the EU means that countries cannot consider their transport systems in isolation.

Η ελεύθερη διακίνηση των αγαθών και προσώπων μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση σημαίνει ότι οι χώρες δε μπορούν να κρατούν τα συστήματα μεταφορών τους σε απομόνωση.

- 687 (K6): Examples could be cross-border company registration, electronic public procurement, ***mobility of citizens and workers in Europe*** with minimal administrative burden, statistics, geo-data, environment, job search and online participation during the preparation for the European elections in 2009.

Παραδείγματα θα μπορούσαν να είναι η εγγραφή εταιριών εκτός συνόρων, ηλεκτρονική δημόσια προμήθεια, κινητικότητα πολιτών και εργαζομένων στη Ευρώπη με ελάχιστη διοικητική υποχρέωση, στατιστικές, γεο-δεδομένα, περιβάλλον, εύρεση εργασίας και συμμετοχή άμεσης επικοινωνίας κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας για τις Ευρωεκλογές το 2009.

- 704 (K6): Some key areas are interoperable electronic procurement (public procurement in the ***Internal Market***), eHealth systems and services (increasing citizen mobility e.g. by the health insurance card) and electronic customs administration across Europe.

Μερικές βασικές περιοχές είναι διαλειτουργικά ηλεκτρονική προμήθεια (δημόσια προμήθεια στην Εσωτερική Αγορά) συστήματα και υπηρεσίες Ηλεκτρονικής Υγείας (αυξάνοντας την κινητικότητα των πολιτών με την κάρτα ασφάλειας υγείας για παράδειγμα) και ηλεκτρονικές τελωνειακές υπηρεσίες σε όλη την Ευρώπη.

- 1267 (K9): Beyond the launching of ***the enlargement process of the EEC*** and plans for monetary unification, foreign ministers considered strategies for political unification toward a “united Europe” that would make an international contribution “commensurate with its role and mission.”

Παράλληλα με την έναρξη της διαδικασίας διεύρυνσης της ΕΟΚ και με τα σχέδια για νομισματική ενοποίηση, οι υπουργοί εξωτερικών κατέστρωσαν και στρατηγικές πολιτικής ενοποίησης, οι οποίες θα οδηγούσαν σε μια «ενωμένη Ευρώπη» με συμμετοχή στο διεθνή χώρο «αντίστοιχη του ρόλου και της αποστολής της».

- 851 (K8): The EU is striving to operationalize such concepts through its instruments for external action such as development, trade and environmental policies as well as the **Common Foreign and Security Policy (CFSP)** and, increasingly, the **European Security and Defence Policy (ESDP)** (German Development Institute (DIE), 2004).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έκανε μεγάλες προσπάθειες για την υλοποίηση αυτών των αρχών μέσω των εξωτερικών δράσεων της για την ανάπτυξη, το εμπόριο καθώς και με τις περιβαλλοντικές πολιτικές της, με την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και, ολοένα και περισσότερο, με την Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (Ε.Π.Α.Α.) (Γερμανικό Ινστιτούτο για την Ανάπτυξη (DIE), 2004).

- 905 (K7): The scheme will contribute to making a reality of the **European Research Area** by improving the coherence and coordination across Europe of such research programmes. Το πλαίσιο θα συμβάλλει ώστε να γίνει πραγματικότητα ο Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας, βελτιώνοντας τη συνάφεια και το συντονισμό τέτοιων ερευνητικών προγραμμάτων σε όλη την Ευρώπη.

Τέλος, πρόκειται για τομείς άμεσου ενδιαφέροντος της ΕΕ, κοινού σε όλους όπως είναι ο πυλώνας της οικονομίας, αλλά και τομείς που εκτός από το οικονομικό ενδιαφέρον εμφανίζουν και κοινωνικό, όπως είναι το περιβάλλον και η προστασία των ζώων.

- 1749 (K4): Taking into account that energy is an important element for sustainable development and, at the same time, is a key sector to be addressed in order **to tackle climate change**, the EU and Russia will continue to develop practical cooperation in this sector.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η ενέργεια είναι ένα σημαντικό στοιχείο για την αειφόρο ανάπτυξη και ταυτόχρονα ένας σημαντικός τομέας για την αντιμετώπιση της κλιματικής μεταβολής, η ΕΕ και η Ρωσία θα εξακολουθήσουν να αναπτύσσουν πρακτική συνεργασία στον εν λόγω τομέα.

- 948 (K3): Concern over animal welfare is now a subject of mainstream public debate, with many consumers deliberately buying **'animal-friendly' foods**.

Η ανησυχία για την ορθή μεταχείριση των ζώων είναι ένα θέμα της βασικής δημόσιας συζήτησης, αφού πολλοί καταναλωτές αγοράζουν συνειδητά προϊόντα «φιλικά προς τα ζώα».

- 447 (K1): **Protection of environmental resources** such as clean air, water and soil, maintaining biodiversity and reducing environmental threats to public health require an active environmental policy in order to ensure a responsible use of scarce natural resources

and development which is economically, environmentally and socially sustainable in the long run.

Η προστασία των περιβαλλοντικών πόρων, όπως είναι ο αέρας, το νερό και το έδαφος, η διατήρηση της βιοποικιλότητας και η μείωση των περιβαλλοντικών απειλών προς τη δημόσια υγεία απαιτούν μια ενεργό περιβαλλοντική πολιτική με στόχο τη διασφάλιση μιας υπεύθυνης χρήσης των σπάνιων φυσικών πόρων και μιας ανάπτυξης η οποία είναι μακρόχρονα βιώσιμη από οικονομικής, περιβαλλοντικής και κοινωνικής σκοπιάς.

- 908 (K2): They aim to make the national research system more efficient and innovative while **contributing to sustainable development** and society's objectives.

Στόχος τους είναι να καταστήσουν το εθνικό σύστημα έρευνας πιο αποτελεσματικό και καινοτόμο καθώς και να συνεισφέρουν στην αειφόρο ανάπτυξη και στους κοινωνικούς σκοπούς.

- 201 (K1): i. the increase in nominal wages be consistent with **price stability**;

i. Η αύξηση στους ονομαστικούς μισθούς να συνάδει με την σταθερότητα των τιμών.

- 364 (K1): The RCAP contains a set of measures (many in common with the FSAP) in respect of private equity (venture capital and buy out) that promote **market integration**, enact structural reform in areas such as regulation, taxation and bankruptcy law and foster a culture of enterprise.

Το πρόγραμμα δράσης επιχειρηματικών κεφαλαίων περιλαμβάνει ένα σύνολο μέτρων (πολλά από τα οποία είναι κοινά με το πρόγραμμα δράσης χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών) σχετικά με τις ιδιωτικές επενδύσεις (κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου και εξαγορών) που υποστηρίζουν την ενοποίηση της αγοράς, υλοποιούν διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις σε τομείς όπως οι ρυθμίσεις, η φορολόγηση και το πτωχευτικό δίκαιο και ενισχύουν ένα κλίμα επιχειρηματικότητας.

- 1152 (K8): The costs of the operation – 16,700,000 euro – were borne by contributing states, based on **the principle that 'costs lie where they fall'**.

Τα συμμετέχοντα κράτη χρηματοδότησαν την επιχείρηση – 16.700.000 ευρώ – για την αρχή «έκαστος καλύπτει τις δικές του δαπάνες».

- 468 (K1): They are therefore a way to implement more consistently and cost-effectively **the polluter-pays principle**.

Αποτελούν συνεπώς έναν τρόπο για την συνεπέστερη και την πλέον συμφέρουσα από πλευράς κόστους εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει».

Πίνακας 5ε – γνωστές και κοινές έννοιες στην ΕΕ ή κοινοί στόχοι.

Κείμ. 1	Κείμ. 2	Κείμ. 3	Κείμ. 4	Κείμ. 5	Κείμ. 6	Κείμ. 7	Κείμ. 8	Κείμ. 9	Κείμ. 10
23	2	7	3	2	9	2	11	5	0

Στην έκτη κατηγορία, την δάνεια ορολογία ή μεταφορική χρήση, εντάξαμε 9 δείγματα (Πίνακας 5στ). Επιλέξαμε τα εξής:

- 1099 (K3): The positive feedback from the initial joint activities will trigger **a ‘snowball effect’** – more organisations will join the network and more activities will be conducted under its auspices as countries enjoy the economies of scale and the benefits of a shared knowledge base.

Η θετική αναδραστική πληροφόρηση από τις αρχικές κοινές δραστηριότητες θα προκαλέσει «φαινόμενο χιονοστιβάδας» – περισσότεροι οργανισμοί θα ενταχθούν στο δίκτυο και θα ξεκινήσουν περισσότερες δραστηριότητες υπό την αιγίδα του, καθώς οι χώρες θα απολαμβάνουν οικονομίες κλίμακας και τα οφέλη από την κοινή βάση γνώσης.

Σχολιασμός: Το «φαινόμενο της χιονοστιβάδας» αφορά σε μία διαδικασία που ξεκινά ως ασήμαντη και στην πορεία αποκτά μεγαλύτερη σημασία, μεγαλύτερη ορμή, όπως το φυσικό φαινόμενο της χιονοστιβάδας³⁵.

- 396 (K1): intensify efforts to implement the RCAP by 2003, in particular with regard to favouring **a "prudent man"** approach rather than limits by asset type in the regulation of institutional investment.

Να εντείνουν τις προσπάθειες για την υλοποίηση του προγράμματος δράσης επιχειρηματικών κεφαλαίων ως το 2003, δίνοντας προτεραιότητα μάλλον στην «σύνεση» παρά στην επιβολή περιορισμών ανά κατηγορία περιουσιακών στοιχείων στον κανονισμό για τους θεσμικούς επενδυτές.

Σχολιασμός: Η έκφραση «prudent man rule» προέρχεται από τον νομικό και τον οικονομικό τομέα και σημαίνει επενδύσεις που πραγματοποιούνται σύμφωνα με τις πράξεις των συνετών ανθρώπων. Πρωτοχρησιμοποιήθηκε το 1830 στην Μασσαχουσέτη³⁶.

- 909 (K7): From the socio-economic data at hand, feed-in tariffs should be designed to potentially enable a pay-back of the initial investment within 10 to 12 years and should be combined with **a built-in “sun-set”**.

35 Πηγή: The free dictionary, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://encyclopedia.thefreedictionary.com/Snowball+effect>, τελευταία πρόσβαση: Μάρτιος 2018.

36 Πηγή: The free dictionary, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://encyclopedia.thefreedictionary.com/prudent+man+rule>, τελευταία πρόσβαση: Μάρτιος 2018.

Βάσει των κοινωνικο-οικονομικών δεδομένων που είναι διαθέσιμα, τα τιμολόγια τροφοδότησης πρέπει να σχεδιαστούν για να δίνουν τη δυνατότητα επιστροφής των αρχικών επενδύσεων εντός 10 - 12 ετών και θα πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη για σταδιακή μείωσή τους.

Σχολιασμός: Η έκφραση sun-set προέρχεται από την νομική γλώσσα και αφορά νόμους με προβλεπόμενη ημερομηνία λήξης ισχύος³⁷.

Πίνακας 5στ – δάνεια ορολογία ή μεταφορική χρήση.

Κείμ. 1	Κείμ. 2	Κείμ. 3	Κείμ. 4	Κείμ. 5	Κείμ. 6	Κείμ. 7	Κείμ. 8	Κείμ. 9	Κείμ. 10
2	0	1	2	0	1	0	0	0	3

Οι διακειμενικοί ενδείκτες περιλαμβάνουν βιβλιογραφικές παραπομπές:

- 1135 (K8): Some commentators point at a turf war between the two organizations in Congo (**Mobekk, 2006**).

Κάποιοι σχολιαστές αναφέρουν για έναν πόλεμο μεταξύ των δύο οργανισμών στο Κονγκό (Mobekk, 2006).

- 855 (K7): Fig. 21: Cumulative installed PV capacity in the New Member States and Candidate Countries [**Pie 2004, Rei 2003, Sys 2005, You 2003**].

Εικ. 21: Συνολικές δυνατότητες εγκατεστημένων φωτοβολταϊκών συστημάτων στα νέα κράτη μέλη και τις υποψήφιες χώρες [Pie 2004, Rei 2003, Sys 2005, You 2003].

Λόγια προσώπων με ή χωρίς εισαγωγικά:

- 1153 (K9): However, when reviewing the plans for the European Defence Community (EDC) set forth by Frenchman Jean Monnet, British **prime minister Winston Churchill commented that it was a “sludgy amalgam.”**

Μολαταύτα, εξετάζοντας τα σχέδια του γάλλου Jean Monnet για την Ευρωπαϊκή Αμυντική Κοινότητα (ΕΑΚ), ο βρετανός πρωθυπουργός Winston Churchill τη χαρακτήρισε ως ένα «άμορφο αμάλγαμα».

Ουσιαστικά, μετοχές, φράσεις που παραπέμπουν στην πηγή:

- 746 (K7): **According to** EPIA, new PV production facilities create about 20 jobs per MW of capacity adding about 30 additional jobs per MW installed capacity in the wholesale, retail, installation and maintenance services sector.

37 Πηγή: Λεξικό wordreference, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://www.wordreference.com/engr/sunset>, τελευταία πρόσβαση: Μάρτιος 2018.

Σύμφωνα με την ΕΡΙΑ, οι νέες εγκαταστάσεις παραγωγής φωτοβολταϊκών συστημάτων δημιουργούν περίπου 20 θέσεις απασχόλησης ανά MW δυνατοτήτων, προσθέτοντας περίπου 30 επιπλέον θέσεις απασχόλησης ανά MW εγκατεστημένων δυνατοτήτων στον τομέα υπηρεσιών χονδρικής πώλησης, λιανικής πώλησης, εγκατάστασης και συντήρησης.

- 884 (K8): Stemming from its commitment to attain the Millennium Development Goals **agreed by** the United Nations (UN), its awareness of the impact of globalization and the recognition that the security environment has changed, the EU has progressively redefined its approach to developing countries and toward Africa in particular (cf. Joint Statement, 2005).

Αναδεικνύοντας από την υποχρέωση να επιτευχθούν οι αναπτυξιακοί στόχοι της Χιλιετίας -οι οποίοι καθορίστηκαν από τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), η επίγνωση των επιπτώσεων της παγκοσμιοποίησης και η αναγνώριση ότι το πεδίο της ασφάλειας έχει αλλάξει- η Ε.Ε. έχει επανακαθορίσει σταδιακά την προσέγγισή της προς τις αναπτυσσόμενες χώρες και ειδικά προς την Αφρική. (Βλέπε την Κοινή Δήλωση, 2005).

- 1739 (K4): The Parties also note the intention to extend co-operation in the field of nuclear energy as a whole, **as agreed in** the Road Map for the Common Economic Space.

Οι δύο πλευρές επισημαίνουν επίσης την πρόθεση να επεκτείνουν τη συνεργασία στο πεδίο της πυρηνικής ενέργειας συνολικά, όπως συμφωνήθηκε στον Οδικό Χάρτη για τον Ενιαίο Οικονομικό Χώρο.

- 947 (K8): **As the** International Crisis Group (2006: i) **reported**, the reluctance to move forward with reform in many security structures [was] a deliberate strategy on the part of the leaders who fought the 1998–2002 war to preserve their ability to respond with force if elections do not turn out to their satisfaction.

Επειδή η Ομάδα Διεθνών Κρίσεων (2006 i) ανέφερε ότι η απροθυμία της χώρας να κάνει μεταρρυθμίσεις σε πολλές σχετικά με την ασφάλεια δομές ήταν μία σκόπιμη στρατηγική των αρχηγών (οι οποίοι είχαν συμμετέχει στον πόλεμο του 1998-2002) να προστατεύσουν την δυνατότητά τους να χρησιμοποιήσουν την βία στην περίπτωση που δεν θα ήταν ευχαριστημένοι με τα αποτελέσματα των εκλογών.

- 1149 (K9): The idea of European unity is fairly old. It **can be traced back** to Sully, Podierbrand, and perhaps even Charlemagne and the Holy Roman Empire.

Η σύλληψη της ιδέας της ευρωπαϊκής ενοποίησης είναι αρκετά παλιά. Ανάγεται στην εποχή του Sully, του Poderbrand, ίσως ακόμα και του Καρλομάγνου και της Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας.

- 788 (K2): Responses to the first Communication **are available on** the “3% web site”.

Οι ανταποκρίσεις στην πρώτη Ανακοίνωση είναι διαθέσιμες στην «ιστοσελίδα του 3%».

Από τα 423 δείγματα της Αναδρομικής Άμεσης Εξωκειμενικής Διακειμενικότητας, εντοπίστηκαν μόνο 5 απαλοιφές και 57 μεταβολές. Θεωρούμε ότι ο μικρός συγκριτικά αριθμός των μεταβολών οφείλεται στο γεγονός ότι η πληροφορία που συνιστά την διακειμενική αναφορά είναι παρούσα στο κείμενο και εντοπίζεται εύκολα. Ωστόσο, απαλοιφές εντοπίσαμε σε περιπτώσεις μεταφορικής χρήσης και παγιωμένων φράσεων, οι οποίες απαιτούν μεγαλύτερη μεσολάβηση εκ μέρους του μεταφραστή. Ενδεικτικά αναφέρουμε:

- 97 (K1): The limited **window of opportunity** before the effects of ageing come to be felt more forcefully should be used to achieve sound public finance positions.

Τα περιορισμένα περιθώρια που απομένουν προτού αρχίσουν να γίνονται περισσότερο αντιληπτές οι επιπτώσεις από τη γήρανση του πληθυσμού πρέπει να εξαντληθούν για την επίτευξη υγιών δημοσιονομικών καταστάσεων.

Ανάλυση: Μεταβολή στην σημειολογική υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση και στη μορφή. Ο μεταφραστής σύμφωνα με τους Hatim και Mason θα πρέπει να επιδιώξει να μεταφράσει την παγιωμένη φράση «window of opportunity» με αντίστοιχη φράση. Στην ελληνική έχει αποδοθεί, ίσως με έκτυπο, η φράση ως «παράθυρο ευκαιρίας» με το ίδιο περιεχόμενο), προθετικότητα (να τονίσει την σημασία του χρονικού περιθωρίου που υφίσταται έως γίνουν αντιληπτά τα αποτελέσματα της γήρανσης του πληθυσμού για την εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (ageing – γήρανση του πληθυσμού, κοινή έννοια στο κείμενο – προβληματισμός στην ΕΕ, public finance positions – υγιών δημοσιονομικών καταστάσεων, στόχος της ΕΕ), πληροφοριακή υπόσταση (Δεν υπάρχει κάποια μεταβολή), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 396 (K1): intensify efforts to implement the RCAP by 2003, in particular with regard to favouring a **"prudent man" approach** rather than limits by asset type in the regulation of institutional investment,

Να εντείνουν τις προσπάθειες για την υλοποίηση του προγράμματος δράσης επιχειρηματικών κεφαλαίων ως το 2003, δίνοντας προτεραιότητα μάλλον στην «σύνεση» παρά στην επιβολή περιορισμών ανά κατηγορία περιουσιακών στοιχείων στον κανονισμό για τους θεσμικούς επενδυτές

Ανάλυση: Μεταβολή στην σημειολογική υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση και στη μορφή. Ο μεταφραστής σύμφωνα με τους Hatim και Mason θα πρέπει να επιδιώξει να μεταφράσει την φράση «prudent man» με αντίστοιχη φράση. Στην ελληνική δεν υπάρχει

κάτι αντίστοιχο, η φράση «συνετού ανδρός» δεν έχει την ίδια συνυποδήλωση. Ίσως θα ταίριαζε η φράση «συνετές επενδύσεις», καθώς η «σύνεση» σε εισαγωγικά παραπέμπει σε μεταφορική χρήση του όρου), προθετικότητα (να τονίσει την σημασία της υλοποίησης του προγράμματος δράσης επιχειρηματικών κεφαλαίων δίνοντας προτεραιότητα στις συνετές επενδύσεις), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (intensify – να εντείνουν, παράλληλη σύνταξη), πληροφοριακή υπόσταση (Δεν υπάρχει κάποια μεταβολή), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

Οι περιπτώσεις μεταβολής αφορούν μεταβολές λόγω ανεπάρκειας γνώσεων στην ΓΠ, οι οποίες οδηγούν σε εσφαλμένες αποδόσεις, όπως:

- 754 (K2): The National Innovation and Science Policy *is framed* in the Government's document Modern Poland

Οι Εθνικές Πολιτικές για την Καινοτομία και την Επιστήμη πλαισιώνονται στο κυβερνητικό έγγραφο με τίτλο «Σύγχρονη Πολωνία».

Ανάλυση: Προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει για την πηγή της Εθνικής Πολιτικής για την Καινοτομία της Πολωνίας), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (innovation policy – πολιτική για την καινοτομία, science policy – πολιτική για την επιστήμη, βασικές έννοιες στο κείμενο), πληροφοριακή υπόσταση (το ρήμα «is framed» αποδίδεται εσφαλμένα ως «πλαισιώνονται» αντί του διατυπώνονται, το οποίο προκαλεί νοηματική ασάφεια και μεταβάλλει την πληροφοριακή υπόσταση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 1036 (K8): The 2002 peace deal stipulates the reform of the Congolese armed forces and the disarming of the *militias*.

Η ειρηνευτική συμφωνία του 2002 ορίζει την μεταρρύθμιση των στρατιωτικών δυνάμεων στο Κονγκό και τον αφοπλισμό των στρατιωτών.

Ανάλυση: Προβληματική πληροφοριακή υπόσταση και γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει για το περιεχόμενο της ειρηνευτικής συμφωνίας του 2002), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (reform of the Congolese armed forces – μεταρρύθμιση των στρατιωτικών δυνάμεων στο Κονγκό, disarming of the militias – τον αφοπλισμό των στρατιωτών, βασικές έννοιες σε αυτή την ενότητα του κειμένου. Η απόδοση του militias ως «στρατιωτών» αντί του ορθού «παραστρατιωτικών οργανώσεων» δημιουργεί συνεκτικούς δεσμούς με την έννοια των «στρατιωτών» αντί για

τις «παραστρατιωτικές οργανώσεις»), πληροφοριακή υπόσταση (Η απόδοση του militias ως «στρατιωτών» αντί του ορθού «παραστρατιωτικών οργανώσεων» τροποποιεί το νόημα και μεταβάλλει την πληροφοριακή υπόσταση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 1003 (K8): It showed the EU’s operational readiness and proved a good indicator of its ability to act outside its neighbourhood without the use of NATO **assets** (Ulriksen et al., 2004).

Μας έχει αποδείξει ότι η Ε.Ε. ήταν έτοιμη να συμμετέχει στις επιχειρήσεις. Αποδέχτηκε επίσης ως δείκτης της ικανότητάς της να επέμβει σε μακρινές χώρες χωρίς την χρήση του ενεργητικού NATO (Ulriksen και αλλ., 2004).

Ανάλυση: Προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει για τα αποτελέσματα της επιχείρησης ARTEMIS), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (operational – στις επιχειρήσεις, αναφορά στην συμβολή της ΕΕ), πληροφοριακή υπόσταση (Η απόδοση του assets ως «ενεργητικού» αντί του ορθού «πόροι» προκαλεί νοηματική ασάφεια και μεταβάλλει την πληροφοριακή υπόσταση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 1243 (K9): Both the John Major and Tony Blair governments located Great Britain “ **at the heart of Europe,**” and at the turn of the century Tony Blair went even so far as to call for a “European superpower,” explaining that “Europe today is no longer just about peace. It is about projecting collective power.”

Οι κυβερνήσεις του John Major και του Tony Blair τοποθέτησαν τη Μεγάλη Βρετανία στο «σκληρό πυρήνα της Ευρώπης». Στις αρχές του αιώνα, μάλιστα, ο Tony Blair έκανε λόγο και για μια «ευρωπαϊκή υπερδύναμη», εξηγώντας ότι «η Ευρώπη δεν αφορά πλέον μόνο στη διασφάλιση της ειρήνης, αλλά και στην προβολή της συλλογικής ισχύος».

Ανάλυση: Προβληματική πληροφοριακή υπόσταση και σημειολογική υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση και στη μορφή. Η έκφραση at the heart of Europe θα πρέπει να αποδοθεί με αντίστοιχη έκφραση, όπως έπραξε ο μεταφραστής, «στον σκληρό πυρήνα της Ευρώπης». Ωστόσο, ο «σκληρός πυρήνας» έχει συνήθως αρνητική συνυποδήλωση, κάτι που δεν φαίνεται να είναι στους σκοπούς του συγγραφέα), προθετικότητα (παραθέτει απόψεις σημαίνουσών προσωπικοτήτων αναφορικά με την ΕΕ), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (at the heart of Europe – στον σκληρό πυρήνα της Ευρώπης, European superpower – ευρωπαϊκή υπερδύναμη, έννοιες που αναφέρονται στην αξία της Ευρώπης), πληροφοριακή υπόσταση (Η απόδοση της φράσης «at the heart of

Europe» ως στον σκληρό πυρήνα της Ευρώπης» αντί του στην καρδιά της Ευρώπης, έχει συνήθως αρνητική συνυποδήλωση και μεταβάλλει την πληροφοριακή υπόσταση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

Επίσης, εντοπίστηκε εσφαλμένη απόδοση της ορολογίας:

- 538 (K1): The full benefits of EMU and of the budgetary policy co-ordination arrangements covered by the SGP will only be realised when the transition phase to accomplishing medium term **budgetary positions close to balance or in surplus** will be completed.

Τα πλεονεκτήματα της ONE και των ρυθμίσεων για τον συντονισμό των δημοσιονομικών πολιτικών που περιλαμβάνονται στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης στο σύνολό τους θα καταστούν εφικτά μόνο μετά την ολοκλήρωση της μεταβατικής φάσης για την επίτευξη μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών καταστάσεων που να πλησιάζουν την ισορροπία ή να είναι πλεονασματικές.

Ανάλυση: Προβληματική πληροφοριακή υπόσταση και γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να τονίσει την σημασία του ισοσκελισμένου ή πλεονασματικού προϋπολογισμού για την ONE και το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (budgetary policy coordination arrangements – των ρυθμίσεων για τον συντονισμό των δημοσιονομικών πολιτικών, budgetary positions close to balance or in surplus – δημοσιονομικών καταστάσεων που να πλησιάζουν την ισορροπία ή να είναι πλεονασματικές», η εσφαλμένη απόδοση του budgetary και στις δύο περιπτώσεις ως «δημοσιονομικός» αντί του «προϋπολογισμός» δημιουργεί δεσμούς συνεκτικότητας με άλλη έννοια, του «δημοσιονομικός» αντί για το «προϋπολογισμός», το οποίο είναι πιο συγκεκριμένο), πληροφοριακή υπόσταση (Η εσφαλμένη απόδοση του budgetary ως «δημοσιονομικός» αντί του «προϋπολογισμός», καθώς και το close to balance or in surplus, τα οποία σημαίνουν «ισοσκελισμένος ή πλεονασματικός προϋπολογισμός» τροποποιεί το νόημα και μεταβάλλει την πληροφοριακή υπόσταση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 660 (K6): However, they are important objectives in their own right and part of the Lisbon **agenda**.

Παρόλα αυτά, είναι σημαντικοί στόχοι με το δικό τους δίκαιο και μέρος της διάταξης της Λισσαβόνας.

Ανάλυση: Προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να τονίσει την

σημασία και άλλων μορφών παραγωγής δημόσιας αξίας, πλην της εξοικονόμησης σε επίπεδο δαπανών), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (objectives – στόχοι, στο πλαίσιο της παραγωγής δημόσιας αξίας), πληροφοριακή υπόσταση (Η απόδοση του Lisbon agenda ως «διάταξη της Λισσαβόνας» αντί του «στρατηγική/ατζέντα της Λισσαβόνας» προκαλεί νοηματική ασάφεια, τροποποιεί το νόημα και μεταβάλλει την πληροφοριακή υπόσταση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 860 (K7): Producers of electricity can choose from two support schemes: • Fixed feed in tariffs • Green Bonus Tariffs are not fixed yet, but the **ruling** states that the tariffs should be set in such a fashion, that the pay-back time of installations is less than 15 years. In addition, the annual price decrease for new installations should be 5% max.

Οι παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας μπορούν να επιλέξουν μεταξύ δύο μηχανισμών υποστήριξης. Σταθερά τιμολόγια τροφοδότησης Δεν έχουν οριστεί ακόμα τιμολόγια «πράσινου επιδόματος» (Green Bonus Tariffs), αλλά οι αρχές δηλώνουν ότι τα τιμολόγια θα πρέπει να τεθούν με τέτοιο τρόπο, ώστε ο χρόνος ανταπόδοσης των εγκαταστάσεων να είναι λιγότερος από 15 χρόνια. Επιπλέον, η ετήσια μείωση της τιμής για τις νέες εγκαταστάσεις θα πρέπει να είναι 5% το μέγιστο.

Ανάλυση: Προβληματική πληροφοριακή υπόσταση και γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει για το περιεχόμενο του νόμου της Τσεχίας για την παραγωγή ηλεκτρισμού από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (Producers of electricity – οι παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας, συνδέεται με τον σχετικό νόμο, tariffs – τιμολόγια, βασική έννοια στην εξοικονόμηση ενέργειας, the ruling – οι αρχές, η εσφαλμένη απόδοση του ruling ως αρχές, αντί του ορθού «απόφαση» δημιουργεί διακειμενικούς δεσμούς με το authorities – αρχές, αντί του law – νόμος, στο οποίο αναφέρεται), πληροφοριακή υπόσταση (η εσφαλμένη απόδοση του ruling ως αρχές, αντί του ορθού «απόφαση» τροποποιεί το νόημα και μεταβάλλει την πληροφοριακή υπόσταση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

Τέλος, οι μεταβολές οφείλονται σε σφάλματα που καταδεικνύουν ελλιπή γνώση της ελληνικής γλώσσας, ωστόσο από μεταφραστή, ο οποίος δεν είναι φυσικός ομιλητής της ελληνικής γλώσσας. Ενδεικτικά:

- 1004 (K8): Finally, it confirmed that the ESDP can be deployed to support the United Nations in short term crisis management situations. Far from being a **‘one off’ operation**

(Gegout, 2005: 429), Artemis provided a precedent for subsequent operations as demonstrated by the UN request to the EU to support MONUC during the electoral period.

Τελικώς επιβεβαίωσε ότι η Ε.Π.Α.Α. μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τον ΟΗΕ για την διαχείριση των βραχυπροθέσμων κρίσεων. Πολύ διαφορετική από μία «εφάπαξ επιχείρηση» (Gegout, 2005: 429), η Άρτεμις έγινε η πρώτη άλλων αποστολών και αυτό αποδέχτηκε όταν ο ΟΗΕ ζήτησε στην Ε.Ε. την υποστήριξη της MONUC κατά την διάρκεια των εκλογών.

Ανάλυση: Προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει για τα αποτελέσματα της επιχείρησης ΑΡΤΕΜΙΣ), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (operation/operations – επιχείρηση/αποστολών, παρόλο που μεταβάλλεται το περιεχόμενο, η απόδοση είναι ορθή και δεν διαρρηγνύει τους δεσμούς συνεκτικότητας, the electoral period – την διάρκεια των εκλογών, έννοια που επαναλαμβάνεται στο κείμενο), πληροφοριακή υπόσταση (Η απόδοση του far from being ως «πολύ διαφορετική» αντί του «χωρίς να είναι» ξενίζει τον αναγνώστη ως μη φυσική, ενώ η απόδοση του one off ως «εφάπαξ» αντί του ορθού «άπαξ» καταδεικνύει ελλειπείς γνώσεις της γλώσσας στόχου. Πρόκειται άλλωστε για αλλόγλωσσο μεταφραστή. Αμφότερα δε μεταβάλλουν την πληροφοριακή υπόσταση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 949 (Κ8): In spite of such difficulties, and renewed bouts of violence between **splintering** rebel groups, especially in Katanga and in Ituri, voters approved the new constitution in December 2005; it was finally adopted in February 2006, paving the way for the election of a new government.

Παρά αυτές τις δυσκολίες και τις καινούργιες εξάρσεις της βίας μεταξύ σκληθρωδών ομάδων ανταρτών, ειδικά στην Κατάνγκα και στο Ιτούρι, οι ψηφοφόροι ενέκριναν, το Δεκέμβριο του 2005, το νέο Σύνταγμα το οποίο υιοθετήθηκε το Φεβρουάριο του 2006, προετοιμάζοντας το έδαφος για την νέα κυβέρνηση.

Ανάλυση: Προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει για την υπό αντίξοες συνθήκες έγκριση του συντάγματος στο Κονγκό), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (bouts of violence – καινούριες εξάρσεις της βίας, rebel groups – ομάδες ανταρτών, the election of a new government – την νέα κυβέρνηση, βασικές έννοιες στο κείμενο), πληροφοριακή υπόσταση (Η απόδοση του splintering ως «σκληθρώδης» αντί του «αποσχιστικές» προκαλεί νοηματική ασάφεια, προέρχεται από ελλιπή γνώση της ελληνικής γλώσσας και μεταβάλλει την πληροφοριακή υπόσταση. Άλλωστε πρόκειται για αλλόγλωσσο μεταφραστή), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 1020 (Κ8): EUPOL Kinshasa, which began to be deployed in February 2005, is mandated ‘to monitor, mentor, and advise the setting up and initial running of the IPU in order to ensure that the IPU acts . . . according to *international best practices*’.

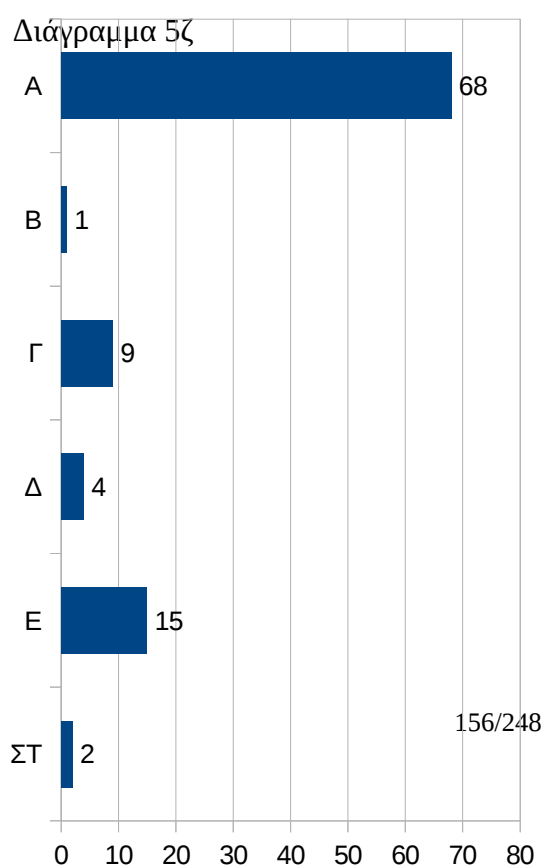
Η EUPOL Kinshasa η οποία αναπτύχθηκε για πρώτη φορά το Φεβρουάριο του 2005, έχει ως αποστολή «τον έλεγχο, την εκπαίδευση και την συμβουλή κατά την διάρκεια της γέννησης και της πρώτης φάσης της για να διασφαλίσει ότι οι πράξεις της Ενοποιημένης Αστυνομικής Ομάδας ακολουθούν τις ορθές διεθνείς πρακτικές».

Ανάλυση: Προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει για την αποστολή EUPOL Κινσάσα), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (EUPOL Kinshasa, IPU – Ενοποιημένη Αστυνομική Ομάδα, αναφέρονται και σε άλλα σημεία), πληροφοριακή υπόσταση (Η απόδοση του International best practices ως «ορθές διεθνείς πρακτικές» αντί του «διεθνείς ορθές πρακτικές» τροποποιεί το νόημα, καθώς αναφέρεται σε διεθνείς πρακτικές που είναι ορθές αντί για ορθές πρακτικές που είναι διεθνείς και, ως εκ τούτου, μεταβάλλει την πληροφοριακή υπόσταση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

Όπως γίνεται φανερό από τον Πίνακα 5ζ και το Διάγραμμα 5ζ, η πρώτη υποκατηγορία περιλαμβάνει τα περισσότερα δείγματα διακειμενικής αναφοράς (68%). Είναι κοινώς αποδεκτό πως σε πραγματολογικά κείμενα οι συμβάσεις γραφής επιτάσσουν την παράθεση της πηγής της πληροφορίας προκειμένου αφενός μεν να θεωρηθεί βάσιμη, αφετέρου δε να μην θεωρηθεί λογοκλοπή.

Πίνακας 5ζ

Υποκατηγορία Διακειμενικής Αναφοράς	Αριθ. Δειγμ.	% στην κατηγ.
A) σαφής αναφορά στην πηγή της διακειμενικής αναφοράς, όπως είναι οι βιβλιογραφικές παραπομπές ή η παραπομπή σε συγκεκριμένα κείμενα της ΕΕ	285	68%
B) παγιωμένες φράσεις, π.χ. «window of opportunity»	5	1%
Γ) Τακτική συνεδρίαση θεσμικού οργάνου της ΕΕ, από τη οποία προκύπτουν αποφάσεις	39	9%
Δ) αναφορά σε είδος δράσης ή κειμένου της ΕΕ, π.χ. «Specific support action»	15	4%
Ε) αναφορά σε έννοιες γνωστές	64	15%

σε όλους και κοινές στην επικράτεια της ΕΕ, π.χ. «Europe's single market»		
ΣΤ) δάνεια ορολογία ή έννοια από άλλο τομέα (μεταφορά ή μεταφορική χρήση), π.χ. «nations in the driving seat»	9	2%

2.10.6. Αναδρομική Έμμεση Εξωκειμενική Διακειμενικότητα

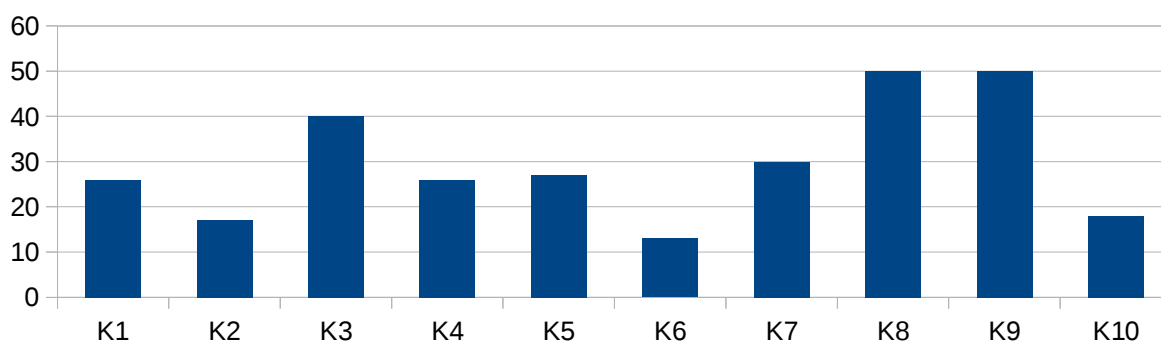
Η Αναδρομική Έμμεση Εξωκειμενική Διακειμενικότητα (ΑΕΕΞΔ) είναι ο παράγοντας με το μεγαλύτερο ποσοστό στο ΣΚ. Αριθμεί 653 δείγματα, δηλαδή το 30% του συνόλου. Όπως φαίνεται και στον Πίνακα και το Διάγραμμα 6, το μεγαλύτερο ποσοστό (50%, 140 και 95 δείγματα αντίστοιχα) των δειγμάτων εμφανίζεται στο όγδοο και το ένατο κείμενο, δηλαδή τα δύο επιστημονικά συγγράμματα. Το όγδοο κείμενο περιλαμβάνει κυρίως αναφορές σε εξωτερικές πηγές που δεν κατονομάζονται, οι οποίες παραθέτουν πληροφορίες που είναι σαφές ότι προέρχονται από κάποια εξωτερική πηγή (στοιχεία για την κατάσταση στο Κονγκό και την ανάμειξη της ΕΕ). Το ένατο κείμενο για την ΚΕΠΠΑ στην ΕΕ περιλαμβάνει δείγματα από τις περισσότερες υποκατηγορίες. Τόσο στο όγδοο όσο και στο ένατο κείμενο το ποσοστό είναι εντυπωσιακό με δεδομένο ότι σε ένα επιστημονικό σύγγραμμα θα περιμέναμε μεγαλύτερο ποσοστό της Άμεσης Εξωκειμενικής Διακειμενικότητας αντί της Έμμεσης, με παραπομπές σε εξωτερικές πηγές ή βιβλιογραφίες, το οποίο τελικά ήταν 25% και 28% αντίστοιχα, αντί για πιο γενικές παραπομπές ή παραπομπές σε ερευνητές με εισαγωγικά, χωρίς να αναφέρεται η πηγή ή, ακόμη, καθόλου παραπομπές. Το χαμηλότερο ποσοστό (13%, 21 δείγματα) εντοπίζεται στο έκτο κείμενο, τις συστάσεις για την καινοτομία στην Δημόσια Διοίκηση.

Πίνακας 6 – Αναδρομική Έμμεση Εξωκειμενική Διακειμενικότητα

Αρ. κειμ.	Τίτλος κειμένου	Τύπος και Είδος κειμένου	Αρ. δειγμ.	Ποσοστό
1	A. COMMISSION RECOMMENDATION of 24 April 2002 for the Broad Guidelines of the Economic Policies of the Member States and the Community	Καθοδήγηση με επιλογή Σύσταση της Επιτροπής, επίσημη φόρμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,	111	26%
2	COMMISSION STAFF WORKING PAPER – Investing in Research: an Action Plan for Europe	υβριδικό - έκθεση (περιγραφή) και καθοδήγηση με επιλογή έγγραφο εργασίας της Επιτροπής, επίσημη φόρμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	53	17%

3	ERA-NET Networking the European Research Area ERA-NET 2003 – Specific support action – Science for people ERA-NET 2003 – Coordination Action – Transporting European research into a new era ERA-NET 2003 – Specific support action – scientific focus on animal welfare ERA-NET 2003 – Specific support action – Collaboration in infectious ERA-NET 2003 – Specific support action – Equal access to high-quality cancer care	υβριδικό - έκθεση (περιγραφή) και καθοδήγηση με επιλογή δράση συντονισμού, δράση ειδικής στήριξης – τύπος αναφοράς/έκθεσης της ΕΕ	84	40%
4	EU-Russia Energy Dialogue, Sixth Progress Report	υβριδικό - έκθεση (περιγραφή) και καθοδήγηση με επιλογή Έκθεση Προόδου	26	26%
5	TEN-Invest, Transport Infrastructure Costs and Investments between 1996 and 2010 on the Trans-European Transport Network and its Connection to Neighbouring Regions, including an inventory of the Technical Status of the Transport-European Transport Network for the year 2000, Contract No. ETU/B2-7040-S12.328028/2001/PLANCO Final Report	Έκθεση (περιγραφή) Τελική Έκθεση	40	27%
6	E-government Beyond 2005, “CoBrA Recommendations” to the eEurope Advisory Group, eGovernment Beyond 2005-Modern and Innovative Public Administrations in the 2010 horizon.	καθοδήγηση με επιλογή Έκθεση	21	13%
7	Research, Solar Cell Production and Market Implementation of Photovoltaics – PV Status Report 2005 (σελ. 66-80)	Έκθεση (περιγραφή) Έκθεση (Status Report)	55	30%
8	European Security and Defence Policy: An Implementation Perspective 8. Implementing the ESDP in Africa: The case of the Democratic Republic of Congo pp 111-127 (Routledge Advances in European Politics)	Έκθεση (περιγραφή) Επιστημονικό σύγγραμμα για την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας.	140	50%
9	The search for a common European foreign and security policy. Leaders,	Έκθεση και με τις τρεις υποκατηγορίες	95	50%

	cognitions and questions of Institutional Viability, Chapter 1 Political Leadership and Security Integration	(περιγραφή και αφήγηση) Επιστημονικό σύγγραμμα για την επίτευξη της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας στην ΕΕ.		
10	Asia-Invest II Programme – Guidelines for Applicants responding to the 2005 Call for Proposals (pp 1-14)	Καθοδήγηση άνευ επιλογής. Κατευθυντήριες οδηγίες, κείμενο προδιαγραφών.	28	18%

Διάγραμμα 6: Αναδρομική Έμμεση Εξωκειμενική Διακειμενικότητα

Η ΑΕΕΞΔ διακρίνεται σε πέντε υποκατηγορίες: την γενική αναφορά σε πληροφορία, την κοινώς αποδεκτή κατάσταση, την παραπομπή σε είδος κειμένου, την παραπομπή σε θέματα ή τομείς που απασχολούν την ΕΕ και την πληροφορία που προέρχεται από εξωτερική πηγή χωρίς να κατονομάζεται. Η πρώτη υποκατηγορία περιλαμβάνει γενικόλογα σχόλια – γεγονότα, τα οποία λογικά προέρχονται από κάποια πηγή. Η διαφορά με την άμεση διακειμενικότητα έγκειται στην μεγαλύτερη αοριστία και την ασάφεια που διέπει την πληροφορία. Στο ΣΚ αριθμεί 290 δείγματα, τα περισσότερα από τα οποία (77) εντοπίζονται στο όγδοο κείμενο, το επιστημονικό σύγγραμμα για την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας, όπως φαίνεται και στον Πίνακα 6α, ενώ τα λιγότερα (7 και 5 αντίστοιχα), στο έκτο, τις συστάσεις CoBrA και τις κατευθυντήριες οδηγίες για την υποβολή προτάσεων προς ένταξη στο πρόγραμμα Asia-Invest II. Ενδεικτικά παραδείγματα είναι τα εξής:

- 421 (K1): ***In spite of recent progress***, the European Union continues to lag behind the United States in both the development and diffusion of new technologies.

Παρά την πρόσφατη πρόοδο, η Ευρωπαϊκή Ένωση εξακολουθεί να βρίσκεται σε δεύτερη θέση μετά τις ΗΠΑ όσον αφορά τόσο την ανάπτυξη, όσο και τη διάδοση των νέων τεχνολογιών.

- 638 (K2): It aims in particular at a considerable increase of business involvement in **research and innovation activities**.
Κύριος στόχος είναι ειδικότερα η σημαντική αύξηση της συμμετοχής των επιχειρήσεων στις δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας.
- 787 (K2): Responses were overwhelmingly supportive of the 3% objective and included **many valuable comments and recommendations** that have been taken into account in preparing the action plan.
Η ανταπόκριση ήταν θετικότερη από ότι αναμενόταν όσον αφορά τον στόχο του 3% και συμπεριλάμβανε πολλά αξιόλογα σχόλια και προτάσεις που ελήφθησαν υπ' όψη στην προετοιμασία του σχεδίου δράσης.
- 1070 (K3): **As** the controversial introduction of GM crops **has shown**, understanding the societal aspects of new science is critical to the success of its commercial application.
Όπως κατέδειξε η αμφιλεγόμενη εισαγωγή των γενετικά τροποποιημένων (ΓΤ) καλλιεργειών, η κατανόηση των κοινωνικών παραμέτρων των καινούριων επιστημών είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχία της εμπορικής εφαρμογής τους.
- 1084 (K3): It will therefore help to bridge **the gaps that have bedevilled** another recent application of new scientific knowledge, GM foods – gaps between scientist and citizen, between knowledge and emotion, and between fundamental and applied research.
Θα συμβάλει κατ' αυτόν τον τρόπο στο να γεφυρωθούν τα χάσματα, τα οποία προκάλεσαν επιπλοκές σε μια άλλη πρόσφατη εφαρμογή της επιστημονικής γνώσης, τα Γενετικώς Τροποποιημένα (ΓΤ) τρόφιμα – χάσματα μεταξύ επιστήμονα και πολίτη, γνώση και συναίσθημα και ανάμεσα σε βασική και εφαρμοσμένη έρευνα.
- 1049 (K3): **A range of cultural, organisational, social, ethical, ethnic and gender-related factors** are thought to play a significant role in the way that CPGs are implemented.
Μια σειρά από πολιτιστικούς, οργανωτικούς, κοινωνικούς, δεοντολογικούς, εθνικούς και σχετικούς με το φύλο παράγοντες θεωρείται ότι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζονται οι CPG's.
- 1674 (K4): In bringing together more than 100 European and Russian experts from the private sector and from the administrations, the groups are permitting an unprecedented exchange of views by efficiently drawing together the experience and priorities of all the interested parties to address **the concerns of the Russian and EU energy industries**.
Φέρνοντας σε επαφή περισσότερους από 100 Ευρωπαίους και Ρώσους ειδικούς από τον ιδιωτικό τομέα και από τις κυβερνήσεις, κατέστη δυνατή στις ομάδες μια πρωτοφανής

ανταλλαγή απόψεων συνδυάζοντας αποδοτικά την πείρα και τις προτεραιότητες όλων των ενδιαφερομένων μερών για να αντιμετωπιστούν οι ανησυχίες των βιομηχανιών ενέργειας ΕΕ και Ρωσίας.

Πίνακας 6α – γενική αναφορά σε πληροφορία

Κείμ. 1	Κείμ. 2	Κείμ. 3	Κείμ. 4	Κείμ. 5	Κείμ. 6	Κείμ. 7	Κείμ. 8	Κείμ. 9	Κείμ. 10
13	37	34	13	28	7	28	77	48	5

Οι κοινώς αποδεκτές καταστάσεις είναι κυρίως εκείνοι οι προβληματισμοί της εποχής μας, οι οποίοι είναι κοινοί για όλους, όπως, για παράδειγμα (και ως επί το πλείστον), η γήρανση του πληθυσμού και οι επιπτώσεις της (Πίνακας 6β). Δεν αφορούν ειδικά την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως η αντίστοιχη κατηγορία της Άμεσης Διαχειμενικότητας. Στο ΣΚ εντοπίστηκαν 8 δείγματα, τα 7 από τα οποία στο πρώτο κείμενο, τις συστάσεις της Επιτροπής για τις οικονομικές πολιτικές των κρατών μελών. Σταχυολογήσαμε τα εξής:

- 532 (K1): Besides providing leeway for the free and symmetric play of automatic stabilisers, medium-term budgetary positions in balance or in surplus allow for a steady decline in government debt and interest payments and thereby enhance the capacity to deal with budgetary challenges, inter alia those stemming from **ageing populations**.

Εκτός από την παροχή ελευθερίας δράσης για την ελεύθερη και συμμετρική λειτουργία των αυτόματων σταθεροποιητών, η ύπαρξη μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών καταστάσεων που να πλησιάζουν την ισορροπία ή να είναι πλεονασματικές καθιστούν δυνατή μια σταθερή μείωση στο δημόσιο χρέος και τις πληρωμές τόκων, και αυξάνουν κατά συνέπεια τη δυνατότητα αντιμετώπισης δημοσιονομικών προκλήσεων, μεταξύ άλλων και των προκλήσεων εκείνων που οφείλονται στη γήρανση του πληθυσμού.

- 141 (K1): Likewise, economic policies can make an important contribution to the adequate preparation for **the challenges posed by ageing societies** notably where labour market participation and its financial consequences are concerned.

Αντίστοιχα, οι οικονομικές πολιτικές μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στην κατάλληλη προετοιμασία για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που τίθενται από τη γήρανση των κοινωνιών, ιδιαίτερα όσον αφορά η συμμετοχή στην αγορά εργασίας και τις οικονομικές της συνέπειες.

- 562 (K1): Taking account of **the needs of current and future generations**, including **environmental sustainability and social and regional cohesion**, will ensure that policy

measures that aim to boost prosperity will contribute fully to increasing the well-being of its citizens.

Με τη συνειδητοποίηση των αναγκών των σημερινών και των μελλοντικών γενιών, συμπεριλαμβανομένης της περιβαλλοντικής αειφορίας και της κοινωνικής και περιφερειακής συνοχής, τα μέτρα πολιτικής, στόχος των οποίων είναι η αύξηση της ευημερίας, θα συμβάλλουν πλήρως στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου των πολιτών.

Πίνακας 6β – κοινώς αποδεκτές καταστάσεις

Κείμ. 1	Κείμ. 2	Κείμ. 3	Κείμ. 4	Κείμ. 5	Κείμ. 6	Κείμ. 7	Κείμ. 8	Κείμ. 9	Κείμ. 10
7	0	0	0	0	1	0	0	0	0

Η τρίτη υποκατηγορία, η παραπομπή σε είδος κειμένου περιλαμβάνει 84 δείγματα (Πίνακας 6γ), τα 30 από τα οποία επίσης στο πρώτο κείμενο, τις συστάσεις της Επιτροπής. Δεν πρόκειται για αναφορές σε συγκεκριμένα κείμενα, αλλά σε είδη, ορισμένα από τα οποία είναι τα εξής:

- 612 (K1): **The assessment** of the sustainability of public finances on the basis of updated stability and convergence programmes confirms that there is a substantial risk of budgetary imbalances emerging in the future due to ageing populations in many Member States.

Η αξιολόγηση της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών βάσει ενημερωμένων προγραμμάτων σταθερότητας και σύγκλισης επιβεβαιώνει την ύπαρξη ουσιαστικού κινδύνου για μελλοντικές δημοσιονομικές αναταραχές, λόγω της γήρανσης του πληθυσμού σε πολλά κράτη μέλη.

- 628 (K1): a greater use of **temporary and part-time contracts** has contributed to making labour markets more flexible and inclusive;

Η ευρύτερη χρήση εποχιακών συμβάσεων εργασίας και συμβάσεων ημιαπασχόλησης έχει συμβάλει στο να προσλάβουν οι αγορές εργασίας περισσότερο ευέλικτο και συμμετοχικό χαρακτήρα.

- 303 (K1): Progress has been made in transposing **Internal Market directives** into **national legislation**, in opening up public procurement, in reinforcing the powers of the competition authorities, and in reducing State aid.

Σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά την ενσωμάτωση των οδηγιών για την εσωτερική αγορά στις εθνικές νομοθεσίες, το άνοιγμα των δημοσίων συμβάσεων, την αύξηση των εξουσιών των αρμόδιων αρχών για θέματα ανταγωνισμού και την μείωση των κρατικών ενισχύσεων.

- 681 (K1): Moreover, there are important differences between Member States, both in terms of R&D expenditures as a percentage of GDP and the number of **patent applications** per head of the population.

Επιπλέον, υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών αναφορικά με τις δαπάνες για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη επί του ΑΕΠ, αλλά και με τον αριθμό των ανά κάτοικο διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

- 488 (K1): iii. Member States should encourage the disclosure of environmental information in **the annual accounts of companies** in line with the Commission Recommendation of 30 May 2001;

iii. Τα κράτη μέλη πρέπει να ενθαρρύνουν την αποκάλυψη πληροφοριών περιβαλλοντικής σημασίας στους ετήσιους λογαριασμούς των εταιρειών σύμφωνα με την σύσταση της Επιτροπής της 30ης Μαΐου 2001.

- 785 (K2): EURAB4 (European Research Advisory Board) also adopted a **position report**.

Ο Ανεξάρτητος Οργανισμός Εκπροσώπων των Ακαδημαϊκών και Βιομηχανικών Κύκλων⁴ (EURAB) εκπόνησε μια αναφορά σχετικά με τη θέση του για το θέμα.

- 932 (K3): A number of successful co-operative partnerships already exist, including the German-French DEUFRAKO framework, formal and informal information exchange systems among Nordic countries, and **a bilateral agreement** between Germany and the Netherlands.

- Υπάρχει ήδη μια σειρά επιτυχημένων εταιρικών συνεργασιών, στην οποία συμπεριλαμβάνονται το γαλλογερμανικό πλαίσιο DEUFRAKO, επίσημη και ανεπίσημη ανταλλαγή πληροφοριών ανάμεσα στις Βόρειες Χώρες και μια διμερής συμφωνία ανάμεσα στη Γερμανία και την Ολλανδία.

- 1126 (K3): All communication and discussion takes place via the web, and **all documents, reports and presentations** are filed there.

Όλη η επικοινωνία και η συζήτηση λαμβάνει χώρα μέσω Διαδικτύου και όλα τα έγγραφα, οι εκθέσεις και οι παρουσιάσεις καταχωρούνται εκεί.

- 586 (K5): For all the large urban areas (towns) in Cyprus (Nicosia, Limassol, Larnaka, and Pafos) comprehensive **land-use transport studies** have been prepared. The travel estimation models were developed (trip generation, trip distribution, modal split and traffic assignment), using software packages such as TRIPS and VISSUM.

Για όλες τις μεγάλες αστικές περιοχές (πόλεις) στην Κύπρο (Λευκωσία, Λεμεσός, Λάρνακα και Πάφο) προετοιμάστηκαν περιεκτικές μελέτες μεταφορών με χρήση γης. Αναπτύχθηκαν τα μοντέλα εκτίμησης ταξιδιού (πραγματοποίησης ταξιδιού, διανομής ταξιδιού, διαχωρισμός σε είδη και ανάθεση κυκλοφορίας), χρησιμοποιώντας πλήρη λογισμικά προγράμματα όπως το TRIPS και το VISSUM.

- 865 (K7): **Electricity certificates** for wind, solar, biomass, geothermal and small hydro.

Πιστοποιητικά ηλεκτρικής ενέργειας για συστήματα αιολικής, ηλιακής, γεωθερμικής ενέργειας, βιομάζας και μικρά συστήματα υδροηλεκτρικής ενέργειας.

Πίνακας 6γ – παραπομπή σε είδος κειμένου

Κείμ. 1	Κείμ. 2	Κείμ. 3	Κείμ. 4	Κείμ. 5	Κείμ. 6	Κείμ. 7	Κείμ. 8	Κείμ. 9	Κείμ. 10
30	3	8	7	3	2	11	1	2	17

Η τέταρτη υποκατηγορία αφορά παραπομπές σε θέματα ή τομείς που απασχολούν την ΕΕ. Πρόκειται για γενικές κατηγορίες θεμάτων ή τομέων και, ως εκ τούτου γενική ορολογία, όπως είναι οι οικονομικές πολιτικές ή η έρευνα και η ανάπτυξη. Περιλαμβάνει 29 δείγματα, τα 17 από τα οποία εντοπίζονται στο πρώτο κείμενο, τις συστάσεις της Επιτροπής για τις οικονομικές πολιτικές των κρατών μελών (Πίνακας 6δ). Ενδεικτικά αναφέρουμε:

- 142 (K1): The aim is to ensure the positive interaction of **economic and social policies** with a view to supporting a long-term sustainable working life while making optimal use of the human resource potential.

Ο στόχος είναι η εξασφάλιση της θετικής διάδρασης μεταξύ των οικονομικών και των κοινωνικών πολιτικών, που αποβλέπει στην υποστήριξη της μακρόχρονης βιώσιμης εργατικής ζωής με την παράλληλη βέλτιστη χρήση του ανθρώπινου δυναμικού.

- 217 (K1): ii. promote the quality of public expenditure by redirecting towards physical and human capital accumulation and **research and development** so as to ensure substantial annual increase of per capita investment;

ii. Να αναβαθμίσουν την ποιότητα των δημοσίων δαπανών επαναπροσδιορίζοντας το στόχο τους προς την συσσώρευση φυσικού και ανθρώπινου κεφαλαίου και προς την έρευνα και ανάπτυξη, προκειμένου να διασφαλιστεί ουσιαστική ετήσια αύξηση της κατά κεφαλήν επένδυσης.

- 568 (K5): Other countries will progressively fall in line with this growth with the help of **cohesion policies**, although at a slower pace.

Οι άλλες χώρες θα ευθυγραμμιστούν σταδιακά με αυτή την ανάπτυξη με τη βοήθεια των πολιτικών συνοχής, αν και με βραδύτερους ρυθμούς.

- 1151 (K8): The realization that no development is possible unless conditions are established for peace and stability has led conflict prevention and reduction to become central tenets in **EU external policies**.

Η επίγνωση ότι δεν μπορεί να υπάρξει ανάπτυξη χωρίς τις κατάλληλες συνθήκες για την διατήρηση της ειρήνης και της σταθερότητας, έκανε την πρόληψη και την μείωση των πολέμων άξονες προτεραιότητας στο πλαίσιο των εξωτερικών πολιτικών της Ε.Ε.

- 876 (Κ8): Finally, the chapter touches upon the question as to how the Union’s operational experience in Congo influences the ESDP, the Common Foreign and Security Policy and **European foreign policy** more general

Το τελευταίο κεφάλαιο αναλύει πως η επιχειρηματική εμπειρία της Ε.Ε. στο Κονγκό επηρεάζει την Ε.Π.Α.Α., την Κοινή Εξωτερική Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας και πιο γενικά την εξωτερική πολιτική της Ευρώπης.

- 534 (Κ1): This basic policy philosophy is anchored in the SGP, which will facilitate the task of **monetary policy** to maintain price stability and enlarge its scope for being accommodative.

Αυτή η βασική φιλοσοφία πολιτικής εντάσσεται στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, το οποίο θα διευκολύνει το έργο της νομισματικής πολιτικής όσον αφορά τη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών και θα διευρύνει το πεδίο εφαρμογής της, προσδίδοντάς της ευελιξία.

Πίνακας 6δ– παραπομπή σε γενικά θέματα ή τομείς ενδιαφέροντος για την ΕΕ

Κείμ. 1	Κείμ. 2	Κείμ. 3	Κείμ. 4	Κείμ. 5	Κείμ. 6	Κείμ. 7	Κείμ. 8	Κείμ. 9	Κείμ. 10
17	0	1	1	2	4	0	3	1	0

Η τελευταία υποκατηγορία είναι η πολυπληθέστερη και περιλαμβάνει πληροφορίες, οι οποίες είναι σαφές ότι προέρχονται από εξωτερικές πηγές, χωρίς ωστόσο να κατονομάζεται η πηγή. Αριθμεί 242 δείγματα και απαντάται σε όλα τα κείμενα. Τα περισσότερα (59) βρίσκονται στο όγδοο κείμενο, το επιστημονικό σύγγραμμα για την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας, ενώ πολλά εντοπίστηκαν και στο πρώτο (44) τις συστάσεις της Επιτροπής, στο τρίτο (41), τις δράσεις συντονισμού και ειδικής στήριξης ERA-NET, στα οποία εντάξαμε και ορισμένα παραθέματα σε εισαγωγικά χωρίς όμως αναφορά στην πηγή τους, τα οποία άλλωστε ήταν και αμετάφραστα και στο ένατο κείμενο, το επιστημονικό σύγγραμμα για την επίτευξη της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας στην ΕΕ (Πίνακας 6ε). Αφορούν παντός είδους πληροφορία και δεν είναι δυνατή περαιτέρω διάκρισή τους. Ενδεικτικά αναφέρουμε τα εξής:

- 73 (Κ1): **The commitment to price stability** has fostered a culture of stability, reducing uncertainty and promoting wage moderation, thereby providing a necessary basis for an investment-friendly environment.

Η δέσμευση ως προς την σταθερότητα των τιμών έχει δημιουργήσει ένα κλίμα σταθερότητας, που μειώνει την αβεβαιότητα και ενθαρρύνει την απελευθέρωση των μισθών, παρέχοντας έτσι την αναγκαία βάση για ένα περιβάλλον φιλικό προς τις επενδύσεις.

- 626 (K1): **Progress achieved over previous years** with structural reforms of labour markets, also in the context of the European Employment Strategy, has become visible in more employment-intensive growth.

Η πρόοδος που σημειώθηκε τα περασμένα χρόνια με τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στις αγορές εργασίας, καθώς και στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση, γίνεται αντιληπτή με την αύξηση της ανάπτυξης που χαρακτηρίζεται από ένταση της απασχόλησης.

- 648 (K1): **The liberalisation of the telecommunication and electricity markets** has started to result in price reductions.

Η απελευθέρωση των αγορών τηλεπικοινωνιών και ηλεκτρισμού οδηγεί ήδη σε μειώσεις των τιμών.

- 373 (K1): In response to ongoing consolidation within and across financial sectors, **several Member States have reformed or are in the process of reforming their supervisory arrangements.**

Ανταποκρινόμενα στην συνεχή ενοποίηση εντός και μεταξύ των χρηματοπιστωτικών τομέων, πολλά κράτη μέλη μεταρρύθμισαν ή μεταρρυθμίζουν τους εποπτικούς μηχανισμούς τους.

- 848 (K2): Following the adoption of the 3% objective by the European Council in Barcelona and the subsequent Communication More research for Europe: towards 3% of GDP, **nearly all Member States, Acceding and Candidate Countries have put in place or are planning policy measures** to improve the effectiveness of their R&D and technological innovation efforts.

Μετά την υιοθέτηση του στόχου του 3% από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Βαρκελώνη και την επακόλουθη Ανακοίνωση Περισσότερη Έρευνα για την Ευρώπη: προς το 3% του ΑΕΠ, σχεδόν όλα τα Κράτη-Μέλη, οι υπό ένταξη και οι υποψήφιες προς ένταξη χώρες έχουν θέσει σε εφαρμογή ή σχεδιάζουν μέτρα πολιτικής για την βελτίωση της αποτελεσματικότητας των προσπαθειών τους όσον αφορά στους τομείς έρευνας και τεχνολογίας, και τεχνολογικής καινοτομίας.

- 879 (K2): **A specific programme** also targets the Renewal of Scientific and Academic Staff and special support is granted to research centres labelled as Centres of Excellence.

Ένα ειδικό πρόγραμμα επίσης στοχεύει στην Ανανέωση του Επιστημονικού και Ακαδημαϊκού Προσωπικού και χορηγείται ειδική υποστήριξη σε ειδικά κέντρα που ονομάζονται Κέντρα Αριστείας.

- 814 (K2): This is consistent with the need **expressed by industry** to mobilise in a coherent way a wide range of policies to put in place incentives and framework conditions encouraging business investment in R&D.

Το συμπέρασμα αυτό συμβαδίζει με την αναγκαιότητα που εκφράζεται εκ μέρους της βιομηχανίας για την κινητοποίηση ενός ευρέως φάσματος πολιτικών που όμως θα έχουν μεγάλη συνοχή μεταξύ τους, και την θεσμοθέτηση κινήτρων και ενός πλαισίου συνθηκών που θα ενθαρρύνουν τις επιχειρηματικές επενδύσεις στους τομείς E&A.

- 1093 (K3): Belgium's transport research programme is also open to non- Belgian researchers, although **their participation in projects is limited in scope**.

Το ερευνητικό πρόγραμμα μεταφορών του Βελγίου είναι επίσης ανοικτό και σε μη Βέλγους ερευνητές, αν και η συμμετοχή τους στα έργα είναι περιορισμένη.

- 1104 (K3): Public concern about the welfare of farm animals **first emerged in the 1960s** in northwest Europe, **but has now become mainstream**.

Η ανησυχία του κοινού για την ορθή μεταχείριση των ζώων στις φάρμες εμφανίστηκε για πρώτη φορά τη δεκαετία του 1960 στη βορειοδυτική Ευρώπη, αλλά τώρα είναι κύρια τάση.

- 1053 (K3): Much of the necessary work **is either under-resourced or duplicated**, while information on good practice **is either not shared at all, or not accepted as relevant** in other national health systems.

Μεγάλο μέρος από την απαραίτητη εργασία είτε δεν έχει επαρκείς πόρους, είτε αλληλεπικαλύπτεται, ενώ η πληροφόρηση σχετικά με την ορθή πρακτική είτε δε κοινοποιείται καθόλου, είτε δε γίνεται αποδεκτή ως έγκυρη από άλλα εθνικά συστήματα υγείας.

- 1786 (K4): The Centre, designed to promote co-operation in advanced energy technologies, encourage industrial partnerships and to facilitate investments in priority projects, **has been very active in bringing together Russian and EU energy industry representatives**.

Το Κέντρο, το οποίο σχεδιάστηκε για να προωθήσει τη συνεργασία σε προηγμένες ενεργειακές τεχνολογίες, να ενθαρρύνει τις βιομηχανικές εταιρικές σχέσεις και να διευκολύνει τις επενδύσεις σε έργα προτεραιότητας, δραστηριοποιείται ιδιαίτερα στο να φέρει σε επαφή Ρώσους και Ευρωπαίους εκπροσώπους της ενεργειακής βιομηχανίας.

Πίνακας 6ε – πληροφορία προερχόμενη από εξωτερική πηγή χωρίς αναφορά στην προέλευση

Κείμε. 1	Κείμε. 2	Κείμε. 3	Κείμε. 4	Κείμε. 5	Κείμε. 6	Κείμε. 7	Κείμε. 8	Κείμε. 9	Κείμε. 10
44	13	41	5	8	6	16	59	44	6

Αναφορικά με τους διακειμενικούς ενδείκτες, η αναδρομικότητα, όπως και στις άλλες περιπτώσεις, γίνεται εμφανής από ρήματα σε παρελθοντικούς χρόνους (π.χ. *has already been successful*) ή από χρονικές επιρρηματικές φράσεις (*in 2001, since, κ.λπ.*). Εκείνο που θεωρούμε ότι παρουσιάζει μεγαλύτερο ενδιαφέρον είναι η έκφραση της εμμεσότητας. Η εμμεσότητα εκφράζεται, κατ' αρχάς, διά της παραλείψεως της πηγής, δηλαδή παράθεση μιας πληροφορίας, ενός γεγονότος, εφόσον πρόκειται για πραγματολογικά κείμενα, το οποίο για να είναι αντικειμενικό, είναι σαφές ότι προέρχεται από κάποια πηγή. Ο διακειμενικός ενδείκτης είναι η ίδια η πληροφορία. Για παράδειγμα:

- 707 (Κ7): It is interesting to note that 16 out of 25 Member States have already introduced feed-in tariffs (Table 5).

Είναι ενδιαφέρον να σημειωθεί ότι 16 από τα 25 κράτη μέλη έχουν ήδη εισάγει τιμολόγια τροφοδότησης (Πίνακας 5).

- 983 (Κ8): A focus on aid in conflict situations, in particular in the Great Lakes, also dates from the Belgian presidency.

Υπάρχει μία επικέντρωση στις καταστάσεις σύγκρουσης ειδικά στην περιοχή των Μεγάλων Λιμνών από την Βελγική Προεδρία.

- 774 (Κ7): In the demonstration part, around 40 projects were supported with € 54 million and within the research budget 62 projects were funded with € 66 million.

Στο πλαίσιο της επίδειξης, υποστηρίχθηκαν περίπου 40 έργα με 54 εκατομμύρια ευρώ και 62 έργα χρηματοδοτήθηκαν από τον ερευνητικό προϋπολογισμό με 66 εκατομμύρια ευρώ.

- 989 (Κ8): In the DRC, for instance, 2 million euro was released under the mechanism to support the Inter-Congolese Dialogue, to launch preparatory actions for the reintegration of child soldiers and to support independent media and other confidence building initiatives.

Στην Λ.Δ.Κ. για παράδειγμα, δόθηκαν 2 εκατομμύρια ευρώ για την στήριξη του εσωτερικού διάλογου στο Κονγκό, καθώς και για προπαρασκευαστικές ενέργειες για την επανένταξη των παιδιών στρατιωτών και την υποστήριξη των ανεξαρτήτων μέσων ενημέρωσης και άλλων πρωτοβουλιών δημιουργίας εμπιστοσύνης.

Η εμμεσότητα εκφράζεται επίσης μέσω της αοριστίας. Κάθε γλώσσα διαθέτει μηχανισμούς για να εκφράσει την αοριστία και τη γενικότητα, τόσο γραμματικο-συντακτικούς, όσο και

νοηματικούς. Η αγγλική γλώσσα, εν προκειμένω, έχει στην φαρέτρα της τα αόριστα άρθρα (και τα αριθμητικά που χρησιμοποιούνται για να καταδείξουν αοριστία):

- 679 (K2): **A mechanism** for co-ordinating all efforts in the field of Science and Research has been created.

Δημιουργήθηκε ένας μηχανισμός για τον συντονισμό όλων των προσπαθειών στα πεδία Έρευνας και Ανάπτυξης.

- 728 (K7): **A new law** was passed in April 2004 that tariffs for all renewable energies have to be approved by the regulator (until now only for projects larger than 5 MW).

Τον Απρίλιο του 2004 θεσπίστηκε νέος νόμος, σύμφωνα με τον οποίο τα τιμολόγια για όλες τις ανανεώσιμες μορφές ενέργειας πρέπει να εγκριθούν από τον υπεύθυνο για το κανονιστικό πλαίσιο (μέχρι σήμερα αυτό ίσχυε για έργα μεγαλύτερα από 5 MW).

- 963 (K3): **A recent poll** revealed that large numbers of European citizens are worried about the way in which farm animals are treated.

Μια πρόσφατη σφυγμομέτρηση αποκάλυψε ότι μεγάλος αριθμός ευρωπαίων πολιτών ανησυχεί για τον τρόπο μεταχείρισης των ζώων στις φάρμες.

- 1171 (K9): As **one observer** wrote, “International crises have a habit of embarrassing the European Union.”

Όπως παρατήρησε κάποιος, «Οι διεθνείς κρίσεις συνήθως φέρνουν σε δύσκολη θέση και αποσυντονίζουν την Ευρωπαϊκή Ένωση».

- 1362 (K9): And these, as **one scholar** recently remarked, “[c]annot be handled just by the United States, despite all of its power.”

Όπως επεσήμανε πρόσφατα ένας μελετητής, αυτά τα ζητήματα, «δε θα δύνανται να τα χειριστούν από μόνες τους οι Ηνωμένες Πολιτείες, παρά τη δύναμή τους».

Επίσης, ο πληθυντικός αριθμός ή η ανυπαρξία αόριστου άρθρου στον πληθυντικό αριθμό στην αγγλική γλώσσα λειτουργεί ως παράγοντας αοριστίας:

- 874 (K3): NORSAGE is starting by compiling **inventories** of existing **research groups** and **projects**, of **national funding programmes**, of **evaluation and assessment systems**, and of **training programmes**, to provide a comprehensive overview of the status quo as a basis for networking and collective strategic thinking.

Το NORSAGE ξεκινά από την κατάρτιση καταλόγων με τις υφιστάμενες ερευνητικές ομάδες και τα έργα, με εθνικά προγράμματα χρηματοδότησης, με συστήματα αξιολόγησης

και διαπίστωσης και με προγράμματα άσκησης, ώστε να γίνει μια επισκόπηση του status quo ως βάσης για διαδικτυακή και συλλογική στρατηγική σκέψη.

- 756 (K2): The stimulation of private R&D investment relies on the co-ordination of the **research, industrial and financial public policies**.

Η ενθάρρυνση των ιδιωτικών επενδύσεων για E&A βασίζεται στον συντονισμό των ερευνητικών, βιομηχανικών και οικονομικών κρατικών πολιτικών.

- 1076 (K3): Elsewhere, **both top-down and bottom-up initiatives** are being discussed, and are expected to lead rapidly to concrete action as **governments and scientists** recognise the urgent need to plan and manage the interface between genomics and society.

Αλλού, εξετάζονται τόσο καθοδηγητικές όσο και εμπειρικές πρωτοβουλίες και αναμένεται να οδηγήσουν γρήγορα σε συγκεκριμένη δράση, καθώς οι κυβερνήσεις και οι επιστήμονες αναγνωρίζουν ότι η ανάγκη για το σχεδιασμό και τη διαχείριση της αλληλεπίδρασης μεταξύ γονιδιωματικής και κοινωνίας είναι επιτακτική.

Επιθετικοί προσδιορισμοί και επιρρήματα που δηλώνουν πλήθος και εύρος είναι ακόμη ένας παράγοντας εσκεμμένης ασάφειας:

- 881 (K7): **A large number** of research institutions from small University groups to large research centres covering everything from basic material research to industry process optimisation are involved and contribute to the progress of photovoltaics.

Πολλοί ερευνητικοί οργανισμοί, από μικρές πανεπιστημιακές ομάδες έως μεγάλα ερευνητικά κέντρα, που καλύπτουν τα πάντα από βασική έρευνα έως τη βελτιστοποίηση των βιομηχανικών διαδικασιών, συμμετέχουν και συμβάλλουν στην πρόοδο των φωτοβολταϊκών συστημάτων.

- 1330 (K9): **Another** observer concludes that, “without a credible military element . . . in support of the Common Foreign and Security Policy, the EU lacks the full range of capabilities for an operational security and defense policy.”

Ένας άλλος παρατηρητής κατέληξε στο συμπέρασμα ότι «χωρίς μια αξιόπιστη στρατιωτική δύναμη... ικανή να υποστηρίξει την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας, η ΕΕ αδυνατεί να καταστήσει πλήρως λειτουργική την πολιτική ασφάλειας και άμυνας.

- 663 (K1): Cross-border financial activity is constrained by **a range of barriers** that reflect the existence of **many** national-based financial systems with **varying** characteristics.

Η διασυνοριακή χρηματοπιστωτική δραστηριότητα περιορίζεται από ορισμένα εμπόδια που μαρτυρούν την ύπαρξη πολλών εθνικών χρηματοπιστωτικών συστημάτων με χαρακτηριστικά που ποικίλλουν.

- 1310 (K9): **A series of** informal and formal multilateral European Summits followed the Amsterdam Treaty in the coming years.

Κατά τα επόμενα έτη, τη Συνθήκη του Άμστερνταμ ακολούθησε μια σειρά από επίσημες και ανεπίσημες πολυμερείς Ευρωπαϊκές Συνόδους.

- 566 (K6): The benefits of policy cooperation and coordination at EU level in eGovernment **are widely recognised**.

Τα πλεονεκτήματα της πολιτικής συνεργασίας και συντονισμού σε επίπεδο Ε.Ε. στην Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση αναγνωρίζονται ευρέως.

Ηθελημένη ασάφεια προκαλεί επίσης η αποσιώπηση του δράστη μέσω της χρήσης της παθητικής σύνταξης, των παθητικών μετοχών, αλλά και ουσιαστικών που προϋποθέτουν κάποιον δράστη (π.χ. debate):

- 1339 (K9): Regardless of the criticism’s particular nature, what they all share in common is a scepticism towards a process that **has been referred to** as the “Brusselsisation” of European foreign and security policy.

Ανεξάρτητα από την ιδιαίτερη φύση της κάθε κριτικής, όλες παρουσιάζουν μια δυσπιστία ως προς μια διαδικασία γνωστή ως «Brusselsisation» της ευρωπαϊκής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας.

- 1756 (K4): The Parties highly appreciate the activities **undertaken** within the framework of the EU-Russia Industrialists Round Table, support the initiatives **developed** by the Task Forces and recognise the importance of further active business involvement into the Russia-EU Energy Dialogue process, bearing in mind its further development, deepening and institutionalisation.

Οι δύο πλευρές εκτιμούν ιδιαίτερα τις δραστηριότητες που έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο της Στρογγυλής Τραπέζης των Βιομηχάνων ΕΕ – Ρωσίας, στηρίζουν τις πρωτοβουλίες που έχουν αναπτυχθεί από τις Ομάδες Σχεδιασμού και αναγνωρίζουν τη σημασία περαιτέρω ενεργού συμμετοχής των επιχειρήσεων στη διαδικασία του ενεργειακού Διαλόγου ΕΕ – Ρωσίας, έχοντας κατά νου την περαιτέρω ανάπτυξη, εμπάθυνση και θεσμοθέτησή του.

- 387 (K1): therefore, as highlighted by the European Council in Barcelona, the Council and the European Parliament need in particular to adopt as early as possible in 2002 **the proposed** Directives on Collateral, Market Abuse, Insurance Intermediaries, Distance Marketing of Financial Services, Financial conglomerates, Prospectuses and Pension Funds, and the International Accounting Standards Regulation;

επομένως, όπως υπογράμμισε και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα πρέπει ιδίως να εγκρίνουν όσο το δυνατόν νωρίτερα μέσα στο 2002 τις προταθείσες Οδηγίες σχετικά με τις εγγυήσεις, την κατάχρηση της αγοράς, τους ασφαλιστικούς μεσάζοντες, την εμπορία χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών από απόσταση, τους χρηματοπιστωτικούς ομίλους ετερογενών δραστηριοτήτων, τα ενημερωτικά φυλλάδια και τα ταμεία συντάξεων και τον κανονισμό για τα διεθνή πρότυπα λογιστικής.

- 499 (K2): Table 2.1 attempts to summarise the current situation in each country based on information **provided** over the last few months to the Commission, CREST or the Council Research working group.

Στον πίνακα 2.1 γίνεται μια προσπάθεια ανακεφαλαίωσης της τρέχουσας κατάστασης σε κάθε χώρα, η οποία βασίζεται στις πληροφορίες που παρέχονται κατά την διάρκεια των τελευταίων μηνών στην Επιτροπή, στην Επιτροπή Επιστημονικής και Τεχνολογικής Συνεργασίας, ή στην ερευνητική ομάδα εργασίας της Επιτροπής.

- 69 (K1): The recent economic downturn has put macroeconomic policies to the test and **has rekindled debate** about the appropriate policy reaction.

Η πρόσφατη οικονομική ύφεση έχει θέσει σε δοκιμασία τις μακροοικονομικές πολιτικές και έχει αναζωπυρώσει την αντιπαράθεση σχετικά με την πιο κατάλληλη πολιτική αντίδραση.

Συνολικά, εντοπίστηκαν 19 απαλοιφές και 155 μεταβολές. Οι απαλοιφές αφορούν κυρίως παράλειψη εκ μέρους του μεταφραστή να αποδώσει ορισμένες λέξεις. Παραδείγματα:

- 1196 (K9): CFSP ambitions, therefore, rely on more or less voluntary national decisions **and contributions**.

Ως εκ τούτου, οι προσδοκίες της ΚΕΠΠΑ βασίζονται λίγο πολύ στις εθνικές αποφάσεις.

Ανάλυση: Απαλοιφή με μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει για την εξάρτηση της ΚΕΠΠΑ από την βούληση των κρατών), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (CFSP – ΚΕΠΠΑ, κομβική έννοια στο κείμενο), πληροφοριακή υπόσταση (η πληροφοριακή υπόσταση μεταβάλλεται από την παράλειψη της απόδοσης του contributions ως «εισφορές». Θεωρούμε ότι πρόκειται για παράλειψη και όχι για επιλογή του μεταφραστή, διότι δεν εντοπίσαμε κάποιο αίτιο, νοηματικό, γραμματικοσυντακτικό, πραγματολογικό που θα μπορούσε να οδηγήσει σε μια τέτοια απόφαση του μεταφραστή), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 1077 (K8): The former, due to its **heavy** commitments in Iraq and Afghanistan, made it clear that it was not keen on taking the lead.

Η πρώτη, λόγω των δεσμεύσεών της στο Ιράκ και στο Αφγανιστάν, ξεκαθάρισε ότι δεν ενδιαφερόταν να διατάξει την αποστολή.

- Ανάλυση: Απαλοιφή με μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει ότι η Μεγάλη Βρετανία δεν επιθυμούσε να ηγηθεί μιας αποστολής στο Κονγκό), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (former – η πρώτη, η MB), πληροφοριακή υπόσταση (η πληροφοριακή υπόσταση μεταβάλλεται από την παράλειψη της απόδοσης του heavy ως «επαχθείς». Θεωρούμε ότι πρόκειται για παράλειψη και όχι για επιλογή του μεταφραστή, διότι δεν εντοπίσαμε κάποιο αίτιο, νοηματικό, γραμματικοσυντακτικό, πραγματολογικό που θα μπορούσε να οδηγήσει σε μια τέτοια απόφαση του μεταφραστή. Επίσης υπάρχει μεταφραστικό σφάλμα παρανόησης στην φράση taking the lead, η οποία μπορεί να αποδοθεί ως «να ηγηθεί της αποστολής, αντί του δυσνόητου «να διατάξει την αποστολή»), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

Όσον αφορά τις περιπτώσεις διατήρησης, αξίζει να αναφέρουμε μία παράλειψη μετάφρασης ενός όρου στη γαλλική γλώσσα (τρίτη γλώσσα), ο οποίος, ωστόσο, θεωρούμε ότι έπρεπε να αποδοθεί.

- 996 (K8): Also, the Commission contributes to the deliberations on how to reform the ***Police Nationale Congolaise***.

Επί πλέον, η Επιτροπή συμμετέχει στις διασκέψεις στο θέμα της μεταρρύθμισης της «Police nationale congolaise».

Ανάλυση: Διατήρηση για την πληροφοριακή υπόσταση και μεταβολή στους γλωσσικούς μηχανισμούς συνεκτικότητας: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει για τις δράσεις του Γραφείου ανθρωπιστικής βοήθειας της Επιτροπής), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (the Commission – η Επιτροπή, το Γραφείο ανθρωπιστικής βοήθειας, deliberations – διασκέψεις, ορθό: διαβουλεύσεις, καθώς οι διασκέψεις έχουν άλλο νοηματικό περιεχόμενο δημιουργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο δεσμούς συνεκτικότητας με άλλη έννοια από εκείνη του πρωτοτύπου, reform – μεταρρύθμισης, βασική έννοια στο κείμενο), πληροφοριακή υπόσταση (παράλειψη της απόδοσης του Police nationale congolaise ως «Εθνική αστυνομία του Κονγκό», το οποίο στο πρωτότυπο είναι στη γαλλική γλώσσα, την επίσημη γλώσσα του Κονγκό. Πιθανολογούμε ότι η διατήρηση της γαλλικής γλώσσας γίνεται για υφολογικούς λόγους, ωστόσο για λόγους κατανόησης θεωρούμε ότι έπρεπε να μεταφραστεί), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

Στις περιπτώσεις μεταβολής, εντοπίσαμε μεταβολές λόγω παρανόησης του πρωτοτύπου.

Ενδεικτικά:

- 594 (K6): In conjunction with red tape reduction, it is essential to achieve simplification of EU regulations and **their transpositions at national level** while introducing eGovernment.

Σε συνδυασμό με την υπηρεσιακή μείωση, είναι ουσιαστικό να επιτευχθεί απλοποίηση των κανονισμών της Ε.Ε. και οι αντιμεταθέσεις τους σε εθνικό επίπεδο, ενώ θα εισάγεται η Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση.

Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να συστήσει μέτρα για την θέσπιση ενός κοινού πλαισίου μέτρησης στο πλαίσιο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (red tape reduction – υπηρεσιακή μείωση (ορθό: μείωση της γραφειοκρατίας), EU regulations – κανονισμών της ΕΕ, eGovernment – Ηλεκτρονική διακυβέρνηση, βασικές έννοιες στο κείμενο), πληροφοριακή υπόσταση (η πληροφοριακή υπόσταση μεταβάλλεται από την εσφαλμένη απόδοση του red tape reduction ως υπηρεσιακή μείωση, το οποίο είναι δυσνόητο, αντί του «μείωση της γραφειοκρατίας, καθώς από την εσφαλμένη απόδοση του transposition ως «αντιμεταθέσεις», το οποίο επίσης είναι δυσνόητο, αντί του «μεταφορά σε εθνικό επίπεδο». Οι αστοχίες θεωρούμε ότι οφείλονται σε ελλιπή γνώση της ελληνικής (πρόκειται για αλλόγλωσσο μεταφραστική), καθώς και πραγματολογικών στοιχείων για την ΕΕ), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 508 (K2): The focus on R&D policy has not reached the same intensity in all countries, nor has the level of **integration** with related policies.

Η εστίαση στις πολιτικές E&A δεν εμφανίζει την ίδια ένταση σε όλες τις χώρες ούτε και έχει φτάσει στο ίδιο επίπεδο ολοκλήρωσης με άλλες σχετικές πολιτικές.

Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει ως προς τον βαθμό ενσωμάτωσης των πολιτικών Έρευνας και Ανάπτυξης στα κράτη μέλη της ΕΕ), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (R&D policy – πολιτικές E&A, all countries – όλες τις χώρες, αναφέρονται στο κείμενο, related policies – αναφέρονται σε διάφορα σημεία), πληροφοριακή υπόσταση (η πληροφοριακή υπόσταση μεταβάλλεται από την εσφαλμένη απόδοση του integration ως «ολοκλήρωσης» ενώ αναφέρεται στους μηχανισμούς που έχουν τα κράτη να εφαρμόζουν πολιτικές και είναι ορθότερο να αποδοθεί ως «ενσωμάτωσης». Θεωρούμε ότι η επιλογή της απόδοσης εκ μέρους του μεταφραστή

οφείλεται στο ότι μετέφρασε την φράση χωρίς να λάβει υπόψη το συγκεκριμένο), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 596 (K5): In Romania, decisions are based on the General Transport Master Plan Study for Romania, **which covers** road, railway and river transportation.

Στη Ρουμανία, οι αποφάσεις βασίζονται στη Γενική Μελέτη του Βασικού Σχεδίου Μεταφορών στη Ρουμανία, καλύπτοντας τα οδικά, σιδηροδρομικά και πλωτά μέσα μεταφοράς.

Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση και στους γλωσσικούς μηχανισμούς συνεκτικότητας: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει για τις αποφάσεις αναφορικά με τις μεταφορές στη Ρουμανία), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (road railway and river transportation – σιδηροδρομικά και πλωτά μέσα μεταφοράς, έννοιες κομβικές στο κείμενο. Επίσης, η απόδοση της αναφορικής πρότασης which covers ως «καλύπτοντας», αντί του «η οποία καλύπτει» διαρρηγνύει την συντακτική συνέχεια και τον αναφορικό δεσμό με το «μελέτη»), πληροφοριακή υπόσταση (η πληροφοριακή υπόσταση μεταβάλλεται από την απόδοση του General Transport Master Plan Study ως Γενική Μελέτη του Βασικού Σχεδίου Μεταφορών, το οποίο έχει διαφορετικό νόημα από το «Μελέτη Γενικού Ρυθμιστικού Σχεδίου Μεταφορών». Θεωρούμε ότι βάσει νοήματος το σχέδιο είναι γενικό και όχι η μελέτη. Πρόκειται για συνηθισμένο μεταφραστικό σφάλμα που καταδεικνύει έλλειψη εξοικείωσης με αυτόν τον τύπο σύνθετης ορολογίας στην αγγλική γλώσσα), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 1173 (K9): Most prominently, scholars **have argued** that the EU is a complex political and legal phenomenon and they have spent much time discussing and investigating these aspects.

Πιο συγκεκριμένα, οι επιστήμονες κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η ΕΕ είναι ένα πολύπλοκο πολιτικό και νομικό φαινόμενο, στο οποίο ανάλωσαν πολύ χρόνο συζητώντας και μελετώντας τις διαστάσεις του.

Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (στο πλαίσιο της εισαγωγής στο σύγγραμμα, παρατίθεται η υφιστάμενη κατάσταση αναφορικά με τις κρατούσες απόψεις για την ΕΕ), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (most prominently – πιο συγκεκριμένα, σύνδεση με τα προηγούμενα, scholars – οι επιστήμονες, aspects - διαστάσεις), πληροφοριακή υπόσταση (η πληροφοριακή υπόσταση μεταβάλλεται από την εσφαλμένη απόδοση του ρήματος have argued ως «κατέληξαν στο συμπέρασμα» αντί του

ορθού «υποστηρίζουν». Η έννοια του συμπεράσματος δεν προκύπτει από το ρήμα argue. Πρόκειται για μεταφραστικό σφάλμα που καταδεικνύει έλλειψη εξοικείωσης με την αγγλική γλώσσα), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 1235 (K9): Instead, political spectators observed a strong international, predominantly European, **embeddedness** of Germany.

Αντ' αυτού, οι πολιτικοί παρατηρητές διέκριναν στη Γερμανία μια διάθεση για διεθνή, αλλά κυρίως ευρωπαϊκή, διασφάλιση της ανάπτυξης.

Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση και στους γλωσσικούς μηχανισμούς συνεκτικότητας: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει για την στάση της Γερμανίας μεταπολεμικά στο πλαίσιο της αναδρομής στην εξέλιξη της ευρωπαϊκής ασφάλειας), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (instead – αντ' αυτού, σύνδεση με τα προηγούμενα, embeddedness – διασφάλιση της ανάπτυξης (ορθό: διάθεση ενσωμάτωσης στη ΕΕ), η εσφαλμένη απόδοση οδηγεί σε δεσμούς με την έννοια της ανάπτυξης, η οποία δεν υφίσταται εδώ), πληροφοριακή υπόσταση (η πληροφοριακή υπόσταση μεταβάλλεται από την εσφαλμένη απόδοση του embeddedness ως «διασφάλιση της ανάπτυξης», το οποίο είναι δυσνόητο σε αυτό το συγκείμενο, αντί του «διάθεση/βούληση ενσωμάτωσης»). Θεωρούμε ότι η εσφαλμένη απόδοση οφείλεται στο γεγονός ότι ο μεταφραστής δεν τοποθέτησε την φράση στο κείμενο, αλλά την απέδωσε αποσπασματικά), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

Καταγράφηκαν, επίσης, μεταβολές οφειλόμενες σε έλλειψη ειδικής γνώσης, είτε της ορολογίας είτε πραγματολογικής:

- 919 (K8): In the aftermath of the 1994 Rwanda genocide, almost one million, (mostly) Hutu Rwandese fled to the **Kivus** in the eastern part of the DRC.

Ως αποτέλεσμα της γενοκτονίας του Ρουάντα του 1994, σχεδόν ένα εκατομμύριο Χούτου από το Ρουάντα, έφυγαν προς το Κίβου, στην ανατολική περιοχή της Λ.Δ.Κ.

Ανάλυση: Προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (παραθέτει ιστορικά στοιχεία για την γενοκτονία στην Ρουάντα), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (Hutu – Χούτου, επαναλαμβάνεται συχνά), πληροφοριακή υπόσταση (η πληροφοριακή υπόσταση μεταβάλλεται από την εσφαλμένη απόδοση της Ρουάντα και των Κίβου, το οποίο καταδεικνύει ελλειπείς πραγματολογικές γνώσεις εκ μέρους του μεταφραστή) εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 1417 (K10): (a) they are bankrupt or being wound up, are **having their affairs administered by the courts**, have entered into an arrangement with creditors, have suspended business activities, are the subject of proceedings concerning those matters, or are in any analogous situation arising from a similar procedure provided for in national legislation or regulations; (α) τελούν υπό πτώχευση, εκκαθάριση, δικαστικό διακανονισμό ή συμβιβασμό με πιστωτές, παύση λειτουργίας ή οποιαδήποτε άλλη ανάλογη διαδικασία προβλεπόμενη από τις εθνικές νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις ή έχει κινηθεί σε βάρος τους τέτοια διαδικασία, Ανάλυση: Προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει για περιπτώσεις στις οποίες δεν είναι επιλέξιμοι υποψήφιοι για το πρόγραμμα Asia-Invest II), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (παράλληλη δομή με αρίθμηση, bankrupt – υπό πτώχευση, wound up – εκκαθάριση, affairs administered by the courts – δικαστικό διακανονισμό (ορθό: διαδικασία αναγκαστικής διαχείρισης, creditors – πιστωτές, οικονομική ορολογία συχνή στο κείμενο λόγω θέματος), πληροφοριακή υπόσταση (η πληροφοριακή υπόσταση μεταβάλλεται από την εσφαλμένη απόδοση της φράσης having their affairs administered by the courts, η οποία αποδόθηκε ως «δικαστικός διακανονισμός» αντί του ορθού «διαδικασία αναγκαστικής διαχείρισης»), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).
- 553 (K6): Availability of online services has been the focus of European eGovernment so far (measuring the 20 basic services used in eEurope **benchmarking** in particular). Η διαθεσιμότητα των ηλεκτρονικών υπηρεσιών είναι ο στόχος της ευρωπαϊκής Ηλεκτρονικής διακυβέρνησης έως σήμερα (μετρώντας τις είκοσι βασικές υπηρεσίες που χρησιμοποιούνται ιδιαίτερα στην αναφορά eEurope). Ανάλυση: Προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει για τα μέχρι τώρα επιτεύγματα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (eGovernment – Ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, βασική έννοια στο κείμενο), πληροφοριακή υπόσταση (η πληροφοριακή υπόσταση μεταβάλλεται από την εσφαλμένη απόδοση του όρου Benchmarking ως «αναφορά» αντί του ορθού «συγκριτική αξιολόγηση»), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).
- 584 (K6): In the case of EU Directives and other legislative proposals, the Commission should make an eGovernment **impact analysis** of their implementation in order to safeguard implementation feasibility and consistency.

Στην περίπτωση των Οδηγιών της Ε.Ε. και άλλων νομοθετικών προτάσεων, η Επιτροπή πρέπει να διεξάγει μια ανάλυση των εφαρμογών τους, η οποία βασίζεται στις επιπτώσεις της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης με σκοπό να περιφρουρήσει την υλοποίηση σκοπιμότητας και συνέπειας.

Ανάλυση: Προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να τονίσει την σημασία της ανάλυσης επιπτώσεων της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης αναφορικά με την εφαρμογή των οδηγιών και των νομοθετικών προτάσεων της ΕΕ), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (EU Directives – Οδηγιών της ΕΕ, legislative proposals – νομοθετικών προτάσεων, κείμενα της ΕΕ με συχνή αναφορά), πληροφοριακή υπόσταση (η πληροφοριακή υπόσταση μεταβάλλεται από την εσφαλμένη απόδοση του όρου impact analysis – ως «ανάλυση» γενικά αντί του ορθού και πιο εξειδικευμένου «ανάλυση επιπτώσεων, αλλά και από την εσφαλμένη απόδοση του implementation feasibility and consistency ως «υλοποίηση σκοπιμότητας και συνέπειας αντί του ορθού «να διασφαλίσει την δυνατότητα και την συνέπεια της εφαρμογής), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 1233 (K9): Contrary to the fears of many in Europe after the fall of the Berlin Wall, there would be no German **Sonderweg**, or a reorientation of German foreign policy toward power politics.

Παρά τους φόβους πολλών στην Ευρώπη μετά την πτώση του Τείχους του Βερολίνου, δεν υπήρχε περίπτωση γερμανικού ατομικισμού ή αλλαγής κατεύθυνσης της γερμανικής εξωτερικής πολιτικής προς μια πολιτική ισχύος.

Ανάλυση: Προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να παραθέσει την ιστορική διαδρομή της ασφάλειας στην Ευρώπη), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (Berlin wall – τείχος του Βερολίνου, German Sonderweg – γερμανικού ατομικισμού (ορθά: αλλαγή γερμανικής κατεύθυνσης), German foreign policy – γερμανικής εξωτερικής πολιτικής, αναφορά στην γερμανική επεκτατική πολιτική, όπως και αλλού σε σχέση με τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο), πληροφοριακή υπόσταση (η πληροφοριακή υπόσταση μεταβάλλεται από την εσφαλμένη απόδοση του γερμανικού όρου Sonderweg, ο οποίος μεταφράζεται «να ακολουθήσει η Γερμανία τον δικό της δρόμο» αντί του ακατανόητου «γερμανικού ατομικισμού». Ωστόσο πρόκειται για γερμανική λέξη σε αγγλικό κείμενο και απαιτεί γνώσεις από τον μεταφραστή), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

Επιπλέον, εντοπίστηκαν μεταβολές λόγω λάθους ή αβλεψίας στο πρωτότυπο. Για παράδειγμα:

- 964 (K3): In Ireland, for example, over three quarters of respondents said they chose foods that ***maintained the well-being*** of the animals.

Στην Ιρλανδία, για παράδειγμα, πάνω από τρία τέταρτα των ερωτηθέντων απάντησαν ότι επιλέγουν τρόφιμα που διαφυλάσσουν την ευημερία των ζώων.

Ανάλυση: Προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει ως προς τις επιλογές των συμμετεχόντων σε δημοσκόπηση αναφορικά με την προέλευση των τροφίμων που επιλέγουν), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (respondents – ερωτηθέντων, well-being of the animals – την ευημερία των ζώων, κεντρική έννοια στην υποενότητα), πληροφοριακή υπόσταση (η φράση maintained the well-being, δηλαδή σε ενεργητική σύνταξη, είναι προβληματική στο πρωτότυπο και εύκολα οδηγεί σε παρανόηση. Ωστόσο, πρακτικά δεν είναι εφικτό «τα τρόφιμα να διαφυλάσσουν την ευημερία των ζώων», αλλά «στα οποία έχει διαφυλαχθεί η ευημερία». Για την ορθή απόδοση απαιτείται μεγαλύτερος βαθμός μεσολάβησης από τον μεταφραστή, ώστε να διατηρηθεί η πληροφοριακή υπόσταση που πραγματικά έχει νόημα), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 559 (K2): The main policy developments in science and technology ***are*** increasing public R&D investment, providing better framework conditions for private R&D investment, increasing collaboration between the public and private sectors, strengthening the science base and ensuring skilled human resources.

Η κύρια ανάπτυξη των πολιτικών στους τομείς της επιστήμης και της τεχνολογίας αυξάνουν τις κρατικές επενδύσεις για την έρευνα και την ανάπτυξη, παρέχουν ένα καλύτερο πλαίσιο συνθηκών για ιδιωτικές επενδύσεις στην έρευνα και ανάπτυξη, αυξάνουν την συνεργασία μεταξύ του ιδιωτικού και του κρατικού τομέα, ενισχύουν την επιστημονική βάση και εξασφαλίζουν εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό.

Ανάλυση: Προβληματική πληροφοριακή υπόσταση και γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει για τους βασικούς τομείς ανάπτυξης πολιτικών στην έρευνα και την τεχνολογία στην Ισπανία), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (policy – πολιτικών, science and technology – της επιστήμης και της τεχνολογίας, R&D investment – επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη, βασικές έννοιες στο κείμενο. Με την παράλειψη της άνω και κάτω τελείας μετά το are τροποποιείται η

παράλληλη δομή με γερούνδια), πληροφοριακή υπόσταση (η παράλειψη της άνω και κάτω τελείας μετά το are προκειμένου να φανεί εντονότερα ότι πρόκειται για απαρίθμηση οδήγησε σε παρανόηση εκ μέρους του μεταφραστή, ο οποίος απέδωσε το are increasing ως «αυξάνουν» δηλαδή ως ενεστώτα διαρκείας, παρασύροντας και τα υπόλοιπα γερούνδια) εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

Εντοπίσαμε, επίσης, μεταβολές με τροποποίηση στο ύφος:

- 1326 (K9): Given the institutional development on the **European continent**, this is surprising and puzzling to the political spectator, and it poses the following question: why do we at times face a convergence of French, British, and German foreign policies and why, at other times, a divergence?

Δεδομένης, λοιπόν, της θεσμικής εξέλιξης που σημειώθηκε στη γηραιά ήπειρο, η απόκλιση αυτή εκπλήσσει και προβληματίζει τους πολιτικούς παρατηρητές και τους κάνει να διερωτώνται γιατί να παρατηρείται άλλοτε σύγκλιση και άλλοτε απόκλιση των εξωτερικών πολιτικών της Γαλλίας, της Βρετανίας και της Γερμανίας;

Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (θέτει έναν προβληματισμό ως προς τις αποκλίσεις στις πολιτικές των κρατών μελών της ΕΕ), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (institutional development – θεσμικής εξέλιξης, foreign policies – εξωτερικών πολιτικών, έννοιες βασικές στο κείμενο), πληροφοριακή υπόσταση (η πληροφοριακή υπόσταση μεταβάλλεται από την υφολογική επιλογή του μεταφραστή να αποδώσει το European continent ως «γηραιά ήπειρος» αντί του «ευρωπαϊκή ήπειρος. Δεν θεωρούμε ότι υπήρχε λόγος μεταβολής, πρόκειται για υφολογική επιλογή του μεταφραστή), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 1009 (K8): **Brussels** agreed.

Η Ε.Ε. συμφώνησε.

Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει για την αποδοχή εκ μέρους της ΕΕ της δημιουργίας αστυνομικής δύναμης στο Κογκό), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (agreed – συμφώνησε, με την δημιουργία της αστυνομικής δύναμης, κατόπιν αιτήματος της μεταβατικής κυβέρνησης του Κογκό), πληροφοριακή υπόσταση (η πληροφοριακή υπόσταση μεταβάλλεται από την υφολογική

επιλογή του μεταφραστή να αποδώσει το Brussels ως E.E. αντί του «Ευρωπαϊκή Ένωση». Είναι σύνηθες να χρησιμοποιούμε την έδρα ενός οργανισμού για να αναφερθούμε στον οργανισμό (π.χ. πρωτεύουσες κρατών αντί του κράτους) ωστόσο, δεν θεωρούμε ότι υπήρχε λόγος μεταβολής, πρόκειται για υφολογική επιλογή του μεταφραστή), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

Τέλος, σημειώνουμε μεταβολές λόγω ερμηνευτικής απόδοσης εκ μέρους του μεταφραστή:

- 1351 (K9): One observer has labeled this discrepancy the “Paradoxes of European Foreign Policy” and another has concluded that “the EU may well have become an **economic colossus**, but it must remain a **political pigmy** because of its deficiencies in handling foreign affairs.”

Ένας παρατηρητής χαρακτήρισε αυτήν την αντίθεση «παράδοξο της ευρωπαϊκής εξωτερικής πολιτικής», ενώ ένας άλλος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι «η ΕΕ μπορεί κάλλιστα να έχει γίνει οικονομικός κολοσσός, ωστόσο θα παραμείνει «πολιτικός νάνος», εξαιτίας της ανικανότητάς της να διαχειριστεί εξωτερικές υποθέσεις»

Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση και στη μορφή, το economic colossus και το political pigmy είναι ιδιωματισμοί, πολλές φορές χρησιμοποιούνται σε αντιδιαστολή και αντιμετωπίζονται από τον μεταφραστή ως τέτοιοι), προθετικότητα (να εκφράσει τις αδυναμίες της ΕΕ σε πολιτικό επίπεδο και σε επίπεδο ασφάλειας σε αντίθεση με τον οικονομικό τομέα), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (this discrepancy – αυτή την αντίθεση, paradoxes – παράδοξο, economic colossus – οικονομικός κολοσσός, political pigmy – πολιτικός νάνος, όλα αφορούν την έννοια της αντίθεσης της προόδου της ΕΕ στον οικονομικό τομέα σε σχέση με τον πολιτικό και τον τομέα της ασφάλειας), πληροφοριακή υπόσταση (παρόλο που δεν υφίσταται μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση και η απόδοση «πολιτικός νάνος» είναι ορθή, ωστόσο θεωρούμε ότι η αντίθεση του μεγέθους εκφράζεται καλύτερα είτε με το «οικονομικός γίγαντας και πολιτικός νάνος» είτε με το «οικονομικός κολοσσός και πολιτικός πυγμαίος» σε εννοιολογικό επίπεδο), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 1281 (K9): The fact that EPC and EC **procedures** were handled within a single legal framework was considered to be an **important step**.

Θεωρείται ορόσημο διότι, με την ΕΕΠ, η ΕΠΣ και η ΕΚ εντάσσονταν σε ένα ενιαίο νομικό πλαίσιο.

Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν υπάρχει κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να τονίσει την σημασία

του κοινού νομικού πλαισίου της Ευρωπαϊκής κοινότητας και του Προγράμματος Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνεργασίας), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (EPC and EC procedures – η ΕΠΣ και η ΕΚ (το procedures δεν έχει αποδοθεί), βασικές έννοιες της υποενότητας), πληροφοριακή υπόσταση (έχει παραλειφθεί η απόδοση του procedures – διαδικασίες. Επίσης, το important step έχει αποδοθεί ως «ορόσημο» αντί της απόδοσης «σημαντικό βήμα». Το ορόσημο είναι πιο σημαντικό από το σημαντικό βήμα και, ως εκ τούτου, δίδεται μεγαλύτερη βαρύτητα από εκείνη που πιθανόν να ήθελε να δώσει ο συγγραφέας), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 968 (K8): Clearly, most of the international attention was focused on organizing elections, which was an exceptional endeavour in a country without roads and infrastructure where **an estimated** 28 million voters had to be registered.

Σαφώς, το περισσότερο διεθνές ενδιαφέρον εστιαζόταν στην διοργάνωση των εκλογών, κάτι πολύ εξαιρετικό σε μία χώρα χωρίς δρόμους και υποδομές, όπου οι 28 εκατομμ. ψηφοφόροι δεν ήταν εγγεγραμμένοι.

Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν υπάρχει κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (αναδρομή στα συμβάντα που πραγματοποιήθηκαν στη Ρουάντα και συγκεκριμένα στη διοργάνωση των εκλογών), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (international attention – διεθνές ενδιαφέρον, δηλαδή οι χώρες που συμμετείχαν στην ανάπτυξη και την εξυγίανση της χώρας, organising elections – διοργάνωση των εκλογών, voters – ψηφοφόροι, έννοιες σχετικές με την διεξαγωγή εκλογών στη χώρα), πληροφοριακή υπόσταση (Μεταβολή υπάρχει με την παράλειψη εκ μέρους του μεταφραστή να αποδώσει το an estimated, το οποίο σημαίνει «περίπου» και δεν αφορά στο σύνολο των ψηφοφόρων (an), όπως γίνεται κατανοητό με την απόδοση «οι» (οριστικό άρθρο). Επίσης, αντί να αποδοθεί το had to be registered ως «έπρεπε να εγγραφούν», έχει αποδοθεί ως «δεν ήταν εγγεγραμμένοι», υφολογική επιλογή του μεταφραστή και δεν υφίσταται ουσιαστικά μεταβολή), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 1161 (K9): Having apparently understood the new geopolitical realities and **asserting itself** in an aggressive foreign policy, Great Britain stood out as the most prominent “new European.”

Η Μεγάλη Βρετανία, έχοντας σαφώς αντιληφθεί τη νέα γεωπολιτική πραγματικότητα και χρησιμοποιώντας επιθετική εξωτερική πολιτική για να προβάλλει τις διεκδικήσεις της, ξεχώρισε ως ο πιο διαπρεπής «νέος ευρωπαίος».

Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν υπάρχει κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να εκφράσει τη θέση της Μεγάλης Βρετανίας σε σχέση με τον διαχωρισμό του Ντόναλντ Ράμσφελντ σε «Νέους Ευρωπαίους» και «Παλαιούς Ευρωπαίους»), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (the new geopolitical realities – η νέα γεωπολιτική πραγματικότητα, έχει περιγραφεί παραπάνω, foreign policy – εξωτερική πολιτική, βασική έννοια στο κείμενο, «New European» - Νέος Ευρωπαίος, σε σχέση με τον διαχωρισμό του Ράμσφελντ που προηγείται), πληροφοριακή υπόσταση (η φράση asserting itself αποδίδεται ερμηνευτικά ως «για να προβάλλει τις διεκδικήσεις της» αντί του εγγύτερου νοηματικά «να επιβληθεί»). Πρόκειται για υφολογική επιλογή του μεταφραστή, η οποία μεταβάλλει ελαφρώς την πληροφοριακή υπόσταση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 1033 (Κ8): As far as the co-ordination between the **field** and **Brussels** is concerned, it is generally perceived as successful, at least by the latter.

Όσον αφορά τον συντονισμό μεταξύ της χώρας και της Ε.Ε., η αντίληψη, τουλάχιστον αυτής της τελευταίας, είναι γενικώς καλή.

Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν υπάρχει κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (σχολιασμός της συνεργασίας μεταξύ του Κονγκό και της ΕΕ στο πλαίσιο της EUPOL Κινσάσα), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (co-ordination – συντονισμό, με βάση τις αρμοδιότητες της κάθε πλευράς), πληροφοριακή υπόσταση (ο όρος field έχει αποδοθεί ως «χώρα», μια ερμηνευτική απόδοση που βοηθά στην νοηματική ακρίβεια στα ελληνικά, οι Βρυξέλες έχουν αποδοθεί ως ΕΕ, το οποίο δεν μεταβάλλει το νόημα, αλλά αποτελεί υφολογική επιλογή του μεταφραστή, ίσως γιατί όντας αλλόγλωσσος δεν γνώριζε εάν χρησιμοποιείται η έννοια της πρωτεύουσας αντί του οργανισμού στα ελληνικά), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 862 (Κ8): Together with the other **chapters** in this volume, the following analysis of the EU involvement in the DRC contributes to the task of adding to our collective knowledge of the ESDP ‘in action’.

Μαζί με τα άλλα κεφάλαια αυτού του τεύχους, η ακόλουθη ανάλυση του ρόλου της Ε.Ε. στην Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό μας βοηθάει να κατανοήσουμε περισσότερο την ΕΠΑΑ «εν δράση».

Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν υπάρχει κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (σε επίπεδο εισαγωγής, ο συγγραφέας ενημερώνει για την εμπλοκή της ΕΕ στο Κονγκό, η οποία συμβάλλει στην

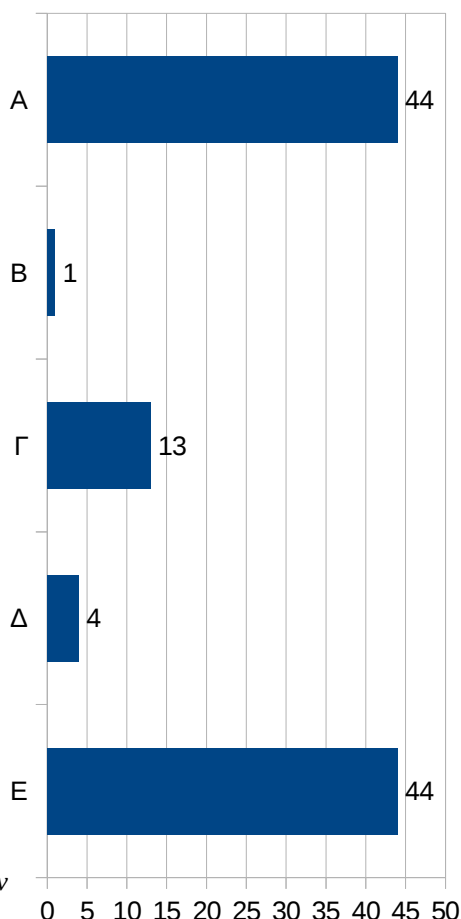
κατανόηση της λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (the other chapters – τα άλλα κεφάλαια, the following analysis – η ακόλουθη ανάλυση, πρόκειται για προδρομικές αναφορές στην συνέχεια του κειμένου, ESDP – ΕΠΑΑ, EU involvement – του ρόλου της ΕΕ, βασικές έννοιες στο κείμενο), πληροφοριακή υπόσταση (ο όρος collective knowledge έχει αποδοθεί ως «να κατανοήσουμε», αντί του «συλλογική γνώση», μια ερμηνευτική απόδοση που βοηθά στην νοηματική ακρίβεια στα ελληνικά. Ο όρος volume έχει αποδοθεί εσφαλμένα ως «τεύχη» αντί του «τόμου»), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η κατηγορία της Αναδρομικής Έμμεσης Εξωκειμενικής Διακειμενικότητας είναι η πολυπληθέστερη και καταλαμβάνει το μεγαλύτερο ποσοστό στο ΣΚ (30%). Όπως φαίνεται συνοπτικά στον Πίνακα 6στ και στο Διάγραμμα 6στ, η πρώτη και η τελευταία υποκατηγορία καλύπτουν από 44%: πρόκειται για υποκατηγορίες, οι οποίες δεν αφορούν συγκεκριμένα τα κείμενα της ΕΕ, αλλά μπορούν να έχουν εφαρμογή και σε άλλα κείμενα, όπως και η δεύτερη και η τρίτη κατηγορία. Εξαίρεση ίσως αποτελεί η τέταρτη κατηγορία, μολονότι και πάλι πρόκειται για θέματα, όπως είναι οι οικονομικές στρατηγικές, που σίγουρα δεν απασχολούν μόνο την ΕΕ αλλά και κάθε οργανισμό που πασχίζει για την βιωσιμότητά του.

Πίνακας 6στ

Υποκατηγορία Διακειμενικής Αναφοράς	Αριθ. Δειγμ.	% στην κατηγ.
A) γενική αναφορά σε πληροφορία, χωρίς να κατονομάζεται, π.χ. «varying characteristics», «a range of barriers», ή κάτι που ισχύει γενικά	290	44%
B) κοινώς αποδεκτές καταστάσεις, π.χ. «ageing populations»	8	1%
Γ) παραπομπή σε είδος κειμένου (δυνητικά κείμενα), όχι συγκεκριμένοι τύποι κειμένων της ΕΕ, π.χ. «structural reforms», «τελική έκθεση», «προϋπολογισμός», ή δυνητικές καταστάσεις που πιστοποιούνται από κείμενα, π.χ. «bankrupt or wound up»	84	13%
Δ) παραπομπή σε θέματα/τομείς που απασχολούν την ΕΕ, π.χ. πολιτική, οικονομία κ.λπ., π.χ. «economic policy strategy»	28	4%
E) πληροφορία που καταφανώς	292	44%

Διάγραμμα 6στ

προέρχεται από κάποια εξωτερική πηγή (έρευνα, βιβλιογραφία, κ.λπ.) χωρίς να κατονομάζεται		
---	--	--

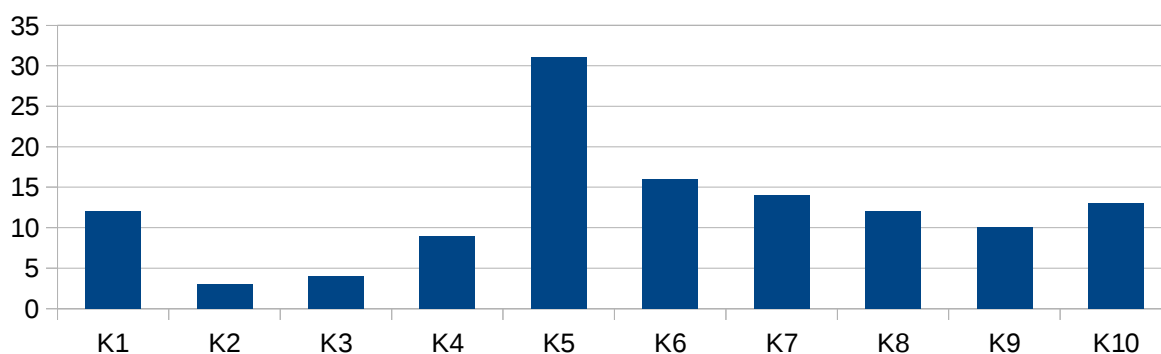
2.10.7. Αναδρομική Άμεση Ενδοκειμενική Διακειμενικότητα

Η κατηγορία της Αναδρομικής Άμεσης Ενδοκειμενικής Διακειμενικότητας (ΑΑΕνΔ) αντιστοιχεί στο 11% του συνόλου των δειγμάτων του ΣΚ. Αριθμεί 245 δείγματα (βλ. Πίνακα 7 και Διάγραμμα 7). Το μεγαλύτερο ποσοστό (31%, 45 δείγματα) βρίσκεται στο πέμπτο κείμενο, την τελική έκθεση και αφορά παραπομπές όπου δηλώνεται στην αρχή η προέλευση των στοιχείων, επομένως μετά είναι σαφές ότι τα στοιχεία παραπέμπουν εκεί. Το χαμηλότερο ποσοστό, 3% και 4% με 8 δείγματα έκαστο εντοπίζεται στο δεύτερο και το τρίτο κείμενο, σχετικά τυποποιημένα κείμενα που ακολουθούν συμβάσεις γραφής και αφορά κατά λέξεις επαναλήψεις φράσεων (τυποποιημένος τρόπος γραφής) ή αναφορά υπό την έννοια του δεσμού συνοχής.

Πίνακας 7 – Αναδρομική Άμεση Ενδοκειμενική Διακειμενικότητα

Αρ. κειμ.	Τίτλος κειμένου	Τύπος και Είδος κειμένου	Αρ. δειγμ.	Ποσοστό
1	A. COMMISSION RECOMMENDATION of 24 April 2002 for the Broad Guidelines of the Economic Policies of the Member States and the Community	Καθοδήγηση με επιλογή Σύσταση της Επιτροπής, επίσημη φόρμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,	53	12%
2	COMMISSION STAFF WORKING PAPER – Investing in Research: an Action Plan for Europe	υβριδικό - έκθεση (περιγραφή) και καθοδήγηση με επιλογή έγγραφο εργασίας της Επιτροπής, επίσημη φόρμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	8	3%
3	ERA-NET Networking the European Research Area ERA-NET 2003 – Specific support action – Science for people ERA-NET 2003 – Coordination Action – Transporting European research into a new era ERA-NET 2003 – Specific support action – scientific focus on animal welfare ERA-NET 2003 – Specific support action – Collaboration is infectious ERA-NET 2003 – Specific support action – Equal access to high-quality	υβριδικό - έκθεση (περιγραφή) και καθοδήγηση με επιλογή δράση συντονισμού, δράση ειδικής στήριξης – τύπος αναφοράς/έκθεσης της ΕΕ	8	4%

	cancer care			
4	EU-Russia Energy Dialogue, Sixth Progress Report	υβριδικό - έκθεση (περιγραφή) και καθοδήγηση με επιλογή Έκθεση Προόδου	9	9%
5	TEN-Invest, Transport Infrastructure Costs and Investments between 1996 and 2010 on the Trans-European Transport Network and its Connection to Neighbouring Regions, including and inventory of the Technical Status of the Transport-European Transport Network for the year 2000, Contract No. ETU/B2-7040-S12.328028/2001/PLANCO Final Report	Έκθεση (περιγραφή) Τελική Έκθεση	45	31%
6	E-government Beyond 2005, “CoBrA Recommendations” to the eEurope Advisory Group, eGovernment Beyond 2005-Modern and Innovative Public Administrations in the 2010 horizon.	καθοδήγηση με επιλογή Έκθεση	25	16%
7	Research, Solar Cell Production and Market Implementation of Photovoltaics – PV Status Report 2005 (σελ. 66-80)	Έκθεση (περιγραφή) Έκθεση (Status Report)	24	14%
8	European Security and Defence Policy: An Implementation Perspective 8. Implementing the ESDP in Africa: The case of the Democratic Republic of Congo pp 111-127 (Routledge Advances in European Politics)	Έκθεση (περιγραφή) Επιστημονικό σύγγραμμα για την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας.	34	12%
9	The search for a common European foreign and security policy. Leaders, cognitions and questions of Institutional Viability, Chapter 1 Political Leadership and Security Integration	Έκθεση και με τις τρεις υποκατηγορίες (περιγραφή και αφήγηση) Επιστημονικό σύγγραμμα για την επίτευξη της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας στην ΕΕ.	19	10%
10	Asia-Invest II Programme – Guidelines for Applicants responding to the 2005 Call for Proposals (pp 1-14)	Καθοδήγηση άνευ επιλογής. Κατευθυντήριες οδηγίες, κείμενο προδιαγραφών.	20	13%

Διάγραμμα 7: Αναδρομική Άμεση Ενδοκειμενική Διακειμενικότητα

Η ΑΑΕνΔ περιλαμβάνει τέσσερις υποκατηγορίες: την κατά λέξη επανάληψη, π.χ. φράσεων, την αναφορά σε αμέσως προηγούμενη θέση υπό την έννοια του δεσμού συνοχής, την περίπτωση όπου δηλώνεται η πηγή στην αρχή του κειμένου, επομένως είναι αρκετά ασφαλές να εικάσουμε ότι η πληροφορία πηγάζει από εκεί και, τέλος, την ρητή αναφορά σε προηγούμενο σημείο του κειμένου. Στην πρώτη κατηγορία εντοπίστηκαν 29 δείγματα, τα περισσότερα από τα οποία στο πρώτο κείμενο, τις συστάσεις της Επιτροπής για τις οικονομικές πολιτικές των κρατών μελών της ΕΕ (Πίνακας 7α). Πρόκειται είτε για περιπτώσεις ορολογίας, είτε για σημαντικούς στόχους που επαναλαμβάνονται, ή για τυπική διατύπωση, ίσως στο πλαίσιο της τυποποίησης της ευρωπαϊκής jargon για λόγους μετάφρασης. Ενδεικτικά:

- 593 (K1): if **budgetary positions of close to balance or in surplus** are not yet achieved, take all the necessary action - in the context of the implementation of the budgets for 2002 and the preparation of budgets for 2003 - to ensure that such medium-term objectives are respected by 2004 at the latest;

αν δεν έχουν ακόμη επιτύχει δημοσιονομικές καταστάσεις που να πλησιάζουν την ισορροπία ή που να είναι πλεονασματικές, πρέπει να αναλάβουν κάθε απαραίτητη δράση, στο πλαίσιο της υλοποίησης των προϋπολογισμών του 2002 και της προετοιμασίας των προϋπολογισμών για το 2003, για να εξασφαλίσουν την υλοποίηση αυτών των μεσοπρόθεσμων στόχων το αργότερο ως το 2004.

- 269 (K1): In pursuing **labour market reforms**, Member States should vigorously implement the Employment Guidelines and the recommendations addressed to them.

Κατά την επιτέλεση των μεταρρυθμίσεων της αγοράς εργασίας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εφαρμόσουν με αυστηρότητα τους προσανατολισμούς για την απασχόληση και τις προτάσεις που τους απευθύνονται.

- 735 (K7): A major hurdle continues to be the financing of **modernisation and innovation in public administrations**, notably in a period of tight budgets.
Ένα βασικό εμπόδιο συνεχίζει να είναι η χρηματοδότηση του εκσυγχρονισμού και της καινοτομίας στις δημόσιες διοικήσεις, κυρίως σε περίοδο φειδωλών προϋπολογισμών.
- 806 (K2): **The 3 % objective** and the European Research Area are both pivotal to restore confidence in the knowledge-based economy and to move out of the current crisis with a renewed growth based on more and better R&D efforts.
Ο στόχος του 3% και ο Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας λειτουργούν ως πλότοι για την επαναφορά της εμπιστοσύνης στην οικονομία που στηρίζεται στο γνωσιακό υπόβαθρο, και για τη απομάκρυνση της παρούσας κρίσης με μια ανανεωμένη ανάπτυξη που θα βασίζεται σε περισσότερες και καλύτερες προσπάθειες στους τομείς E&A.
- 1496 (K10): **This component is intended** to facilitate medium-sized business-to-business encounters in Europe and Asia organised around one or several sectors.
Η εν λόγω συνιστώσα έχει ως στόχο τη διευκόλυνση μεσαίας κλίμακας επιχειρηματικών συναντήσεων στην Ευρώπη και την Ασία που θα αφορούν σε έναν ή περισσότερους τομείς.

Πίνακας 7α – κατά λέξη επανάληψη

Κείμ. 1	Κείμ. 2	Κείμ. 3	Κείμ. 4	Κείμ. 5	Κείμ. 6	Κείμ. 7	Κείμ. 8	Κείμ. 9	Κείμ. 10
15	5	1	0	0	5	0	1	1	1

Η δεύτερη υποκατηγορία, η αναφορά σε αμέσως προηγούμενο σημείο υπό την έννοια του δεσμού συνοχής, περιλαμβάνει 165 δείγματα, τα οποία εντοπίζονται σε όλα τα κείμενα (Πίνακας 7β). Με δεδομένο ότι ο δεσμός συνοχής της αναφοράς είναι προϋπόθεση (μεταξύ άλλων) για να αποδώσουμε την ιδιότητα του κειμένου σε ένα τεμάχιο λόγου, με άλλα λόγια ένα κείμενο πρέπει να είναι συνοχικό, είναι φυσικό η εν λόγω υποκατηγορία να είναι πολυπληθής. Περιλαμβάνει δεικτικές αντωνυμίες ή επίθετα συνοδευόμενα από σχόλιο των προαναφερθέντων ή περιληπτική εκ νέου αναφορά, συνδετικές φράσεις, επίθετα, αντωνυμίες και ουσιαστικά και επιρρήματα που λειτουργούν ως σύνδεσμοι με τα προαναφερθέντα στο κείμενο. Η διαφορά της εν λόγω υποκατηγορίας από την εκ νέου αναφορά με διαφορετικό τρόπο εκφοράς της Αναδρομικής Έμμεσης Ενδοκειμενικής Διακειμενικότητας είναι η απόσταση που χωρίζει την εκάστοτε φράση από την πηγή της· ενώ στην ΑΕΕνΔ υπάρχει απόσταση και δεν είναι σαφής η θέση της αναφοράς, εδώ πρόκειται για την αμέσως επόμενη ή μεθεπόμενη περίοδο. Παραδείγματα:

- 37 (K1): Against **this background**, the 2002 BEPGs opt for continuity with the previous year's edition.

Ωστόσο, οι γενικοί προσανατολισμοί για την οικονομική πολιτική για το 2002 συντάσσονται και παρουσιάζονται σύμφωνα με την έκδοση του προηγούμενου έτους.

- 502 (K1): Taking due account **of them**, Part II presents the country-specific economic policy guidelines.

Λαμβανομένων υπόψη αυτών των διαφορών, στο Μέρος II παρουσιάζονται προσανατολισμοί για την οικονομική πολιτική που αφορούν το κάθε κράτος ξεχωριστά.

- 700 (K1): **Until then**, in adverse economic conditions, a trade-off will continue to exist between, on the one hand, budgetary consolidation to prevent breaching the 3% reference value or to attain the medium-term positions and, on the other hand, stabilisation of output fluctuations through the free play of automatic stabilisers.

Έως τότε, υπό αντίξοες οικονομικές συνθήκες, θα εξακολουθήσει να υφίσταται ο συνδυασμός μεταξύ της βελτίωσης της δημοσιονομικής κατάστασης για να αποτραπεί η υπέρβαση της τιμής αναφοράς 3% ή για την επίτευξη των μεσοπρόθεσμων στόχων, και της σταθεροποίησης των διακυμάνσεων στην παραγωγή μέσω της ελεύθερης λειτουργίας των αυτόματων σταθεροποιητών.

- 816 (K2): **This being said**, a number of areas have been more frequently mentioned than others:

Κατόπιν αυτού, υπάρχουν κάποια πεδία που αναφέρονται πιο συχνά σε σχέση με άλλα:

- 925 (K8): **In response**, Kigali, joined by the Tutsi government of Burundi, formed an anti-Mobuto alliance with Uganda and the Banyamulenge elite in the DRC.

Ως αντίδραση, το Κιγκάλι, (η Ρουάντα), μαζί με την κυβέρνηση των Τούτσι στο Μπουρούντι, δημιούργησε μία ένωση εναντίον Μομπούτο με την Ουγκάντα και με τους Μπανιαμουλένγκε στην Λ.Δ.Κ.

- 904 (K3): The relative importance of **these different subjects** varies considerably between countries, depending on national priorities, but a review of national research programmes across the whole of Europe reveals some convergence.

Η σχετική σημασία αυτών των διαφορετικών θεμάτων διαφοροποιείται σημαντικά από χώρα σε χώρα, αφού εξαρτάται από τις εθνικές προτεραιότητες· όμως, από μια συνολική θεώρηση των εθνικών ερευνητικών προγραμμάτων σε όλη την Ευρώπη προκύπτει ότι υπάρχει κάποια σύγκλιση.

- 1775 (K4): **This** was complemented by the results of the bilateral negotiations for the accession of Russia to the World Trade Organisation in May 2004.

Αυτό συμπληρώθηκε από τα αποτελέσματα των διμερών διαπραγματεύσεων για την ένταξη της Ρωσίας στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου το Μάιο του 2004.

- 975 (Κ8): **Such meetings** allow for the exchange of opinions on matters relating to peace and security in Africa and on specific conflict situations, as well as on capacity building for conflict prevention and crisis management.

Αυτές οι σύνοδοι επιτρέπουν την ανταλλαγή απόψεων σε θέματα που σχετίζονται με την ειρήνη και την ασφάλεια στην Αφρική και σε συγκεκριμένες περιπτώσεις σύγκρουσης, καθώς και στην δημιουργία ικανοτήτων για την πρόληψη των συγκρούσεων και την διαχείριση των κρίσεων.

- 1051 (Κ8): **The latter** was identified as a major problem by the EU fact-finding mission preparing the launch of EUSEC.

Η πληρωμή των ενόπλων δυνάμεων εντοπίστηκε ως ένα σημαντικό πρόβλημα από την διερευνητική αποστολή πριν την έναρξη της EUSEC.

- 1096 (Κ8): **In a similar vein**, when the building of the supreme court of justice was set on fire, MONUC did not request EUFOR's help.

Στο ίδιο πνεύμα, όταν πυρπολήθηκε το κτίριο του Ανωτάτου Δικαστηρίου, η MONUC δεν ζήτησε την βοήθεια της EUFOR.

- 208 (Κ1): Countries with a high level of public debt and/or that have not yet reached the medium-term budgetary target of **the Pact** should give priority to budgetary consolidation: this will ensure that there is sufficient room for the automatic stabilisers to operate in the event of an economic downturn and will help countries prepare for the additional budgetary costs of ageing populations.

Οι χώρες με υψηλό επίπεδο δημοσίου χρέους ή/ και εκείνες που δεν έχουν επιτύχει ακόμη το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο που θέτει το Σύμφωνο πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στη δημοσιονομική σταθεροποίηση· με τον τρόπο αυτό θα διασφαλιστεί η ύπαρξη αρκετής ελευθερίας για τη λειτουργία των αυτόματων σταθεροποιητών σε περίπτωση αντίξοων οικονομικών συνθηκών και οι χώρες θα μπορέσουν ευκολότερα να προετοιμαστούν για το επιπρόσθετο δημοσιονομικό κόστος που θα επιφέρει η γήρανση του πληθυσμού.

Πίνακας 7β – αναφορά σε προηγούμενο σημείο του κειμένου (δεσμός συνοχής)

Κείμ. 1	Κείμ. 2	Κείμ. 3	Κείμ. 4	Κείμ. 5	Κείμ. 6	Κείμ. 7	Κείμ. 8	Κείμ. 9	Κείμ. 10
35	3	8	9	11	20	22	32	17	8

Στο ΣΚ εντοπίστηκαν και περιπτώσεις όπου δηλώθηκε η πηγή της πληροφορίας στην αρχή του κειμένου και στη συνέχεια ήταν σαφές ότι οι αναφορές παρέπεμπαν εκεί. Τα εν λόγω δείγματα ήταν 38 και εντοπίστηκαν περιορισμένα στο πέμπτο (την έκθεση TEN - Invest), το έβδομο (την έκθεση για τα φωτοβολταϊκά) και το δέκατο κείμενο (τις κατευθυντήριες οδηγίες για το πρόγραμμα Asia-Invest II) (Πίνακας 7γ). Τα δείγματα που σημειώθηκαν στο πέμπτο κείμενο αφορούν αριθμητικά και ποιοτικά στοιχεία για τα ευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών, ενώ στο τελευταίο κείμενο τα δείγματα που σημειώθηκαν αφορούν τη χρήση ορολογίας που έχει οριστεί στην αρχή, δηλαδή, ουσιαστικά πρόκειται για το καθρέφτισμα του ορισμού εννοιών της Προδρομικής Έμμεσης Ενδοκειμενικής Διακειμενικότητας. Ενδεικτικά:

- 506 (K5): However in both parts of the study area, the relationship between ordinary roads and motorways is expected to change significantly in the period to 2010.

Ωστόσο, και στις δύο περιπτώσεις της εξεταζόμενης περιοχής, η σχέση μεταξύ συμβατικών δρόμων και αυτοκινητόδρομων αναμένεται να αλλάξει σημαντικά στη διάρκεια της περιόδου που μεσολαβεί μέχρι το 2010.

- 514 (K5): However, the results of the data collection show that in Hungary, the Czech Republic and Slovakia the network is expected to be extended by high quality roads.

Ωστόσο, τα αποτελέσματα από τη συλλογή δεδομένων δείχνουν ότι στην Ουγγαρία, τη Δημοκρατία της Τσεχίας και στη Σλοβακία το δίκτυο αναμένεται να επεκταθεί με υψηλής ποιότητας δρόμους.

- 644 (K5): Significant efforts will be achieved in Greece.

Σημαντικές προσπάθειες θα καταβληθούν στην Ελλάδα.

- 1499 (K10): The project has to be organised by at least two organisations, one from each region (the Applicant and the Partner).

Το έργο πρέπει να οργανώνεται από τουλάχιστον δύο οργανισμούς (τον Υποψήφιο και τον Εταίρο), έναν από κάθε περιοχή.

- 1591 (K10): A lump sum not exceeding 7% of the direct eligible costs of the Action may be claimed as indirect costs to cover the administrative overheads incurred by the Beneficiary for the Action.

Ένα κατ' αποκοπήν τίμημα το οποίο δεν θα ξεπερνά το 7% των άμεσων επιλέξιμων δαπανών της Δράσης δύναται να αξιωθεί ως έμμεση δαπάνη προκειμένου να καλυφθούν τα γενικά διοικητικά έξοδα του Δικαιούχου στο πλαίσιο της Δράσης.

Πίνακας 7γ – περιπτώσεις κατά τις οποίες δηλώνεται η πηγή της πληροφορίας στην αρχή του κειμένου

Κείμ. 1	Κείμ. 2	Κείμ. 3	Κείμ. 4	Κείμ. 5	Κείμ. 6	Κείμ. 7	Κείμ. 8	Κείμ. 9	Κείμ. 10
0	0	0	0	34	0	1	0	0	3

Τέλος, εντοπίστηκαν 14 περιπτώσεις ρητής αναφοράς σε προηγούμενο σημείο του κειμένου, 8 από τις οποίες στο τελευταίο κείμενο (Πίνακας 7δ). Ενδεικτικά:

- 633 (K1): In line with **the discussion in Section 2.2. ii**, the challenges include:
Εκτός από όσα αναφέρθηκαν στο Τμήμα 2.2 ii, οι προκλήσεις αφορούν:
- 843 (K7): Despite the fact that BP Solar and Shell Solar are European companies, they were **already listed in Chapter 4.3** because their biggest operations are still in the USA.
Παρά το γεγονός ότι η BP Solar και η Shell Solar είναι ευρωπαϊκές εταιρείες, έχουν ήδη παρουσιαστεί στο κεφάλαιο 4.3, διότι οι σημαντικότερες δραστηριότητές τους εξακολουθούν να λαμβάνουν χώρα στις ΗΠΑ.
- 1467 (K10): However, the Community grant applied for must fall within the minimum and maximum amounts set out **in section 1.3 above**.
Ωστόσο, η κοινοτική επιχορήγηση που θα καταβληθεί, πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ του ελάχιστου και του ανώτατου ποσού που ορίζεται στην παραπάνω ενότητα 1.3.
- 1434 (K10): In the cases **referred to in points (a), (c), (d), (f), (h) and (i) above**, the exclusion applies for a period of two years from the time when the infringement is established.
Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στα ανωτέρω σημεία (α), (γ), (δ), (στ), (η) και (θ), ο αποκλεισμός ισχύει για περίοδο δύο ετών από τη στιγμή που αποδείχθηκε η παραβίαση.
- 1383 (K10): Mongolia Commitment INTERPRISE/ALLIANCE **see above**
Χρηματοδοτική Δέσμευση προς τη Μογγολία INTERPRISE/ ALLIANCE βλ. παραπάνω

Πίνακας 7δ – ρητή αναφορά σε προηγούμενο σημείο του κειμένου

Κείμ. 1	Κείμ. 2	Κείμ. 3	Κείμ. 4	Κείμ. 5	Κείμ. 6	Κείμ. 7	Κείμ. 8	Κείμ. 9	Κείμ. 10
3	0	0	0	0	0	1	1	1	8

Όπως ίσως έχει ήδη γίνει φανερό από τα προηγούμενα παραδείγματα, οι διακειμενικοί ενδείκτες περιλαμβάνουν πληθώρα κατηγοριών δείξης, αναφοράς και σύνδεσης. Αναλυτικότερα: διακειμενικοί ενδείκτες που φανερώνουν αλληλουχία:

- 196 (K1): **and iii.** further strengthen public finances with a view to secure their long-term sustainability by making use of the limited window of opportunity prior to the demographic changes taking hold.

Τέλος, *iii.* Να ενισχύσουν ακόμη περισσότερο τα δημόσια οικονομικά για να εξασφαλίσουν την μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά τους, αξιοποιώντας την περιορισμένη ευκαιρία που υπάρχει προτού συμβούν οι δημογραφικές αλλαγές.

- 882 (K7): **The first**, called “Integrated Projects” (IPs), is designed to create the knowledge required to implement the priority thematic areas of FP6, by integrating a critical mass of activities (research, demonstration, training, innovation, management) and resources (staff, skills, competence, finances, infrastructure, equipment etc.).

Το πρώτο, που ονομάζεται «ολοκληρωμένα έργα», έχει σχεδιαστεί για να δημιουργήσει την απαραίτητη γνώση για την υλοποίηση των θεματικών τομέων προτεραιότητας του 6ου Π.Π., με την ενσωμάτωση μιας κρίσιμης μάζας δραστηριοτήτων (έρευνα, επίδειξη, κατάρτιση, καινοτομία, διαχείριση) και πόρων (προσωπικό, δεξιότητες, οικονομικοί πόροι, στοιχεία υποδομής, εξοπλισμός, κ.τ.λ.).

- 1127 (K8): While **the former** lacks experience in Africa and has little understanding of regional dynamics, the latter have leadership ambitions in the region.

Ενώ ο πρώτος δεν έχει εμπειρία στην Αφρική και έχει λίγη επίγνωση των περιφερειακών εξελίξεων, ο τελευταίος θέλει να κυριαρχήσει στην περιοχή.

- 1051 (K8): **The latter** was identified as a major problem by the EU fact-finding mission preparing the launch of EUSEC.

Η πληρωμή των ενόπλων δυνάμεων εντοπίστηκε ως ένα σημαντικό πρόβλημα από την διερευνητική αποστολή πριν την έναρξη της EUSEC.

Συνδετικές λέξεις ή φράσεις ως διακειμενικοί ενδείκτες:

- 647 (K5): **Accordingly** the share of conventional lines will decrease to 72% in 2015.

Αντίστοιχα το ποσοστό των συμβατικών γραμμών θα παρουσιάσει πτώση της τάξης του 72% το 2015.

- 1500 (K10): **Apart from** the Partner, other associates may play a real role throughout the project implementation to assist in the promotion and recruitment of companies and increase sustainability of the operation.

Εκτός του Εταίρου και άλλοι συνεταίροι δύνανται να διαδραματίζουν έναν ουσιαστικό ρόλο καθ' όλη τη διάρκεια της υλοποίησης του έργου με στόχο την παροχή βοήθειας σε ό,τι

αφορά στην προώθηση και στη στελέχωση των εταιρειών, καθώς και την ενίσχυση της βιωσιμότητας της λειτουργίας των εταιρειών αυτών.

- 1188 (K9): **Hence** the subtitle of the book *Leaders, Cognitions, and Questions of Institutional Viability*.

Εξ ου και ο υπότιτλος του βιβλίου *Ηγέτες, Γνώσεις και Ζητήματα Βιωσιμότητας των Θεσμών*.

- 1096 (K8): **In a similar vein**, when the building of the supreme court of justice was set on fire, MONUC did not request EUFOR's help.

Στο ίδιο πνεύμα, όταν πυρπολήθηκε το κτίριο του Ανωτάτου Δικαστηρίου, η MONUC δεν ζήτησε την βοήθεια της EUFOR.

- 1186 (K9): **Having said this**, this book is about European leaders.

Τούτου λεχθέντος, το βιβλίο αυτό αφορά τους ευρωπαίους ηγέτες.

Ρήματα παραπομπής ως διακειμενικοί ενδείκτες:

- 843 (K7): Despite the fact that BP Solar and Shell Solar are European companies, they **were already listed** in Chapter 4.3 because their biggest operations are still in the USA.

Παρά το γεγονός ότι η BP Solar και η Shell Solar είναι ευρωπαϊκές εταιρείες, έχουν ήδη παρουσιαστεί στο κεφάλαιο 4.3, διότι οι σημαντικότερες δραστηριότητές τους εξακολουθούν να λαμβάνουν χώρα στις ΗΠΑ.

- 1435 (K10): In the cases **referred to** in points (b) and (e), the exclusion applies for a period of four years from the date of notification of the judgement.

Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στα σημεία (β) και (ε), ο αποκλεισμός ισχύει για περίοδο τεσσάρων ετών από την ημερομηνία της κοινοποίησης της απόφασης.

- 1383 (K10): Mongolia Commitment INTERPRISE/ALLIANCE **see** above.

Χρηματοδοτική Δέσμευση προς τη Μογγολία INTERPRISE/ ALLIANCE βλ. Παραπάνω.

- 502 (K10): However, associates may not receive funding from the grant (**cf.** Section 2.1.2).

Ωστόσο, οι συνεταίροι δεν δύνανται να λάβουν χρηματοδότηση από το συνολικό ποσό της επιχορήγησης (πρβλ. Ενότητα 2.1.2).

Δεικτικά επίθετα ως διακειμενικοί ενδείκτες:

- 692 (K7): Consequently, **these national targets** are, on the whole, also sufficiently ambitious to achieve the EU-25 target of a 21% RES-E share by 2010.

Κατά συνέπεια, αυτοί οι εθνικοί στόχοι είναι, συνολικά, αρκούντως φιλόδοξοι για την επίτευξη του στόχου της Ευρώπης των 25 για ένα ποσοστό ηλεκτρικής ενέργειας παραγόμενης από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας της τάξης του 21% έως το 2010.

- 917 (K8): In **these circumstances**, regional events came to shape Congo's destiny.
Σε αυτές τις συνθήκες, τα περιφερειακά γεγονότα έχουν αποφασίσει την μοίρα του Κονγκό.
- 1792 (K4): In **this context**, the project on the "Harmonisation of EU-Russia Energy Policies" which has recently got underway could play an important facilitating role.
Σε αυτό το πλαίσιο, το έργο για την «Εναρμόνιση των ενεργειακών πολιτικών ΕΕ – Ρωσίας» το οποίο άρχισε πρόσφατα να υλοποιείται, θα μπορούσε να διαδραματίσει ένα σημαντικό ρόλο διευκόλυνσης.

Επιρρήματα σε ρόλο διακειμενικού ενδείκτη:

- 67 (K1): **Such** an environment underpins medium-term growth and increases in prosperity, as the economy can benefit fully from progress with economic reforms.
Το περιβάλλον αυτό ενθαρρύνει τη μεσοπρόθεσμη ανάπτυξη και ενισχύει την ευημερία, καθώς επιτρέπει στην οικονομία να ωφεληθεί πλήρως από την πρόοδο που επιτελείται μέσω των οικονομικών μεταρρυθμίσεων.
- 1439 (K10): Section IV of the Application Form represents the Sworn Statement that must be provided and signed in original by the applicant confirming that they do not fall into any of **the above** categories (a) to (f).
Η ενότητα IV του Εντύπου Υποβολής Αίτησης αποτελεί την Υπεύθυνη Δήλωση, την οποία θα πρέπει να προσκομίσει και να υπογράψει ο υποψήφιος βεβαιώνοντας ότι δεν υπόκειται σε καμία από τις ανωτέρω κατηγορίες (α) έως (στ).

Αντωνυμίες σε θέση διακειμενικού ενδείκτη:

- 640 (K6): **All this** is part of an evolution towards transformed, networked governance.
Όλα αυτά είναι μέρος της εξέλιξης προς τη μετασχηματισμένη, διαδικτυακή διακυβέρνηση.
- 704 (K1): **It serves** to underline the importance of a clear policy framework and of a quick transition to the medium-term budgetary positions agreed in the context of the Stability and Growth Pact (SGP).

Η ύφεση αυτή υπογραμμίζει τη σπουδαιότητα ενός σαφούς πλαισίου πολιτικής και μιας γρήγορης μετάβασης στις μεσοπρόθεσμες δημοσιονομικές καταστάσεις που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

- 659 (K6): **These** may have a longer-term payoff in terms of competitiveness and innovation (and thus a financial payback), but such an effect is more indirect.

Αυτές μπορούν να έχουν μακροπρόθεσμο όφελος αναφορικά με την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία (και επομένως οικονομική ανταμοιβή) αλλά τέτοιο αποτέλεσμα είναι πιο έμμεσο.

- 878 (K7): **This** will only be achieved if reliable political framework conditions are created and maintained to enable return on investment for PV investors and the industry alike.

Αυτό θα επιτευχθεί μόνο αν δημιουργηθεί και διατηρηθεί ένα αξιόπιστο πλαίσιο συνθηκών για να μπορέσουν να αποφέρουν καρπούς οι επενδύσεις και σε όσους επενδύουν σε φωτοβολταϊκά συστήματα και στη βιομηχανία αντίστοιχα.

Τέλος, περιληπτικές ή μονολεκτικές αναφορές σε προηγούμενο νόημα:

- 37 (K1): Against this background, **the 2002 BEPGs** opt for continuity with the previous year's edition. (Αναφορά με αρκτικόλεξο).

Ωστόσο, οι γενικοί προσανατολισμοί για την οικονομική πολιτική για το 2002 συντάσσονται και παρουσιάζονται σύμφωνα με την έκδοση του προηγούμενου έτους.

- 1102 (K8): **The 2002 peace accord** left a number of problems unresolved, including the establishment of a unified army and of an effective and accountable police.

Η ειρηνευτική συμφωνία του 2002, άφησε πολλά προβλήματα χωρίς λύση, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας ενός ενοποιημένου στρατεύματος και μίας αποτελεσματικής και υπεύθυνης αστυνομίας.

- 806 (K2): **The 3 % objective** and the European Research Area are both pivotal to restore confidence in the knowledge-based economy and to move out of the current crisis with a renewed growth based on more and better R&D efforts.

Ο στόχος του 3% και ο Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας λειτουργούν ως πιλότοι για την επαναφορά της εμπιστοσύνης στην οικονομία που στηρίζεται στο γνωσιακό υπόβαθρο, και για τη απομάκρυνση της παρούσας κρίσης με μια ανανεωμένη ανάπτυξη που θα βασίζεται σε περισσότερες και καλύτερες προσπάθειες στους τομείς E&A.

- 1592 (K10): A lump sum not exceeding 7% of the direct eligible costs of **the Action** may be claimed as indirect costs to cover the administrative overheads incurred by the Beneficiary for **the Action**.

Ένα κατ' αποκοπήν τίμημα το οποίο δεν θα ξεπερνά το 7% των άμεσων επιλέξιμων δαπανών της Δράσης δύναται να αξιωθεί ως έμμεση δαπάνη προκειμένου να καλυφθούν τα γενικά διοικητικά έξοδα του Δικαιούχου στο πλαίσιο της Δράσης.

- 662 (K5): **The situation** is not expected to change significantly in the period to 2010/15.

Η κατάσταση δεν αναμένεται να αλλάξει σημαντικά στην περίοδο που μεσολαβεί ως το 2010/15.

Στα 245 δείγματα εντοπίστηκαν 3 απαλοιφές και 33 μεταβολές. Οι απαλοιφές αφορούσαν παραλείψεις λέξεων ή μικρών φράσεων, οι οποίες θεωρούμε ότι έγιναν εκ παραδρομής ή λόγω βιασύνης. Οι μεταβολές μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε αβλεψίες, ερμηνευτικές αποδόσεις, πιθανόν για υφολογικούς λόγους, ορισμένες από τις οποίες μάλιστα θεωρούμε ότι έχουν θετικό αντίκτυπο, θέματα ορολογίας και παρανοήσεις στην αγγλική γλώσσα ή στους δεσμούς συνοχής (αναφορά). Ενδεικτικά αναφέρουμε τα εξής:

Αβλεψίες:

- 517 (K5): Up to the year 2001, the share of up-graded high-speed lines and high-speed lines increased to almost **15%** in the Member States, whereas in the Candidate Countries no significant developments took place.

Έως το 2001, το ποσοστό των αναβαθμισμένων και μη γραμμών υψηλής ταχύτητας αυξήθηκε σε περίπου 15% στα κράτη μέλη, ενώ στις Υποψήφιες προς Ένταξη Χώρες δεν σημειώθηκε σημαντική πρόοδος.

Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν υπάρχει κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει ως προς τις εξελίξεις στις γραμμές υψηλής ταχύτητας στα κράτη μέλη της ΕΕ και στις υποψήφιες για ένταξη χώρες), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (up-graded – αναβαθμισμένων, developments – πρόοδος, βασικές έννοιες στο κείμενο, υπό την έννοια ότι η ανάπτυξη των οδικών δικτύων αποτελεί στόχο της ΕΕ), πληροφοριακή υπόσταση (η, θεωρούμε εκ παραδρομής, μετατροπή του 15% σε 155 αλλάζει άρδην το ποσοτικό στοιχείο και, κατά συνέπεια την πληροφοριακή υπόσταση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 109 (K1): Realising the Lisbon targets implies an increase of about 15 million jobs in the EU between 2002 and 2010.

Για την υλοποίηση των στόχων της Λισσαβόνας και της **Στοκχόλμης** απαιτείται αύξηση των θέσεων εργασίας κατά περίπου 15 εκατομμύρια από το 2002 ως το 2010.

Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση και στους γλωσσικούς μηχανισμούς συνεκτικότητας: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν υπάρχει κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει για τον τρόπο υλοποίησης των στόχων της Λισσαβόνας), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (Lisbon targets – στόχων της Λισσαβόνας και της Στοκχόλμης. Θεωρούμε ότι η προσθήκη της Στοκχόλμης, η οποία δεν υφίσταται στο πρωτότυπο, μάλλον έγινε εκ παραδρομής, ίσως με μεταφορά από άλλο σημείο του κειμένου, προκειμένου να τηρηθεί η ορολογική συνέπεια, jobs – θέσεων εργασίας, βασική έννοια), πληροφοριακή υπόσταση (η, θεωρούμε εκ παραδρομής, προσθήκη της φράσης «και της Στοκχόλμης» μεταβάλλει την πληροφοριακή υπόσταση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

Ερμηνευτικές αποδόσεις:

- 906 (K8): **The former** is actively pursuing an agenda of regional leadership and hence has long been interested in increasing stability in the region.

Η Νότια Αφρική συμμετέχει ενεργά στο πρόγραμμα περιφερειακής ηγεσίας και επομένως ενδιαφερόταν στην αύξηση της σταθερότητας στην περιοχή.

Ανάλυση: Μεταβολή στους γλωσσικούς δεσμούς συνοχής: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν υπάρχει κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει για την στάση της Νοτίου Αφρικής για την κατάσταση στο Κονγκό), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (the former – η Νότια Αφρική. Η χώρα αναφέρεται στην αμέσως προηγούμενη πρόταση, επομένως δεν υπήρχε λόγος για ερμηνευτική απόδοση. Ίσως ο μεταφραστής, ως αλλόγλωσσος, δεν γνώριζε ότι στα ελληνικά είναι δόκιμη η φράση «η πρώτη». Ωστόσο, με την επιλογή του μεταφραστή χάνεται η έκφραση της αλληλουχίας. Increasing stability in the region – στην αύξηση της σταθερότητας στην περιοχή, κομβική έννοια στο κείμενο), πληροφοριακή υπόσταση (δεν υφίσταται ουσιαστικά μεταβολή εφόσον η απόδοση «Νότια Αφρική» είναι το νοηματικό αναφερόμενο του former), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 224 (K1): **This** involves a suitable combination of measures to run down public debt at a fast pace, raise employment rates (especially amongst women and older workers), and reform pension and care systems with a view of placing them on a sound financial footing.

Η στρατηγική αυτή περιλαμβάνει έναν κατάλληλο συνδυασμό μέτρων για την ταχεία μείωση του δημόσιου χρέους, την αύξηση του ποσοστού απασχόλησης (ιδίως όσον αφορά τις γυναίκες και τους εργαζόμενους μεγάλης ηλικίας) και την μεταρρύθμιση των συστημάτων συνταξιοδότησης και περίθαλψης, με σκοπό την σταθεροποίηση των δημόσιων οικονομικών.

Ανάλυση: Μικρή μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν υπάρχει κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει ως προς το περιεχόμενο της στρατηγικής που συμφωνήθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Στοκχόλμης), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (this – η στρατηγική αυτή, ερμηνευτική απόδοση, run down public debt – ταχεία μείωση του δημοσίου χρέους, raise employment rates – αύξηση του ποσοστού απασχόλησης, women and older workers – τις γυναίκες και τους εργαζόμενους μεγάλης ηλικίας, reform pension and care systems – μεταρρύθμιση των συστημάτων συνταξιοδότησης και περίθαλψης, έννοιες κομβικές στο κείμενο – στόχοι της ΕΕ), πληροφοριακή υπόσταση (δεν υφίσταται ουσιαστική μεταβολή εφόσον η απόδοση «η στρατηγική αυτή» είναι το νοηματικό αναφερόμενο του this. Θεωρούμε ότι πρόκειται για επιλογή του μεταφραστή που υπαγορεύτηκε από υφολογικούς λόγους), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 702 (K1): ***It serves*** to underline the importance of a clear policy framework and of a quick transition to the medium-term budgetary positions agreed in the context of the Stability and Growth Pact (SGP).

Η ύφεση αυτή υπογραμμίζει τη σπουδαιότητα ενός σαφούς πλαισίου πολιτικής και μιας γρήγορης μετάβασης στις μεσοπρόθεσμες δημοσιονομικές καταστάσεις που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

Ανάλυση: Μικρή μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν υπάρχει κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (πληροφορεί για την τις δυνατότητες που παρέσχε η οικονομική ύφεση), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (it – η ύφεση αυτή, σύνδεση με τα προηγούμενα, clear policy framework – σαφούς πλαισίου πολιτικής, βασική έννοια στο κείμενο, medium-term budgetary positions – μεσοπρόθεσμες δημοσιονομικές καταστάσεις, βασική έννοια στο κείμενο), πληροφοριακή υπόσταση (δεν υφίσταται ουσιαστική μεταβολή εφόσον η απόδοση «η ύφεση αυτή» είναι το νοηματικό αναφερόμενο του it. Θεωρούμε ότι πρόκειται για επιλογή του μεταφραστή που υπαγορεύτηκε από υφολογικούς λόγους), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

Παρανοήσεις στην ορολογία:

- 690 (K5): In Greece **the forecast** has influenced the Operational Programme of Community Support Framework 2000 – 2006 “Railways – Airports - Public Transport” as well as the Operational Programme of Community Support Framework 2000 – 2006 “Road Axes – Ports – Urban Development”.

Στην Ελλάδα η πρόγνωση επηρέασε το Λειτουργικό Πρόγραμμα του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης 2000-2006 «Σιδηρόδρομοι-Αερολιμένες-Δημόσιες Μεταφορές» καθώς επίσης και το Λειτουργικό Πρόγραμμα του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης 2000-2006 «Δρόμοι-Άξονες-Λιμάνια-Αστική Ανάπτυξη».

Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν υπάρχει κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει για την πρόβλεψη αναφορικά με τα ευρωπαϊκά δίκτυα μεταφοράς στην Ελλάδα), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (the forecast – η πρόγνωση, ορθό: πρόβλεψη. Ωστόσο, επειδή έχει αποδοθεί παντού ως «πρόβλεψη» δεν επηρεάζεται η συνεκτικότητα, railways, airports, public transport, road axes, ports urban development – σιδηρόδρομοι, αερολιμένες δημόσιες μεταφορές, δρόμοι, άξονες Λιμάνια, αστική ανάπτυξη, έννοιες σχετικές με τις μεταφορές και βασικές στο κείμενο), πληροφοριακή υπόσταση (η απόδοση του forecast ως «πρόγνωση» αντί του «πρόβλεψη», όπως συνηθίζεται να αποδίδεται σε τέτοια κείμενα μεταβάλλει την πληροφοριακή υπόσταση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

Παρανοήσεις στην αγγλική γλώσσα:

- 57 (K1): The challenge is now to build upon **these achievements** and to further strengthen the basis for future growth.

Η νέα πρόκληση είναι η περαιτέρω αξιοποίηση αυτών των αποτελεσμάτων και η ενίσχυση της βάσης για την μελλοντική ανάπτυξη.

Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν υπάρχει κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να τονίσει την ανάγκη περαιτέρω ανάπτυξης στη βάση της επιτευχθείσας δημιουργίας θέσεων εργασίας και ανάπτυξης της οικονομίας), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (these achievements - αυτών των αποτελεσμάτων, ορθό: επιτευγμάτων, future growth – μελλοντική ανάπτυξη, στόχος του κειμένου), πληροφοριακή υπόσταση (η απόδοση του achievements ως «αποτελεσμάτων» αντί του «επιτευγμάτων» μεταβάλλει την πληροφοριακή υπόσταση και προκαλεί μια μικρή σύγχυση στον αναγνώστη. Ο όρος achievements αναφέρεται στις θέσεις

εργασίας και την ενδυνάμωση της οικονομίας ως αποτέλεσμα των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, τα οποία είναι επιτεύγματα και όχι αποτελέσματα), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 1017 (K8): The upshot of **these opposing views** was a compromise.

Το αποτέλεσμα αυτών των διαφορετικών απόψεων ήταν ένας συμβιβασμός.

Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν υπάρχει κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να πληροφορήσει για το αποτέλεσμα των δύο αντίθετων απόψεων του Συμβουλίου και της Επιτροπής ως προς την διευθέτηση των προβλημάτων στο Κονγκό), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (these opposing views – αυτών των διαφορετικών απόψεων, ορθό: αντίθετων), πληροφοριακή υπόσταση (η απόδοση του opposing ως «διαφορετικών» αντί του «αντίθετων» συνιστά μεταβολή της πληροφοριακής υπόστασης, καθώς αποκλείει την έννοια της αντίθεσης), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

Μεταβολές στους δεσμούς συνοχής (αναφορά):

- 633 (K1): **In line with** the discussion in Section 2.2. ii, the challenges include:

Εκτός από όσα αναφέρθηκαν στο Τμήμα 2.2 ii, οι προκλήσεις αφορούν:

Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν υπάρχει κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να πληροφορήσει για τις προκλήσεις όσον αφορά μεταρρυθμίσεις που πρέπει να γίνουν σε σχέση με την αγορά εργασίας της ΕΕ), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (in line with the discussion in Section 2.2 – Εκτός από όσα αναφέρθηκαν στο Τμήμα 2.2, ορθό: Σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν, the challenges – οι προκλήσεις, σύνδεση και με την προηγούμενη πρόταση όπου αναφέρεται ότι υπάρχουν ακόμη προκλήσεις, αλλά και με την επόμενη, όπου αναφέρονται οι ίδιες οι προκλήσεις), πληροφοριακή υπόσταση (η απόδοση του in line with ως «εκτός από όσα» αντί του «σύμφωνα με» ή «στο πλαίσιο όσων συζητήθηκαν» συνιστά μεταβολή της πληροφοριακής υπόστασης, καθώς δίνει την έννοια της επιπλέον πληροφορίας, εξαιρώντας όσα αναφέρθηκαν στο Τμήμα 2.2 αντί να τα θέτει στο ίδιο πλαίσιο), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

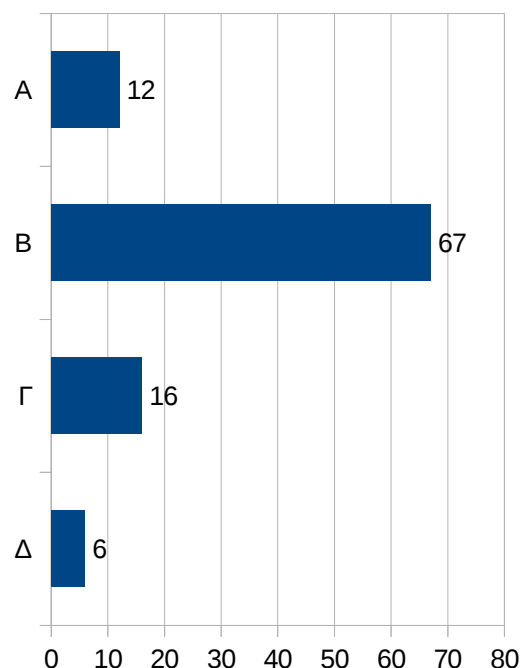
Συνοπτικά, ο Πίνακας 7ε και το Διάγραμμα 7ε παρουσιάζουν τα ποσοστά που καταλαμβάνουν οι υποκατηγορίες στο ΣΚ. Γίνεται φανερό ότι το μεγαλύτερο ποσοστό καταλαμβάνει η αναφορά σε προηγούμενη θέση υπό την έννοια του δεσμού συνοχής, κάτι που θεωρούμε ότι ενυπάρχει σε όλα τα κείμενα. Το μικρότερο ποσοστό, η ρητή αναφορά σε προηγούμενο σημείο του κειμένου

ίσως να ερμηνεύεται υπό το πρίσμα της αποφυγής της επανάληψης, όπου δεν απαιτείται από τις συμβάσεις γραφής.

Πίνακας 7ε

Υποκατηγορία Διακειμενικής Αναφοράς	Αριθ. Δειγμ.	% στην κατηγ.
A) κατά λέξη επανάληψη, π.χ. φράσεων	29	12%
B) αναφορά σε αμέσως προηγούμενη θέση, αναφορά υπό την έννοια του παράγοντα συνοχής	165	67%
Γ) περίπτωση κατά την οποία δηλώνεται η προέλευση της διακειμενικής αναφοράς ή ορίζεται η αναφορά στην αρχή του κειμένου και στην συνέχεια ανάλυση στοιχείων που παραπέμπουν εκεί	38	16%
Δ) ρητή αναφορά σε προηγούμενο σημείο του κειμένου	14	6%

Διάγραμμα 7ε

2.10.8. Αναδρομική Έμμεση Ενδοκειμενική Διακειμενικότητα

Η τελευταία κατηγορία, η Αναδρομική Έμμεση Ενδοκειμενική Διακειμενικότητα (ΑΕΕνΔ) καταλαμβάνει το 3% του συνόλου του ΣΚ με 63 δείγματα (Πίνακας 8 και Διάγραμμα 8). Το μεγαλύτερο ποσοστό (5%, 22 δείγματα) εντοπίζεται στο πρώτο κείμενο, τις συστάσεις της Επιτροπής όσον αφορά τις κατευθυντήριες αρχές που καλούνται να υιοθετήσουν τα κράτη μέλη αναφορικά με την οικονομική πολιτική τους, και πρόκειται κυρίως για αναδρομικές αναφορές χωρίς σαφή παραπομπή στο σημείο του κειμένου όπου αναφέρονται. Στο τέταρτο και στο πέμπτο κείμενο (την έκθεση για την πρόοδο των σχέσεων ΕΕ-Ρωσίας στον τομέα της Ενέργειας και την τελική έκθεση για τα δίκτυα μεταφορών, δεν εντοπίστηκαν δείγματα ΑΕΕνΔ.

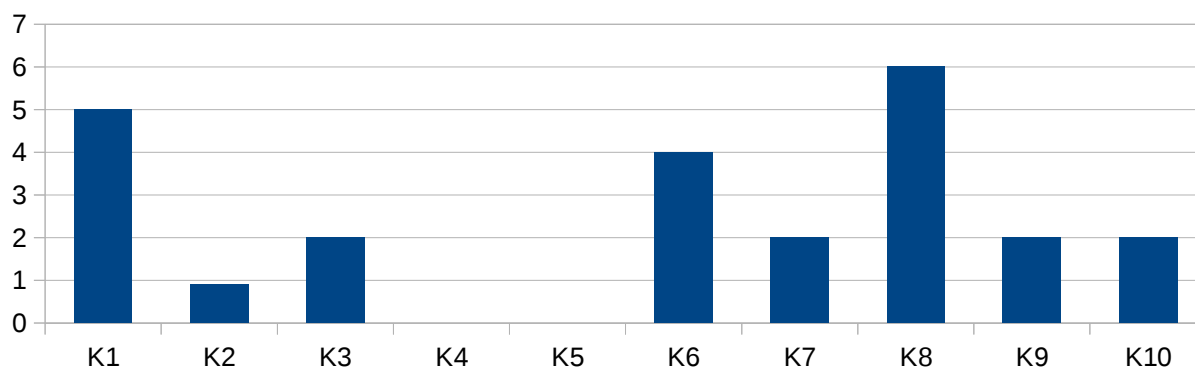
Θεωρούμε αξιοσημείωτο το γεγονός ότι, ενώ θα περιμέναμε τόσο η αναδρομική διακειμενική αναφορά χωρίς σαφή παραπομπή στο κείμενο, όσο και η εκ νέου αναφορά με διαφορετικό τρόπο, να συνδέονται άμεσα με το προσωπικό ύφος του συντάκτη, κυρίως όταν δεν υπάρχουν αυστηρές συμβάσεις γραφής για τον τύπο του κειμένου, τελικά παρατηρούμε ότι εμφανίζονται και σε κείμενα που χαρακτηρίζονται από μεγαλύτερη τυπικότητα στην έκφραση, όπως είναι οι συστάσεις της Επιτροπής.

Πίνακας 8 – Αναδρομική Έμμεση Ενδοκειμενική Διακειμενικότητα

Αρ. κειμ.	Τίτλος κειμένου	Τύπος και Είδος κειμένου	Αρ. δειγμ.	Ποσοστό
-----------	-----------------	--------------------------	------------	---------

1	A. COMMISSION RECOMMENDATION of 24 April 2002 for the Broad Guidelines of the Economic Policies of the Member States and the Community	Καθοδήγηση με επιλογή Σύσταση της Επιτροπής, επίσημη φόρμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,	22	5%
2	COMMISSION STAFF WORKING PAPER – Investing in Research: an Action Plan for Europe	υβριδικό - έκθεση (περιγραφή) και καθοδήγηση με επιλογή έγγραφο εργασίας της Επιτροπής, επίσημη φόρμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	3	0,9%
3	ERA-NET Networking the European Research Area ERA-NET 2003 – Specific support action – Science for people ERA-NET 2003 – Coordination Action – Transporting European research into a new era ERA-NET 2003 – Specific support action – scientific focus on animal welfare ERA-NET 2003 – Specific support action – Collaboration in infectious ERA-NET 2003 – Specific support action – Equal access to high-quality cancer care	υβριδικό - έκθεση (περιγραφή) και καθοδήγηση με επιλογή δράση συντονισμού, δράση ειδικής στήριξης – τύπος αναφοράς/έκθεσης της ΕΕ	5	2%
4	EU-Russia Energy Dialogue, Sixth Progress Report	υβριδικό - έκθεση (περιγραφή) και καθοδήγηση με επιλογή Έκθεση Προόδου	0	0
5	TEN-Invest, Transport Infrastructure Costs and Investments between 1996 and 2010 on the Trans-European Transport Network and its Connection to Neighbouring Regions, including and inventory of the Technical Status of the Transport-European Transport Network for the year 2000, Contract No. ETU/B2-7040-S12.328028/2001/PLANCO Final Report	Έκθεση (περιγραφή) Τελική Έκθεση	0	0
6	E-government Beyond 2005, “CoBrA Recommendations” to the eEurope Advisory Group, eGovernment Beyond 2005-Modern and Innovative Public Administrations in the 2010 horizon.	καθοδήγηση με επιλογή Έκθεση	6	4%
7	Research, Solar Cell Production and	Έκθεση (περιγραφή)	3	2%

	Market Implementation of Photovoltaics – PV Status Report 2005 (σελ. 66-80)	Έκθεση (Status Report)		
8	European Security and Defence Policy: An Implementation Perspective 8. Implementing the ESDP in Africa: The case of the Democratic Republic of Congo pp 111-127 (Routledge Advances in European Politics)	Έκθεση (περιγραφή) Επιστημονικό σύγγραμμα για την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας.	17	6%
9	The search for a common European foreign and security policy. Leaders, cognitions and questions of Institutional Viability, Chapter 1 Political Leadership and Security Integration	Έκθεση και με τις τρεις υποκατηγορίες (περιγραφή και αφήγηση) Επιστημονικό σύγγραμμα για την επίτευξη της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας στην ΕΕ.	4	2%
10	Asia-Invest II Programme – Guidelines for Applicants responding to the 2005 Call for Proposals (pp 1-14)	Καθοδήγηση άνευ επιλογής. Κατευθυντήριες οδηγίες, κείμενο προδιαγραφών.	3	2%

Διάγραμμα 8: Αναδρομική Έμμεση Ενδοκειμενική Διακειμενικότητα

Η τελευταία αυτή κατηγορία περιλαμβάνει δύο υποκατηγορίες: τις αναδρομικές διακειμενικές αναφορές, για τις οποίες δεν είναι σαφές το σημείο στο οποίο γίνεται η διακειμενική παραπομπή και την εκ νέου αναφορά σε ένα θέμα με διαφορετικό τρόπο εκφοράς. Από τα 63 δείγματα, τα 36 εντάσσονται στην πρώτη (Πίνακας 8α), εκ των οποίων ο μεγαλύτερος αριθμός (14) στο πρώτο κείμενο, τις συστάσεις της Επιτροπής για τις οικονομικές πολιτικές των κρατών μελών, ενώ από 6 δείγματα υπάρχουν στο έκτο και το όγδοο κείμενο, τις συστάσεις για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση (CoBrA recommendations) και το επιστημονικό σύγγραμμα για την εφαρμογή της

Ευρωπαϊκής Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας. Η διακειμενική αναφορά εξαρτάται από το θέμα που πραγματεύονται, χωρίς να εντοπίζεται κάποια άλλη δυνατότητα κατηγοριοποίησης. Ωστόσο, συνήθως αρκετά αφορούν επαναλαμβανόμενες κεντρικές έννοιες του κειμένου ή της ενότητας στην οποία εντοπίζονται, το οποίο συνδέεται άμεσα με τους γλωσσικούς μηχανισμούς συνεκτικότητας, όπως φαίνεται και στην οικεία ανάλυση. Παραλείποντας δείγματα που αφορούν την ίδια έννοια, ενδεικτικά αναφέρουμε τα εξής παραδείγματα:

- 136 (K1): Nevertheless, by taking environmental and social constraints and concerns into account, **economic policy makers** can optimise their policies.

Εντούτοις, λαμβάνοντας υπόψη τους περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς περιορισμούς, οι υπεύθυνοι για τη διαμόρφωση οικονομικών πολιτικών μπορούν να βελτιστοποιήσουν τις πολιτικές τους.

- 270 (K1): In pursuing labour market reforms, Member States should vigorously implement **the Employment Guidelines and the recommendations** addressed to them.

Κατά την επιτέλεση των μεταρρυθμίσεων της αγοράς εργασίας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εφαρμόσουν με αυστηρότητα τους προσανατολισμούς για την απασχόληση και τις προτάσεις που τους απευθύνονται.

- 281 (K1): ii. strengthen active **labour market policies**, by improving their efficiency both regarding the use of resources and their effectiveness in terms of increasing regular employment.

ii. Να ενισχύσουν τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας, βελτιώνοντας την αποτελεσματικότητά τους, όσον αφορά τόσο την αξιοποίηση των πόρων όσο και την δυνατότητα αύξησης της τακτικής απασχόλησης.

- 283 (K1): This implies, inter alia, better targeting them to those individuals most prone to the risk of long-term unemployment, on those measures that have proven most successful and to meet **the demands of the labour market**

Κάτι τέτοιο συνεπάγεται, μεταξύ άλλων, την καλύτερη εστίαση των πολιτικών στα άτομα που είναι περισσότερο επιρρεπή προς την μακροχρόνια ανεργία, δίνοντας έμφαση στα μέτρα που έχουν αποβεί πιο αποτελεσματικά. Επίσης, να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας.

- 721 (K6): Such re-organisation needs to keep a wide perspective on **user needs** to avoid getting stuck in a silo—focus on process re-organisation.

Τέτοιου είδους αναδιοργάνωση χρειάζεται να διατηρεί μια ευρεία αντίληψη των αναγκών των χρηστών για την αποφυγή του να μείνουν προσκολλημένοι σε μια διαδικασία αναδιοργάνωσης.

- 1066 (K8): While these doubts translated into a rather small mission, ***EUSEC has been having some success as mentioned previously.***

Ενώ αυτές οι απορίες εκφράστηκαν με την δημιουργία μίας μικρής αποστολής, η EUSEC ήταν αρκετά αποτελεσματική, όπως αναφέρθηκε παραπάνω.

Πίνακας 8α – αναδρομικές διακειμενικές αναφορές για τις οποίες δεν είναι σαφές το σημείο στο οποίο γίνεται η παραπομπή

Κείμ. 1	Κείμ. 2	Κείμ. 3	Κείμ. 4	Κείμ. 5	Κείμ. 6	Κείμ. 7	Κείμ. 8	Κείμ. 9	Κείμ. 10
14	2	1	0	0	6	2	6	2	3

Τα υπόλοιπα 27 δείγματα εντάσσονται στην εκ νέου αναφορά με διαφορετικό τρόπο εκφοράς (Πίνακας 8β). Η εν λόγω υποκατηγορία μοιάζει αρκετά με την υποκατηγορία της Αναδρομικής Άμεσης Ενδοκειμενικής Διακειμενικότητας «δεσμός συνοχής υπό την έννοια της αναφοράς», ωστόσο η έννοια της αναφοράς προϋποθέτει και χωρική εγγύτητα στο κείμενο, ενώ η εκ νέου αναφορά με διαφορετικό τρόπο εκφοράς εμφανίζεται με απόσταση, ώστε να χάνεται ο εντοπισμός της θέσης ή/και το νόημα εκφράζεται με αρκετά διαφορετικό τρόπο.

Όπως φαίνεται και στον Πίνακα 8β, τα 11 δείγματα βρίσκονται στο όγδοο κείμενο, το επιστημονικό σύγγραμμα για την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας, ενώ μεγάλος αριθμός (8) υπάρχει και στο πρώτο κείμενο, τις συστάσεις της Επιτροπής για τις οικονομικές πολιτικές των κρατών μελών. Και στην δεύτερη αυτή υποκατηγορία η διακειμενική αναφορά εξαρτάται από το θέμα που πραγματεύεται ο συγγραφέας και αφορά κεντρικές έννοιες του κειμένου ή της ενότητας, ενώ συνδέεται άμεσα με τους γλωσσικούς μηχανισμούς συνεκτικότητας, το οποίο ισχύει, όπως θα δειχθεί και παρακάτω και για τους διακειμενικούς ενδείκτες. Ορισμένες έννοιες που επαναλαμβάνονται με διαφορετικό τρόπο είναι οι εξής:

- 1129 (K9): However, ***all these international players*** are united in their commitment to increasing African military capabilities to deal with crises on the continent, and thus they all contribute to the African Peace and Security Agenda.

Ωστόσο, όλοι αυτοί οι διεθνείς παράγοντες έχουν ως στόχο να δεσμευτούν για την αύξηση των στρατιωτικών δυνατοτήτων της Αφρικής στον τομέα της διαχείρισης των κρίσεων στην χώρα και γι' αυτό όλοι συμμετέχουν στο αφρικανικό πρόγραμμα για την ειρήνη και την ασφάλεια.

Σημείωση: Σε προηγούμενα σημεία ο συντάκτης έχει αναφερθεί αναλυτικότερα σε αυτούς τους διεθνείς παράγοντες. Πρόκειται για ευρωπαϊκές χώρες, όπως είναι η Γαλλία, το Βέλγιο,

η Ολλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο ή άλλες χώρες όπως είναι οι Η.Π.Α., η Νότια Αφρική και η Αγγκόλα.

- 230 (K1): Strengthen their capacity to evaluate the long-term sustainability of public finances and factor these analyses into **medium-term budgetary planning processes**.

Να ενισχύσουν τη διαδικασία αξιολόγησης της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών και να συμπεριλάβουν αυτές τις αναλύσεις σε μεσοπρόθεσμες διαδικασίες δημοσιονομικού σχεδιασμού.

Σημείωση: Budgetary planning processes ή budgetary procedures.

- 400 (K1): and iii. to ensure that there are appropriate arrangements at national and Community level to deliver efficient cross-border / cross-sector co-operation, co-ordination and exchange of information among **the various supervisory authorities**.

Τέλος, iii. Να εξασφαλιστεί η ύπαρξη κατάλληλων μηχανισμών σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο που να επιτρέπουν αποτελεσματική διασυνοριακή/ διατομεακή συνεργασία, συντονισμό και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των διαφόρων εποπτικών αρχών.

Σημείωση: various supervisory authorities ή π.χ. different national supervisors.

- 279 (K1): Step up efforts to increase opportunities for older workers to remain in the labour market, in order to increase by about five years **the effective average retirement age** in the EU by 2010, thereby increasing their labour market participation.

να εντείνουν τις προσπάθειες για την αύξηση των ευκαιριών για τους εργαζόμενους μεγάλης ηλικίας να παραμείνουν στην αγορά εργασίας, με στόχο την αύξηση κατά πέντε περίπου χρόνια της μέσης πραγματικής ηλικίας συνταξιοδότησης στην ΕΕ ως το 2010, αυξάνοντας έτσι τη συμμετοχή τους στην αγορά εργασίας.

Σημείωση: η έννοια της «μέσης ηλικίας συνταξιοδότησης» συνδέεται με την έννοια της «γήρανσης του πληθυσμού» (ageing population).

Πίνακας 8β – εκ νέου αναφορά με διαφορετικό τρόπο εκφοράς

Κείμ. 1	Κείμ. 2	Κείμ. 3	Κείμ. 4	Κείμ. 5	Κείμ. 6	Κείμ. 7	Κείμ. 8	Κείμ. 9	Κείμ. 10
8	1	4	0	0	0	1	11	2	0

Οι διακειμενικοί ενδείκτες στην Αναδρομική Έμμεση Ενδοκειμενική Διακειμενικότητα αφορούν κυρίως επαναλαμβανόμενες έννοιες που αποτυπώνονται με διαφορετικό τρόπο, έννοιες δηλαδή πίσω από τις λέξεις. Έννοιες που επαναλαμβάνονται είναι για παράδειγμα:

- η χρονική καθυστέρηση:

- 1028 (K8): In the initial phase, co-ordinated by the Commission, the refurbishing of the IPU training centre, carried out in collaboration with local workers, and the conclusion of contracts with international police trainers **took quite some time**.
Αρχικά συντονισμένα από την Επιτροπή, η ανανέωση του εκπαιδευτικού κέντρου «IPU», για την οποία συνεργάστηκαν τοπικοί εργάτες, και η σύναψη συμβολαίων με την διεθνή αστυνομία ήταν μακροπρόθεσμες διαδικασίες.
- 1029 (K8): **Delays in the second part of the project**, coordinated by the Council, were due to cumbersome procurement procedures and logistical problems.
Οι καθυστερήσεις στην δεύτερη φάση του προγράμματος, η οποία συντονίστηκε από το Συμβούλιο, οφειλόταν σε μεγάλες διαδικασίες σύναψης συμβάσεων και σε προβλήματα μεταφοράς.
- οι ειρηνευτικές διαδικασίες:
 - 946 (K8): **The peace process**, however, was complicated by the continuing enmity between the main political leaders and their refusal to integrate their troops into the new Congolese national army.
Η ειρηνευτική διαδικασία, ωστόσο, δεν ήταν εύκολη λόγω των συχνών εχθροτήτων μεταξύ των πολιτικών αρχηγών και επειδή αυτοί αρνήθηκαν να ενώσουν τους στρατιώτες τους σε μία ανασυγκρότηση του στρατού του Κονγκό.
 - 1039 (K8): Hence, disarmament and demobilization, on the one side, and the integration of former combatants into the military, on the other, have been central features of **the Congolese peacebuilding process**.
Συνεπώς, ο αφοπλισμός και η αποστράτευση αφενός και η ενσωμάτωση των πρώην στρατιωτών στο στρατό αφετέρου, ήταν κεντρικοί άξονες της διαδικασίας οικοδόμησης της ειρήνης στο Κονγκό.
- Η έννοια των κυκλικών τάσεων:
 - 179 (K1): ii. ensure that tax reforms are financed appropriately in order to safeguard the commitment to sound public finances; **avoid pro-cyclical fiscal policies** thus contributing to an appropriate macroeconomic policy mix at the national and euro-area level; allow automatic stabilisers to operate in full as the recovery gets underway; ensure a rigorous execution of their budgets so as to prevent slippage from the stability programme targets
 - ii. Να διασφαλίσουν την κατάλληλη χρηματοδότηση των φορολογικών μεταρρυθμίσεων, για την τήρηση των δεσμεύσεων σχετικά με υγιή δημόσια οικονομικά.

να αποφύγουν προκυκλικές δημοσιονομικές πολιτικές συμβάλλοντας έτσι στον κατάλληλο συνδυασμό μακροοικονομικών πολιτικών σε εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο ευροζώνης· να επιτρέψουν την πλήρη λειτουργία των αυτόματων σταθεροποιητών, παράλληλα με την εξέλιξη της ανάκαμψης· να διασφαλίσουν την αυστηρή εκτέλεση των προϋπολογισμών τους για να αποτραπεί η εκτροπή από τους στόχους του προγράμματος σταθερότητας.

- 166 (K1): As a general principle, it is important that budgetary policies be guided by the need to ***avoid pro-cyclical stances***, which can exacerbate swings in economic activity, lead to unsustainable structural balances and undermine the price-stability orientation of the single monetary policy.

Ως γενική αρχή, είναι σημαντικό να καθοδηγούνται οι δημοσιονομικές πολιτικές από την ανάγκη να αποφεύγονται οι προκυκλικές καταστάσεις, που μπορούν να επιδεινώσουν τις αστάθειες στην οικονομική δραστηριότητα, να οδηγήσουν σε πρόσκαιρες διαρθρωτικές ισορροπίες και να υπονομεύσουν τον στόχο της ενιαίας νομισματικής πολιτικής σχετικά με τη σταθερότητα των τιμών.

Μόνο σε μία περίπτωση εκφράζεται ρητά, χωρίς σαφή παραπομπή ωστόσο, ότι έχει ξαναγίνει αναφορά στο θέμα εντός του κειμένου:

- 1066 (K8): While these doubts translated into a rather small mission, ***EUSEC has been having some success as mentioned previously.***

Ενώ αυτές οι απορίες εκφράστηκαν με την δημιουργία μίας μικρής αποστολής, η EUSEC ήταν αρκετά αποτελεσματική, όπως αναφέρθηκε παραπάνω.

Στα 63 δείγματα της εν λόγω κατηγορίας εντοπίσαμε 2 περιπτώσεις απαλοιφής της διακειμενικής αναφοράς και 10 περιπτώσεις μεταβολής. Αφορούν, περιπτώσεις εσφαλμένης απόδοσης της ορολογίας και κατανόησης του πρωτοτύπου και, κατά συνέπεια, απόδοσης εκ μέρους του μεταφραστή. Ως κυριότερες επιλέξαμε τις εξής:

- Απαλοιφές:
 - 929 (K8): The results of ***this strategic turn-around*** were that Uganda was denied control over the economic resources for which it had backed Kabila and that Rwanda's influence in Congo, and the security gains associated with it, were sharply reduced.
- Ως αποτέλεσμα αυτής της αλλαγής, η Ουγκάντα έχασε την δυνατότητα να ελέγξει τους οικονομικούς πόρους για τους οποίους είχε υποστηρίξει τον Καμπίλα και η επιρροή της

στο Κονγκό, και τα συνεπαγόμενα σχετικά με την ασφάλεια πλεονεκτήματα, μειώθηκαν ξαφνικά.

Ανάλυση: Απαλοιφή με προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να πληροφορήσει για τα αποτελέσματα της συμμαχίας του Καμπίλα με τους Χούτου), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (this strategic turn-around – ως αποτέλεσμα αυτής της αλλαγής, σύνδεση με την προηγούμενη πληροφορία για την συμμαχία του Καμπίλα με τους Χούτου, the economic resources – τους οικονομικούς πόρους, στους οποίους έχει γίνει αναφορά νωρίτερα, the security gains associated with it – τα συνεπαγόμενα σχετικά με την ασφάλεια πλεονεκτήματα, έχει γίνει αναφορά νωρίτερα), πληροφοριακή υπόσταση (η απαλοιφή του this strategic – της αλλαγής στρατηγικής, τροποποιεί την πληροφοριακή υπόσταση, καθώς αφαιρεί πληροφορία), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 1206 (K9): The answers to these questions stand at the core of an ***understanding of international institutions as shared mental models***.

Οι απαντήσεις στα συγκεκριμένα ερωτήματα εντοπίζονται στην αντίληψη των διεθνών θεσμών ως κοινά νοητικά μοντέλα.

Ανάλυση: Μερική απαλοιφή με προβληματική πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να πληροφορήσει για τον πυρήνα του επιχειρηματός του), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (International institutions as shared mental models – στην αντίληψη των διεθνών θεσμών ως κοινά νοητικά μοντέλα, κεντρική ιδέα του συγγράμματος), πληροφοριακή υπόσταση (έχει απαλειφθεί το the core of – ο πυρήνας, το οποίο τροποποιεί την πληροφοριακή υπόσταση, καθώς αφαιρεί την πληροφορία του «βασικού»), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- Μεταβολές στην ορολογία:

- 166 (K1): As a general principle, it is important that budgetary policies be guided by the need to avoid ***pro-cyclical stances***, which can exacerbate swings in economic activity, lead to unsustainable structural balances and undermine the price-stability orientation of the single monetary policy.

Ως γενική αρχή, είναι σημαντικό να καθοδηγούνται οι δημοσιονομικές πολιτικές από την ανάγκη να αποφεύγονται οι προκυκλικές καταστάσεις, που μπορούν να επιδεινώσουν τις αστάθειες στην οικονομική δραστηριότητα, να οδηγήσουν σε

πρόσκαιρες διαρθρωτικές ισορροπίες και να υπονομεύσουν τον στόχο της ενιαίας νομισματικής πολιτικής σχετικά με τη σταθερότητα των τιμών.

Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση και τους γλωσσικούς μηχανισμούς συνεκτικότητας: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να δώσει κατευθυντήριες αρχές για τις πολιτικές περί προϋπολογισμού, συγκεκριμένα για την αποφυγή των κυκλικών τάσεων), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (budgetary policies – δημοσιονομικές πολιτικές, ορθά: πολιτικές προϋπολογισμού, στις οποίες αναφέρεται το κείμενο σε αυτή την ενότητα, pro-cyclical stances – προκυκλικές καταστάσεις, ορθά: θέσεις ενισχυτικές των κυκλικών τάσεων, αναφέρεται σε αρκετά σημεία σε αυτή την ενότητα), πληροφοριακή υπόσταση (η απόδοση του budgetary policies ως «δημοσιονομικές πολιτικές» αντί του ορθού «πολιτικές για τον προϋπολογισμό» και του pro-cyclical stances ως «προκυκλικές καταστάσεις», το οποίο δεν υφίσταται, αντί του «θέσεις ενισχυτικές των κυκλικών τάσεων», μεταβάλλει το νόημα του πρωτοτύπου και έχει αντίκτυπο και στους γλωσσικούς μηχανισμούς συνεκτικότητας, όπως φαίνεται παραπάνω), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 750 (K6): This approach is in line with ***the user centric principle*** and the only way to ensure that problems are solved and lasting impact is achieved.

Αυτή η προσέγγιση συντάσσεται με την κεντρική αρχή χρηστών και είναι ο μόνος τρόπος για να εξασφαλισθεί ότι τα προβλήματα λύνονται και επιτυγχάνεται μακροχρόνια απήχηση.

Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να πείσει ότι η ηλεκτρονική διακυβέρνηση πρέπει να ενταχθεί στις τομεακές πολιτικές της ΕΕ), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (this approach – αυτή η προσέγγιση, συνδέει αναφορικά τις πληροφορίες που ακολουθούν με τις προηγούμενες, the user-centric principle – με την κεντρική αρχή χρηστών, αν και είναι εσφαλμένη η απόδοση γιατί δεν είναι κατανοητό ποια είναι η κεντρική αρχή χρηστών, δεν διαταράσσεται η συνεκτικότητα), πληροφοριακή υπόσταση (η απόδοση του the user-centric principle ως «κεντρική αρχή χρηστών» δεν αποδίδει το νόημα. Ορθότερη είναι η απόδοση «αρχή χρηστοκεντρικότητας», όπως έχει μεταφραστεί και σημαίνει «να βρίσκεται ο χρήστης στο επίκεντρο». Ως εκ τούτου, μεταβάλλει το νόημα του πρωτοτύπου και κατ' επέκταση, την πληροφοριακή υπόσταση), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 220 (K1): iii. enhance the efficiency of public spending by institutional and structural reforms; in particular introduce or enhance the mechanisms that help assess and control spending, including **budgetary procedures**;

iii. Να αυξήσουν την αποδοτικότητα των δημόσιων δαπανών με θεσμικές και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις: συγκεκριμένα, να εισάγουν ή να ενισχύσουν τους μηχανισμούς που επιτρέπουν την παρακολούθηση και τον έλεγχο των δαπανών, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται οι δημοσιονομικές διαδικασίες.

Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση και τους γλωσσικούς μηχανισμούς συνεκτικότητας: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να δώσει συστάσεις για την βελτίωση της ποιότητας και της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών, συγκεκριμένα για την αύξηση της αποδοτικότητας των δημοσίων δαπανών), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (η λατινική αρίθμηση των συστάσεων, η οποία διατηρείται, budgetary procedures – δημοσιονομικές διαδικασίες. Η εσφαλμένη απόδοση του budgetary ως «δημοσιονομικές» αντί του «για τον προϋπολογισμό δημιουργεί δεσμούς συνεκτικότητας με την έννοια του δημοσιονομικού αντί για την έννοια του προϋπολογισμού), πληροφοριακή υπόσταση (η απόδοση του budgetary procedures ως «δημοσιονομικές διαδικασίες» αντί του ορθού «διαδικασίες για τον προϋπολογισμό» μεταβάλλει το νόημα του πρωτοτύπου και έχει αντίκτυπο και στους γλωσσικούς μηχανισμούς συνεκτικότητας, όπως φαίνεται παραπάνω), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- Μεταβολές λόγω παρανόησης του πρωτοτύπου:

- 1069 (K8): It is an attempt **to tackle issues such as corruption**, an attempt which may lead in time to a redefinition by Congolese officials of acceptable and unacceptable behaviour on the part of locals and donors alike.

Είναι μία προσπάθεια να καταπολεμηθεί η διαφθορά, μία προσπάθεια που μπορεί να οδηγήσει εγκαίρως στον καθορισμό της αποδεκτής και της απαράδεκτης συμπεριφοράς των τοπικών και εξωτερικών στρατιωτών.

Ανάλυση: Μικρή μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (να ενημερώσει για τον στόχο της αποστολής EUSEC DR Congo, δηλαδή να αντιμετωπίσει ζητήματα, όπως είναι η διαφθορά στην περιοχή), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (corruption – διαφθορά, κεντρική έννοια της ενότητας αυτής), πληροφοριακή υπόσταση

(η απαλοιφή του «issues such»- «τέτοιου είδους ζητήματα» περιορίζει το νόημα, στην καταπολέμηση της διαφθοράς μόνο, ενώ στο πρωτότυπο αναφέρει «ζητήματα όπως είναι η διαφθορά), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

- 913 (K8): As the distinction between business, the state administration and security forces **became increasingly blurred**, the state gradually lost its monopoly on the use of force and when challenged by an insurgency, it proved largely incapable of controlling unrest.

Εφόσον δεν υπήρχε πλέον διαφορά ανάμεσα στις εμπορικές πράξεις, την δημόσια διοίκηση και τις δυνάμεις ασφάλειας, το κράτος έχασε σταδιακά το μονοπώλιο όσον αφορά την χρήση της δύναμης και, σε περίπτωση ένοπλης εξέγερσης, δεν είχε τις δυνατότητες να ελέγχει τις ταραχές.

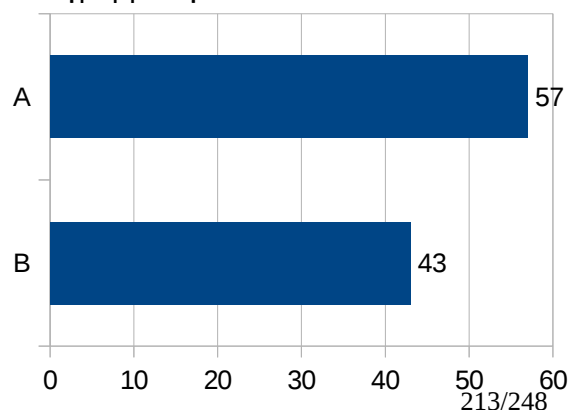
Ανάλυση: Μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση: σημειολογική υπόσταση (έμφαση στο περιεχόμενο, δεν διαφαίνεται κάποια συνυποδήλωση), προθετικότητα (περιγράφει την κατάσταση στο Κονγκό, συγκεκριμένα πώς έφτασε στον πόλεμο), γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας (the state administration – την δημόσια διοίκηση, κεντρική έννοια στο κείμενο, security forces – δυνάμεις ασφάλειας, κεντρική έννοια στο κείμενο, unrest – ταραχές, επίσης κεντρική έννοια στο κείμενο), πληροφοριακή υπόσταση (η απόδοση του distinction ως «διαφορά» αντί του «διάκριση» και του blurred ως «δεν υπήρχε πλέον διαφορά», απόλυτα δηλαδή, αντί του «θολός, δυσδιάκριτος», το οποίο σημαίνει ότι υπάρχει ακόμη διαφορά, απλώς δεν είναι τόσο εμφανής, μεταβάλλει την πληροφοριακή υπόσταση, μεταβάλλοντας το νόημα), εξωγλωσσική υπόσταση (δεν διακρίνεται κάποια μεταβολή).

Τέλος, όπως φαίνεται από τον Πίνακα 8γ και το Διάγραμμα 8γ, στην κατηγορία της Αναδρομικής Έμμεσης Ενδοκειμενικής Διακειμενικότητας, οι δύο υποκατηγορίες καταλαμβάνουν σχεδόν ίσα ποσοστά. Θα λέγαμε ότι τόσο η πρώτη όσο και η δεύτερη υποκατηγορία ερμηνεύονται και πάλι για λόγους επίτευξης συνοχής του κειμένου.

Πίνακας 8γ

Υποκατηγορία Διακειμενικής Αναφοράς	Αριθ. Δειγμ.	% στην κατηγ.
A) αναδρομικές διακειμενικές αναφορές που δεν είναι σαφές το σημείο στο οποίο γίνεται η διακειμενική παραπομπή	36	57%
B) εκ νέου αναφορά σε ένα θέμα με διαφορετικό τρόπο εκφοράς	27	43%

Διάγραμμα 8γ

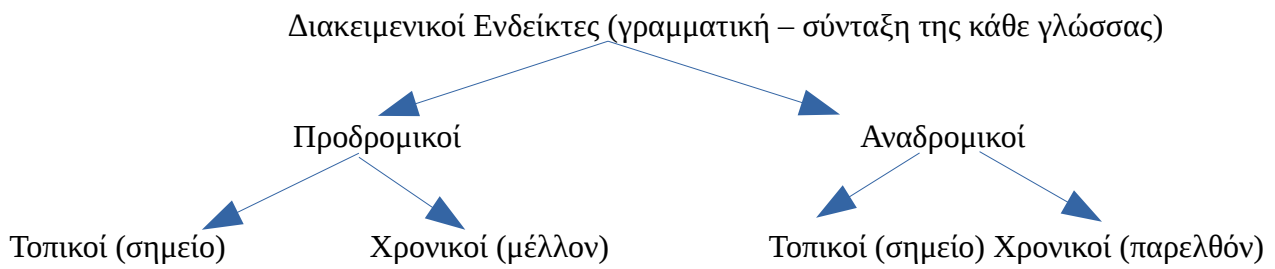
2.11. Σύνοψη των ευρημάτων της ανάλυσης

Η αξία της μεθόδου της Γλωσσολογίας Σωμάτων Κειμένων στον τομέα της μετάφρασης είναι, θεωρούμε, σαφής πλέον τόσο από θεωρητικής πλευράς με την σύντομη παρουσίαση του θέματος στο κεφάλαιο *Εφαρμογές ΣΚ και Μετάφραση*, όσο και μέσα από την έρευνα που παρουσιάστηκε στην ανά χειράς εργασία. Στο παρόν κεφάλαιο συγκεντρώνουμε τα ευρήματα της ανωτέρω ανάλυσης.

Η διακειμενική αναφορά εντοπίζεται στο κείμενο μέσω των διακειμενικών ενδεικτών. Οι διακειμενικοί ενδείκτες περιλαμβάνουν ευρύτατο φάσμα λεξικογραμματικών επιλογών, αναλόγως των διαθέσιμων μέσων της εκάστοτε γλώσσας. Οι Προδρομικοί διακειμενικοί ενδείκτες περιλαμβάνουν έννοιες που παραπέμπουν είτε στο μέλλον, είτε σε επόμενο σημείο του κειμένου, όπως είναι διάφορες ονοματικές φράσεις (π.χ. *as follows*), επίθετα που παραπέμπουν σε επόμενο σημείο, ρήματα, επιρρηματικοί προσδιορισμοί τόπου, σημεία στίξης (άνω και κάτω τελεία), ρήματα που εκφράζουν παρουσίαση εντός ή εκτός των σχετικών συμβάσεων γραφής (π.χ. *presented* ή *see, cf*), τροπικά ρήματα που εκφράζουν υποχρέωση ή απαγόρευση (π.χ. *must, may not*), ρήματα σε μέλλοντα, ρηματικές έννοιες με μελλοντική έννοια (π.χ. *is currently preparing*), επιρρηματικούς προσδιορισμούς χρόνου (ημερομηνίες), επίθετα και ουσιαστικά με μελλοντική έννοια (π.χ. *the subsequent, under preparation*), χρήση αόριστου άρθρου και περιπτώσεις υποθετικού λόγου.

Νοηματικά, οι εντοπιζόμενοι διακειμενικοί ενδείκτες περιλαμβάνουν λεξήματα με ασαφές νόημα ή λεξήματα τα οποία αφήνουν ερωτηματικά (π.χ. *a major problem*), παραπομπές με έμμεσο τρόπο (π.χ. *unfinished agenda to be completed*), ρήματα που εκφράζουν ανάγκη (π.χ. *are needed*), και λεξήματα που ενέχουν την έννοια της αλλαγής και του μέλλοντος (π.χ. *reforms, necessary, planned, initiated, proposals, the introduction, progressive*, κ.λπ.).

Οι Αναδρομικοί διακειμενικοί ενδείκτες περιλαμβάνουν βιβλιογραφικές παραπομπές, εισαγωγικά, ουσιαστικά, μετοχές ή φράσεις που εκφράζουν παραπομπή, ενώ η αναδρομικότητα εκφράζεται με ρήματα σε παρελθοντικούς χρόνους, ή χρονικές επιρρηματικές φράσεις του παρελθόντος (ημερομηνίες) ή με λέξεις που εκφράζουν δείξη, αναφορά, σύνδεση, αλληλουχία όπως είναι οι συνδετικές λέξεις ή φράσεις, τα ρήματα παραπομπής, τα δεικτικά επίθετα, τα επιρρήματα και οι αντωνυμίες. Τέλος, με λεξήματα που επαναδιατυπώνουν έννοιες με διαφορετικό τρόπο. Σχηματικά (Σχήμα 2):

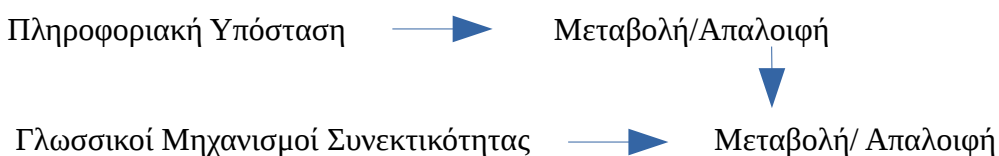

Σχήμα 2: Διακειμενικοί ενδείκτες

Η εμμεσότητα εκφράζεται παραλείποντας την πηγή, με αοριστία, όπως τα αόριστα άρθρα, ο πληθυντικός αριθμός (στα Αγγλικά δεν υφίσταται αόριστο άρθρο στον πληθυντικό), με επιθετικούς προσδιορισμούς και επιρρήματα που δηλώνουν πλήθος ή εύρος, με την παθητική σύνταξη, τις παθητικές μετοχές ή τα ουσιαστικά που προϋποθέτουν έναν δράστη (π.χ. *debate*).

Στο ΣΚ της ανά χείρας εργασίας η κατά Hatim (1997: 32), κοινωνικο-πολιτισμική πρακτική στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφορά την δυτική ευρωπαϊκή πολιτισμική κληρονομιά, τις κοινές αξίες και τα ιδανικά των ευρωπαϊκών λαών, που οδήγησαν στην δημιουργία της ΕΕ, όπως είναι η ελευθερία, η δικαιοσύνη, το κράτος δικαίου, ο ανθρωπισμός, η επιστημονική έρευνα στην υπηρεσία του ανθρώπου, η ασφάλεια, η προστασία του περιβάλλοντος και των ζώων, απότοκα του Διαφωτισμού και του δυτικού τρόπου σκέψης, αλλά και τους προβληματισμούς του δυτικού κόσμου εν γένει, όπως είναι η γήρανση του πληθυσμού. Στο μοντέλο που προτείνουμε, οι εν λόγω διακειμενικές αναφορές εξετάζονται στις κατηγορίες της Αναδρομικής Έμμεσης και της Αναδρομικής Άμεσης Εξωκειμενικής Διακειμενικότητας.

Ένα σημαντικό εύρημα από την ανάλυση που προηγήθηκε, έχει ήδη διατυπωθεί και αφορά τα σημεία της ανάλυσης των Hatim και Mason, στα οποία εντοπίζονται μεταβολές ή απαλοιφές. Συγκεκριμένα, οι μεταβολές και οι απαλοιφές εντοπίζονται, ως επί το πλείστον, στους γλωσσικούς μηχανισμούς συνεκτικότητας και στην πληροφοριακή υπόσταση των κειμενικών τεμαχίων. Σε πολλές, μάλιστα, περιπτώσεις, οι μεταβολές στην πληροφοριακή υπόσταση έχουν ως αποτέλεσμα τις μεταβολές στους γλωσσικούς μηχανισμούς συνεκτικότητας, καθώς οι αλλαγές στο νόημα διαρρηγνύουν τους δεσμούς συνεκτικότητας που υπάρχουν στο πρωτότυπο κείμενο ή δημιουργούν διαφορετικούς, εσφαλμένους σε κάποιες περιπτώσεις, δεσμούς με άλλες έννοιες του μεταφράσματος (Σχήμα 3).

Σχήμα 3: Μεταβολές - Απαλοιφές

Ελάχιστες μεταβολές/απαλοιφές εντοπίζονται στη σημειολογική υπόσταση, οι οποίες αφορούν, π.χ., μεταφορικές χρήσεις ή γνωμικά, στοιχεία που δίνουν έμφαση στην μορφή, ενώ δεν εντοπίζονται καθόλου μεταβολές στην προθετικότητα ή στην εξωγλωσσική υπόσταση. Καθώς στα εν λόγω πραγματολογικά κείμενα υπάρχουν κυρίως γεγονότα και όχι τόσο κρίσεις, προσωπικές απόψεις ή ένα δεύτερο επίπεδο εννοιών (π.χ. ειρωνεία ή υπαινιγμός), είναι αναμενόμενο να μην εντοπίζονται μεταβολές στην προθετικότητα. Άλλωστε, σε ευρύτερο επίπεδο, η προθετικότητα σχετίζεται, θα λέγαμε, και με τον επικοινωνιακό σκοπό του πρωτοτύπου, όπως αυτός αποτυπώνεται στο εκάστοτε υπό εξέταση τεμάχιο λόγου, και δεν υπάρχει κάποιος ιδιαίτερος λόγος μεταβολής του επικοινωνιακού σκοπού στο μετάφρασμα. Με δεδομένο, δε, ότι τα μεταφράσματα απευθύνονται σε ανάλογο αναγνωστικό κοινό, απλώς σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ, δεν υφίσταται λόγος να μεταβληθεί η εξωγλωσσική υπόσταση του τεμαχίου, εφόσον διατηρείται το είδος του κειμένου. Είναι, εξάλλου, απαραίτητο για την ΕΕ, στο πλαίσιο της ισότητας των επίσημων γλωσσών της, τα κείμενα να διατηρούν, όσο το δυνατόν περισσότερο, κοινά χαρακτηριστικά στις διάφορες γλώσσες στις οποίες μεταφράζονται. Σχηματικά (Πίνακας 9):

Πίνακας 9

Κατηγορίες κατά Hatim & Mason	Ευρήματα
Σημειολογική Υπόσταση	Ελάχιστες μεταβολές (γνωμικά)
Προθετικότητα	Καμία μεταβολή
Γλωσσικοί Μηχανισμοί Συνεκτικότητας	Μεταβολές / Απαλοιφές
Πληροφοριακή Υπόσταση	Μεταβολές / Απαλοιφές
Εξωγλωσσική Υπόσταση	Καμία μεταβολή

Τελικά, οι μεταβολές, οι οποίες εντοπίστηκαν στο ΣΚ, ερμηνεύονται ως:

(α) ελλειπίες γνώσεις του μεταφραστή στο υπό εξέταση θεματικό πεδίο (ήτοι, ειδικών γνώσεων), οι οποίες οδηγούν σε μεταβολές λόγω εσφαλμένης απόδοσης της ορολογίας,

(β) ανεπαρκής γλωσσική επιτελεστική ικανότητα στην αγγλική γλώσσα (ΓΠ), η οποία οδηγεί σε στρεβλώσεις του νοήματος του πρωτοτύπου κειμένου, σε συντακτικές παρανοήσεις, σε παρανοήσεις στο ποιόν ενεργείας και στους δεσμούς συνοχής,

(γ) ανεπαρκής γλωσσική επιτελεστική ικανότητα στην ελληνική γλώσσα (ΓΣ), ως επί το πλείστον από τον μη φυσικό ομιλητή της Ελληνικής, η οποία οδηγεί σε εσφαλμένες νοηματικά αποδόσεις, καθώς και ως

(δ) έλλειψη πραγματολογικών γνώσεων,

(ε) ερμηνευτικές αποδόσεις, και

(στ) μεταβολές για υφολογικούς λόγους ή μεταβολές στο ύφος που αποδίδονται σε προσωπικές υφολογικές επιλογές του μεταφραστή.

Οι απαλοιφές αφορούν κυρίως αβλειψίες εκ μέρους του μεταφραστή, ο οποίος παραλείπει να αποδώσει ορισμένες λέξεις ή φράσεις, σε ορισμένες περιπτώσεις, βέβαια και ολόκληρες προτάσεις. Στο επίπεδο της μεταφραστικής διεργασίας, το φαινόμενο αυτό μπορεί, ίσως, να αποδοθεί σε χρονική πίεση.

Στο μελετηθέν ΣΚ, συνολικά, όπως φαίνεται και στον Πίνακα 9, οι περισσότερες μεταβολές εντοπίζονται στο όγδοο κείμενο, το επιστημονικό σύγγραμμα για την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας στο Κονγκό (42%), ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό διατήρησης στο έβδομο κείμενο, την έκθεση για τα φωτοβολταϊκά (93%). Το πρώτο μεταφράστηκε από μη φυσικό ομιλητή της ελληνικής γλώσσας, ενώ το δεύτερο από απόφοιτο του Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας.

Πίνακας 9 – συνολικά ποσοστά διατήρησης και μεταβολής

	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10
Διατ.	85%	83%	77%	92%	79%	57%	93%	54%	84%	90%
Μεταβ.	14%	15%	21%	8%	18%	40%	7%	42%	12%	9%

3. Προτεινόμενο μοντέλο διδακτικής της Διακειμενικής συνεκτικότητας στη μετάφραση με ΣΚ

3.1. Μεταφραστική ικανότητα

Στόχος της διδακτικής της μετάφρασης και, κατ' επέκταση ενός προτεινόμενου σχετικού μοντέλου είναι να αποκτήσει και να καλλιεργήσει ο εκπαιδευόμενος μεταφραστής τις ικανότητες και τις δεξιότητες που του είναι απαραίτητες ώστε να υπηρετήσει την επιστήμη και το επάγγελμα του μεταφραστή. Οι ικανότητες και οι δεξιότητες αυτές, στη σημερινή εποχή των ραγδαίων τεχνολογικών εξελίξεων αποτυπώνονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Μάστερ Μετάφρασης (EMT) για την περίοδο 2018-2024 ως εξής³⁸:

Πλαίσιο ικανοτήτων:

1. Γλώσσα και πολιτισμός: περιλαμβάνει όλες τις γενικές, ή ειδικές ανά γλώσσα, γλωσσικές, κοινωνιογλωσσικές, πολιτισμικές και διαπολιτισμικές γνώσεις και δεξιότητες που αποτελούν την βάση της προχωρημένης μεταφραστικής ικανότητας και λειτουργούν ως η κινητήριος δύναμη πίσω από όλες τις υπόλοιπες ικανότητες.
2. Μετάφραση: Βρίσκεται στην καρδιά της παροχής μεταφραστικών υπηρεσιών και περιλαμβάνει, πέρα από τη μεταφορά του νοήματος από μία γλώσσα σε μία άλλη, όλες τις στρατηγικές, μεθοδολογικές και θεματικές ικανότητες που απαιτούνται πριν, κατά την διάρκεια και μετά το στάδιο της μετάφρασης, από την ανάλυση του κειμένου έως τον τελικό έλεγχο. Από τις αναλυτικές δεξιότητες που περιγράφονται από το EMT, αξίζει να σταθούμε στις εξής ως περισσότερο συναφείς με την αξία της χρήσης ΣΚ στη διδακτική της μετάφρασης: α) ανάλυση του ΚΠ και εντοπισμός ενδεχόμενων κειμενικών και γνωστικών δυσκολιών, εκτίμηση των απαραίτητων στρατηγικών και πηγών για την μεταφορά του νοήματος βάσει των επικοινωνιακών αναγκών, β) αξιολόγηση της συνάφειας και της αξιοπιστίας των πηγών πληροφόρησης αναφορικά με τις μεταφραστικές ανάγκες, γ) απόκτηση, ανάπτυξη και χρήση γνώσεων του εκάστοτε θεματικού πεδίου, σύμφωνα με τις ανάγκες της μετάφρασης (ορολογία, φρασεολογία, κ.λπ.), δ) εφαρμογή των οδηγιών, του ύφους ή των συμβάσεων που απαιτούνται για την εκάστοτε μετάφραση, ε) μετάφραση γενικού και ειδικού ανά τομέα υλικού σε ένα ή περισσότερα πεδία, από μία ή περισσότερες ΓΠ στις αντίστοιχες ΓΣ, αποδίδοντας μία κατάλληλη για την συγκεκριμένη χρήση μετάφραση, στ) ανάλυση και τεκμηρίωση των μεταφραστικών επιλογών και λύσεων με την χρήση της κατάλληλης μεταγλώσσας και των κατάλληλων θεωρητικών προσεγγίσεων, ζ) έλεγχος ή/και αναθεώρηση του μεταφραστικού

38 Πηγή: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/emt_competence_fwkw_2017_en_web.pdf.

έργου του ιδίου ή άλλων, σύμφωνα με τα πρότυπα και τους ποιοτικούς στόχους του εκάστοτε έργου.

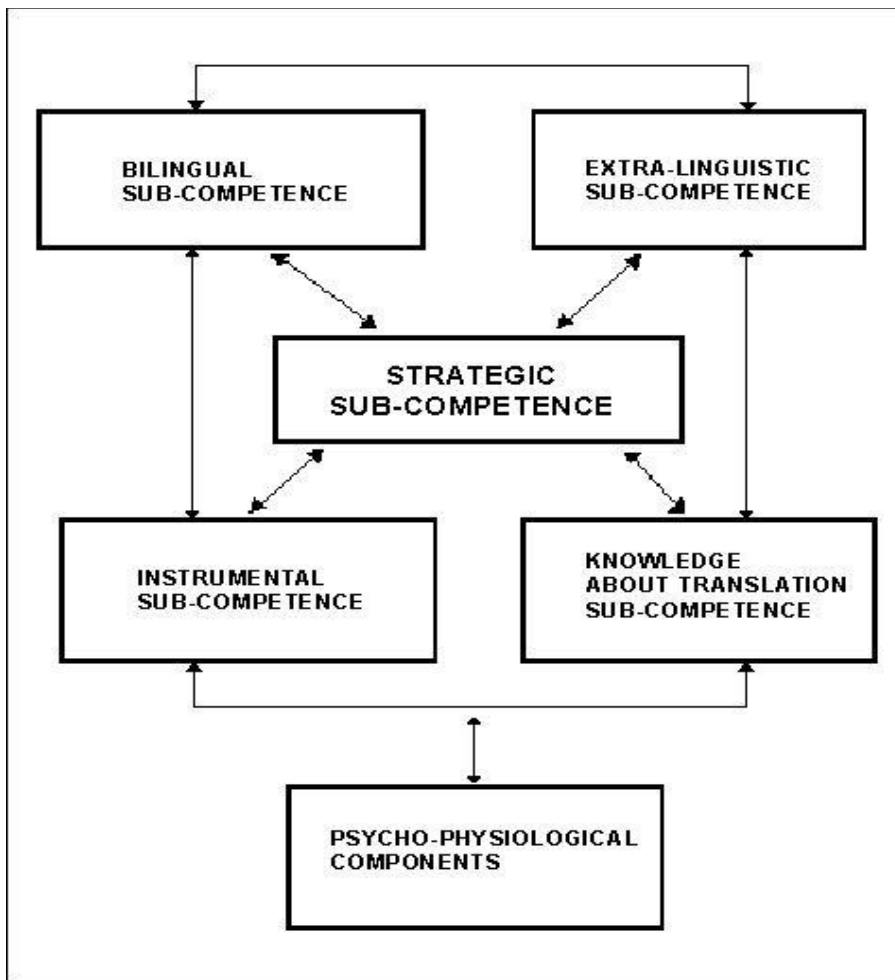
3. Τεχνολογία: Περιλαμβάνει το σύνολο των γνώσεων και των δεξιοτήτων που απαιτούνται για την χρήση της τρέχουσας και της μελλοντικής τεχνολογίας στη μετάφραση. Επίσης, βασικές γνώσεις περί μηχανικής μετάφρασης. Από τις δεξιότητες που αναφέρονται οι κάτωθι είναι, θεωρούμε, οι πιο συναφείς με τα ΣΚ: α) χρήση των πιο σχετικών εφαρμογών Πληροφορικής, συμπεριλαμβανομένου όλου του εύρους των εφαρμογών γραφείου και ταχεία προσαρμογή σε νέα εργαλεία και τεχνολογικά μέσα, και β) αποτελεσματική χρήση των μηχανών αναζήτησης, των εργαλείων που βασίζονται σε σώματα κειμένων, των εργαλείων ανάλυσης κειμένου και των εργαλείων υποβοήθησης της μετάφρασης (CAT tools).
4. Προσωπικές και διαπροσωπικές ικανότητες: Περιλαμβάνει όλες τις γενικές δεξιότητες (κοινωνικές και προσωπικές), όπως η συνεργατικότητα, η τήρηση προθεσμιών, η διαχείριση του στρες λόγω φόρτου εργασίας, η λελογισμένη και επαγγελματική χρήση των κοινωνικών μέσων δικτύωσης, οι οποίες είναι απαραίτητες για έναν επαγγελματία. Από τις εν λόγω δεξιότητες, θα αναφερθούμε στην τελευταία, την συνεχή αυτοαξιολόγηση, ενημέρωση και ανάπτυξη ικανοτήτων και δεξιοτήτων μέσω προσωπικών στρατηγικών και συνεργατικής μάθησης, καθώς θεωρούμε ότι τα ΣΚ συντελούν σχετικά.
5. Παροχή υπηρεσιών: Περιλαμβάνει όλες τις δεξιότητες που αφορούν στη παροχή μεταφραστικών υπηρεσιών και γενικότερα στην παροχή γλωσσικών υπηρεσιών. Σε αυτό το πλαίσιο, η διαχείριση της ποιότητας και των διαδικασιών διασφάλισης ποιότητας σύμφωνα με τα προκαθορισμένα πρότυπα ποιότητας μπορεί να διασφαλιστεί και με την αξιοποίηση ΣΚ.

Η ομάδα PACTE (Process in the Acquisition of Translation Competence and Evaluation – Μέθοδος πρόσκτησης και αξιολόγησης της μεταφραστικής ικανότητας), η οποία δημιουργήθηκε το 1997 από διδάσκοντες του Αυτόνομου Πανεπιστημίου της Βαρκελώνης, ορίζει την μεταφραστική ικανότητα ως το υποκείμενο σύστημα γνώσεων που απαιτείται για την επιτέλεση της μετάφρασης. Περιλαμβάνει δηλωτική και διαδικαστική γνώση, με προεξάρχουσα την διαδικαστική. Αποτελείται από την ικανότητα μεταφοράς από το στάδιο της κατανόησης του ΚΠ έως την αναδιατύπωση στο ΚΣ, λαμβανομένου υπόψη του σκοπού της μετάφρασης και των χαρακτηριστικών των αναγνωστών του ΚΣ. Περιλαμβάνει πέντε επί μέρους ικανότητες: την διγλωσσική, την εξωγλωσσική, την γνώση περί μετάφρασης, την γνώση των εργαλείων και την στρατηγική και ενεργοποιεί μια σειρά ψυχο-φυσιολογικών μηχανισμών (PACTE 2003: 58-59). Αναλυτικότερα:

1. Διγλωσσική: Είναι κυρίως η διαδικαστική γνώση που απαιτείται για την επικοινωνία σε δύο γλώσσες. Αποτελείται από την πραγματολογική, κοινωνιο-γλωσσική, κειμενική, γραμματική και λεξιλογική γνώση στις δύο γλώσσες.
2. Εξωγλωσσική: Κυρίως δηλωτική, ρητά και υπόρρητη, γνώση για τον κόσμο γενικά, και για συγκεκριμένους τομείς ειδικά. Περιλαμβάνει α) την γνώση των δύο πολιτισμών (πηγή και στόχος), β) γενικές εγκυκλοπαιδικές γνώσεις και γ) γνώση του θέματος (του ειδικού τομέα).
3. Γνώση περί μετάφρασης: Κυρίως δηλωτική, ρητή και υπόρρητη, περί μετάφρασης και των πτυχών του επαγγέλματος. Περιλαμβάνει: α) γνώσεις περί της λειτουργίας της μετάφρασης: τύποι μεταφραστικών μονάδων, απαιτούμενες διεργασίες, μέθοδοι και διαδικασίες, δηλαδή στρατηγικές και τεχνικές και τύποι προβλημάτων, και 2) γνώση αναφορικά με την επαγγελματική μεταφραστική πρακτική: γνώση της αγοράς εργασίας.
4. Γνώση των εργαλείων: Κυρίως διαδικαστική γνώση περί της χρήσης των πηγών τεκμηρίωσης, της Πληροφορικής και των τεχνολογιών επικοινωνίας που σχετίζονται με την μετάφραση: λεξικά κάθε είδους, εγκυκλοπαίδειες, βιβλία περί ύφους, παράλληλα κείμενα, ηλεκτρονικά ΣΚ, μηχανές αναζήτησης, κ.λπ.
5. Στρατηγική γνώση: Διαδικαστική γνώση για την διασφάλιση της αποτελεσματικότητας της μεταφραστικής διαδικασίας και την επίλυση των προβλημάτων που ανακύπτουν. Πρόκειται για μια σημαντική επί μέρους ικανότητα, η οποία επηρεάζει όλες τις υπόλοιπες και προκαλεί την διάδρασή τους, καθώς ελέγχει την μεταφραστική διαδικασία. Οι λειτουργίες της είναι: α) ο σχεδιασμός της διαδικασίας και η διεξαγωγή του μεταφραστικού έργου (επιλογή της βέλτιστης μεθόδου), 2) η αξιολόγηση της διαδικασίας και των μερικών αποτελεσμάτων που επιτυγχάνονται σε σχέση με τον τελικό σκοπό, 3) η ενεργοποίηση των διαφόρων επί μέρους ικανοτήτων και η αναπλήρωση των ελλειμμάτων σε αυτά, και 4) ο εντοπισμός των μεταφραστικών προβλημάτων και η εφαρμογή διαδικασιών για την επίλυσή τους.

Τέλος, οι ψυχο-φυσιολογικές συνιστώσες είναι οι διάφοροι τύποι γνωστικών και συμπεριφορικών συνιστωσών και οι ψυχοκινητικοί μηχανισμοί. Περιλαμβάνουν: α) γνωστικά στοιχεία, όπως είναι η μνήμη, η αντίληψη, η προσοχή και το συναίσθημα, 2) συμπεριφορικές πτυχές, όπως είναι η πνευματική περιέργεια, η επιμονή, η επιμέλεια, το κριτικό πνεύμα, η επίγνωση και η αυτοπεποίθηση στις ικανότητες κάποιου, η ικανότητα κατανόησης των προσωπικών ικανοτήτων κάποιου, το κίνητρο, κ.λπ. και 3) ικανότητες όπως είναι η δημιουργικότητα, η κοινή λογική, η ανάλυση και η σύνθεση κ.λπ.

Τα ανωτέρω αποτυπώνονται σχηματικά ως εξής:

Σχήμα 4: Η μεταφραστική ικανότητα κατά PACTE.

Όπως γίνεται φανερό, η αξία της χρήσης των ΣΚ στην διδακτική της μετάφρασης είναι σημαντική και πολυεπίπεδη. Τόσο το EMT, όσο και η ομάδα PACTE περιλαμβάνουν πλέον την χρήση των ΣΚ στις δεξιότητες που πρέπει να διαθέτει και να καλλιεργεί ο επίδοξος μεταφραστής. Ωστόσο, η συμβολή της μεθόδου είναι, θεωρούμε, σημαντική και για την καλλιέργεια δεξιοτήτων, όπως είναι:

- η διεύρυνση των γνώσεων στο θεματικό πεδίο του προς μετάφραση κειμένου, μέσα κυρίως από τα ειδικά συγκρίσιμα ΣΚ. Ο εκπαιδευόμενος, και κατ' επέκταση, ο επαγγελματίας μεταφραστής αποκτά γνώσεις για το θέμα και τις συμβάσεις γραφής (ύφος, ορολογία, φρασεολογία, συντακτικές δομές, κ.λπ.) του εκάστοτε τομέα (βλ. π.χ., López-Rodríguez et al. 2008).
- Η διεύρυνση των γνώσεων περί της γενικής γλώσσας (συμφράσεις, συντακτικές δομές, γραμματικές δομές, χρήση ορολογίας, υφιστάμενες έννοιες, κ.λπ.) (βλ. π.χ. Colomina και Badia 2008). Από προσωπική πείρα, τα γενικά ΣΚ είναι πολύτιμα στην αντίστροφη μετάφραση (βλ. Zanettin 1998, Varantola 2003: 80), όταν π.χ. πρέπει να διερευνηθεί μία υπόθεση για την χρήση ενός όρου, μιας σύμφρασης ή μιας πρόθεσης μετά από ρήμα στην

αγγλική γλώσσα, στοιχείων δηλαδή της πραγματικής χρήσης της γλώσσας που δεν εντοπίζονται σε λεξικά, ή όταν μια γενική έρευνα στο διαδίκτυο δεν αποφέρει πάντα ποιοτικά αξιόπιστα αποτελέσματα (βλ. Philip 2009).

- Τα συγκρίσιμα ΣΚ είναι πολύτιμα κατά την ανάλυση του ΚΠ (στάδιο πριν την μετάφραση) και τον εντοπισμό των επικοινωνιακών αναγκών της μετάφρασης, έλεγχος και τήρηση των συμβάσεων γραφής (ύφος, επίπεδο λόγου, κ.λπ.) (βλ. Tercedor Sánchez et al 2005, López-Rodríguez et al 2008).
- Η καλλιέργεια πραγματολογικών γνώσεων και γνώσεων πολιτισμικών στοιχείων των δύο γλωσσών (βλ. López-Rodríguez 2003), όπως είναι και οι διακειμενικές αναφορές.
- Η αρτιότερη ανάλυση και τεκμηρίωση των μεταφραστικών επιλογών του μεταφραστή, μέσα από αυθεντικά συναφή κείμενα (βλ. Marco Borillo και van Lawick 2009, Fréro 2016).
- Ο εμπλουτισμός των στρατηγικών και των τεχνικών επίλυσης μεταφραστικών προβλημάτων που έχει στην φαρέτρα του ο μεταφραστής (βλ. López-Rodríguez et al 2008).
- Η βελτίωση στον τομέα της τεχνολογίας με την χρήση των εργαλείων ανάλυσης και επεξεργασίας ΣΚ (βλ. Beeby et al. 2009) και με τον συγκερασμό των ΣΚ με τα εργαλεία υποβοήθησης της μετάφρασης (CAT tools) (βλ. Bernardini 2006, Symseridou 2018).
- Η παραγωγή, τελικά, ενός ανώτερου επιπέδου μεταφράσματος, το οποίο θα προσιδιάζει στα πρωτότυπα κείμενα απομακρυνόμενο από την γλώσσα της μετάφρασης (translationese), με την αποφυγή γλωσσικών εκτύπων (βλ. Aston 1999, Bernardini et al. 2003, Fréro 2016, De Sutter et al. 2017).

3.2. Προτεινόμενο μοντέλο

Το μοντέλο αξιοποίησης της διακειμενικής συνεκτικότητας στην διδακτική της μετάφρασης με την χρήση ΣΚ, το οποίο προτείνουμε, επιχειρεί να συμβάλει στην όσο το δυνατόν αρτιότερη εκπαίδευση στην μεταφραστική διαδικασία και να την συγκεράσει με την κατάρτιση στο επάγγελμα της μετάφρασης, την διατυπωμένη από την Bernardini (Beeby et al 2009: 2) ανάγκη για ισορροπία μεταξύ κατάρτισης (training) και εκπαίδευσης (education). Σε αυτό το πλαίσιο επιχειρείται να καλυφθούν οι δύο συνιστώσες που διατυπώνονται από τους Beeby, Rodríguez Inés και Sánchez-Gijón (αυτόθι, 1) στο σύγγραμμά τους, η *χρήση των ΣΚ στην εκμάθηση της μετάφρασης (Corpus use for learning to translate)*, η οποία παρέχει ιδέες στον διδάσκοντα για την προετοιμασία εκπαιδευτικού υλικού και εργασιών με την χρήση ΣΚ και η *εκμάθηση της χρήσης των ΣΚ για την μετάφραση (Learning corpus use to translate)*, η οποία στοχεύει στο να βοηθήσει τους εκπαιδευόμενους μεταφραστές για γίνουν αυτόνομοι χρήστες των ΣΚ ως μέρος της μεταφραστικής ικανότητάς τους.

Το εν λόγω μοντέλο προϋποθέτει ορισμένες γνώσεις Πληροφορικής, γενικές και εξειδικευμένες για μεταφραστές, τις οποίες ο εκπαιδευόμενος μπορεί να αποκτήσει σε παράλληλο μάθημα Πληροφορικής ή/και σε μάθημα χρήσης ηλεκτρονικών εργαλείων στη μετάφραση, καθώς και γνώσεις θεωρητικές και πρακτικές γύρω από την χρήση ΣΚ. Συγκεκριμένα ο εκπαιδευόμενος μεταφραστής θα πρέπει κατ' αρχάς να είναι εξοικειωμένος με την χρήση εφαρμογών γραφείου, όπως είναι π.χ. οι κειμενογράφοι (π.χ. Ms Office, Open Office, Libre Office, κ.λπ.), να γνωρίζει την λειτουργία εργαλείων CAT, όπως είναι οι μεταφραστικές μνήμες (π.χ. SDL Trados Studio, OmegaT, Déjà Vu, κ.λπ.), να γνωρίζει βασικές κατηγορίες ΣΚ, όπως είναι τα συγκρίσιμα και τα παράλληλα ΣΚ, να έχει γνώσεις ως προς τον τρόπο διεξαγωγής έρευνας στο Διαδίκτυο (μηχανές αναζήτησης, τελεστές περιορισμού της έρευνας, π.χ. εισαγωγικά ή περιορισμός αποτελεσμάτων σε συγκεκριμένους ιστότοπους) και να γνωρίζει την χρήση εργαλείων διαχείρισης και ανάλυσης σωμάτων κειμένων, όπως είναι το WordSmith, το AntConc, το GATE και το SketchEngine. Τέλος, η χρήση εργαλείων συγκρότησης ΣΚ από το Διαδίκτυο, όπως είναι το WebBootCat είναι σημαντική.

Ως εκ τούτου, πρόκειται για μία πρόταση διδασκαλίας που δεν απευθύνεται στα αρχικά στάδια εκπαίδευσης των μεταφραστών, αλλά από το Δ' εξάμηνο και μετά, όταν οι φοιτητές έχουν ήδη εξοικειωθεί με την τεχνική της μετάφρασης, έχουν αποκτήσει θεωρητικές βάσεις και έχουν εξασκηθεί στην γενική μετάφραση και κατέχουν τουλάχιστον τις θεωρητικές βάσεις της ειδικής. Ενδεικνύεται και για μεταπτυχιακό επίπεδο, ωστόσο, θεωρούμε ότι για να επιτύχει η χρήση ενός νέου εργαλείου στην μετάφραση και να επωφεληθεί ο εκπαιδευόμενος, θα πρέπει να εισαχθεί σχετικά νωρίς στην εκπαιδευτική διαδικασία ώστε να γίνει κτήμα του η μέθοδος και μέρος της μεταφραστικής διαδικασίας που ο ίδιος ακολουθεί.

Αρχικά, προτείνουμε την συγκρότηση ενός εκπαιδευτικού ΣΚ, το οποίο θα είναι επισημειωμένο τουλάχιστον γραμματικά (POS tagging) και θα περιλαμβάνει τις εξής κατηγορίες (βλ. και De Sutter et al. 2017):

- ένα συγκρίσιμο ΣΚ με κείμενα τόσο της ΓΠ όσο και της ΓΣ από φυσικούς ομιλητές γύρω από την εκάστοτε ειδίκευση της μετάφρασης (π.χ. νομικά, οικονομικά, πολιτικά κείμενα της ΕΕ). Από αυτό το ΣΚ θα αντλούνται και τα προς μετάφραση κείμενα που θα χρησιμοποιούνται στην εξάσκηση στην τάξη και τις εργασίες και θα πραγματοποιούνται οι ασκήσεις κατανόησης, σύγκρισης και τεκμηρίωσης. Το εν λόγω ειδικό ΣΚ θα επικουρείται από ένα γενικό ΣΚ αναφοράς στις δύο γλώσσες.
- ένα παράλληλο ΣΚ επίσης στην θεματολογία που θα καλύπτει το μάθημα: α) με κείμενα (πρωτότυπα και μεταφράσεις) μεταφρασμένα επίσημα (π.χ. από τον ιστότοπο της ΕΕ), β) με κείμενα (πρωτότυπα και μεταφράσεις) από επαγγελματίες μεταφραστές. Σκοπός των δύο αυτών ΣΚ είναι να χρησιμοποιηθούν ως μέτρο ποιότητας των αποδόσεων. Τέλος γ) με τις

μεταφράσεις (και τα πρωτότυπα) των εκπαιδευόμενων φοιτητών (ενδιάμεσες εργασίες, εργασίες εξαμήνου, τελικές εξετάσεις), το οποίο όπου είναι δυνατόν, θα συνοδεύεται από τον σχολιασμό των επιλογών τους από τους ίδιους τους φοιτητές (ΣΚ υπό παρακολούθηση – monitor corpus). Το εν λόγω ΣΚ θα αξιοποιηθεί στην αξιολόγηση των φοιτητών σε συνδυασμό με τα προηγούμενα.

- Ad hoc ΣΚ των ίδιων των φοιτητών (DIY corpus) με κείμενα από το Διαδίκτυο, τα οποία θα έχουν δημιουργηθεί προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι ανάγκες μίας συγκεκριμένης εργασίας-μετάφρασης (επίσης ΣΚ υπό παρακολούθηση). Στόχος είναι η προσομοίωση πραγματικών συνθηκών εργασίας. Το εν λόγω ΣΚ θα περιλαμβάνει ένα συγκρίσιμο υπο-ΣΚ με κείμενα που αντλήθηκαν για την έρευνα τεκμηρίωσης στις δύο γλώσσες και ένα παράλληλο (όπου είναι εφικτό).

Πρέπει να σημειωθεί εξ' αρχής ότι η συγκρότηση ενός τέτοιου σώματος κειμένων με τόσες παραμέτρους είναι μία κοπώδης εργασία, η οποία απαιτεί χρόνο και εξοικείωση με το αντικείμενο εκ μέρους του διδάσκοντος. Επιπλέον, προκύπτουν ζητήματα διαφορετικής μορφοποίησης και επισημείωσης των κειμένων, τόσο των μεταφράσεων των φοιτητών, όσο και των κειμένων που αντλούνται από άλλες πηγές (π.χ. διαδίκτυο, έντυπα κείμενα που θα πρέπει να μετατραπούν σε ηλεκτρονική μορφή, χρήση διαφορετικών εφαρμογών διαχείρισης γραφείου, κείμενα με ενσωματωμένες εικόνες ή άλλα στοιχεία, κ.λπ.). Οι Bowker και Bennison (2003: 135-136) αναφέρουν ως ορισμένες από τις δυσκολίες την χρήση διαφορετικών εφαρμογών γραφείου (π.χ. MS-Word, Word Perfect, Macintosh), την διαφορετική επισημείωση των μεταδεδομένων των κειμένων (π.χ. για την αγγλική γλώσσα: English, EN, En, Eng.), αλλά και τον χρόνο που δαπανάται σε οργανωτικό έργο, όπως την συμπλήρωση πληροφοριών που λείπουν, την εξομάλυνση της μορφοποίησης, την διαχείριση των μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου μέσω των οποίων συλλέγονται οι εργασίες των φοιτητών, κ.λπ.

Η δημιουργία μιας πλατφόρμας με συγκεκριμένα πεδία για συμπλήρωση και, όσο το δυνατόν, περισσότερες αυτοματοποιημένες μορφοποιήσεις και επισημειώσεις (π.χ. POS), θεωρούμε ότι θα συμβάλει στην επίλυση αρκετών ζητημάτων τέτοιου είδους (βλ. Bowker και Bennison 2003). Άλλωστε, η συμβολή ενός ειδικού της Πληροφορικής είναι, θεωρούμε, απαραίτητη για την ομαλή λειτουργία του εν λόγω εγχειρήματος. Η αναλυτική παρουσίαση της δομής της πλατφόρμας δεν αποτελεί αντικείμενο της παρούσας διατριβής και απαιτεί εξειδικευμένες τεχνικές γνώσεις, ωστόσο επιχειρώντας μία πρώτη προσέγγιση, θα προτείνουμε τα ακόλουθα:

1. Στην πλατφόρμα θα μπορούν να έχουν ιεραρχημένη πρόσβαση οι διδάσκοντες και οι φοιτητές.

2. Οι φοιτητές θα καταχωρίζουν τις ολοκληρωμένες εργασίες τους (μετάφραση και σχολιασμός), καθώς και τις ενδιάμεσες μεταφράσεις του εξαμήνου. Προς αποφυγή διαφοροποιήσεων τα μεταδεδομένα που θα εισάγουν οι φοιτητές (π.χ. είδος κειμένου, ΓΠ, ΓΣ, ημερομηνία εισαγωγής, ημερομηνία δημιουργίας ΚΠ, στοιχεία του φοιτητή κ.λπ.) θα μπορούσαν, όπου είναι εφικτό να επιλέγονται από μενού (αναπτυσσόμενες λίστες – drop-down lists ή ενσωματωμένα ημερολόγια και προτάσεις για αυτόματη συμπλήρωση στοιχείων με την αναγραφή των πρώτων γραμμάτων, κ.λπ.). Οι μεταφράσεις θα μεταφορτώνονται στη βάση, όπου θα πραγματοποιείται η πρώτη αυτόματη ή ημι-αυτόματη επισημείωσή τους. Οι φοιτητές θα μπορούν επίσης να εισάγουν τα ΣΚ τεκμηρίωσης που συγκροτούν οι ίδιοι.
3. Οι διδάσκοντες θα έχουν δικαιώματα ανώτερου χρήστη: θα μπορούν να εισάγουν τα προς μετάφραση κείμενα, τα κείμενα τεκμηρίωσης, τις επίσημες μεταφράσεις και τις μεταφράσεις των επαγγελματιών, θα έχουν τον έλεγχο της ορθής ή μη επισημείωσης, της επισημείωσης των σφαλμάτων των φοιτητών ή της ειδικής επισημείωσης εν προκειμένω της διακειμενικής αναφοράς και της διακειμενικής συνεκτικότητας, και την γενική επιστασία του εγχειρήματος με την αρωγή του τεχνικού.

Οι προτεινόμενες ασκήσεις περιγράφονται θεωρητικά, ώστε να δοθεί η δυνατότητα στον διδάσκοντα να τις προσαρμόσει στις απαιτήσεις του μαθήματός του. Οι ασκήσεις μπορούν να εφαρμοστούν στο σύνολό τους ή να γίνει επιλογή από τον διδάσκοντα, ανάλογα με τα σημεία στα οποία επιθυμεί να εστιάσει. Με την προσέγγιση που ακολουθούμε, στόχος είναι να δώσουμε στον διδάσκοντα τον ρόλο του συντονιστή – επιβλέποντος και στους φοιτητές την δυνατότητα να καλλιεργήσουν αυτόνομες ικανότητες και δεξιότητες στην χρήση του εν λόγω εργαλείου (βλ. Kiraly 2000).

Συγκρίσιμο σώμα κειμένων

Το συγκρίσιμο σώμα κειμένων προτείνουμε να έχει δύο σκέλη και για τις δύο γλώσσες:

- Ένα γενικό ΣΚ αναφοράς της ΓΠ και ένα γενικό ΣΚ αναφοράς της ΓΣ (βλ. Kübler 2011: 5-6), στο οποίο θα μπορούν να ανατρέχουν οι φοιτητές για γενικές πληροφορίες για την χρήση της γλώσσας (π.χ. γραμματική και συντακτική πληροφορία). Για τον σκοπό αυτό μπορούν να χρησιμοποιηθούν υφιστάμενα γενικά ΣΚ στην ελληνική γλώσσα, όπως είναι ο Εθνικός Θησαυρός της Ελληνικής Γλώσσας (ΕΘΕΓ), το Σώμα Ελληνικών Κειμένων (ΣΕΚ) και το Διαχρονικό Σώμα Ελληνικών Κειμένων του 20ού αιώνα.
- Ένα ειδικό ΣΚ στην ΓΠ και στην ΓΣ, ανάλογα με την ειδίκευση της μετάφρασης (π.χ. νομικό, οικονομικό, κειμένων ΕΕ, ειδικό τεχνικό, π.χ. εγχειρίδια συσκευών). Είναι σημαντικό, το ειδικό συγκρίσιμο ΣΚ να είναι προσεκτικά επιλεγμένο από τον διδάσκοντα με βάση κρι-

τήρια ποιότητας (βλ. López-Rodriguez 2007: 199), καθώς θα αξιοποιηθεί και στο πλαίσιο της τεκμηρίωσης, αλλά και ως μέτρο αξιολόγησης των μεταφράσεων των φοιτητών. Το κριτήριο της ποσότητας εναπόκειται στην κρίση του διδάσκοντος και δεν είναι πάντοτε εύκολο να ικανοποιηθεί αντικειμενικά, διότι εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από παραμέτρους, όπως είναι ο όγκος των διαθέσιμων κειμένων στην ΓΣ και η ευκολία στην πρόσβασή τους. Για την Μαΐα (2003: 62) «ένας από τους σημαντικότερους περιορισμούς είναι η περιορισμένη διαθεσιμότητα ποιοτικών κειμένων στα Πορτογαλικά. Κατά την συγκρότηση ενός ΣΚ για μεταφραστικούς σκοπούς, έχει εξαιρετική σημασία η εξεύρεση καλών πρωτοτύπων κειμένων, συντεταγμένων από φυσικούς ομιλητές και, όσο είναι δυνατόν, καλών μεταφράσεων αυτών σε άλλη γλώσσα.» Ωστόσο, άρθρα του ειδικού Τύπου, υλικό από διδακτικά βιβλία και επιστημονικά άρθρα ακόμη και έντυπα μπορούν να συντελέσουν στην επίλυση του προβλήματος αυτού.

Οι προτεινόμενες ασκήσεις είναι σχεδιασμένες γύρω από τρεις άξονες: την μελέτη/διερεύνηση του φαινομένου, την μετάφραση και την αξιολόγηση. Οι ασκήσεις με την χρήση του συγκρίσιμου ΣΚ δίνουν έμφαση κυρίως στην μελέτη-διερεύνηση, καθώς το συγκρίσιμο ΣΚ ενδείκνυται, όπως αναφέρει συγκεντρωτικά η Fréto (2016: 41) για την κατανόηση της γλώσσας του ΚΠ, και την παραγωγή της ΓΣ παρέχοντας τις πληροφορίες που λείπουν από τα λεξικά, την πληροφόρηση σχετικά με τις γλώσσες και τους πολιτισμούς των δύο κειμένων και την κατανόηση του εκπαιδευόμενου φοιτητή αναφορικά με το κειμενικό περιβάλλον, τον τύπο του κειμένου, το επίπεδο λόγου και την ιδιωματική χρήση της γλώσσας. Ωστόσο, δεν παραλείπονται οι υπόλοιποι δύο άξονες της μετάφρασης και της αξιολόγησης.

Στόχος 1: Αναγνώριση διακειμενικής αναφοράς.

Ασκήσεις:

α) Διερεύνηση. Δίδεται κείμενο ή απόσπασμα κειμένου της ΓΠ στους φοιτητές. Οι φοιτητές καλούνται να εντοπίσουν τις διακειμενικές αναφορές και να τις εντάξουν στις κατηγορίες που προτείνονται στην εν λόγω εργασία (Προδρομική – Αναδρομική, Άμεση – Έμμεση, Ενδοκειμενική – Εξωκειμενική). Στην συνέχεια, χρησιμοποιώντας λέξεις-κλειδιά, να διερευνήσουν την σημασία τους και την χρήση των όρων (κυρίως οι έμμεσες) στο γενικό και το ειδικό συγκρίσιμο ΣΚ. Μέσω των συμφραστικών πινάκων των δύο ΣΚ θα φανεί εάν πρόκειται για διακειμενική αναφορά και ίσως ποιο είναι το διακείμενο. Κατόπιν, γίνεται αντίστοιχος έλεγχος στα ΣΚ (ειδικό και γενικό) της ΓΣ, προκειμένου να διερευνηθεί κατ' αρχάς εάν υφίσταται αντίστοιχη διακειμενική αναφορά στη ΓΣ.

β) Μετάφραση. Έπειτα προτείνεται από τους φοιτητές απόδοση της διακειμενικής αναφοράς.

γ) Αξιολόγηση. Τέλος, η προτεινόμενη μετάφραση των φοιτητών εισάγεται στην πλατφόρμα για αξιολόγηση. Ο διδάσκων επιλέγει από τις μεταφράσεις εκείνες που θεωρεί ότι πρέπει να σχολιαστούν (εύστοχες αποδόσεις ή αστοχίες) με βάση τα συγκρίσιμα ΣΚ (ανώνυμα) και τις θέτει για σχολιασμό-αξιολόγηση από τους φοιτητές (peer assessment).

Η ίδια άσκηση μπορεί να επιμεριστεί στις κατηγορίες των διακειμενικών αναφορών και να δοθεί έμφαση σε συγκεκριμένη κατηγορία, π.χ. εντοπισμός των προδρομικών διακειμενικών αναφορών ή των έμμεσων, κ.λπ.

Οι φοιτητές προβαίνουν σε επισημείωση των διακειμενικών αναφορών στο GATE.

Στόχος 2: Μελέτη διακειμενικών ενδεικτών.

Ασκήσεις:

Διερεύνηση: Δίδεται κείμενο της ΓΠ στους φοιτητές ή απόσπασμα κειμένου, το οποίο περιέχει διακειμενικές αναφορές. Οι φοιτητές καλούνται να τις εντοπίσουν και να επισημάνουν τους διακειμενικούς ενδείκτες. Στην συνέχεια να κατηγοριοποιήσουν τους διακειμενικούς ενδείκτες. Οι φοιτητές, κατόπιν, διερευνούν τους ενδείκτες στα ΣΚ της ΓΠ με στόχο να κατανοήσουν την χρήση τους και προβαίνουν σε σχολιασμό με την βοήθεια των συμφραστικών πινάκων. Υπάρχει διαφορά στην χρήση μεταξύ ειδικού και γενικού ΣΚ; Πώς κατανοούμε, για παράδειγμα, ότι ένα γραμματικό φαινόμενο χρησιμοποιείται ως διακειμενικός ενδείκτης; Οι διακειμενικοί ενδείκτες είναι επιβεβλημένοι από την ΓΠ ή αποτελούν επιλογή του συντάκτη;

Αντίστοιχη έρευνα και σχολιασμός πραγματοποιείται και για την ΓΣ. Υπάρχει αντιστοιχία στην χρήση των ενδεικτών; Είναι επιβεβλημένοι οι ενδείκτες από την ΓΣ ή επιλογή του συντάκτη;

Μετάφραση: Με βάση την έρευνα που πραγματοποιούν οι φοιτητές στα συγκρίσιμα ΣΚ, ποια προτείνουν ως βέλτιστη απόδοση των διακειμενικών ενδεικτών;

Η εν λόγω άσκηση μπορεί να εστιαστεί στην διερεύνηση και τον σχολιασμό συγκεκριμένων κατηγοριών ενδεικτών.

Στόχος 3: Αναγωγή στο διακείμενο.

Ασκήσεις:

Έχοντας εντοπίσει τις διακειμενικές αναφορές και τους διακειμενικούς ενδείκτες, οι φοιτητές επιχειρούν να εντοπίσουν και να ερμηνεύσουν το διακείμενο, κυρίως στις εξωκειμενικές αναφορές. Οι άμεσες σε ποια κείμενα παραπέμπουν; οι έμμεσες σε ποιες αξίες, σε ποια ήθη/έθιμα, σε ποιες κοινωνικο-πολιτισμικές πρακτικές ανάγονται; Υπάρχουν κείμενα που να τις τεκμηριώνουν; Με βάση τέτοιου είδους ερωτήματα, οι φοιτητές συγκροτούν ένα ΣΚ επιχειρώντας να συγκεντρώσουν τα κείμενα που αποτελούν το διακείμενο. Για παράδειγμα, κείμενα βασικών συνθηκών, χάρτες θεμελιω-

δών δικαιωμάτων, αποφάσεις συλλογικών οργάνων κ.λπ. Η εν λόγω άσκηση έχει ως στόχο να εκπαιδεύσει τους φοιτητές στην δημιουργία και την χρήση ad hoc ή αναλώσιμων ΣΚ (DIY ad hoc/disposable corpus), το οποίο θα τους βοηθήσει στην μετέπειτα επαγγελματική πορεία τους. Το WebBootCat είναι ένα από τα εργαλεία που μπορούν να αξιοποιηθούν για αυτό τον σκοπό.

Παράλληλο σώμα κειμένων

Το προτεινόμενο παράλληλο σώμα κειμένων που θα αποτελέσει τμήμα του εκπαιδευτικού ΣΚ αποτελείται από τρία ΣΚ:

- Κείμενα στην ΓΠ με την επίσημη μετάφρασή τους, π.χ. κείμενα της ΕΕ με την μετάφρασή τους από τον επίσημο ιστότοπο της ΕΕ με στόχο κυρίως την μελέτη της ειδικής χρήσης της γλώσσας του τομέα (Βλ. Bernardini et al. 2003: 12-13).
- Κείμενα στην ΓΠ με την μετάφρασή τους από επαγγελματίες μεταφραστές προκειμένου να λειτουργήσουν ως πρότυπο για τις επιλογές των εκπαιδευόμενων μεταφραστών και την αξιολόγηση των μεταφρασμάτων, τόσο από φοιτητές (peer assessment) όσο και από τον διδάσκοντα (βλ. Johansson 2003: 176, Bowker 2001, Marco και Lawick 2009: 22).
- Κείμενα μεταφρασμένα από φοιτητές κατά το παρελθόν και κατά την διάρκεια του εκάστοτε τρέχοντος εξαμήνου, τα οποία θα αξιοποιηθούν στο πλαίσιο του σχολιασμού και της αξιολόγησης από τους φοιτητές (peer assessment), αλλά και της τελικής αξιολόγησης από τον διδάσκοντα (βλ. π.χ. Tercedor Sánchez et al. 2005, López Rodríguez et al. 2007, Uzar 2002, Martínez Melis και Hurtado Albir 2001).

Οι προτεινόμενες ασκήσεις στρέφονται και πάλι γύρω από τους τρεις άξονες της διερεύνησης, της μετάφρασης και της αξιολόγησης. Ωστόσο, το παράλληλο ΣΚ εστιάζει κυρίως στον άξονα της μετάφρασης και της αξιολόγησης, καθώς μπορεί να προσφέρει προτάσεις στους επίδοξους μεταφραστές κατά την μεταφραστική διαδικασία.

Στόχος 1: συγκριτική μελέτη διακειμενικής συνεκτικότητας

Ασκήσεις:

1. Διερεύνηση: Δίδεται κείμενο στους φοιτητές με την μετάφρασή του από επίσημο ιστότοπο. Εντοπίζονται οι διακειμενικές αναφορές και η απόδοσή τους στο ΚΣ (π.χ. με την χρήση του GATE). Κατόπιν, σχολιάζονται οι επιλογές του μεταφραστή. Υπάρχει διατήρηση, μεταβολή ή απαλοιφή τους; Σε ποια επίπεδα βάσει του μοντέλου των Hatim και Mason (σημειολογική υπόσταση, προθετικότητα, γλωσσικοί μηχανισμοί συνεκτικότητας, πληροφοριακή υπόσταση, εξωγλωσσική υπόσταση). Πώς ερμηνεύονται οι απαλοιφές και οι μεταβολές (ελλιπείς γνώσεις πεδίου, ανεπαρκής γλωσσική ικανότητα στην ΓΠ ή στην ΓΣ, έλλειψη πραγματολογικών γνώσεων, ερμηνευτικές απο-

δόσεις, μεταβολές στο ύφος); Πώς ερμηνεύεται η διατήρηση της διακειμενικής αναφοράς; Μέσω των δειγμάτων στα οποία διατηρείται η διακειμενική αναφορά, ο εκπαιδευόμενος μπορεί να έρθει σε επαφή με τις μεταφραστικές συνήθειες του τομέα στον οποίο εντάσσονται τα κείμενα και στο είδος (π.χ. του κοινοτικού ιδιώματος (EU jargon) ή των νομικών κειμένων), το οποίο, άλλωστε ισχύει γενικά στην χρήση των παράλληλων ΣΚ στην μετάφραση.

2. Η ίδια άσκηση μπορεί να επαναληφθεί με το παράλληλο ΣΚ των επαγγελματιών μεταφραστών, προκειμένου να επισημανθούν και να σχολιαστούν οι επιλογές τους.

3. Διερεύνηση – αξιολόγηση: Δίδεται κείμενο στη ΓΠ στους φοιτητές. Το κείμενο έχει μεταφραστεί στο ΣΚ από επαγγελματία μεταφραστή και από φοιτητές (1: πολλά). Εντοπίζονται οι διακειμενικές αναφορές στο πρωτότυπο και διερευνάται η απόδοσή τους στα μεταφράσματα. Κατόπιν ζητείται να γίνει σύγκριση των αποδόσεων του επαγγελματία και των φοιτητών. Ποιες αποδόσεις προκρίνουν οι φοιτητές και γιατί; Η απάντηση τεκμηριώνεται και μέσω έρευνας στα συγκρίσιμα ΣΚ και σε ad hoc ΣΚ των ίδιων των μεταφραστών.

Στόχος 2: Εξάσκηση στη μετάφραση μέσω ΣΚ

Ασκήσεις:

1. Μετάφραση: Δίδεται απόσπασμα κειμένου προς μετάφραση στους φοιτητές. Εντοπίζονται οι διακειμενικές αναφορές στο πρωτότυπο και στο παράλληλο ΣΚ. Μεταφράζεται το απόσπασμα με τη χρήση του παράλληλου ΣΚ (από τον επίσημο ιστότοπο, από επαγγελματίες μεταφραστές, από φοιτητές). Οι μεταφράσεις μεταφορτώνονται στην πλατφόρμα.

2. Η ίδια άσκηση μπορεί να εστιάζει σε συγκεκριμένες υποκατηγορίες της διακειμενικής αναφοράς βάσει του μοντέλου που προτείνεται στην παρούσα διατριβή.

3. Αξιολόγηση: Οι επιλογές των φοιτητών σχολιάζονται και αξιολογούνται ανώνυμα στην τάξη (peer assessment). Για την αξιολόγησή τους επιστρατεύονται όλα τα ΣΚ που έχουν στη διάθεσή τους οι φοιτητές.

Τελικός στόχος: εργασία εξαμήνου ή πτυχιακή εργασία

Με την προτεινόμενη μέθοδο θεωρούμε ότι οι φοιτητές έχουν εισαχθεί σταδιακά και εξασκηθεί στην μετάφραση με την αξιοποίηση σωμάτων κειμένων. Ως εκ τούτου, μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις τους στο πλαίσιο μιας τελικής εργασίας, η οποία μπορεί, σε μεγαλύτερη έκταση, να πάρει και την μορφή Πτυχιακής εργασίας και περιγράφεται ως εξής:

Το παράλληλο ΣΚ των επαγγελματιών μεταφραστών, του επίσημου ιστότοπου και των καλύτερων αποδόσεων μέσω ενός προγράμματος στοίχισης (alignment) σε μεταφραστική μνήμη, καθώς όπως αναφέρει η Ruiz Yepes (2011: 73) «οι μεταφραστικές μνήμες και οι διγλωσσικοί/πολυ-

γλωσσικοί συμφραστικοί πίνακες αλληλοσυμπληρώνονται, υπό την έννοια ότι η ΜΜ μπορεί οποτεδήποτε να μετατραπεί σε παράλληλο ΣΚ, το οποίο διερευνάται με την χρήση διγλωσσικών/πολυγλωσσικών συμφραστικών πινάκων» και το αντίθετο. Δίδεται στους φοιτητές κείμενο προς μετάφραση μεγαλύτερης έκτασης. Αρχικά, ο φοιτητής προβαίνει σε εντοπισμό των διακειμενικών αναφορών, επιχειρεί την κατανόηση και την απόδοσή τους και κατόπιν μεταφράζει ολόκληρο το κείμενο αξιοποιώντας: α) τη μεταφραστική μνήμη, β) τα συγκρίσιμα διγλωσσικά ΣΚ, όπου δεν υφίσταται απόδοση στο παράλληλο ΣΚ και όπου απαιτείται έρευνα τεκμηρίωσης, π.χ. για δυσνόητους όρους ή έννοιες ή γραμματικοσυντακτικά φαινόμενα (Kübler 2003), και γ) τα ad hoc ΣΚ, τα οποία δημιουργεί ο φοιτητής για την τεκμηρίωση των επιλογών του. Κατόπιν, ο φοιτητής προβαίνει σε σχολιασμό των διακειμενικών αναφορών και των τρόπων επίτευξης της διακειμενικής συνεκτικότητας.

Αξιολόγηση

Η αξιοποίηση της διακειμενικής συνεκτικότητας στην διδακτική της μετάφρασης έχει αξία, όπως έχει ήδη γίνει φανερό και ανωτέρω και στην διαδικασία της αξιολόγησης. Οι ασκήσεις που προτείνουμε σχετικά, στρέφονται γύρω από τρεις άξονες: την αξιολόγηση ομοτίμων (peer assessment), την διαμορφωτική/ενδιάμεση αξιολόγηση (formative assessment) και την τελική αξιολόγηση (summative assessment). Για την αξιολόγηση προτείνουμε κυρίως την χρήση του παράλληλου ΣΚ.

Θεωρούμε ότι η επιτυχημένη αξιοποίηση του μοντέλου προϋποθέτει την επισημείωση των σφαλμάτων (error tagging) στο ΣΚ των μεταφράσεων των φοιτητών (π.χ. στο GATE), μια διαδικασία που γίνεται διαρκώς στο εξάμηνο, κάθε φορά που προστίθενται στο ΣΚ μεταφράσεις φοιτητών. Προτείνουμε δε ως κατηγοριοποίηση των σφαλμάτων των φοιτητών τα πορίσματα της έρευνας της ανά χείρας διατριβής αναφορικά με τις μεταβολές στη διακειμενική συνεκτικότητα, ως εξής: α) ελλειψείς γνώσεις του μεταφραστή στο θεματικό πεδίο (γνώση τομέα) - εσφαλμένη απόδοση της ορολογίας, β) ανεπαρκής γλωσσική ικανότητα στην ΓΠ - στρεβλώσεις του νοήματος του πρωτοτύπου κειμένου, συντακτικές παρανοήσεις, παρανοήσεις στο ποιόν ενεργείας και στους δεσμούς συνοχής, γ) ανεπαρκής γλωσσική ικανότητα στη ΓΣ – εσφαλμένες νοηματικά αποδόσεις, δ) έλλειψη πραγματολογικών γνώσεων, ε) ερμηνευτικές αποδόσεις, και στ) μεταβολές στο ύφος.

Ως βαθμολογική κλίμακα για την ενδιάμεση και την τελική βαθμολόγηση των φοιτητών αναφορικά με το τμήμα της διακειμενικής συνεκτικότητας και πάντα με γνώμονα τις ιδιαιτερότητες του κάθε ΚΠ, προτείνουμε την ιεράρχηση των Hatim και Mason (1990: 61) ως προς την ανάγκη διατήρησης των στοιχείων της διακειμενικής συνεκτικότητας, επομένως και την ιεράρχηση της σοβαρότητας του σφάλματος. Συγκεκριμένα με την φθίνουσα σειρά που προτείνεται από τους Hatim και Mason και με σύνολο τους 10 βαθμούς:

1. Η διατήρηση της σημειολογικής υπόστασης είναι η πλέον σημαντική (3 βαθμοί).
2. Ακολουθεί ιεραρχικά η διατήρηση της προθετικότητας (2,5 βαθμοί).
3. Στην τρίτη θέση βρίσκεται η διατήρηση των γλωσσικών μηχανισμών που διατηρούν την συνεκτικότητα (2 βαθμοί).
4. Στην συνέχεια ιεραρχείται η διατήρηση της πληροφοριακής υπόστασης (1,5 βαθμοί).
5. Τέλος, η διατήρηση της εξωγλωσσικής υπόστασης, π.χ. είδος κειμένου (1 βαθμός).

A) Αξιολόγηση ομοτίμων (peer assessment)

Η αξιολόγηση από ομοτίμους, στην προκειμένη περίπτωση συμφοιτητές, έχει αξία διότι κατ' αυτόν τον τρόπο οι φοιτητές μαθαίνουν από τα σφάλματα, αλλά και από τις ορθές επιλογές των συναδέλφων τους (Hurtado Albir 2015: 270).

Στόχος: Βελτίωση μέσω παραδειγματισμού από επιλογές τρίτων

Ασκήσεις:

1. Ο διδάσκων επιλέγει μέσα από το επισημειωμένο ΣΚ των μεταφράσεων των φοιτητών εσφαλμένες αποδόσεις της διακειμενικής συνεκτικότητας ανώνυμα. Οι φοιτητές συζητούν και κρίνουν τις επιλογές των συναδέλφων τους (βλ. π.χ. Tercedor Sánchez et al. 2005: 202, Uzar 2002: 238 και Hurtado Albir 2015: 269).
2. Ο διδάσκων επιλέγει μέσα από το επισημειωμένο ΣΚ των μεταφράσεων των φοιτητών εσφαλμένες αποδόσεις της διακειμενικής συνεκτικότητας ανώνυμα, καθώς και τις αντίστοιχες επιλογές επαγγελματιών ή επίσημων αναρτημένων μεταφράσεων. Οι φοιτητές συζητούν τις επιλογές και προκρίνουν αντίστοιχα ορισμένες τεκμηριώνοντας την άποψή τους μέσα από ad hoc ΣΚ ή τα διαθέσιμα συγκρίσιμα του εκπαιδευτικού ΣΚ (βλ. και Bowker 2001).

B) Διαμορφωτική/ενδιάμεση αξιολόγηση (formative assessment)

Οι Hatim & Mason (1997: 199–200 στο Saridakis & Kazantinou 2016: 34) ορίζουν την διαμορφωτική αξιολόγηση (formative assessment) ως μια διαρκή διαδικασία διάδρασης μεταξύ διδάσκοντος τη μετάφραση και διδασκομένων, με στόχο να σκιαγραφηθούν οι έγκυρες μεταφραστικές επιλογές (και συνεπώς τα μεταφραστικά σφάλματα, υπό όποια έννοια γίνονται αντιληπτά), ένα συνεχές μεταξύ δύο άκρων, όπου παραδοσιακά τοποθετούνται οι «αποδεκτές» και οι «εσφαλμένες» επιλογές στην μεταφραστική πρακτική. Αν και ο στόχος είναι παρόμοιος με την αξιολόγηση ομοτίμων, η διαφορά έγκειται στον αξιολογητή, ο οποίος σε αυτή την περίπτωση είναι ο διδάσκων.

Κατά τον Abrecht (Martínez Melis και Hurtado Albir 2001: 278), η διαμορφωτική προσέγγιση έχει αξία διότι: 1) έχει ως επίκεντρο τον σπουδαστή, ο οποίος συμμετέχει ενεργά και συνειδητά

στην διαδικασία της μάθησης, 2) είναι πλήρως ενσωματωμένη στην εκπαιδευτική διαδικασία, 3) είναι ευέλικτη και προσαρμόζεται σε ιδιαίτερες συνθήκες, 4) αφορά εξίσου στην διαδικασία και το αποτέλεσμα, 5) τα δεδομένα που συγκεντρώνονται συντελούν στην ανασκόπηση, επιτρέποντας την παρατήρηση πιθανών δυσκολιών και την αναδρομή στην αιτία τους. Δεν λειτουργούν επικριτικά, αλλά επιχειρούν να επιλύσουν προβλήματα και 6) διευκολύνουν τον διδάσκοντα να προσφέρει μια αποτελεσματική και ευέλικτη διδασκαλία. Σύμφωνα με την Scarpa (2010: 254-255 στο Saridakis & Kazantiniou 2016: 35) η διαμορφωτική αξιολόγηση είναι αμφίδρομη και λειτουργεί συμπληρωματικά με την τελική αξιολόγηση (summative assessment).

Εν προκειμένω, ο διδάσκων μέσα από την ποσοτική επιμέτρηση της διατήρησης και της μεταβολής ή της απαλοιφής της διακειμενικής αναφοράς στα μεταφράσματα των φοιτητών με την ταυτόχρονη ποιοτική ερμηνεία τους μπορεί να αξιολογήσει τις επιδόσεις των φοιτητών όσον αφορά στην διακειμενική συνεκτικότητα και να προσαρμόσει τη διδασκαλία του στις πραγματικές ανάγκες των φοιτητών, συντελώντας στην ουσιαστική βελτίωση της μεταφραστικής ικανότητας. Επίσης, ερμηνεύοντας τις εσφαλμένες αποδόσεις μέσα και από το πρίσμα της διακειμενικής συνεκτικότητας, σε συνδυασμό με την γνώση του προφίλ των εκπαιδευόμενων μεταφραστών (ηλικία, εκπαίδευση, κ.λπ.) μπορεί να έχει πληρέστερη εικόνα των αδυναμιών των φοιτητών (π.χ. γλωσσικών, πραγματολογικών), να τις επισημάνει και να επικεντρώσει την διδασκαλία του στα εν λόγω σημεία προσφέροντας ουσιαστική δυνατότητα στους φοιτητές να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους, σε σχέση με μια περισσότερο στείρα, εκ των υστέρων αξιολόγηση, κατά την οποία δεν έχει πλέον την χρονική δυνατότητα να επέμβει.

Ο διδάσκων μέσα από το εκπαιδευτικό ΣΚ μπορεί (βλ. και Bowker και Benisson 2003: 135):

Στόχος 1: Προσαρμογή του μαθήματος στις πραγματικές ανάγκες των φοιτητών.

Ο διδάσκων μπορεί να συγκρίνει ένα ΚΠ με τις μεταφράσεις των φοιτητών ως προς την επίτευξη ή μη της διακειμενικής συνεκτικότητας, επισημειώνοντας (tagging) τις μεταβολές ή/και τα σημεία που χρήζουν σχολιασμού για αξιοποίηση στην αίθουσα διδασκαλίας. Σε ποιες κατηγορίες εμφανίστηκαν τα μεγαλύτερα προβλήματα; Τι είδους μεταβολές σημειώθηκαν και πώς ερμηνεύονται με βάση το μοντέλο που προτείνουμε; Πώς βαθμολογούνται οι συγκεκριμένες μεταφράσεις ως προς την διακειμενική συνεκτικότητα; Σε ποιες κατηγορίες διακειμενικής συνεκτικότητας θα πρέπει να εμμένει ο διδάσκων;

Στόχος 2: Επικέντρωση σε θεματικούς τομείς

Ο διδάσκων μπορεί να μελετήσει τις μεταφράσεις των φοιτητών ΚΠ ενός θεματικού τομέα (π.χ. νομικά κείμενα) μεταξύ τους και να συγκρίνει (όσο είναι εφικτό, π.χ. σε σχέση με τις υπόλοι-

πες βαθμολογίες) τα προφίλ των φοιτητών που εμφανίζουν την μεγαλύτερη επιτυχία και αντιστοίχως την μεγαλύτερη αποτυχία, με στόχο να βοηθήσει τους πιο αδύναμους φοιτητές. Επί παραδείγματι, τα σφάλματα που εμφανίζονται αφορούν πράγματι αδυναμία γενικά στην ΓΠ; Πρόκειται για έλλειψη γνώσεων στον τομέα;

Στόχος 3: Ατομική πρόοδος φοιτητών

Ο διδάσκων μπορεί να μελετήσει τις μεταφράσεις καθενός φοιτητή ατομικά, σταδιακά στο εξάμηνο, προκειμένου να διαπιστώσει την πρόοδο ή μη του συγκεκριμένου φοιτητή. Σημειώνεται πρόοδος; Σε ποιους τομείς; Είναι στάσιμη η πρόοδος του φοιτητή; Σε ποιους παράγοντες μπορεί να οφείλεται αυτό;

Γ) Τελική αξιολόγηση (summative assessment)

Η τελική αξιολόγηση είναι εκείνη που καθορίζει την επιτυχημένη συνολικά απόδοση του φοιτητή, κρίνει την αποκτηθείσα γνώση και καθορίζει την επίτευξη ή όχι των στόχων. Γίνεται στο τέλος της εκπαιδευτικής διαδικασίας και μπορεί να πραγματοποιηθεί συγκριτικά (ταξινομώντας τα αποτελέσματα των φοιτητών) και βάσει συγκεκριμένων προκαθορισμένων κριτηρίων (Martínez Melis και Hurtado Albir 2001: 277). Θεωρούμε ότι η τελική αξιολόγηση έχει διττό σκοπό: την τελική αξιολόγηση των φοιτητών και την αξιολόγηση του μαθήματος.

Στόχος 1: Αξιολόγηση των φοιτητών

A) Ο διδάσκων, επικεντρωνόμενος στις μεταφράσεις και το υλικό τεκμηρίωσης έκαστου φοιτητή του συνόλου των εργασιών που πραγματοποίησε στο εξάμηνο αναφορικά με την διακειμενική συνεκτικότητα, μπορεί να διαπιστώσει και να βαθμολογήσει την συνολική του πρόοδο στο συγκεκριμένο μάθημα. Επίσης, με αυτόν τον τρόπο μπορεί να επισημάνει τους τομείς στους οποίους απαιτείται να εστιάσει ο συγκεκριμένος φοιτητής για την περαιτέρω πρόδό του.

B) Ο διδάσκων, μελετώντας τις μεταφράσεις των φοιτητών ολοκλήρου του εξαμήνου μπορεί να διαπιστώσει την πρόοδο του συγκεκριμένου τμήματος συνολικά σε σύγκριση με το επίπεδο στο οποίο ξεκίνησε. Επίσης, αξιοποιώντας το παράλληλο ΣΚ ανά είδος κειμένου, μπορεί να δει την πρόοδο των φοιτητών συνολικά σε αυτό το είδος κειμένων.

Στόχος 2: Αξιολόγηση μαθήματος

A) Επικεντρωνόμενος στα προβληματικά σημεία των μεταφράσεων των φοιτητών τελικά, ο διδάσκων μπορεί να έχει μια περισσότερο ακριβή και ολοκληρωμένη εικόνα των στοιχείων στα οποία θα πρέπει να επιμείνει στο επόμενο εξάμηνο αναφορικά με το συγκεκριμένο τμήμα.

B) Η συνολική θεώρηση των μεταφράσεων των φοιτητών, με τα προβληματικά σημεία, με τους τομείς εστίασης, με το επίπεδο δυσκολίας των κειμένων, με τα είδη σφαλμάτων των φοιτητών, μπορεί να οδηγήσει τον διδάσκοντα στην αξιολόγηση του ίδιου του διδακτικού μοντέλου και των επιλογών του με στόχο την μελλοντική βελτίωσή του.

4. Συμπεράσματα

Στόχος της ανά χείρας διατριβής ήταν η μελέτη του παράγοντα της διακειμενικότητας με στόχευση στην μετάφραση, ήτοι της διακειμενικής συνεκτικότητας, δηλαδή της μεταφοράς των διακειμενικών δεσμών του πρωτοτύπου στο μετάφρασμα, όσο και όπου αυτό είναι δυνατόν. Για την διερεύνηση του εν λόγω φαινομένου αξιοποιήθηκε η μεθοδολογία της Γλωσσολογίας σωμάτων κειμένων. Συγκροτήθηκε ένα παράλληλο σώμα κειμένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δηλαδή πραγματολογικά κείμενα, με την μετάφρασή τους στην ελληνική γλώσσα από μεταπτυχιακούς φοιτητές, εκπαιδευόμενους μεταφραστές.

Μέσα από την καθοδηγούμενη από τα δεδομένα (corpus-driven) μελέτη του ΣΚ, προέκυψε ένα μοντέλο διερεύνησης της Διακειμενικότητας με δύο καινοτόμα χαρακτηριστικά: την έννοια της *προδρομικής διακειμενικότητας*, δηλαδή της δυνατότητας ενός κειμένου να συνάπτει διακειμενικούς δεσμούς με μελλοντικά κείμενα και την έννοια των *διακειμενικών ενδεικτών*, δηλαδή των στοιχείων κυρίως του επιφανειακού κειμένου που πυροδοτούν την διακειμενική αναφορά, τόσο την *προδρομική* όσο και την *αναδρομική*.

Όπως δείχθηκε στην ανάλυση της παρούσας έρευνας, η *προδρομική διακειμενικότητα* καταλαμβάνει το σημαντικό ποσοστό του 36% των δειγμάτων, δηλαδή περίπου το 1/3. Εμφανίζεται και στα δέκα κείμενα που απαρτίζουν το εν λόγω ΣΚ. Τα εν λόγω κείμενα της ΕΕ έχουν ρυθμιστικό - καθοδηγητικό χαρακτήρα και τα πορίσματά μας επιβεβαιώνουν την υπόθεση εργασίας ότι τα πραγματολογικά κείμενα μπορούν να επιδιώξουν την σύναψη διακειμενικών δεσμών με μελλοντικά κείμενα. Άλλωστε, η ΕΕ είναι ένας οργανισμός, ο οποίος διαδραματίζει ρυθμιστικό ρόλο στην λειτουργία των κρατών μελών του.

Οι *διακειμενικοί ενδείκτες* είναι, θεωρούμε, ένα ακόμη σημαντικό εύρημα της εργασίας μας. Εντάσσονται στους μηχανισμούς έκφρασης της εκάστοτε γλώσσας και ο εντοπισμός τους αποδεικνύει με στοιχεία την ύπαρξη διακειμενικής αναφοράς σε ένα συγκεκριμένο σημείο, την οποία ως αναγνώστες και κυρίως ως μεταφραστές πρέπει να εντοπίσουμε, να την κατανοήσουμε και να την αποδώσουμε.

Συνοπτικά, τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την ανάλυσή μας με βάση το μοντέλο των Hatim & Mason, είναι τα ακόλουθα:

1. Οι μεταβολές που παρατηρήθηκαν στην διακειμενική συνεκτικότητα αφορούν κυρίως την πληροφοριακή υπόσταση και τους γλωσσικούς μηχανισμούς συνεκτικότητας.
2. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η μεταβολή στην πληροφοριακή υπόσταση οδηγεί στην μεταβολή στους γλωσσικούς μηχανισμούς συνεκτικότητας.

3. Παρατηρήθηκαν ελάχιστες μεταβολές στην σημειολογική υπόσταση και καμία στην προθετικότητα και την εξωγλωσσική υπόσταση.
4. Οι μεταβολές αυτές οφείλονται: α) σε ελλιπείς γνώσεις είτε του συγκεκριμένου τομέα, είτε της εν γένει πραγματολογίας των κειμένων, β) σε ελλιπή γλωσσική ικανότητα εκ μέρους του μεταφραστή, είτε στην ΓΠ είτε στην ΓΣ, ειδικά όταν δεν είναι η μητρική του, γ) σε ερμηνευτικές αποδόσεις ή σε μεταβολές για υφολογικούς λόγους, κατά παρεμβολή του μεταφραστή.

Η μελέτη της έννοιας της διακειμενικότητας και της διακειμενικής συνεκτικότητας, είτε προσεγγίζεται με το προτεινόμενο στην ανά χείρας εργασία μοντέλο, είτε με οποιοδήποτε άλλο μοντέλο, έχει αξία στην εκπαιδευτική διαδικασία των μεταφραστών. Ωστόσο, δεν αρκεί, πιστεύουμε, από μόνη της για να καλύψει πλήρως τις εκπαιδευτικές ανάγκες του μελλοντικού μεταφραστή. Οι επιλογές του μεταφραστή δεν εξαντλούνται στον εντοπισμό και την ορθή απόδοση των διακειμενικών δεσμών του πρωτοτύπου, αλλά καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα μορφοσύνταξης, σημασιολογίας, υφολογίας και πραγματολογίας (βλ. Μπατσαλιά και Σελλά 1997). Ωστόσο, όπως αναλύεται και στην παρούσα εργασία, οι εσφαλμένες επιλογές του μεταφραστή άπτονται των ανωτέρω επιπέδων. Ως εκ τούτου, ένα συνδυαστικό σχήμα, στο οποίο οι φοιτητές θα εκπαιδεύονται, μεταξύ άλλων, στον εντοπισμό και την απόδοση των διακειμενικών αναφορών, είναι, θεωρούμε χρήσιμο για την εκπαίδευσή τους. Ειδικότερα:

α) Μέσα από συγκρίσιμα ΣΚ, μονόγλωσσα, στην ΓΠ και στην ΓΣ, ο εκπαιδευόμενος μεταφραστής, καλλιεργώντας και θέτοντας σε κίνηση το γνωστικό του υπόβαθρο, μαθαίνει να διακρίνει την διακειμενική αναφορά, εντοπίζοντας τους διακειμενικούς ενδείκτες και να την κατηγοριοποιεί καταλλήλως. Το μοντέλο κατηγοριοποίησης που προτείνεται στην παρούσα εργασία αποτελεί ένα τέτοιο κατηγοριοποιητικό υπόδειγμα. Ο εκπαιδευόμενος μεταφραστής ασκείται κατά την έννοια αυτή στην αντιμετώπιση της διακειμενικότητας, δημιουργώντας τους αντίστοιχους διακειμενικούς δεσμούς στο μετάφρασμα.

β) Μέσα από ένα παράλληλο σώμα μεταφρασμένων κειμένων από τη ΓΠ, ο μεταφραστής μπορεί να εκπαιδευτεί μέσα από τις πραγματικές επιλογές άλλων συναδέλφων του. Κατηγοριοποιώντας την διακειμενική αναφορά και αξιολογώντας τις εν λόγω επιλογές, μέσα από το εδώ προτεινόμενο σχήμα, μπορεί είτε να τις υιοθετήσει για δική του χρήση, είτε να τις βελτιώσει.

γ) Τέλος, η επιτυχημένη ή μη απόδοση της διακειμενικής αναφοράς, δηλαδή η διατήρηση ή μη της διακειμενικής συνεκτικότητας μπορεί να αποτελέσει μέρος ενός μοντέλου αξιολόγησης των μεταφρασμάτων των φοιτητών. Για παράδειγμα, ο εντοπισμός της διακειμενικής αναφοράς, αλλά και το ποσοστό των ορθών αποδόσεων των διακειμενικών αναφορών έναντι των εσφαλμένων μπο-

ρεί να συντελέσει στην αξιολόγηση του μεταφράσματος του εκπαιδευόμενου μεταφραστή, χωρίς, ωστόσο, επαναλαμβάνουμε, να περιορίζεται σε αυτό.

Λαμβάνουμε ως δεδομένο ότι καμία έρευνα δεν μπορεί να είναι εξαντλητική, εφόσον υπόκειται σε αναγκαίους περιορισμούς (π.χ. πρόσβασης σε υλικό, ανθρώπινους πόρους, κ.λπ.). Θεωρούμε, όμως, ότι η παρούσα εργασία, μέσω του μοντέλου που προτείνεται και της ανάλυσης που παρουσιάζεται, θέτει τις βάσεις για περαιτέρω ερευνητικό έργο, επί παραδείγματι, με στόχευση τα κάτωθι:

α) την ποσοτική διερεύνηση του ΣΚ με ένα μεγαλύτερο σώμα κειμένων, με μεγαλύτερο εύρος πληθυσμού, δηλαδή σε περισσότερα σε αριθμό, και ευρύτερα σε τύπο και είδος, κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

β) την ποιοτική διερεύνηση του ΣΚ, δηλαδή σε άλλα κειμενικά είδη, εκτός ΕΕ, καθώς και σε άλλα γλωσσικά ζεύγη.

γ) την καθολική επισημείωση, ει δυνατόν από περισσότερους του ενός επισημειωτές, των ΣΚ αυτών,

δ) την εφαρμογή του σε ΣΚ με άλλη στόχευση, όπως είναι η διδακτική των ξένων γλωσσών ή της Ελληνικής ως ξένης, στη μηχανική μετάφραση και την Επεξεργασία φυσικών γλωσσών.

Εν κατακλείδι, η διακειμενικότητα είναι μία πολυπαραγοντική έννοια που απαντάται σε όλα τα κείμενα. Για τον συγγραφέα, είναι εκείνη που του επιτρέπει να δίνει υπόσταση στο έργο του, καθώς αντλεί το υλικό του από άλλα κείμενα προϋπάρχοντα, αλλά του δίνει και μια θέση στην Ιστορία, εφόσον το έργο του θα αποτελέσει διακείμενο για έναν άλλο συγγραφέα. Για τον αναγνώστη, είναι η διαδικασία με την οποία ξεκλειδώνει τα νοήματα ενός κειμένου, συσχετίζοντάς τα με άλλα κείμενα που εντάσσονται στην κοσμοθέασή του. Για τον μεταφραστή, ο οποίος είναι ταυτόχρονα αποδέκτης ενός κειμένου, αλλά και παραγωγός κειμένου σε μια άλλη γλώσσα, ένας διαμεσολαβητής δηλαδή, η έννοια της διακειμενικότητας είναι διπλά σημαντική. Είναι ο μηχανισμός με τον οποίο θα ξεκλειδώσει τα νοήματα του πρωτοτύπου, αλλά και ο μηχανισμός που, εάν τον χειριστεί σωστά, θα του επιτρέψει να δημιουργήσει ένα πληρέστερο δίκτυο νοημάτων για τον αποδέκτη της μετάφρασης.

5. Βιβλιογραφία

5.1. Χρησιμοποιηθείσα βιβλιογραφία

- Abrecht, R. (1991). *L'évaluation formative, une analyse critique*. Bruxelles: De Boeck.
- Allen, G. (2000). *Intertextuality: The New Critical Idiom*. London: Routledge.
- Aston, Guy (1999). "Corpus Use and Learning to Translate". In Bassnett, Susan, Bolettieri Bosinelli, Rosa Maria, Ulrych, Margherita (eds). *Translation Studies Revisited, Textus 12:2*, Genova: Tilgher, 289-314.
- Atkins, S., Clear, J., Ostler, N. (1992). "Corpus Design Criteria". *Literary and Linguistic Computing*. 7(1)-1992, 1-16.
- Baker, M. (1993). "Corpus linguistics and translation studies: Implications and applications". In M. Baker, G. Francis, & E. Tognini-Bonelli (eds). *Text and technology: In honour of John Sinclair*. Amsterdam: John Benjamins, 17-45.
- Baker, M. (1995). "Corpora in translation studies: An overview and some suggestions for future research". *Target*, 7(2), 223-243.
- Baker, M., (1996). "Corpus-based Translation Studies: The challenges that lie ahead". In Somers, H. (ed.). *Terminology, LSP and Translation Studies in Language Engineering: in Honour of Juan C. Sager*. Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins, 175-186.
- Baker, M. (1997). *The Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. London and New York: Routledge.
- Baker, M. (1999), "The role of corpora in investigating the linguistic behaviour of professional translators". *International Journal of Corpus Linguistics*, 4.2, 281-298.
- Barthes, R. (1973). *Le plaisir du texte*. Paris: Editions du Seuil.
- Barthes, R. (1975). *The pleasure of the text*. New York: Hill and Wang.
- Barthes, R. (1977). *Image, music, text*. London: Fontana.
- Bazell C.E., Catford, J.C., Halliday, M.A.K., Robins, R.H. (eds). (1966). *In Memory of J.R. Firth*. London: Longman.
- Beaugrande, R. de, Dressler, W. (1981). *Introduction to Text Linguistics*. London and New York: Longman.
- Beeby A., Rodríguez Inés, P., Sánchez-Gijón, P. (2009). "Introduction". In Beeby, A., Rodríguez-Inés, P., Sánchez-Gijón, P. (eds). (2009). *Corpus Use and Translating: Corpus use for learning to translate and learning corpus use to translate*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, 1-8.
- Bernardini, S. Stewart, D., Zanettin, F. (2003). "Corpora in Translator Education: An Introduction". In Zanettin, F., Bernardini, S., Stewart, D. (eds). *Corpora in Translator Education*. Manchester: St Jerome, 7-24.
- Bernardini, Silvia (2006). "Corpora for translator education and translation practice. Achievements and challenges". *Proceedings of the L4TRans Workshop at LREC 2006*. <http://mellange.eila.univ-paris-diderot.fr/bernardini_lrec06.pdf> Τελευταία πρόσβαση: Μάιος 2019.
- Bernardini, Sylvia (2016). "Discovery Learning In The Language-For-Translation Classroom: Corpora As Learning Aids". *Cad. Trad.* 36 <doi:10.5007/2175-7968.2016v36nesp1p14>.
- Biber, D. (1993). "Representativeness in Corpus Design". *Literary and Linguistic Computing*. 8(4), 243-257.
- Biber, D., Conrad S., Reppen, R. (1998). *Corpus Linguistics: Investigating Language Structure and Use*. Cambridge and New York: Cambridge University Press.
- Bowker, L. (2002). *Computer-Aided Translation Technology: A Practical Introduction*. Ottawa: University of Ottawa Press.

- Bowker, L., Bennison, P. (2003). "Student Translation Archive. Design, Development and Application". In Zanettin, F., Bernardini, S., Stewart, D. (eds). *Corpora in Translator Education*. Manchester: St Jerome, 132-151.
- Bowker, Lynne (2000). "Towards a methodology for exploiting specialized target language corpora as translation resources". *International Journal of Corpus Linguistics* 5(1), 17-52.
- Bowker, Lynne (2001). "Towards a Methodology for a Corpus-Based Approach to Translation Evaluation". *Meta* 46(2), 345-364.
- Castagnoli, S., Ciobanu, D., Kunz, K., Volanschi, A. & Kübler, N. (2011). "Designing a learner translator corpus for training purposes". In Kübler, N. (ed). *Corpora, Language, Teaching and Resources: From Theory to Practice*. Bern: Peter Lang. 221-248.
- Colominas, C, Badia, T. (2008). "The real use of corpora in teaching and research contexts". In Yuste Rodrigo, Elia (ed). *Topics in Language Resources for Translation and Localisation*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, 71-88.
- Corder, S.P. (1981). *Error Analysis and Interlanguage*. Oxford: Oxford University Press.
- De Sutter, G., Cappelle, B., De Clercq, O., Looock, R., Plevoets, K.. (2017). "Towards a corpus-based, statistical approach of translation quality". *Linguistica Antverpiensia New Series* 16, XX-YY.
- EMT Expert Group (2009). *Competences for professional translators, experts in multilingual and multimedia communication*.
<http://ec.europa.eu/dgs/translation/programmes/emt/key_documents/emt_competence_s_translators_en.pdf>, τελευταία πρόσβαση: Οκτώβριος 2018.
- Fairclough, N. (1992). *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.
- Fairclough, N. (1995). *Critical Discourse Analysis*. Boston: Addison Wesley.
- Fairclough, N. (2003). *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research*. London: Routledge.
- Firth, J.R., (1951) "Modes of Meaning". *Papers in Linguistics 1934-1951*. London: Oxford
- Firth, J.R., (1957a). *Papers in Linguistics 1934-1951*. London: Oxford University Press.
- Firth, J.R., (1957b). "A synopsis of linguistic theory, 1930-1955". In Firth, J.R. et al. *Studies in Linguistic Analysis. Special volume of the Philological Society*. Oxford: Blackwell.
- Francis, W.N. & Kučera, H. (1964). *Brown Corpus Manual*. <<http://www.hit.uib.no/icame/brown/bcm.html>>, τελευταία πρόσβαση: Μάρτιος 2018.
- Frankenberg-Garcia, A. (2012). "Raising teachers' awareness of corpora". *Language Teaching* 45(4), 475-489.
- Fréro, Cécile (2016). "Corpora and Corpus Technology for Translation Purposes in Professional and Academic Environments, Major Achievements and New Perspectives". *Cadernos de Tradução*. 36.1, 36-61.
- Genette, G. (1997). *Palimpsests: Literature in the second degree*. Linkoln: University of Nebraska Press.
- Genette, G. (1979). *Introduction à l'architexte*. Paris.
- Genette, G. (1992). *The architext. An introduction*. Berkeley/Los Angeles/Oxford: University of California Press (μετάφραση: Jane E. Lewin).
- Granger, S. (2003). "The corpus approach: a common way forward for Contrastive Linguistics and Translation Studies?". In Granger, S., Lerot, J., Petch-Tyson, St. (eds). *Corpus-based Approaches to Contrastive Linguistics and Translation Studies*. Amsterdam-NewYork: Rodopi, 17-29.
- Halliday, M.A.K. (1978). *Language as Social Semiotic*. London: Arnold.
- Halliday, M.A.K. (2014). *Halliday's introduction to Functional Grammar*. New York: Routledge. Revised by Chsistian M.I.M. Matthiessen.

- Halliday, M.A.K., McIntosh, A. Strevens, P (1964). *The Linguistic Sciences and Language Teaching*. London: Longman.
- Hatim, B. (1997a). "Intertextual Intrusions: towards a framework for harnessing the power of the absent text in translation". In Simms, K. (ed.) *Translating Sensitive Texts: Linguistic Aspects*. Amsterdam: Rodopi.
- Hatim, B. (1997b). *Communication Across Cultures: Translation Theory and Contrastive Text Linguistics*. Exeter: University of Exeter Press.
- Hatim, B. (2001). *Teaching and Researching Translation*. Harlow: Longman.
- Hatim, B., Mason, I. (1990) *Discourse and the Translator*. London: Longman.
- Hatim, B., Mason, I. (1997) *The translator as Communicator*. London/New York: Routledge.
- Hoey, M. (2005). *Lexical Priming: A New Theory of Words and Language*. London: Routledge.
- Hunston, S., Francis, G. (1999). *Pattern Grammar: A Corpus-Driven Approach to the Lexical Grammar of English*. Amsterdam: John Benjamins.
- Hurtado Albir, A. (2015). "The Acquisition of Translation Competence. Competences, Tasks, and Assessment in Translator Training". *Meta*, 60.2, 256–280 <doi:10.7202/1032857ar>.
- Johansson, S. (2002). "Towards a Multilingual Corpus for Contrastive Analysis and Translation Studies". *Language and Computers* 43, 47-60.
- Johansson, St. (2003). "Reflections on Corpora and their Uses in Cross-linguistic Research". In Zanettin, F., Bernardini, S., Stewart, D. (eds). *Corpora in Translator Education*. Manchester: St Jerome, 172-186.
- Kiraly, D. (2000). *A Social Constructivist Approach to Translator Education: Empowerment from Theory to Practice*. NY: Routledge.
- Kress, G. (1985). *Linguistic Processes in Sociocultural Practice*. Victoria: Deakin University Press.
- Kristeva, J. (1980). *Desire in Language: a semiotic approach to literature and art*. New York: Columbia University Press.
- Kristeva, J. (1969). *Séméiôtiké – Recherches pour une sémanalyse*. Paris: Seuil.
- Krüger, R. (2012). "Working with corpora in the translation classroom". *Studies in Second Language Learning and Teaching* 4, 505-525.
- Kübler, N. (2003). "Corpora and LSP Translation". In Zanettin, F., Bernardini, S., Stewart, D. (eds). *Corpora in Translator Education*. Manchester: St Jerome, 38-60.
- Kübler, N. (2011). "Working with different corpora in translation teaching". In Ana Frankenberg-Garcia, Lynne Flowerdew, Guy Aston (eds). *New Trends in Corpora and Language Learning*. London: Continuum, 62-80.
- Laviosa, S. (2002). *Corpus-Based Translation Studies: Theory, Findings, Applications*. Amsterdam/New York: Rodopi.
- Laviosa, S. (2003). "Corpora and Translation Studies". In Granger, S., Lerot, J., Petch-Tyson, St. (eds). *Corpus-based Approaches to Contrastive Linguistics and Translation Studies*. Amsterdam/New York: Rodopi, 45-54.
- Leech, G., Svartvik, J. (2002). *A Communicative Grammar of English*. London/New York: Pearson Longman.
- Lemke, J.L. (1985). "Ideology, intertextuality, and the notion of register". In Benson, J.D., Greaves, W.S. (eds). *Systemic Perspective on Discourse*. Norwood, N.J.: Ablex Publishing Corporation, 275-294.
- López Rodríguez, Clara Inés (2003). "Electronic resources and lexical cohesion in the construction of intercultural competence". *Lebende Sprachen* 4, 152-156.

- López Rodríguez, Inés, C. Robinson, B, Tercedor, M. (2007). “A learner generated corpus to direct learner centered courses”. In Thelen, Marcel & Lewandowska Tomaszczyk, Barbara (eds). *Translation and Meaning Part 7*. Maastricht : Maastricht School of International Communication, 197-211.
- López-Rodríguez, Inés, C., Tercedor-Sánchez, M.I. (2008). “Corpora and Students' Autonomy in Scientific and Technical Translation training”. *The Journal of Specialised Translation* 9, 1-18.
- Louw, B. (1993). “Irony in the text or insincerity in the writer? The diagnostic potential of semantic prosodies”. In Baker, M., Francis G., Tognini-Bonelli E. (eds). *Text and Technology: In Honour of John Sinclair*. Amsterdam: John Benjamins, 157-176.
- Maia, B. (2003). “Some Languages are More Equal than Others. Training Translators in Terminology and Information Retrieval using Comparable and Parallel Corpora”. In Zanettin, F., Bernardini, S., Stewart, D. (eds). *Corpora in Translator Education*. Manchester: St Jerome, 61-74.
- Marco Josep, Van Lawick, Heike (2009). “Using corpora and retrieval software as a source of materials for the translation classroom”. In Beeby, A., Rodríguez-Inés, P., Sánchez-Gijón, P. (eds). (2009). *Corpus Use and Translating: Corpus use for learning to translate and learning corpus use to translate*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, 9-28.
- Martínez Melis, N., Hurtado Albir, A. (2001). “Assessment In Translation Studies: Research Needs”. *Meta* 46(2), 272-287.
- McEnery, T., Hardie, A. (2013). “The History of Corpus Linguistics”. In Allan, K. (ed). *The Oxford Handbook of the History of Linguistics*. Oxford: Oxford University Press.
- McEnery, T., Wilson, A. (2001). *Corpus Linguistics: An Introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Moi, T. (ed). (1986). *Julia Kristeva: The Kristeva Reader*. New York: Columbia University Press.
- Munday, J. (2001). *Introducing Translation Studies. Theories and applications*. London and New York: Routledge.
- Munday, J. (2002). *Μεταφραστικές σπουδές. Θεωρίες και εφαρμογές*. Αθήνα: Μεταίχμιο (μετάφραση: Άγγελος Φιλιππάτος).
- Neubert, A., Shreve, G. (1992). *Translation as Text*. Kent, Ohio: Kent State University Press.
- Nord, C. (1997). *Translating as a Purposeful Activity: Functionalist Approaches Explained*. Manchester: St. Jerome.
- PACTE Group (2003). “Building a translation competence model”. In F. Alves (ed). *Triangulating translation: Perspectives in process oriented research*. Amsterdam: John Benjamins, 43-66.
- Philip, G. (2009). “Arriving at equivalence: Making a case for comparable general reference corpora in translation studies”. In Beeby, A., Rodríguez-Inés, P., Sánchez-Gijón, P. (eds). (2009). *Corpus Use and Translating: Corpus use for learning to translate and learning corpus use to translate*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, 59-74.
- Plett, H. (1991). “Intertextualities”. In Plett, H. (ed). *Intertextuality*. Berlin & New York: Walter de Gruyter, 3-29.
- Pym, A. (2014). *Exploring Translation Theories*. London/New York: Routledge.
- Reiss, K., Vermeer, H.J. (1984). *Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie*. Tübingen: Niemeyer.
- Riffaterre, M. (1980). “Syllepsis”. *Critical Inquiry* 6.4, 625-63 <www.jstor.org/stable/1343223?seq=1>, τελευταία πρόσβαση: Μάιος 2014.
- Riffaterre, M. (1981). “L' intertexte inconnu”. *Littérature* 41. (Intertextualité et roman en France, au Moyen Age), 4-7. <https://www.persee.fr/doc/litt_0047-4800_1981_num_41_1_1330>, τελευταία πρόσβαση: Μάρτιος 2018.

- Rodríguez Inés, P. (2009). "Evaluating the process and not just the product when using corpora in translator education". In Beeby, A., Rodríguez-Inés, P., Sánchez-Gijón, P. (eds). (2009). *Corpus Use and Translating: Corpus use for learning to translate and learning corpus use to translate*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, 129-149.
- Rossi, C., Frérot, C., Falaise, A. (2016). "Integrating controlled corpus data in the classroom: A case-study of English NPs for French students in specialised translation". In Alonso-Almeida, F., Cruz-García, L., González-Ruiz, V.(eds). *Corpus-based studies on language varieties*. Linguistic Insights, Bern: Peter Lang.
- Ruiz Yepes, G. (2011). "Parallel Corpora in Translation Education". *Redit* 7, 65-80.
- Saridakis, I.E., Kazantinou, E. (2016). "An Empirical, Process-and Product-Focused Formative Evaluation Model in Translation Studies". *Civitas Gentium* 4.1, 33-48.
- Scarpa, F. (2010). *La Traduction Spécialisée. Une Approche Professionnelle à l'Enseignement de la Traduction*. Traduit et adapté par M.A. Fiola. Ottawa: Presses de l'Université d'Ottawa.
- Sebeok, T.A. (ed). (1986). *Encyclopedic Dictionary of Semiotics*. Vols 1-3. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Sinclair, J. (1991). *Corpus, Concordance, Collocation*. Oxford: Oxford University Press.
- Sinclair, J. (1996). *EAGLES Preliminary Recommendations on Corpus Typology*. Eagles Document EAG-TCWG-CTYP/P (version of May. 1996).
- Sinclair, J. (2004). *Trust the text, Language, Corpus and Discourse*. London/New York: Routledge.
- Sinclair, J. (2005). "Corpus and Text. Basic Principles". In M. Wynne (ed). *Developing Linguistic Corpora: A Guide to Good Practice*. Oxford: Oxbow Books, 1-16.
- Stewart, D., (2009). "Safeguarding the lexicogrammatical environment: translating semantic prosody". In Beeby, A., Rodríguez-Inés, P., Sánchez-Gijón, P. (eds). (2009). *Corpus Use and Translating: Corpus use for learning to translate and learning corpus use to translate*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, 29-46.
- Stubbs, M. (1996). *Text and Corpus Analysis: Computer Assisted Studies of Language and Culture*. Oxford: Blackwell.
- Symseridou, E. (2018). "The Web as a Corpus and for Building Corpora in the teaching of Specialised Translation: The Example of Texts in Healthcare". *FITISPos International Journal* 5(1), 60-82.
- Tercedor-Sánchez, M.I., López-Rodríguez C., Robinson, B. (2005). "Textual and visual aids for e-learning translation courses". *Meta* 50(4).
- Teubert, W. (2004). Language and corpus linguistics. In Halliday M., Teubert W., Yallop C., Čermáková A. (eds). *Lexicology and Corpus Linguistics: An Introduction*. London: Continuum, 73-112.
- Teubert, W. (2005). "My version of corpus linguistics". *International Journal of Corpus Linguistics* 10, 1-13.
- Tognini-Bonelli, E. (2001). *Corpus Linguistics at Work*. Amsterdam: John Benjamins.
- Toury, G. (1995/2012). *Descriptive Translation Studies and Beyond*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Uzar, R.S. (2002). "A corpus methodology for analysing translation". *Cadernos de Tradução* 1(9), 235-263.
- Varantola, K. (2003). "Translators and Disposable Corpora". In Zanettin, F., Bernardini, S., Stewart, D. (eds). *Corpora in Translator Education*. Manchester: St Jerome, 75-96.
- Vargova, M. (2007). "Dialogue, Pluralism, and Change: The Intertextual Constitution of Bakhtin, Kristeva and Derrida". *Res Publica* 13, 415-440.
- Worton, M., Still, J. (1990). "Introduction". In Worton, M., Still, J. (eds). *Intertextuality*. Manchester & New York: Manchester University Press, 1-44.

- Zanettin, F. (1998). "Bilingual Comparable Corpora and the Training of Translators". *Meta* 43(4), 616-630.
- Γούτσος, Δ., Φραγκάκη, Γ. (2015). *Εισαγωγή στη γλωσσολογία σωμάτων κειμένων*. Αθήνα: Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα.
- Μπαρτ, Ρ. (1973). *Η απόλαυση του κειμένου*. Αθήνα: Ράππας. (μετάφραση: Φούλα Χατζιδάκη και Γιάννης Κρητικός).
- Μπατσαλιά, Φ., Σελλά-Μάζη, Ε. (1997). *Γλωσσολογική προσέγγιση στη θεωρία και τη διδακτική της μετάφρασης*. Αθήνα: Έλλην.
- Σαριδάκης, Ι.Ε. (2010). *Σώματα κειμένων και μετάφραση. Θεωρία και εφαρμογές*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Σαριδάκης, Ι.Ε. (2011). Παράλληλα και συγκρίσιμα σώματα κειμένων στη Μετάφραση: θεωρητικός προβληματισμός, ερευνητικοί και διδακτικοί στόχοι. *Civitas Gentium* 1.1, 159-188.
- Σαριδάκης, Ι.Ε. (2016). "Λεξιλόγιο και σημασιολογική πληροφορία στην Γλωσσολογία σωμάτων κειμένων". *Civitas Gentium* 4.1, 221-267.

Διαδικτυακές πηγές

- Varieng, <http://www.helsinki.fi/varieng/CoRD/corpora/FLOB/index.html>, τελευταία πρόσβαση: Μάρτιος 2018.
- Varieng, <http://www.helsinki.fi/varieng/CoRD/corpora/LLC>, τελευταία πρόσβαση: Μάρτιος 2018.
- British National Corpus, <http://www.natcorp.ox.ac.uk/corpus/index.xml>, τελευταία πρόσβαση: Μάρτιος 2018.
- SketchEngine, <https://www.sketchengine.co.uk/>, τελευταία πρόσβαση: Μάρτιος 2018.
- Webcorp, <http://www.webcorp.org.uk/live/index.jsp>, τελευταία πρόσβαση: Μάρτιος 2018.
- Corpus of Global Web-based English, <https://corpus.byu.edu/glowbe>, τελευταία πρόσβαση: Μάρτιος 2018.
- Corpus of Global Web-based English, <https://corpus.byu.edu/wiki/>, τελευταία πρόσβαση: Μάρτιος 2018.
- ΕΘΕΓ, Σώμα Κειμένων Ινστιτούτου Επεξεργασίας του Λόγου, <http://hnc.ilsp.gr>, τελευταία πρόσβαση: Μάρτιος 2018.
- Σώμα Ελληνικών Κειμένων, <http://www.sek.edu.gr/>, τελευταία πρόσβαση: Μάρτιος 2018.
- Πύλη για την ελληνική γλώσσα, <http://www.greek-language.gr>, τελευταία πρόσβαση: Μάρτιος 2018.
- Corpus προφορικού λόγου του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών, <http://corpus-ins.lit.auth.gr>, τελευταία πρόσβαση: Μάρτιος 2018.
- Opus, the open parallel corpus, <http://opus.nlpl.eu/>, τελευταία πρόσβαση: Μάρτιος 2018.
- Διαχρονικό σώμα ελληνικών κειμένων του 20ού αιώνα, <http://greekcorpus20.phil.uoa.gr/greek-corpus-20.html>, τελευταία πρόσβαση: Μάρτιος 2018.
- Corpus of Modern Greek, http://web-corpora.net/GreekCorpus/search/?interface_language=en, τελευταία πρόσβαση: Μάρτιος 2018.
- Εθνικό αρχείο διδακτορικών διατριβών, <https://www.didaktorika.gr> τελευταία πρόσβαση: Μάρτιος 2018.
- EU Science hub, <https://ec.europa.eu/jrc/en/language-technologies>, τελευταία πρόσβαση: Μάρτιος 2018.
- European Parliament Proceedings Parallel Corpus 1996-2011, <http://www.statmt.org/europarl> τελευταία πρόσβαση: Μάρτιος 2018.
- ELRA Catalogue of Language Resources, <http://catalog.elra.info/en-us>, τελευταία πρόσβαση: Μάρτιος 2018.
- Πανεπιστήμιο του Lancaster, <http://www.lancaster.ac.uk/study/free-courses/corpus-linguistics-method-analysis-interpretation/>, τελευταία πρόσβαση: Μάρτιος 2018.

The free dictionary, <https://encyclopedia.thefreedictionary.com/Snowball+effect>, τελευταία πρόσβαση: Μάρτιος 2018.

Linguee, <https://www.linguee.com>, τελευταία πρόσβαση: Μάρτιος 2018.

IATE, <http://iate.europa.eu>, τελευταία πρόσβαση: Μάρτιος 2018.

Spoken BNC2014, http://cass.lanacs.ac.uk/?page_id=1795, τελευταία πρόσβαση: Ιούλιος 2018.

Written BNC2014, http://cass.lanacs.ac.uk/?page_id=1795, τελευταία πρόσβαση: Ιούλιος 2018.

Mellange, <http://corpus.leeds.ac.uk/mellange/ltc.html>, τελευταία πρόσβαση: Σεπτέμβριος 2019.

EMT: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/emt_competence_fw_k_2017_en_web.pdf, τελευταία πρόσβαση: Σεπτέμβριος 2019.

5.2. Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Aston, G., Kübler, N. (2010). "Corpora in translator training". In McCarthy, M., O'Keefe, A. (eds). *Routledge Handbook of Corpus Linguistics*. Routledge: London.
- Baker, M. (1992). *In other words*. London and New York: Routledge.
- Bassnett-McGuire, S. (1980). *Translation Studies*. London: Mthuen and Co.
- Beeby, A., Rodríguez-Inés, P., Sánchez-Gijón, P. (eds.) (2009). *Corpus Use and Translating: Corpus use for learning to translate and learning corpus use to translate*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Bernardini, S. (2004). "Corpus-aided language pedagogy for translator education". In Malmkjær, Kirsten (eds). *Translation in Undergraduate Degree Programmes*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, 97-111.
- Blum-Kulka, S. (1986/2000). "Shifts on cohesion and coherence in translation". In Venuti, L. (ed). *The Translation Studies Reader*, 298-313.
- Blum-Kulka, S. (1986). "Shifts of cohesion and coherence in translation". In House, J., Blum-Kulka, S. (eds). *Interlingual and Intercultural Communication: Discourse and Cognition in Translation and Second Language Acquisition Studies*. Tübingen: Gunter Narr, 17-35.
- Bowker, L. (1998). "Using Specialized Monolingual Native-Language Corpora as a Translation Resource: A Pilot Study". *Meta* 43(4), 631-651.
- Brown, G., Yule, G. (1983). *Discourse Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.
- ELRA (2002). *LREC 2002 Workshop 8. Language Resources for Translation Work and Research*.
- Fawcett, P. (1997). *Translation and Language: Linguistic Approaches Explained*. Manchester: St. Jerome.
- Floros, G. (2004). "Parallel Texts in Translating and Interpreting", *TSNM (Translation Studies in the New Millennium)* 2, 33-41.
- Frankenberg-Garcia, A. (2015). "Training translators to use corpora hands-on: challenges and reactions by a group of 13 students at a UK university". *Corpora* 10(3), 351-380.
- Frankenberg-Garcia, A. (2009). "Are translations longer than source texts? A corpus-based study of explicitation". In Beeby, A., Rodríguez-Inés, P., Sánchez-Gijón, P. (eds.) (2009). *Corpus Use and Translating: Corpus use for learning to translate and learning corpus use to translate*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, 47-58.
- Frow, J. (1990). "Intertextuality And Ontology". In Worton, M., Still, J. (eds). *Intertextuality theories and practices*. Manchester: Manchester University Press, 44-55.
- González Davies, M. (2004). *Multiple voices in the translation classroom: activities, tasks and projects*. Amsterdam: John Benjamins.

- Halliday, M.A.K., Hasan, R. (1976). *Cohesion in English*. London: Longman.
- Hassani, G. (2011). "A Corpus-Based Evaluation Approach to Translation Improvement". *Meta*, 56(2), 351-373.
- Hoey, M. (1991). *Patterns of Lexis in Text*. Oxford: Oxford University Press.
- Hoey, M. (1997). "The discourse's disappearing (and reappearing) subject: An exploration of the effect of intertextual interference in the production of texts". In Simms, K. (ed). *Language and the Subject* (Critical Studies 9). Amsterdam/Atlanta: Rodopi, 235-260.
- Hunston, S. (2002). *Corpora in Applied Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hurtado, A. 2007. "Competence-based curriculum design for training translators". *The Interpreter and Translator Trainer (ITT)* 1(2), 163-195.
- Johansson, S. (2003). "Reflections on Corpora and their Uses in Cross-linguistic Research". In Zanettin, F., Bernardini, S., Stewart, D. (eds). (2003). *Corpora in Translator Education*. Manchester: St. Jerome, 135-144.
- Kelly, D. (2005). *A Handbook for Translator Trainers*. Manchester: St. Jerome.
- Kennedy, G. (1998). *An Introduction to Corpus Linguistics*. Harlow: Pearson Longman.
- Kenny, D. (1998). "Creatures of Habit? What Translators Usually Do with Words. *Meta*, 43(4), 515-523.
- Kenny, D. (2006). "Corpus-based Translation Studies: A Quantitative or Qualitative Development?". *Journal of Translation Studies* 9(1), 43-58.
- Krüger, R., Serrano Piqueras, J. (2015). "Situated Translation in the Translation Classroom". *Current Trends in Translation Teaching and Learning E 2*. 5-30.
- Maia, B. (2002). "Do-It-Yourself, Disposable, Specialised, Mini Corpora – Where Next? Reflections on Teaching Translation and Terminology through Corpora". *Cadernos de Tradução* 1.9, 221-235.
- Malmkjær, K. (2003). "On a Pseudo-subversive Use of Corpora in Translator Training". In Zanettin, F., Bernardini, S., Stewart, D. (eds). *Corpora in Translator Education*. Manchester: St Jerome, 152-171.
- Malmkjær, K. (ed). (2004). *Translation in Undergraduate Degree Programmes*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Malmkjær, K. (ed). (2004). *Translation in Undergraduate Degree Programmes*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Mazin Fawzi, Ahmed (2010). "An Intertextual Approach to Arabic-English Translation". In *College of Basic Education Researches Journal* vol. 10:1 Mosul: Mosul University, 505-527
- McEnery, T., Baker, P. (2003). "Corpora, Translation and Multilingual Computing". In Zanettin, F., Bernardini, S., Stewart, D. (eds). *Corpora in Translator Education*. Manchester: St Jerome, 113-131.
- McEnery, T., Xiao, R., Tono, Y. (2006). *Corpus-Based Language Studies: An Advanced Resource Book*. Abingdon/New York: Routledge.
- Newmark, P. (1988). *Approaches to Translation*. Oxford: Pergamon.
- Nord, C. (2005). *Text analysis in Translation*. Amsterdam/New York: Rodopi.
- Nord, C. (2005). *Translation, Methodology and Didactic Application of a Model for Translation – Oriented Text Analysis*. Amsterdam/New York: Rodopi.
- Olohan, M. (2004). *Introducing corpora in translation studies*. London: Routledge.
- Pearson, J. (2003). "Using Parallel Texts in the Translator Environment". In Zanettin, F., Bernardini, S., Stewart, D. (eds). *Corpora in Translator Education*. Manchester: St Jerome, 25-37.
- Rodrigo, E.Y. (2008). *Topics in Language Resources for Translation and Localisation*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.

- Schlosser, K. (2007). "The bio-politics of bodies politic: nature and intertextuality in classic US geopolitical discourse". *Geojournal* 69, 199-210.
- Seidlhofer, B. (2000). "Operationalizing Intertextuality: Using Learner Corpora for Learning". In Burnard, L., McEnery, T. (eds). *Rethinking Language Pedagogy from a Corpus Perspective*. Frankfurt am Main: Peter Lang, 207-223.
- Sinclair, J. (ed). (2004). *How to Use Corpora in Language Teaching*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Soares V., Godinho, N. (2015). "E-learning practices in translation and interpretation: corpora as training platforms". *7th International Conference on Corpus Linguistics: Current Work in Corpus Linguistics: Working with Traditionally-conceived Corpora and Beyond (CILC 2015)*, 157-164.
- Teubert W. (1996). "Comparable or Parallel Corpora?". *International Journal of Lexicography* 9.3, 238-264.
- Venuti, L. (2004). *The Translation Studies Reader*. London/New York: Routledge.
- Waddington, C. (2001). "Different Methods of Evaluating Student Translations: The Question of Validity". *Meta* 46.2, 311-325.
- Wichmann, A., Fligelstone, S., Knowles, G., McEnery A. (ed). (1997). *Teaching and Language Corpora*, Harlow: Pearson Longman.
- Xio, R. (ed). (2010). *Using Corpora in Contrastive and Translation Studies*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars.
- Zanettin, F. (2012). *Translation-driven corpora: Corpus resources for descriptive and applied translation studies*. Manchester: St. Jerome.
- Zanettin, F., Bernardini, S., Stewart, D. (eds). (2003). *Corpora in Translator Education*. Manchester: St Jerome.
- Γεωργακοπούλου, Α., Γούτσος, Δ. (2011). *Κείμενο και επικοινωνία*. Αθήνα: Πατάκης.
- Κουτσοιλέλου-Μίχου, Σ. (2004). *Η γλώσσα της διαφήμισης: Κειμενογλωσσολογική προσέγγιση του διαφημιστικού κειμένου*. Αθήνα: Gutenberg.
- Μικρός, Γ. (2004). Ηλεκτρονικά σώματα κειμένων και ορολογία. Στο Κατσόγιαννου, Μ., Ευθυμίου (επιμ). *Ελληνική ορολογία: έρευνα και εφαρμογές*. Αθήνα: Καστανιώτης, 139-164.
- Πολίτης, Μ. (2007). "Η διακειμενικότητα ως "εργαλείο" για τη μετάφραση κειμένων που έχουν παραχθεί με βάση το παράγωγο κοινοτικό δίκαιο". *Διεθνές συνέδριο Η διδασκαλία ξένων γλωσσών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. ΤΕΙ Ηπείρου Ηγουμενίτσα 7-8 Ιουνίου 2007*. <<http://www.academia.edu/386171/>>, τελευταία πρόσβαση: Νοέμβριος 2013.
- Τζιάφα, Ε. (2012). *Η συμβολή των παράλληλων και συγκρίσιμων σωμάτων κειμένων στη μετάφραση: ηλεκτρονικά εργαλεία επεξεργασίας και ανάλυσής τους*. *Syn-thèses* 5, 83-97 <<https://ejournals.lib.auth.gr/syn-theses/article/download/5098/4992>>, τελευταία πρόσβαση: Μάιος 2019.

6. Παραρτήματα

- Πίνακας αναφερθέντων δειγμάτων

- Φάκελος ΣΚ (στοιχισμένα κείμενα)

Κείμενο 1 A. COMMISSION RECOMMENDATION of 24 April 2002 for the Broad Guidelines of the Economic Policies of the Member States and the Community.

Κείμενο 2 COMMISSION STAFF WORKING PAPER – Investing in Research: an Action Plan for Europe.

Κείμενο 3 ERA-NET Networking the European Research Area / ERA-NET 2003 – Specific support action – Science for people / ERA-NET 2003 – Coordination Action – Transporting European research into a new era / ERA-NET 2003 – Specific support action – scientific focus on animal welfare / ERA-NET 2003 – Specific support action – Collaboration is infectious / ERA-NET 2003 – Specific support action – Equal access to high-quality cancer care.

Κείμενο 4 EU-Russia Energy Dialogue, Sixth Progress Report.

Κείμενο 5 TEN-Invest, Transport Infrastructure Costs and Investments between 1996 and 2010 on the Trans-European Transport Network and its Connection to Neighbouring Regions, including and inventory of the Technical Status of the Transport-European Transport Network for the year 2000, Contract No. ETU/B2-7040-S12.328028/2001/PLANCO Final Report.

Κείμενο 6 E-government Beyond 2005, “CoBrA Recommendations” to the eEurope Advisory Group, eGovernment Beyond 2005-Modern and Innovative Public Administrations in the 2010 horizon.

Κείμενο 7 Research, Solar Cell Production and Market Implementation of Photovoltaics – PV Status Report 2005 (σελ. 66-80).

Κείμενο 8 European Security and Defence Policy: An Implementation Perspective 8. Implementing the ESDP in Africa: The case of the Democratic Republic of Congo pp 111-127 (Routledge Advances in European Politics).

Κείμενο 9 The search for a common European foreign and security policy. Leaders, cognitions and questions of Institutional Viability, Chapter 1 Political Leadership and Security Integration.

Κείμενο 10 Asia-Invest II Programme – Guidelines for Applicants responding to the 2005 Call for Proposals (pp 1-14).

- **Επισημειωμένα Κείμενα (GATE)**

Κείμενο 1 A. COMMISSION RECOMMENDATION of 24 April 2002 for the Broad Guidelines of the Economic Policies of the Member States and the Community.

Κείμενο 2 A. COMMISSION RECOMMENDATION of 24 April 2002 for the Broad Guidelines of the Economic Policies of the Member States and the Community.

Κείμενο 3 ERA-NET Networking the European Research Area / ERA-NET 2003 – Specific support action – Science for people / ERA-NET 2003 – Coordination Action – Transporting European research into a new era / ERA-NET 2003 – Specific support action – scientific focus on animal welfare / ERA-NET 2003 – Specific support action – Collaboration is infectious / ERA-NET 2003 – Specific support action – Equal access to high-quality cancer care.

Κείμενο 4 EU-Russia Energy Dialogue, Sixth Progress Report.

Κείμενο 5 TEN-Invest, Transport Infrastructure Costs and Investments between 1996 and 2010 on the Trans-European Transport Network and its Connection to Neighbouring Regions, including and inventory of the Technical Status of the Transport-European Transport Network for the year 2000, Contract No. ETU/B2-7040-S12.328028/2001/PLANCO Final Report.

Κείμενο 6 E-government Beyond 2005, “CoBrA Recommendations” to the eEurope Advisory Group, eGovernment Beyond 2005-Modern and Innovative Public Administrations in the 2010 horizon.

Κείμενο 7 Research, Solar Cell Production and Market Implementation of Photovoltaics – PV Status Report 2005 (σελ. 66-80).

Κείμενο 8 European Security and Defence Policy: An Implementation Perspective 8. Implementing the ESDP in Africa: The case of the Democratic Republic of Congo pp 111-127 (Routledge Advances in European Politics).

Κείμενο 9 The search for a common European foreign and security policy. Leaders, cognitions and questions of Institutional Viability, Chapter 1 Political Leadership and Security Integration.

Κείμενο 10 Asia-Invest II Programme – Guidelines for Applicants responding to the 2005 Call for Proposals (pp 1-14).